

IJA # 16

אהל ישרים

Ohel Yesharim

Antibi, Abraham ben Isaac

Livorno, 5582 (1821 or 1822)

ספר

אהל ישרים

פעלת צדיק הרב הגדול מעוז ומגדול
כמה"ר אברהם ענתיבי נר"ו
ר"מ ור"ט
בעיני ארם צוכא יע"א

מוכיה ארם כתוכחת מוסר השכל בסת"ק ורש"ן
לשון הזהב והתרת : עשרת תפארת :

ספ ליוורנו יע"א

סנת קוס אל ה' ושומר דרכו לפ"ק
סיד אליעזר מנחם אוטולינג' הי"ו

Con Approvazione.

בע"ה

הקדמת הרב הגדול מעוז ומגדול ה"ה

המחבר נר"ו *

בראשית מאמר . ויגש אברהם ויאמר . שמעו בנוס
מוסר אב קחו מוסרי ומאמרי והקשיבו
לתוכחתו . כואו אתי . ושמעו אל אברהם אביכם . לכל
אשר אני מורה אתכם . לתועלתכם ולטובתכם . כי אתם
ידעתם כי מה יתרון לאדם שכבר הולך לבית עולמו . ועוב
לאחרים מה שיש עמו . וכמו שאז"ל במדרש למי איו למי
אביו שיעזוב ממון הרבה ויוליד עמו עונות הרבה ולא עשה
טובות מממונו הרבה כי ידוע כי עקר ותכלית בריאתו של
האדם בעולם הזה כדי ללמוד תורתו . ולשמור מצותיו
בראשיתו ואחריתו . ואז אל מקומו שואף זורח ממקום
שחושבה נשמתו . ולא יהיה באורח אשר תכסנו כלימתו .
ומכ"ש שמלכד שלא תקן אלא אדרבה קלקל ונמלא תקנתו
קלקלתו . וכמה גרם הפסד לעצמו ותחת יופי כי והלאו
שלא שכרו בהפסדו ותהא יליאתו כביאתו . וכא לו שלא
כברא . והתמתי גברא . ולכן האיש המשכיל ובין את זאת וירדוף
אחרי ספרי המוסר להורות לו את הדרך אשר ילך בה ומשם
רפואה למחלתו . ולרוחו ונפשו ונשמתו . שזרחהו דרך
הקלולה ארוכה ורחבה . לכל יבשל כל אשר ירוץ בה .
ובכן ישלח ידו ולקח מעץ הקיים ואכל וחי לעולם . ויגרום
חיים וקיום לכל העולם . עליונים ותחתונים ובעסקו בחורה
אשר היתה אצלו אמון אשר היא תכלית שלימותו . ויש שגר
לפעולתו . לעולם שכולו טוב ערוכה בכל ושמורה . אף
נחלת שפרה . לעולם שכולו אורה . ומגדעה יתירה . ותתי
נפשו ברור הקיים צורה . דאס הלך בתשבים בא' הנכלים
ענוש

הקדמת הרב המחבר

ענוש וענש קל במהרה . וידידות נפשו תקבל עונש מר
ממות כדך תשכ כל ימי טומאתה מחוץ למחנה מושבה גולה
וקורה . ככל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבוא עניה
סויערה . עד מלאת ימי טהרה .

ואנכי

העבר אכרהס זחלתי ואירא . כי ערוס אנכי
מן המלוס והקורה . והנה נא זקנתי . ולא
ידעתי ווס פקודתי . ואימה וחשכה גדולה נפלה עלי אמרתי
כלכי . איך אעלה אל אבי . ותשורה אין להכוא . וכשרי
מפחדו סמר דמה אענה ביום הדין והנורא שדנין לאדם
על הקלה בכתמורה . ומס אומר בהגיע תור נערה . אשר
לה משפט הכבודה . לכן אשפוך עתירה . ברמשא ולפרא
בטרס בא יוס הזעס והעברה . כלפיר אש בו ערה . נורא
יקידתה אש זרה . שלס ישלס המכעיר את הכעירה . פיה
פערה . נור דליק ושכיבין דנורא . ואשוב אל ה' ככל לכו
וכדי שלא ללאת ריקס עלה על דעתי לזכות את עצמי ואת
אחרים עמי לחצר ספר מוסר להיות בכלל מזכה את הרכיס
לאפרושי מאקורא . ואס אזכה שעל ידי ישוב אחד מישראל
מדרכו הרעה על ידי לימורו כספרא הדין בי יתקיים מהמרס
ז"ל שכל המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא
נפש אחת דייקא לרמוז על קיוס הנפש להיות לה העמדה
וקיוס לעולם שכולו ארוך לכך אלקטה באומרו"ס . וממדרשי
דז"ל אשר הם פזורים . בספרי וספרא וגמרא וקבלתו אחד
אל אחד כשערים המלווינים שכל שער ושער ידבר על ענין
אחד וכו כפרק הוספתי נוסף משלי כפי מה שחנני אלהים
למען יכנסו דכרין באוני הקורא ואל יקוץ בתוכחתי וקראתי
כסס ספר **אהל ישרים** ולכן פתחו שערים . ויבא
שומר אמונים לשמוע נערה . ולהיות לו
כפרה ומשגב לעתוק כזרה . ומכאן ולהכא ולך כדרך הישרה .
ולקיים המנו' וכל שיטנו באזהרה . ולכן אתה כן אדם שא
נא ספר זה כחיקך ללמוד בו כל עת ורגע וזה הספר אחיון

כביב

הקדמת הרב המהבר

חביב עלו מכל הספרים שחברתי שהוא חרות חסד לגמול
חסד עם נפשי ונפש כוולא בו ובו אזכה לעמוד לפני כורתי
וליהנות מהאסקלריו המאירה . ושור"י באר"ס יכתבו אתיא
זכירה זכירה . זכור אותו האיש לטוב אחד מן הרמחים
מחויק ביד לומרי הקורה . שמו נודע כשערים הנכיר
המפואר זקן ונשא פנים החכם השלם כמה"ר **יעקב**
צמח נסים נר"ו מעוכ"ו **בגדר** יע"א זיוה

והדרה . ססיעני כסיוע שיש בו ממש
בהדפסת הספר הזה ישלס ה' פעלו ורחי משכורתו שלימה
מעס ה' אלהי ישראל אל יעזבנו ואל יטשנו עד זקנה
ושוב"ה מכשורא . כיר"א . וחבענה שפתי לא יעביד לך
במורא . וזכה לכל בית ישראל לאור בעולם שכולו אורה .
וירחם על הפלוטה הנשארה וכמהרה יבנה לנו בוח הכחירה .
ויבואו כל העמים כמנחה ואכן יקרה . ויבואו מלכיס שי
למורא . כיר"א .

כ"ד העבר לישראל הקטן ככית אבי העיור **אברהם**

כמהר"ר **יצחק ענתיבי** ס"ט זלהה .

הקדמת

החכם המגיה כמוהר"ר אברהם ברוך

פיפירנו נר"ו *

מה יחרון לאדם דנהירין ליה שכולי דנה"ר דע"ה כחכמה כחכונה כקי כחריו חו' יורה דעה יבין שמועה .
 אס לו לברו ויהיה חו"ח זרחי"ה נקיט מכלי משום להשכיל להטיב אינו עשוי להשכי"ע אין בו כרי שביעה ? דבריו לא נהגין ולא מועלין וכל חכם לב קצר לו אורות המדע חילפ"ה לא שמע הא כלנעה . לא כן האי מאן דואיר כואת אור"ו אור חוזר ואור מקיף רבא חילנא וחקיק מטובה חוטיב לאחרינו יפילו מעיינותיו והיו חולאותיו לירע ולהודיע מכאן מודע"ה . זכותא דרכים אלימא ליה חזכות יש לה פירו' בעלמא דרין החיים והשלום נקונים המה לו והקרון קיומת לעולם שכולו ארוך לעירניה קאזול שפתותיו דוככות כין אראלים וחרשיסם כמתובחא דרקיעא . אשרי אנוס יעשה זאת יהי שמו לעולם שמעתתיה בפוס רבנן אחיא זכירה זכירה לכבוד ולהפארת גדולה דעה . זה חלק אדם המעלה הרב הגדול מעו ומגדול ר"מ ור"מ רב אחאי ורב רחומאי כמוהר"ר **אברהם ענתיבי** נר"ו עוד כל ימי הארץ ששועת בהשקט ובכטחם אל המנוחה ואל המרגעה . דרך המלך אין לה שיפור לררוש ולתור כחכמה כחכוריו היקרים אשר כבר ילא מוניטין שלהם בעו' איבסם אורחא כפרים עם נררים מר וקלועה . ויומא כי האירנא חזינן לתהלי"י רבי רע ליעול מ"ר אהלי"ם נטם את האהל וקרא לו **אהל ישרים** קשט אמרו אמת ומובחא מחוכו טובה חוכמת אקרקפתא דגברי וגסי כמאי זכין בכונה רצויה להחזירה למוטב שלא תהא מכשילן אפי' כמס' דרך ארץ מירי דלאו ארץ ארעא . ויהיו דבריו דברים

הקדמת הרב המחבר

דברים היואלים מן הלכ תוכחת מגולה מהוללה בדכ"ר מפארת בערי עדוים בשפתו חן נאמרת ושמה עטרת תפארת אהמתי גברא ואהמתי קמיעא . ואני אנא אני כא ביאה במקלת בשבת המגיע למכ"ר עובר על כל חרע שומע ומשמיע שכחא דאחי ממל"ה דין קטיע לישנא קטיעא . אמנס לא אני כן חורין כספ"ר וסיפור כו בע"ר אנכו לכו בוער באש אהבס עום אהבתי את אדוני כו היתה עליו יד הק' באה"ר וחיו"ן איהו וקיעת מרחמיהו גדולי ארץ הר"א ארעא . ברס זכיר אותו האיש לטוב ה"ה רחומא דנפשאי כוליה נופאי הרב הכולל אור גולל כנש"ק כמהר"ר **אברהם ששון** נר"ו אשר הוא אמעני שלם לשלוח לירי ס' הק' היואלים מירי רבני אלפין בעוב"ו ארץ סבי דנה"ר דע"ה . זאת היתה לי לבא אחר המדב"ר הני מילי קטני"י להגיד לאדם מקלת שכתו . פי ולכו הוקשו למותן הא כבתי גוואי האף אמנס קטנתי איני כדאי לדבר כל' חכמה כו קלרה ודי בשפת הידיעה . ולפעלא טבא אמרינן וישר וכל וכל בעלי השי"ר כחדא שרוי"ן יקרו וירנכ"ו בקול גילה ורנה קול חרועה . עתה החולות"ו בעשר לשונות של תפלה מלכא לעלמין חיו כאן עומד על התורה ועל העבודה והיו כזית חודו ותהלתו כבנים וכני כנים נעויות דומות לשרשים חנון כן יאמר ה' יהב חכמתא לחכימין ומנדעא . עד כו יבאו ימוס טובים לישראל רעויל לנגנא דא כ"י כלה שהיא לנועה . ובן ישי בראש ליתוב מר ארישא משיח אלהי יעקב בשלם סכו ומעונתו וארמון על משפטו ישב המקדש המעוה כראש הרים הר הבית מקודש ירום ונשא על כל הר ונבעה . אכ"ר :

הכ"ר הכו"ס פה ליורנו כח' ניסן

שנת וינקתו לא תחדל לפ"ק .

האעיר **אברהם ברוך פיפירנו** ס"ט .

אהל ישראל

שער לה'

בראשית

ברא אלהים את השמים וגו' העצם שפחה
 כבראשית וגו' להודיע שראשית הכל להאמין
 שהאלהים ברא את השמים וגו' והעולם מחדש ולא קדמון אלא
 יש בורא אחר מלוי ואינו כמלא לעין רואה והוא המכתוב הכל
 בכוחו לאשקף מסכרת הכופרים שאומרים העולם קדמון מבלי
 בורא ומנהיג חס ושלום ובאמונתם זאת תפול התור' כולה והדת
 נהרס"ה ועל זה נזכר שלמה ואומר הרחק מעליהם דרכך ואל תקרב
 אל פתח ביתה זו מינות לכל תהיה כמשך אחריהם כי הכל יפלה
 פיהם כי הנה כדורו של משה רבינו ע"ה נכתבר להם בכדור
 גמור כידועה גמורה שיש א' מלוי ואין שני לו והוא הכדור
 והוא היולר כדכתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא
 האלהים בשמים ממעל וגו' אין עוד שכמה אותיות ומופתים נעשה
 לפניהם וירא העם ויאמינו בה' וכמשה עבדו גם מהר"ט
 בדרשותיו כתב אלו יראה ארסטו ראש הכופרים וליאת מלרים
 וכל האותות שנעשו הוה אזיל ומורה כבעול סברתו ואומר שיש
 בורא ומנהיג א' לעולם והעולם מחדש ולא קדמון ואין ב'
 רשויות ח"ו אלא א' מבלי שני ותמיד הוא עומד ומשגיח על
 עולמו וכדראוי ולא מסר ח"ו הנהגתם לזבא השמים ואף לפי
 גדולתו ורוממותו משגיח על התחתונים והגם שאמרו ישראל אם
 יודע מה שמהרהרין לנו כלכנו נעבדנו ואם לאו לא נעבדנו
 וע"י זה בא עמלק וכתב הרב התנא בדרשותיו שמכוח עמלק
 נודע להם בכדור שודע מה שמהרהרים כלבם וחזרו מסברא
 זו ועי"ל דזה שאמרו אם יודע וכו' היינו הערכ רב לא עם
 בני ישראל ח"ו וגם כדורות שאחרי מרע"ה כימי הנביאים שלא

ראו כמו שראו אבותם בקוש הריאות אלא הנביאים היו מודיעים להם בכבודתם באותות ובמופתים ובראיות במורות שום כורא א' מצוי וברא הכל והעולם מחודש ואינו קדמון א' ואין ב' אכן הן בעון שעתה שנסתם כל חוץ ואין בידנו להעמיד משפטו הדת על תילס ולהכריח באותות ובראיות במורות את הדבר הזה ואם באנו להשיב להם מנחת התור' תורתנו הקדושה הם מכחישים את דברי תור' ובאמונת הקדמות תפול אמונת התור' ואם באנו להתווכח עמהם ולהקזירם לנו מתייראים לימשך בנקל אחריהם אם יחקרו לנו איזה חקירה חכף נסתוק ולא נדע מה להשיב וען כי אין בידנו ראיות מופתיות כי אם קבלה מאבותינו שנהגנו מיום היותנו בעולם ונתגלגלו על זאת האמונ' קבלה מכלתי ראוי עזומ' ועל אלו וכוונא לזות שלמה ואמר אל תקרב אל פתח ביתה להתווכח עמהם אכן אם למד תורה הרבה ונתחכם הרבה מלמוד התורה ונתרחב שכלו ודעתו וכלמדו בכל הספרים שמדברים בזה כמו ספר הקדוש בעל חובת הלבבות וס' עבודת הקדש וס' האמונה להנאון רבינו סעדיה שמשס ווכל להבין ולעמוד על האמת מהראוי' הנכונות שהביא כולם בס' חובת הלבבות בשער היסוד שהאריך מאד בכמה ראיות נכוחות כבעול כל סברתם של הכופרים יש' ואז יקרב אליהם ולא יירא מגשת אותם כי ע'י למודו וסכלו הזך יוכל לדחות כל טענותם כקש לפני רוח ואדרכה מלוח עליה להתווכח עמהם ולהקזירם למוטב ולהיות מוכה חייביא כמו שעשה אאע"ה לפני דורו וזהו כוונת התנא באבות שאמר הוי שקוד ללמוד תור' ודע מה שתשיב לאפיקורוס ור"ל דע'י שאתה שוקד ולומד תורה הרב' אז בודאי שתדע מה להשיב לאפיקורוס שאתה יכול לנלחו בראיות במורות א"כ רמזהירו התנא ללמוד תורה הרבה כדי שישגיב לאפיקורוס ומלוח עליו לזכות חייביא . ור"ל שעל ג' זמנים אלו הנז' בימי משה ובימי הנביאי' שאחריו ובדורותינו אלה הבאים אחריהם רמז התנא באבות ואמר דע מה למעלה ממך עין רואה ואזן שומעת וכל מעשך בס' נכתבים ולכאור' קשה דמאי קמל"ן בזה התנא ופשטן של הדברים אהו לאשמעינן לאפוקי מדעת הכופרים הנז' דס"ל דהעולם קדמון מכלי

מבלי כורא ומנהיג וקא מזהירו שלא ליכנס בסברה זו ואמר לו שרע בעין שכלו שיש למעלה ממך עין רואה וכורא ומנהיג ורואה הכל ואזן שומעת כל מה שאתה מהרהר כלבך וכל מעשך בס' נכתבים דהיינו שיש עונש ואית דין ואית דיון אבל הא קשיא דאיך אומר שדע ויאמין בזה מכלי שהביא לו התנא שום ראוי להרחיק ממנו סברות הכוזבות ולזק לריך אני להקדים מ"ש הרב בעל ספר עמודים שבעה כשם ספר עבודת הקדש ור"ל דע'י שיש אית ומופת על מליאות אלהותו ות' ושהוא כורא ומנהיג והראיה לזה מהילוך האדם וחטויותיו והילוך הנשמת וחטויותיה שר"א לאדם שילך ויחטועע כלתי כח המניע אותו היא הנשמה שבקרבנו שהיא חלק אלוה מלמעלה המניעתו וגורמת הלוכו שכלתי זה הוא כאבן דומה בלי שום תנועה כך הלך החמה ותנועתה מוכרת שיש לה כח ונשמה הנורמת לחטועתה והוא המנהיגה הקב"ה שהוא הנשמה המסייה את הכל שבלעדו אין שום תנועה לשום נברא עכ"ל וא"כ זהו דקאמר דע בעין שכלך מה למעלה שיש בורא ומנהיג ואתה דע לך זה ממך מתנועתך והילוכך שכלתי הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל היא הנורמת לך להיות מתהלך ומתנועע וכן החמה הנז' וא"כ הכופרי' טח עיניהם מראות ולבותם מהשכיל בהליכת האדם וחטויותיו שבוה מוכרח להם להודות ולקזור מסברתם המעופשת זהו הנראה לפ' זאת המשנה לפי פשטת אמנם כלפי האומר לעיל א"ש כמ"ש התנא דע מה למעלה ממך עין רואה הוא כלפי דורו של משה שכולם ראוי בראיה גמורה שיש בורא ומנא' ומנהיג והעולם מחודש ולא קדמון מכלתי מנהיג מכל האותות והמופתים אשר ראוי עיניהם וכלפי דורות הנביאים שאחריו שלא ראוי ראוי' גמור' אלא אין שומעת מפי הנביאים שהיו מכריזים להם בכח נבואתם ומביאים להם ראיות עזומות להרחיק מהם כל סברות הכופרים הנז' וכנגד דורות האחרונים הבאים אחריהם דלכח לה ראיה ולא שמועה אמר וכל מעשך בספר נכתבים דעתה לא נודעים מעשי ה' ונבורתו כי אם ע'י הספר' שכ"ט שילמוד הרבה ותחכם מאד ויוכל אז להשיב להאפיקורוס בראיות במורות ונכוחות למבין וישרים למונאי דעת דאם לא למד

למד הרבה תהיה אמונתו רפיה בידו ובמעט חקירה מאלו
הרשעים יאבדו אמונתו ומהאמור יתבאר מקרא שכתו' בישיבה
למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלהי
משפטו יעבר הלא ידעת אם לא שמעת אלהי עולם ה' אין
חקר לתבונתו דהיה הנביא עומד ומוכיח אותם על מה שהיו
אומרים אם יודע מה שאנו מהרהרין בלבנו נעבדנו ואם לאו
לא נעביר אותו ואז אמר להם למה תאמר יעקב ותדבר ישראל
כדברים האלה לאמר נסתרה דרכי מה' ואינו יודע חס ושלום
מה שאנו מהרהרין בלבנו דהא אתה ידעת בודיעה גמורה זה
מקדם קדמתה כימי דורו של משה שנכנסו בזאת החקירה
ונענשו וקורנו להודות בראייה גמורה מביאת עמלק שמס
נודע להם בכרור שידע הקב"ה מה שמהרהרין בלבנו אם לא
ר"ל שאתה לא ידעת זה בראיה גמורה שמעת כלומר אע"ג
דלכא ראייה איבא שמועה מפי הנביאים שאלהי עולם ה' אין
חקר לתבונתו וכדאי שודע ומכין כל הרהור שכלב . והנה
הרב חובת הלכות בשער היסוד הרריך למענותו והכרית מכל
סדר הכריחה והעשיה אשר נעשה בשמים ובארץ אלו המעשים
יעידון ויגדון שיש כורא נמצא ומנהיג ואתד ואין שני עי"ע
ועפ"י דבריו אלה נלע"ר שלזה כיון דהע"ס באומרו מה גדלו
מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך איש בער לא ידע וכסיל
לא יבין את זאת וכתקדים עוד מ"ש ז"ל בכראשית רבה שהיה
משה כותב כל מעשה יום ויום כיון שהניע לכתוב נעשה אדם
אמר לו להקב"ה מה אתה נותן פתחון פה לאדם לו' שיש ח"ו
ב' רשויות ח"ל כותב והרובה לטעות יטעה שאדם הזה שכראתי
אני מעמוד ממנו גדולים וקטנים וכדי שלא יאמר הגדול איני
נמלך בקטן ממני אומרים לו למוד מבוראך שנמלך במלאכים
בעת כריאת האדם ללמד ענוה לבני אדם ואפילו הוא עצמו
כביכול חפץ בענוה כדכתיב אני את דבא אכל המינים הפונים
לו' ב' רשויות מכח מקרא זה לא הוכשר בעיניהם תו' זה משום
ענוה אמר כן אלא אומרים ה' מלאך גאות לבש והא דכתיב
נעשה ח"ו משום שיש ב' רשויות וגם אלו טח עיניהם מראות
שהניח כל הקרים הנבוכים והשרה שכונתו על סנה וסיני והם

יוכיחו

יוכיחו שהוא חפץ מאד ומתואר במדת הענוה וכל מקום שאתה
מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו ולכאז' יש לרדק על
זאת האגדה דלמס הולך בעל המאמר להאריך ולו' שהיה כותב
מעשה כל יום ויום בקטור הול"ל כיון שכל לכתוב נעשה אדם
ח"ל מה אתה נותן פ"פ וכו' דמשמע דמכח שכתב מעשה כל
יום ויום נתעורר להקשות מפסוק נעשה אדם וכן הרב פרשת
דרכים דקדק כן עש"ב . ועל זה לריך אני להקדים מה שכתב
הרמב"ן ז"ל על ההיא אגדה שהביא רש"י ז"ל שאמרו אמר
ר"י דלא היה לריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה שהיה
מלכה ראשונה שנלטו בה ישראל ומה טעם פתח בכראשית
משום כח מעשיו הגוד לעמו שהם יאמרו אה"ע לישראל לסטים
אתם שכבשתם ארץ ז' עממים והיא גזולה בידיכם ויאמרו להם
העולם ומלואו להקב"ה ברטונו נתנה וברטונו נטלה מהם
והקשו ז"ל דמה זו תשובה דמאחר שנתנה להם איך חזר בו ה' את
שזכו בה וכו' אם נתן אדם מתנה לתבירו היוכל לחזור בו ותו'
דהכא שאני ריוכל לחזור בו מדין האמור בפ' מלך מלך מותר
בו ובפ' מלך כותב את שדתיכם יקח ויתן לעבדיו ודינא
דמלכותא דינא ובתבו התו' דהא דאמרינן דכל האמור בפ' מלך
מלך מותר בו היינו כשהוא מלך ח' אכ"ע אבל אם יש שני מלכים
בגון מלך בית דוד ומלך ישראל לא נאמר האו דינא דכל האמור
בפ' מלך מלך מותר בו והקשה הרמב"ן ז"ל דאיך אמר ר"י
דלא היה לריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה והלא לריך
גדול היה להתחיל התורה בכראשית ברא אלמים כי הוא שורש
האמונה שכל מי שאינו מאמין בזה וחושב שהעולם קדמון
כופר בעקר ואין לו תורה כלל וע"ש מה שהשיב ז"ל ואני אומר
שזהו בעלמנו מה שהשיב ר"י ואמר משום כח מעשיו הגוד לעמו
שאתם יאמרו אה"ע וכו' ויאמרו להם העולם ומלואו להקב"ה
ברטונו נתנה להם וברטונו לקחה מהם מדין האמור בפ' מלך
וכו' וזה דוקא אם נאמין שהוא הבורא והכל שלו והוא ח' ואין
שני וא"כ זהו בעלמנו מאי דשני רבי יצחק שאמר משום כח
מעשיו הגוד לעמו שנאמין שכל העולם ומלואו להקב"ה והוא ח'
ואין שני ומש"ה נטלה מהם מדין האמור בפ' מלך והנה הרא"ה

ז"ל

אהל שער לה' ישרים

ז"ל הקשה על דברי הרמב"ן ז"ל ואמר דשאלתו אינה שאלה
דמה לדרך לבתו סדר הכריאה אם מפני האפיקורוסו המאמיני
בקדמות ומכחישים את התור' הנה גם יכחישו בספר הכריאה
ומה חועלת ככתובתה עכ"ל . ואני אומר מה לנו בדעת
האפיקורוסים המאמינים בקדמות דלות בהו שום שכל ושום
הבנה כלל כפי מ"ש הרב חוכה הלכות דהם מכחישים המוחש
הכריאה לציון כל דמתוך סדר הכריאה אנו מוכרחים להודות
שיש בו כורא ונמצא והעולם חדש ולא באה התור' וכתב' סדר
הכריאה כשכיל' אלו הכופרים דהכופרים גם בתור' הם כופרים
אלא זאת התור' נכתב' בעבור ישראל צמו המאמינים בני
מאמינים ובה טוה להם בתחלת התורה ואמר בראשית הכל
מחוייבים אתם לתקוע אמונה זו בלבכם ולהאמין ולתקור ולהאמת
שיש כורא ח' והעולם מחודש דע"י אמונה זו חוכלו לרשת את
הארץ מטעם כל האמור כפ' מלך שאם הוא מלך אחר אז מותר
ליקח מזה ולתת לזה למי שחפץ בו וגם ע"י אמונה זו תהיה
יראת שמים עליכם והקיימו כל מה שצויתו וגזרתי עליכם
כזאת התורה דח"א לקיום התור' כי אם באמונה זו . וכזה
יחבאר המאמר שהבאנו שהיה משה כותב מעשה כל יום ויום
וכו' בפשוטות שראה משה שכל כוונתו ית' לכתוב להם סדר
הכריאה וכונתו להזכיר להם שלא לעשות אלא יאמינו שאלהים
ברא וכו' והעולם חדש ואחד ואין שני לו ח"כ אתה עכשיו בות'
בחורה נעשה אדם ומביאם לידו טעות ומכשול לו ח"ו שיש
ב' רשויות והשיב לו הקב"ה כתוב והרובה לטעות יטעה דע"כ
מיו שאומר דמ"ש נעשה כלשון רבים הוא משום שיש ב' רשויות
ח"ו אינו אלא טעות נמור' ומפורסמת דהא כבר מוכח מסדר
הכריאה שגולם מורים שהקב"ה אחד ולא שנים ואין אלהים
עמו וכמו שהריק הרב בעל חוכה הלכות שם והאריך לתק
זה מענייני הכריאה עצמה עכ"כ . וכוראי דמי שיש לו מוח
בקדקדו יבין וישכיל דמה שכתבתי נעשה הוא משום ענוה
ללמד את האדם להיות גדול כמלך בקטן ואין אנו אפראין לאלו
הטועים חסירי הדעת שאו' דמ"ש נעשה משום שיש ב' רשויות
ומלבד זה יש לתמוה על בעלי דעה זו שמביאים ראיה מהאי

קרה

אהל שער לה' ישרים ז

קרה וא"כ לרודפו דכרי התורה ח"ו סתרי אהרדי ומכחישו זה
את זה דהרי כתוב ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי
וכן כתוב וידעת היום וגו' מהתת אין עוד וכן כתוב שמע ישראל
כלו' הבן שם' אלהינו ה' אחד וכן כמה מקראות מעידין על
זה שהוא אחד וא"כ איך סתר דכרי עצמו כביכול ואמ' נעשה
כלשון רבים אלא ודאי כדי שלא יקויו כתובים המכחישים זה
לזה עכ"ל דמ"ש נעשה הוא משום ללמד בני ישראל שיתנהגו
בענוה ולהיות הגדול כמלך בקטן ואם לא רצה יאמרו לו למור
מבוראך ומעשה יתבאר קרה שהבאנו שאמר מה גדלו מעשיך
ה' שמחוק גדולתם וסדר עשייתם מורה שהם כולם מעשיך ה'
וכורא ח' לכולם ואין ב' אמנם עמקו מאד מחשבותיך כמ"ש
נעשה אדם אכל איש בער לא ידע וכסול לא יבין את זאת
אלא לוקח הדברים כפשוטן דיש ח"ו ב' רשויות וכופר באחדותך
דלא יוסק ארעתיה לפרש דמ"ש נעשה משום ענוה ללמד
שיהיה הגדול כמלך בקטן משום דאיהו ס"ל ה' מלך באות לבש
ולו יאה הנאות ולא הענוה אי נמו שגדלו מעשיך ה'
ומאד עמקו מחשבותיך כמה שנעשה בר"ע וחכיריו שהיו
לדיקים גמורים והיתה מיתתם משונה ונהרגו מבלתי עון וכן
כמה לדיקים לאלפים ומאות הניע אליהם כמעשה הרשעים
וזו תור' וזו שכר' וכמו שהוקש' לו כן לאדון הנביאים משה
וא"ל שתוק שכך עלה במחשב' וא"כ מאד עמקו מחשבותיך כזה
הדבר דוראי לא על חנם נעשה כזאת בישראל האמנם איש
בער לא ידע וכסול לא יבין את זאת ואתי לכפור ולו' ח"ו
לית דין ולית דיון וכמו שכפר עשו שכיום שהרנו לנמרוד בא'
וראה שכלב"ע זקנו אהע"ה אותה שעה אמר אף באותו זמן
פנעה מדה"ר שכיום שנהרג נמרוד כפטר אברהם והיה מקרה
כדריק כרשע ואותה שעה פקר ואמר לית דין ולית דיון ובאמת
שהכל יפסה פיו שעמקו מאד מחשבותיו ית' וככולם בחכמה
עשה אכל הוא בער ולא ידע ועפ"י כל האמור לעיל הנה מקום
אתי לבאר הני קראי הנאמרים כס' יתרו וז"ש אתם ראיתם
אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם
אלי ועתה אם שמעו תשמעו בקולי ושמעתם את בריתי .

ואותה

ואיתא בילקוט ח"א זו מילה וק"א זה שבת וק"א זו ע"א וק"ל
דמר אמר קרא ומר אמר קרא ול"פ והוא שכבר הקדמנו לעיל
משם מהרי"ע ז"ל דאפי' ארוסנו ותלמידיו ראש הכופרי' אלו
היו רואים וליאת מצרים וכל האותות שנעשו במצרים היה
חוזר בו ומורה שיש בורא אחד ואין העולם קדמון אלא מחדש
והוא מנחינו שהרי שדר כל המערכות בעבור שהוציא ישראל
ממצרים והנה ידוע ג"כ דמחוק שמירת שבת מוכרחים אנו
להודות שאין העולם קדמון מכלי בורא ומנהיג ח"ו אלא בשעת
ויס עשה ה' את השמים וכיום הו' שבת ומזה הטעם עלמו
הלה הכתוב שמירת שבת בליאת מצרים ולכאור' קש' דמה
ענין שמירת שבת וכו' לליאת מצרים וכמו שהקש' כן הרב
בעלי דברי חכמים בשער השבת ע"ש מה שתי' . ועפ"י דרכנו
א"ש דמכא וליאת מצרים אשר ממנה הוכרח קדוש העולם
וכורא ח' ברא הכל וא"כ שפיר תלה שמירת שבת בליאת מצרי'
דכל טעמו של שמירת שבת הוא כדי שרע ולא הודות שהעולם
מחדש ולא קדמון מכלי בורא ומנהיג ח"ו וכן מהמילה מוכח
דליבא ב' רשויות והוא עפ"י מ"ש הרב בעל עמודים ו' בשם
ספר עבודת הקדש כי אחרי שעשה הברל במילה ולא בבורות
האדם וראוי שיכירו וידעו כל הכריות אהדות ה"א וכוה פי' הרב
ז"ל אומרם כפ' חלק שאדם הא' מין היה וק"ל דיש ב' רשויות
וק"א אה"ר מושך בערלתו היה ול"פ דתנא בתרא לטפויי
אתא כי למ"ד שמיין היה וסוכר שיש ב' רשויות קשה איך לא
הביט כבדות מילה שבבשרו ומזה היה לו להבין דליבא שני
רשויות מאחר שעשה הברל במילה ולא עשה הברל בבורא בוראי
שיכינו וידעו כל הכריות אהדותו ותברך לכך בא תנא בתרא
כמתרץ ואומר מושך בערלתו הוא ולא היה לו ממי ללמוד .
וכוה ותבארו קראי שפיר ודבריו הילקוט שאמר ושמתם את
בריתו ק"א זה שבת וק"א זו מילה וק"א זו ע"א ויבולנו לפ'
דמיזאת מצרים מוכח דהעולם מחדש ע"י בורא ח' הנמלא
מש"ה סיוס ואמר ושמתם את בריתו זו שבת שמורה גם כן
על תדוש העולם ע"י בורא ח' ולא קדמון וגם מוכח מפי'
מצרים שהוא אחד ואין ב' וליתא ב' רשויות מש"ה ח' ושמתם
את

את בריתו זו מילה שממנה מוכח גם כן דליבא ב' רשויות
מדעשה הברל במילה ולא עשה הברל בשנוי הבורא שדי שלא
ואמרו ב' רשויות מי שברא זה לא ברא זה וגם מ"ד זו ע"א
הוא עפ"י מה שידוע ג"כ שטעם העובדים ע"א הוא משום
דק"ל דאחר שברא העולם מסר הנהגתו ביד לבא השמים והוא
לפוס גדולתו אינו משגיח בתחתונים ומאחר שלבא השמים הם
המנחינו להם ראוי לעבוד וזאת הסברה בטלה ורחוייה מליאת
מצרים שנעשו כל האותות והמופתים וכפרט מכת בכורות
ע"י ית' בלתי שום שליח כי הוא המכתחין בין טפה של בכור
ושדר המערכות דכפי המערכות אין עבר ויולא משם הרי מזה
מוכח שהוא עומד תמיד ומשגיח ומשדר המערכות ולא מסר
הדבר ללבא השמים מש"ה ח"א זו ע"א שאין ראוי לעבור לשום
לבא שבשמים כי אין רשות בידם לעשות כי אם עפ"י דבורו
ית' והנהגתו ובהנחה זו ג"כ יוכן מ"ש ז"ל וישמע יתרו מה
שמועה שמע ובא מאוזה שמועה בא להתגויר מאחר שהוא
ראש הכופרים והנה בוראי כי הוא גם כן מהכת שסוכרים
שהעולם קדמון מכלי בורא ומנהיג ואם כן מה ראה עכשו
לתזור ולהודות לזו בא חר תנא ואמר מתן תורה שמע וכו'
שנתאמת לו ע"י השמוע' שהתור' ניתנה מהשמים בקולות
וברקיס וע"י אמונת התור' תפול הקדמות וסברת האומרים
ג"כ ב' רשויות שכמה מקראות מפורש בהם שה' אחד וליבא
עמו אל אחד וק"א שקריעת ים סוף שמע וכו' שמע גם כן
נתברר לו ראית דין ואית דיון ואיבא עונש ושכר דהטביע
למצרים והגיל לישאל וק"א מלחמת עמלק שמע וכו' שמע
נתברר לו ג"כ שהקב"ה יודע מה שמהרהרין כלבם וכמו שכתבנו
בשם הרב התנא בספר פרשת דרכים עש"ב . כי הוציא את
עמו זו גדולה על כולם שמיזאת מצרים מוכח בבור שכל
סברות הכופרים בטלות ומבוטלות וכמ"ש בשם מהרי"ע ז"ל
דאפי' ארוסנו ראש הכופרים אלו היה רואה וליאת מצרים היה
חוזר מכל סברותיו הכוזבות ואם כן נא גבור קומה והושיענו
מיר צרינו ותמלא הארץ דעה וכעניניהם יראו שכל אמונתם
היתה שקר ע"י פלאיך שאתה עתיד להראות בעבור עמד ישראל
ותראה

והרחק לבנים יותר ממה שהראית לאבות וקיים לנו מ"ש הנביא
והלכו גוים לאורך ואיך ולמה הנחת אותם כל זה הזמן שנים
רבות בטעותם וכפרותם ואיך חס על יסוד קדושת שמך שפת
המת חכון לעד ועד ארניעה לשון שקר קושטא קאי ושקרא
לא קאי ואיך לא תחוס עלינו ג"כ פן ואולי מתוך טרוף הדעת
נכה לימשך אחריהם כיון שאין בידנו עתה ראיות שכליות
ובדורות להכרית אותם כי אין לנו יכולים ללמוד תורה כראוי
אשר ממנה נוכל להשיב להאפיקורוסים ונראה לי שעל
זמן כיוצא בזה בא דוד ברוח קדשו ואמר אשרי האיש אשר
לא הלך בעצת רשעים ובדרך טמאים לא עמד ובמושב לזים
לא ישב כי אם בתורת ה' חפלו ובתורתו יתנה וימס ולילה
דלכאו' יפלא דמאי קמל"ן דוד בזה דפשיטא ופשיטא דאשרי
האיש שלא הלך וכו' ובדאי דאשריו ואשרי חלקו אמנם לפי
דרכו ח"ס וככון דקאמר דוד ויעץ על האיש הירא את דבר
ה' שלא יעלה בדעתו לילך בעצת רשעים שיועזים עליו שיבה
ללמוד עמם בספריהם של הפילוסופיא כדי לברר וללבן
הלכתא כמו אי הלכתא כדבריהם או כדברינו אשריך אם לא
הלכת בעצת זו ואשריך ג"כ שאפי' לאותו הדרך ששם שוכנים
לא תעמוד כדכתיב הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל פתח
ביתה זו מנוות ואפילו לפעמים במקרה נתחברת עמהם תקום
ותלך מיד ולא תתעכב וזהו שקיים ובמושב לזים לא ישב
כלומר לא נתעכב אלא יקום מהרה כי אם בתורת ה' חפלו
ובתורתו יתנה וימס ולילה וע"י שהוא שקוד ללמוד תור' הרבה
ממילא יתרחב שכלו ויהיה יודע מה להשיב לאפיקורוס איש
כזה הכי מרשהו ללכת אתם ללמוד עמם ולנחםם ולהחזירם
מדעתם הכוזבת אבל לא אתה שאין בך תורה הרבה חוששני
עליך שלא תמשך אחריהם ואדרבה קאי באשרי בהרחיק מעליך
שלא יפסידו אמונתך וכעין זה הויתו מפרש במקום אחר אלו
הפסוקים עפ"י מ"ש הרא"ם ז"ל בפרשת לך לך דאיך ולמה
אאע"ה הלך ליקח עצה מאוהביו ענין אשכול וממנה על
המילה שטוהו הקב"ה אדם לדיק וחסיד כאברהם ילך ויקח
עצה מחבריו על לווי של הקב"ה ותו' רכונתו היתה דאפילו
יעלוהו

יעלוהו שלא למול עכ"ז אינו שומע לעצתם ולוקח אגרא יותר
ויותר עוד אז"ל תא חזי מה בין אברהם לנח אעפ"י שזה לדיק
וזה לדיק מ"מ כח אברהם עדיף שהיה יושב עם בני דורו
הרשעים ומוכיחם ומחזירם למוטב והיה מוכטע לו שלא
יבה וימשך אחריהם כי הוא שלט ביצרו לא כן נח שהיה
מחבורר לכדו וקיה ירא לשבת יחדיו עם בני דורו שלא ימשך
אחריהם עוד אז"ל כנמ' דר' פ' אמר חזויל אפתחא דזונות
ואכפיוה ליצרון ואטול אגרא ואמרו ע"ז דאם הגיע לפרשת
דרכים נטול מכולם מאי פרשת דרכים זה ת"ק ויוס המיתה
וכתבו התו' זה ת"ח המורה הוראות כישראל דעל ידי זה
שמורה הוראות תמיד מהרהר כד"ת והתורה אנוני מנא
ואזלי מללא ואינו מניחתי לבא לדי חטא וכבר כתבנו במקום
אחר דזה שאמר חזויל אפתחא דזונות ואכפיוה ליצרון דוקא
נאמר על דורות הראשונים כמו התנאים והאמוראים שכתם
גדול ויכולים לעמוד נבד יאם לא כן עתה בזמננו שיותר
דעתנו קלה מן הנערים ונחתים להתפתות אין לאדם לומ' אלך
לפתחא דזונות ואכפיוה ליצרון ואטול אגרא שזה קרוב להפסד
ורחוק מן השכר וכזה ח"ס וככון אומרו אשרי האיש אשר לא
הלך בעצת רשעים שלא יאמר אעשה גם אני כאברהם שאטול
עצה מן הרשעים ויעזובי שלא לעשות מלוא ואפי' הכי לא
אשמע לעצתם ואעשה להפך ואטול אגרא יותר ויותר דשאני
אברהם ואחד היה אברהם שיוכל לומר זה משום ששלט ביצרו
לא כן אתה שלא הגעת למדרגה זו וכי גדול אתה מנוח
שהתורה העידה עליו איש לדיק תמים ואפ"ה היה מתוורא
ללכת ולהתחבר עמם ומכ"ש שלא תאמר ח"כ חזויל אפתחא
דזונות ואכפיוה ליצרון דדורות הראשונים שאני אבל אתה
אשריך אם לא עמדת בדרך חטאים אפתחא דזונות כדי לומ'
אכפיוה ליצרון בקרוב הדבר שתבה לירי חטא וכן לא תאמר
אשכ במושב לזים כדי להוכיחם על פניהם ואחזירם למוטב
כמו שעשה אברהם דהא ליתא דיש הפרש הרבה כיך לבין
אבך אברהם ואפי' לנח לא הגעת ואפי' נח הדיק היה מתוורא
מתברר הרשעים כ"ש אתה כי לדיק מעלמנו ורשע מחבירו
אכן

אהל שער הקדים ישרים

ואין ספק בחושבך זה אני ערכ לך שאתה חוזר כך ונמנע
מלחטוא . ד"מ שאתה מוחזק בעיני הבריות שאתה אדם חשוב
ומכובד בעיני הבריות והכל מכבדים אותך הן מלך מעשיך
הטובים הן מלך חכמתך וחכף שאתה עושה וטובל בעבירה
זאת הכל נהפך עליך לרעה והכל ירכרו עליך סרה כאומרם
שזהו פ' שהיינו קושכים אותו בעינינו כך יהיה יולא ממנו וכל
אהובים שלך נהפכים עליך לשינאים והכל יהיו מלחשו' עליך
ולא נשאר לך עוד פנים לילך בין הבריות אפילו בין כ' אנשים
שאתה עליך ותלחשו אתמול הכל יכבדוך והכל יראו ממך והיום
הכל יבוזך ואתה תירא מהכל אין ספק שבשעה שאתה רואה
לעשות מה שחפץ לךך ובכרה תאותך עליך עשה זאת בני
והנלל שחביב מחשבה זו בלבך ותנלל . ולעד'ן שבוה רמזו
קו"ל כדבריהם הנעימים ואמרו מחשבה רעה אין הקדוש כ"ה
מזרפה למעשה דאמאי כחרו כזה הלשון היה להם לומר
בקולור שאין הקדוש ברוך הוא מעניש על מחשבה רעה
בלתי המעשה אמנם לפי האמור א"ש ונכון שבאו לרמוז
בדבריהם למה שבחבנו דהחושב ומתמחן כשעה שכל לעשות
רעה דהיינו שחשב והתמחן רמה יולד מהרעה הזאת אשר
הוא רואה לעשות אז בוראו אין הקב"ה מזרפה למעשה
דהיינו מן השמים יסיועוהו שלא לבא לידי גמר מעשה לחטא
על דרך שאז"ל הבא ליעקר וכו' וכן גם כן כוונת אומרים ז"ל
מחשבה טובה מזרפה למעשה דהיינו דמן השמים יסיועוהו
לגומרה לעשות המצוה והוא נ"כ כוונת אז"ל יטב אדם ולא
עבר עבירה ונתנין לו שכר כעושה מצוה דהיינו שישב ונתעכב
וחשב מה יולא מהרעה אשר הוא עושה ועי"ז לא עבר עבירה
ע"ז העבכה והמתן נתנין לו שכר כעושה מצוה דהמתין עלמו
הוא בכלל המצוה .

עוד קמא דכולא שלא לבא לידי חטא בחושבו תמיד
בגדולתו ית' וית' אשר מי אל אשר יעשה כמעשיו
וגבורותיו בשמים ובארץ וכל דיורי ארעה ושמיא כלא חסופו
קמיה והו כלא היו וכמזכיהם עביר ולות מאן דימחי כיריה
והוא

אהר שער הקדים ישרים יא

והוא נבזה מעל כל נבואים והוא עלת כל העלות ושורש
כל השרשים ואם יסיר ק"ו השגחתו רגע מכל כרוחיו כולם
כרגע אומללו ואיך הוא יחוש נעוה בריה קלה מסר"ח קא
חתיבא להמר' כבודו ולהקור מה שהוא חוקר הא וראוי כשמרגיל
אדם עלמו בזאת המחשבה חמור מוכעט לי שלא לבא לידי
חטא ויבא לעוכרו בלב שלם והוא שרמו רוד הע"ה לשלמה בנו
ע"ז דע את אלהי אביך ועבדו ר"ל דאם זאת יודע גדולתו ית'
אז תוכל לעבדו דאם לא יעלה על רוחך וירעה זה ה"ה
לך לעוכרו בלב שלם והוא נ"כ כוונת אדוננו רוד המלך ע"ה
באומרו חשכתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך דהיינו שלקחתי
בידי השני הסמים הטובים המחון והמחשבה ועי"ז ואשיבה
רגלי אל עדותיך שעל ידם אני כמנע מלחטוא וכ"ת אס כן
שכך דרכו של רוד אס כן איך נכשל בכת שבע שהיא מן
מן החמורות לזה קאמר חשתי ולא התמהמהתי אחת הית' שלא
חשכתי ולא התמהמהתי כדי לשמור פקודיך ונכשלתו בעון
זה ולחתהיתה ופירסמה הכתוב אמנם אחרי זאת כל ימי היותי
מחשב דרכי כדי שלא אפול ברשת ימיו .

עוד זאת עשה בני והנלל לכל תבא לידי מכשול עיון החרק
מחברת בני אדם שאינם הנונים שבחברתך עמהם
לא יבאר שימשך לך מהם איזה עון שאם היית לברך יחבן
שלא יעלה על לבך דבר זה לעשות וכו' ז"ל לדיק מעלמו
ורשע מחבירו וכן אמר התנא ואל תתחבר לרשע ואל תתיאש
מחשירענות שבחברתך עמהם תלקה כמותם כי הוא לרשע
הווי לשכנו והרחק מן הכיעור ומן הדומה לו והרר' כשבתך
בד בכר קרש ילבש ואז תוכל לחשוב תמיד בגדולתו יתברך
ותירא מלחטוא והוא שרמו אדוננו רוד המלך עליו השלום
באומרו סור מרע ועשה טוב דלכאורה קשה רמה בא ללמדנו
דהיינו יספור מרע שישמור הלאוין ויעשה טוב המצוות מע"ע
וזה זיל קרו בי רב התורה כולה שהזויהה על הלאוין ולקיים
המצוות ומה בא ללמדנו האמנם לע"ד לפי האמור ק"ש דבא
אדוננו רוד הע"ה בעלמ טובה לאדם שלא יכשל בעבירה
כשרואה את עלמו שיושב בחברת מרעים ופועלי און תכף

ומור

אהל שער הקדים ישרים

ומיד קודם שיתחילו לדבר קטנה או גדולה תכף קום נח
מחר וסור מעל אהלי הרשעים הללו קודם שתספס בתעמלהם
ויקו גורמים לך לחטוא ואז ועשה טוב דהיינו ע"י שיבכה
לכך תוכל לעשות טוב כשכך תמיד כגדולתו ית' וית' כי
כל עוד שאתהיושב כחברתם רחוק מהשכל של חטאת עמהם
א"כ שמעיקרה ועשה טוב שלא תחכר עמהם מעקרה כי
יחכו כשכך עמהם לא ינחך ירך לקום מפניהם באמור
לך אררבה מזה עליך לישב עמהם כדי להפרישם מהאסור
דבזה אתה לוקח שכר כנגד כולם שעל ירך נמנעו רבים
מלחטוא אכל דע בני שלא יעלה על דעך זאת העלה
אלא אם כן אתה יודע בעצמך שאתה גדול וגבור על ירך
כאברהם אע"ה שהיה כמו גדול ושלט כולו והיה בו יכולת
להתחבר עם הרשעים כדי להוכיחם ולהדריכם לשמור את
דרך עץ החיים והיה מחזירם למוטב ולא נמשך אחריהם אכל
אתה כן אדם יודע בעצמך שלא הגע לקרסולו של אה"ה
ואחר היה אברהם אכל אתה אין בכך לעשות זאת וכי גדול
אתה מנח הדיוק שהכתוב העיד עליו איש צדיק תמים ואפי'
הכי את האלהים התהלך נח שדרשו ז"ל שהיה נשמט מכני
דורו שלא לישב עמהם כדי שלא ימשך אחריהם והיה יודע
בעצמו שאין בכוחו להחזירם למוטב כשה שהיה עושה א"ה
ע"ה והיה הולך ויושב לבדו ועומן עצמו מכני דורו בכתי
מדרשות לישב לבדו עם ה' ופוק קוי ממעשה דרב עמרם
חסידא ור"מ דאלמלא ה' בעזרם היו גופלים סס ושלוס
ברשת ירם וא"כ מה אנו יתמי דיתמי ברור הזה כחמורים
והלואי כחמורו של פנחס לפני דורות הראשונים איך יעלה
על דעחו של אדם לומר אלך ואכפה לוצרי אין הדבר זה
אלא הסתת היצה"ר להפילו בערמה שאין ספק בבואו להיות
נשכר מסקור מאד שרחוק לשכר וקרוב להפסד ויבא לסכן
בעצמו ועל כיוצא בזה הזהיר שלמה המלך ע"ה ואמר הרחוק
מעליה דרכך ואל תקרב אל פתח ביהם באופן שצריך האדם
לעשות כמה תחבולות וערמות כדי שלא יפול ברשת יצר
כי הוא ח' גדול להרע וכל מגמתו ופשו לאכזר האדם מעולמו
ולקוואו

אהל שער הקדים ישרים יב

ולקוואו תלק מכל אשר טרח ופעל ועשה מיום בואו עד יום
לאתו וגם אחרי מותו וירדפהו עד חורמה לכלתי היות לו
תקומה ולעשות בו נקמה על אחת כמה וכמה בקלף ובחימה
ואם כן אתה כן אדם מאחר שאתה רואה בעיניך שהאויב
והאורב כחזק נכב לימוניך וסרבו שלופה ורורף אחרך להרנך
כמה אתה צריך לשמור עצמך ממנו שלא תבא חרבו כלכך
פתאום והבא להרנך השכם להורנו כמעטוק הטובי וכמרותך
הישרים והתמימים לא כן אם אתה חלל רשע ובאת לעשות
מזות ומע"ט שהם אררבה הולכים לאיבוד ולס"א ומתחזק
בהם כח הסט"ה יותר שיהיה להם מהם מזון וחיות רב ויותר
טוב היה לך שלא לעשות מזות חלו ושכ ואל תעשה עדיף
ועל זה נאמר ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי וזהו
לע"ד כוונת דהע"ה באומרו סור מרע ועשה טוב דאם חסור
מן הרע אז תוכל ועשה טוב דאל"ה הטוב הזה בעצמו יהיה
לרע ויהיה עשוק כחך הקליפות דע"ז נאמר ראיתי את דמעת
העשוקים כי אין להם מנחם אלו המזות העשוקים ביד הסט"ה
והצקה לזה קודם שילמד האדם בתורה או קודם שיעשה
איזה מזות יתרה בתשובה ויתורה ואח"כ ילמד כי ע"ז
יהיה צדיק וטוב אין כח בסט"ה לעשוק חסור והמז' מידו
ובאופן אחר יש לפרש כוונת אומרו סור מרע ועשה טוב
דהיינו שישתדל האדם ככל עוז שיעשה הרע בעצמו טוב
והיינו על ידי שישוב מאהבה ואז הודונות נעשות לו כזכות
ואין לך טוב גדול מזה ויותר מאד שלא לאמר מחר או היום
אני עושה מזות זו דשומע השטן ומערבכו | שלא לעשותה
ונמאח שלוקח ככפלים הן על מניעתה הן על בטול חורת
כדר שגדר לעשות וכמ"ס רבי' יונת ז"ל ואף על פי שכתוב
כשבעתי ואקיימם לשמור משפטו צדקך כתב בספ' החסידים
דזה דוקא לדורות הראשונים אכל בזמן הזה לא ידור ולא
ישבע כלל לקיים המזות דהשטן מקטרב עליו ואינו מניחו
לעשות המזות ומקויכו ככפלים אלא יגמור כלבו ואל יוציא
בשפתיו

עוד זה איענך ויהי אלהים עמך שתמיד ספרי המוסר יהיו מוכתים לפניך ואל ילוו מעיניך קשרם תמיד על לוח לבך כרכתיב החוק כמוסר אל תרף שעל ידו שיהיה האדם מורגל תמיד ללמוד בספרי המוסר ראה יראה שכמה עונשים רבים יגיעו למו שאינו מקיים מצוותיו כראוי וכמה וכמה להפך אם מקיים כמה מגיע לו ולכל העולם טובה כפולה בעולם הזה ובעולם הבא בעבור שמור מצוותיו וקיוו וגם רוחה תקון לכל אשר עוות על כל עביר ועביר שעשה וכשרואהו היתה"ר שהורגל בזה מניחו והולך לו וירא כי לא יוכל לו הרבה נעשה עמו אהוב כרכתיב ברעות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אהו ויעשה היתה"ר טוב .

עוד

זאת עשה והנלל שתמיד תהיה רודף אחר ג"ח ולעשו שלום בין אדם לחבירו ולהיות עושה ומעשה ותמיד תהיה עוסק בתורה ובמצוות וממילא טוב אינך חוטא וזהו שאמר הכתוב שומר מצוה לא ירע דבר רע שבוה גם כן מתיש כח היתה"ר והוי בכלל אה"ל שלוחי מלו' אינם ניווקין דאם נוק הגוף אינם ניווקין כ"ש היוק הכפש אמנם אבתי יש לרקדק אומרו שלוחי מצוה דהו"ל שלוחי למצוה אינן ניווקין מאי שלוחי מצוה דקאמר דמשמע דהמצוה עצמ' שלחה לזה והנראה לע"ר כי לרבותא אמרו רבנן בלשון זה וכגון דאיידי שיש מצוה שצריכה להיות במקום אחר ואינה נעשית במקום אשר הוא יושב שם וכינו כינוי נחנלגל הדבר והלך זה האיש לזה המקום מהיום סיבה שיש לו וכינו כינוי בהיות שם ראה וזכר לאותה מצוה שצריכה לעשות ונתעורר ונתחזק לקיימה שם אשר הוא מקומה ועשה נמצא שהמצוה בעלמה בעבור להתקיים נחנה בלבו שילך לשם משום איהו סיבה כדי להתעורר לעשותה ונמצא שהיא שליח רודה ממע ואפי' שהיה בדעתו לילך לשם כשכיל איהו סיבה ולא היה בדעתו בעת נסיעתו בעבורה אלא שנעשית המצוה בסבת הליכתו לשם אפילו הכי מקרי שפיר בכלל שלוחי מצוה שאינם ניווקין ומכ"ש אם הלך לכתחילה בעבור לעשותה שם .
עוד

עוד עשה זאת בני והנלל שתמיד תנביר שכלך על חטאתך ותמיד תחשוב עם נפשך ותירא את בוראך וכוש ממנו ותשוב אל לבך גורל חטאך ועונך ותכיר גדולת מי שהמרת אותו ועברת על דבריו וקצוב עוונותיך לנגד עיניך ולנכחך ותמיד תחרט עליהם ותשכיל ותרע לבקש מחילה עליהם כל ימי חייך עד בא קצך וכשכחה עבירה לירך תהיה נוכח על ירך ולא תעשה והלחם עמו עד שתנחשו ותרע ירוע' גמורה גנות מעשיך ורוע מעלליך דאם לא יחברר אללך כי מעשיך רעים ודרכיך אינם טובים אינך מתחרט עליהם ותשכיל ותרע חייב הנמול על מעשיך והעונש המגיע אלך ואז תבה לירי חרטה ותבקש מחילה כרכתיב אחרי שובי נחמתי והחשוב עם נפשך כמה שקדם לבורא עליך מן הטובות והא' מחוייב שכלך להמנע מן הרע אשר הורגלה בו ותשכיר' הסכמ' גמורה לקור ממנו בלבך ובמאפינך ותן אל לבך כה יום המית' פתאום ובוראך קופץ עליך על מה שקדם מן הקורבנותיך ותראה בעיניך נסיון הבורא וחזק עונשו למי שהלך כפי דרכו ללאת מעבודתו ואז תווסר בו ותשוב אל ה' . בראותך עונשו ונקמתו החזקה במו עבד הכורח מאדונו כשישמע מה שהיה בענינו למי שברח ממנו כמוסר ויוסר בו וישוב מתחנן אל אדונו למחול לו ולסלות עונו קודם שיכואנו העונש וכמ"ש החסיד בעל חובת הלבבות כשער התשובה וז"ל ואל תביט אל קטנות העבירה אשר עשית אלא תביט לגדולת מי שחטאת כנגדו מכל אשר פעלת כי הכל שקול ומרור ואל תאמר מתר לעשה כי יום המות מכל החי מכוסה ומתק עשות היום חוקו כי המות בכל יום ישלח חייו וברקו . ואל תהמהמה מעשות תק ובר יום כיומו כי כלפני נודר מקינו כן איש נודר ממקומו . ועל כן מהר אחי והאוינה אליו ולשמוע בקולו ולרבקה בו ובקור לנפשך מה שכתב לה ה' אלהיך . ואל תביחך העללות להקל בה כי אם תקל נפשך בעיניך איהו דבר יהיה נכבד אללך והזהר פן ושיאך הרהור לבך ויאמר לך מי יוכל לשוב אל האלהים ולבקש מחילתו ומה יציק לנוש עם אל אף אתה אמור ללבך הרי כתיב קחו עמכם דברים ושבו

ואזכו אל ה' הרי כשני דבורים מתרצה ממך באומרך חטאתי
ואת הושר העויתי ולא אשוב עוד לעשות הרע כעיוני ה' ועור
אלמדרך להועיל שלעולם תהא רגיל תמיד ונוסר כאלו הדברים
אשר אני מניע לפניהם שכולם יהיו לך לעזר שלא חטוא הא'
שתמיד תהיה בוטח בה' ולא תפנה אל רעבים ושטי כזב כי
כל הכוטה בה' חסד וסובכנו ובוטח עליו והוא יעשה ומעולם
היה קשה על מ"ש ארוננו דוד ברו"ה ק טוב לחסות בה' מבטוח
בארס טוב לחסות בה' מבטוח בגדיבים דמשמע רשנים כאחד
טיבים אלא שזה יותר טוב מזה והא ליסא דהנביא טוח
ואומר ארור הנכר אשר יבטח בארס ושם כשר זרועו הרודקאי
בארור אס בוטח בארס והנראה לע"ד ליישב דמ"ש טוב לחסות
וגו' מבטוח בארס איירי שבוטח בה' שיעשה לו איזה תועבה
ע"י זה הארס שבטוח בזה הארס שהוא אורכו ויעשה לו רלונו
וא"כ מלבד שבוטח בהקב"ה אלא גם בוטח באיש הזה שיעשה
לו בקשתי ועל זה קאמר טוב לחסות בה' לבדו ולא ירר
עמו בטחון בני ארס וזהו שגולה דוד כדכרית קדשו כמקום
אחד באומרו אל תבטחו בגדיבים בבין ארס שאין לו תועבה
אשרי עאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלהיו דוקא ולא על
שום נדיב אבל מה שאמר ארור הנכר אשר יבטח בארס
ושם כשר זרועו איירי דמסיר בטחוני מהקב"ה ומלפס ובוטח
בתועבה בני ארס ואחר ששם ה' מבטחו ככל מה שהוא
עושה ויאמר תמיד עזרני על כבוד שמך ינהיג עצמו בשחיק'
ולא ידבר אלא בדבר הריק לו כהכרת ואמרו בחכמי המוסר
דעיקר השוכה שחיקה בטחון שר"ת שכ שחיקה בטחון כי
כל המרבה דברים מביא חטא ולכאורה היה קשה לו וכי
התנה פליג אקרא דקרא קאמר כרוב דברים לא יחדל פשע
ואיך קאמר התנה מביא חטא והא הפרש גדול יש בין פשע
לחטא והנראה לע"ד ליישב דהתנה איירי בכל ארס אס הוא
צריך או בינוני ואפ"ה יוסר שלא ידבר דבור שאינו צריך שצו'
דכוו הדברים שאינם צריכין מביא חטא וקרא דכתיב כרוב
דברים לא יחדל פשע איירי בכך ארס שאינו כשר ורובו עונות
הארס כזה מרוב דבריו לא יחדל פשע דכל דבריו אינם
הגונים

הגונים וראויים וזה לע"ד כונת הכתוב באומרו נאום פשע
לרשע ר"ל נאום דהיינו הדבור הרבה הוא פשע לרשע אבל
לכנוני אינו פשע אלא חטא בעלמא ואחר שהרגיל עצמו
בשחיקה ובטחון ויתרחק מהנאום עד קלה אחרון וכבר כתבתי
בשער הנכונה כמה וכמה מניע עונם לבעל הנאום וידבק
במדת הענוה והכוסה שהכוסה מביאחא לירי ענוה ואל יהי
מעיו פנים שעו פנים לנהיגם וכשת פנים לב"ע וכמו שא'
התנה ומה' שסמך התנה דבריו וסוים יה"ר מלפניך שתכנה
בית המקדש במהרה בימינו ראיתי בתשו' מהרד"ך ז"ל שהיה
מפרש עפ"י מ"ש ז"ל ולא הכיין למד כמלא דלפעמי' צריך
להסיר הכוסה ולהיות עז כרו ללמוד תורה ועור אז"ל שלעת"ל
כבא משיחנו תרבה הדעת ולא צריך שילמדוהו איש רעהו
כי כולם ידעו אותי מגדולם ועד קטנם ואם כן זהו שאמר
עז פנים לנהגם וכ"ת דצריך להיות עז פנים כרו ללמוד
תורה דלא הכיין למד לזה סוים התנה ואמר יה"ר מלפניך
שתכנה בית המקדש ב"ב ור"ל דהשתה אינו צריך להיות עז
משום למוד התורה דבזמנים ההם ולא ילמדו איש את רעהו
כתיב כי כולם יודעים אותי ואינם צריכין זה לזה ללמוד
ודפס"ס ואחר שיחרחק מצוה פנים יעבוד ה' מאהבה בכל
לכבו ובכל נפשו ובכל מאורו ולהיות אורב הכריות ומקרבן
ומרחם עליהם ולא לשנוא שום בר ישראל שזה הכתו' וההבת
לרעד כמוד זהו כלל כל התורה כולה מאן דעלך שני לחברך
לא תעביד ולא להתאכזר על שום בר ישראל כי כל מי שהוא
אכזר אינו מזרעו של אצ"ה ודוקא להתאכזר על הרשעים
שפיר דמי ותמיד יהיה שמח בעשות רטון קונו ובתו' ובמלו'
ויתרחק מאר מהדאגה ומתעצבות כי אס דוקא להו' דואב
ועלב על עוונותיו הרבים ותמיד יהיו נגר עיניו ויתחרט
עליהם חרטה גמורה חרטה דמעקרא ויתרחק מאר מהכעס
שהוא מדה רעה חלו הנפש והנוף ואין לו לבעל הכעס חן
בעיני הכריות והוא שנוי בעיניהם ומתוך כך אין מעשיו
מקובלים על הכריות והוא כובד על בני ביתו השומעין תמיד
כעסו ואינו יכול להוכיח אחרים וגם הוא אינו מקבל תוכחת
מאחרים

מאחרים והמונע עצמו מהכעס קונה מרת הענוה והרחמנות
 ויבטל רטונו מפני רטון בוראו ומפני רטון אחרים ולא תעבור
 עליו רוח קנאה כי הקנאה היא ענף מהכעס ואין אדם נמלט
 ממנה כי אהבתו רואים אשר כל בני אדם נמשכים אים אחר
 רעהו כי כאשר הוא רואה שחבירו קונה קטן מענייני העולם
 הן ממניו מאכלים טובים הן ממניו בנדוים נאים או בונה
 בית או מאסף ממון אז הוא עורר להשיג כמוהו והוא שרמו
 שלמה בחכמתו וראיתו אח כל עמל ואח כל כשרון המעשים
 כי הוא קנאת אים מרעהו והקנאה מביאה לידי חמדה והיא
 גורמת לו לעבור על לא תתמוד נס יהיה אדם זריו ונשכר
 לתורה ולמדות וכזה דוחה מעליו טענת מי הקדימני וכן
 כשאדם עושה המצוה בזריוות יעשה אותה בשמחה ובטוב
 לבב ולא כמו שכתבו שד ועקר שער המצוה הוא בעשותה
 בשמחה ועל השמחה הוא שנוטל שכר הכל על עקר המצוה
 יש עליו טענת מי הקדימני כידוע ממדרשו רז"ל ומה מאד
 צריך להרחיק מן העללות שהיא מדה מגונה עד מאד וכל
 ענייניו מקולקלים מאד ועליו אמר שלמה בחכמתו על שרה
 אים עלל עבדתיו והנה עלה כולה קמשונים וגרר אכניו נהרסה
 ר"ל שדומה חכמת עלל לשדה אים עלל שדה אים עלל לה די
 שאינה מגדלת תבואה מפני שאינו עובד אותה כראוי אלא אף
 מגדלת דברים גרועים ואפי' אס הוא עורר עד שתגדל התבואה
 מחמת עללותו יפסיד התבואה כי גרר אכניו נהרסה והוא
 מחמת עללותו אינו מתקנה ומתוך כך יכנסו הבחמו' והגנבו'
 ולקחו הכל דהיה לו לתקן חסרונו קודם שנפלה כן הענין
 היגלל בתורה ובמדות כי העללנים אהבים המנוחה ומתוך
 כך המדות קשות עליהם ולמוד התורה כבר עליהם ויבחרו
 מן המדרש אל המנוחה ומתוך כך באים לידי שינה בטבע
 האדם וע"י זה בא לידי עניות שמתוך שהוא עלל כל עניניו
 על ידי אחרים והוא שרמו בר"ת על"ל עני צריך לבריות
 ויש עללות שהוא טוב מאד כנון היושב ומתעלל לעשות עבירה
 וזהו כבר ברנליך להלך בדרך הרשעים ללכת במשתאות
 ועוילים ותהא קל ברנליך לרוץ לבחו כנסיות ולבחו מדרשות
 ולבקר

ולבקר חולים ולעשות לוייה והסיה כבר כלכבך לחשו' הרחור'
 דעים וקל כלכבך לחשוב הרחור תורה ומצוה ולהשיג מעלת
 אהבת ה' יחברך ויראתו הטורה כזה תהא קל זריו כלכך
 להרבה באור העליון והוי דבק במדת הנדיבות כי היא מדה
 אשר יגיע בה האדם למעלות גדולות בעה"ז ובעה"ב ואין דבר
 בעולם המביא לידי אהבת הכרות שיאהבתי כמו הנדיבות
 שהיה נדיב בממון ובנוף ובכמה וג' אלה היו באברהם אבינו
 עליו השלום נדיב ממון כדכתיב ויטע אש"ל אכלה שהיה לוייה
 לאורחים נדיבות הגוף שילא ונלחם בעצמו בעבור שהטיל לו
 בן אהיו ונדיב בחכמתו הוה כי למד לכל העם דרך הישר
 והנדיב דבריו נשמעים ומכובד בעיני הכרות כדכתי' ורכוס
 יקלו פניו נדיב וזוכה לעושר כדכתיב יש משור ונוסף עוד
 וכשהוא מוכיח לאדם מקבלין הימנו והספק אים הו'ן כלי
 וקמ'ן ורע עין ולא יקנה לו לא רב ולא קבר ומתוך כך יהיה
 דק מן החורה ומן המצוה וכל העולם כורחים ממנו ואינם
 רוצים לשבת בחברתו גם צריך לידע ולזכור תמיד נסי האל
 יחברך עמו ועם אחרים וכזה יבא לידי אהבה עמו ית' ולא
 יזיה כפוי טובה ולא יהיה כפרעה שעשה עצמו כאלו לא ידעו
 ליוסף ותמיד נ"כ יזכור כל יום ויום מה שעשה מאשר חטא
 על הנפש כדכתי' וחטאתי נגדי תמיד דע"י זה תהיה חשו'
 שלימה - מדת השכחה מדה רעה עד מאד בתור' ובמנו' כדכתי'
 השמר לך ושמור את נפשך מאד פן תשכח את הדברים
 אשר ראו עיניך ודוקא יהא שכחה קמיה מה שעשה לו חבירו
 ולא יהיה נוקם ממנו וישכח מלבו שנאה וקנאה והרהורים
 דעים ובעת התפלה ישכח מלבו כל דער שבועלם אף יעלה
 במשכחתו השי"ת וידבק מחשבתו בו יחברך גם כשהוא עושה
 צרכיו או הולך במכוואות המטונפות ישכח עצמו מלהרהר בד"ת
 דדוקא בעניינים אלו השכחה משוכחת ולהרחיק עצמו מהשקר
 עד קלה אחרון ואל יעשה פסקי הר"ש וילבר שקר באומרו
 מותר לשנות מפני השלוש ולהיות נדיב כאמת ויהיו כל דבריו
 אמת וזרק ולא יחניף לתום אדם וכ"ש לרשע ודוקא לפעמים
 יש לו רשות להחניף וכאז"ל מתנפים לרשעים מפני דרכי
 שלום

שלוס וגם מוחר להחניוף לרכו כרו ללמדנו תורה אכל חוץ
מאלו הדיברים אסור להחניוף וכשמחניף לרשע ואומר לו דריק
אחה נמלא שמאכרו מחיו עה"כ רכיון דריק מחבורו ורשע
מעצמו מהיכא חתי שישוב כחשובה ומאריק לרשע ומרשיע
ללריק תועבה ה' גם שניהם וירגול את עצמו שלא ידבר גיטו' על
קבירו' ו"ש לש"ר שהוא תמור מנ' העכו' הממורות ותמיד היתה
יראת שמים על פניו ואין להקדוש ב"ה בעולמו כי אם יראת
שמים בלבד כי מאן דדא ביה כלל ביה וכן כתיב מה ה' אלהיך
שואל מעמך כי אם ליראה אחי וירעי שמעו מוסר וחכמו ואל
תפרעו ר"ל שתהיה יראת חטאו קודם לחכמתו דהו חכמתו
מחיימת אבל אם חכמתו קדמה ליראת חטאו אין חכמתו
מחיימת וזהו דקאמר שמעו מוסר בהחלה ואח"כ וחכמו
ואל הפרעו מלשון למפרע שלא תעשו להפך שבתחלה וחכמו
ואחר כך ישמעו מוסר וא"ת אם אין חכמה בתחילה מהיכן
תבא היראה והרי אין כור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד .
ולק"מ דהרי כתיב שמעו מוסר שתמיד ילך אלל החכם
הדורש לשמוע ממנו דברו מוסר ויראת ה' ואחר כך אחר
שנקבעה היראה בלבו אז ילך אלל חכמים ויחכים בתלמוד
ובפוסקים .

עוד

סמא דכולא שלא לבא לידי חטא יחשוב תמיד כי
אנחנו חייבים להיות נכונים ליום מועד' ולהזדמן
לדרך הרחוקה אל העולם האחר אשר אין לנו מברת ומנוס
ממנו ואיך נחעלם והנסיעה מתמרת וההעצקה תדירה והדרך
חרוך והמרנוע רחוק ומדוע לא שמנו על לבנו אחריתנו ולא
חשכנו על הגידה לבית מועדנו והתעסקנו בעולם הכלה
והאובד והנחנו הקיים והתעסקנו במדוי נופינו ושכחנו מדוי
סכלנו והתעסקנו בעבודת זרנו ועיכנו עבודת יולרנו ונעבוד
את האותנו ולא עבדנו את אלהינו ולמה לא יעלה על לבנו
קרבת קיינו ובא המות אלנו כראותנו מיתת שאר הקיים
פחאוס מכלי הקדמת ידועה כדבר ולא מועד ידוע שיהיה
בעות מהיותו בו אך הוא קורא לחיים בכל זמן ובכל מקום
ובמ"ש הקדוש בעל חובת הלכות בשער חשכון הנפש והביא
משל

משל על זה למלך שמסר פקדון לא' ולא קלכ לו זמן להשכתו
וזיווהו שיהיה מלפס לו בכל עת כרו שלא ילך למקום אחר
ושיהיה נמלא עת שיבקשנו המלך היתכן לו לדור חוץ ממקום
המלך כעוד שהפקדון בידו ויש שממשיל כמו שיש עליו חוב כלי
זמן קצוב והוא עליו בכל עת ולא תנוס דעתו עד שיפרענהו
וכאשר יחשוב האדם על אורך עמירתו בעולם ויזכור כי קהל
מחכיריו נסעו אל עולם האחר קודם ממנו בעת שהיחס
תקוהם חזקה לחברת העולם ולא ראה לנפשו יחרון שיתוייב
לו התאחרו מהם יקצר תוחלתו בעולם ויועיל לאחריתו ולחשוב
כאידתו לעת נסיעתו וכל זה רמזו רז"ל בדבריהם הנעימים
בשתי מלות שהורות ואמרו אם פגע כך וכי' וזכור לו יום
המיתה וגם אמרו ושוכ יום א' לפני מיתתך וכי ידע האדם
את עתה אלא מחוק שלא ידע ושמא ימות היום כל יום ויום
חוזר בו ולזה רמזו שלמה בחכמתו ואמר בכל עת יהיו בגדיך
לכניס ר"ל תחשוב שכל יום יהיו בגדיך לכניס דהיינו הקיטל
מלבוש המתים ואז יכנע לבכך וכמה חסידים ואנשי מעשה
שגוהגים ללבוש הקיטל ביה"ד כדי לשבור לבם ויש גם כן
שמכינים אותם בעודם בחיים ומניחים אותם בארנו שחמת
ידם כדי לזכור תמיד את יום המיתה ואין ספק אללי שאם
אחה למד בכל יום השער וזה במתין מובטח אני שלא תחטא
אותו היום ה' לבאות ונן עלינו שלא נמסר כור זרנו ותמיד
תהיה יראתו על פנינו .

שער הגבוה

כמה ריך האדם לערות הרבה מאד ועיון תמיד בהלכות
הדת ועשיית המצוות עליו לעשותו ויתרחק מהדרכי'
הפסוקים ומתמדות המנונות וכפרט מהשררה שלא לרדוף
אחריה כי המתפרר ידכו עלכוונותיו ויגונותיו וסופו לבא לידי
בושה וכלימה ואם יביט בענייני האדם ויוסיד דרכו לפניהם
ויעשה תניפות ומשוא פנים כרו שיכבדוהו מזה נראה שאין
כל

כל מעשיו לש"ש ומה אכפת לך מן הכבוד המדומה לפי שעה
 שיחכן כרנע יספך לקלון ואתה מניח כבוד האמת והקיים
 לנפש לע"כ שמע בני מוסר אביך ותוכחתו מפני שמו יתב'
 תהי נחת בשוכה ונחת והן לכך לשוכ מעכירות שכירך וגמור
 בדעתך שלא לשמוע עוד אל ילך כי אם לשמוע אל יולך
 כי הוא חשק בך ומכל העמים כחר אוהך ואת הדרך הטוב
 והישר הורה לך מרוב אהבתו עמך ונתן לפניך את דרך
 החיים לקור ממה ולחפש כמעשך הרעים ואשר אינם טובים
 סמא רכולא כיה הוי מעביר על מרותיך ותתמול ביום נקם
 וכוה יעבירו לך משמייא מרה כנגד מרה כמו שאתה לא
 הקפדת על שכירך אף על פי שחטא כנגדך ופנע בכבודך
 והעלמת עיניך ממנו ולא כפרעת ממנו על שגמלך רעה בן
 במרה זו משלם לך הקב"ה שאינו מקפיד ג"כ עליך והשתא
 יש תשובה ניצחת למדה"ר כאמור לה הרי ק"ו ומה כ"ו
 שהוא קצר אפיס ושכע רונע ואפ"ה ככש יארו וטבעו וקבל
 עלבונו של חבירו ולא הקפיד עליו ומחל לו ק"ו לשכינה
 שנקרא ארך אפים ורב חסד עאכ"ו שראוי למחול לאדם את
 פשעיו ואתה בן אדם תעשה ק"ו איפכא ומה קב"ה ממ"ה
 וארון פל הנכראים והכל לפניו כאין ואין חקר לגדולתו
 ואפ"ה נקרא כביכול מלך עלוב ומחל וסולח למכעיסין על
 פניו תמיד ת"כ"ש וק"ו אתה בן אדם שבאת מטפה סרוחה
 וסועף לילך למקום עפר רמה ותולעה שאין ראוי לך להקפיד
 על שכירך וראוי שתמחול לו ולא תשא לריב עמו ופוק חזי
 שחר הנעלבים ואינם עולבים אל האבר טובה הרבה ככעסך
 ובנאותך ומכ"ש אם תגמלתו טובה על אשר גמלך רעה
 שאין קץ לשכרך לפני המקום ב"ה ואם אין אתה יכול לסבול
 את עלבון שכירך ה"כ איה נבירותיך ראיותו ניכור הכובש
 את יארו ואם אינך מחל לשכירך גם מלמעלה יקפידו עליך
 ולא יהיו מוחלים לך הכיטה וראה מה אחריתך ומה ממון
 ואירה תקח כירך הגודה לי מה משכורתך מה הם מעשיך מיום
 שעמדת על דעתך עד יום תאחד כמה הקדם פני בוראך והוי
 יודע שנמשך לך כל זה מהנאות שיש לך דאלו היית שפל

כענין

תפלה וא"כ זה שיש כידו קורה וג"ח ומתפלל עם הסבור שהיא
 במקום עבודה והוי זה כאלו נכנה כס"מ כימיו ושוכ אין
 שערי תפלה נעלום לפניו ואיש כזה בוראי תפלתו כשמעת
והנה הנה הבורר יען שהוא יודע שכל תותיבו וקווימו
 בעולם כעבור התפלה ונמשך לנו ממנה תועלת
 גדול בעה"ז ובעה"ב ולו נמשך נוק גדול שמתקייין כחו בכח
 תפילתנו וע"כ עושה כל מאמצי כחו וכל טרדקי עביר להפיל
 לאדם ברשתו שלא להניחו להתפלל בראוי וכהונן כדי ליקח
 הוא וכת דיליה את תפלתו ליהנות ממנה ראשונה מה שאני
 דואה רעה קולה שכדור היתום הזה שהדיוט קופץ בראש שעומד
 ש"ץ שאינו הגון ועל הרוב אינו יודע אפי' פירוש המלה ומכל
 שכן אם אינו מוחזק בעיני הכריות שהוא ירא שמים איך
 יעמוד להוילא י"ח הותכן אם יש לאדם חינה תביעה ובקשה
 מהמלך ישלח לבקשה ע"י מי שהוא שונא למלך ואררכא אם
 היתה רעתו ליתנה כיון שכא זה השליח לבקשה מלפניו וזכור
 שכחתו עמו ושוכ לא יתנה ואררכא יא לא סכנה בשליקות
 זו כי הנכון והראוי לחפש על אדם א' שהוא אהובו של מלך
 שהו אפי' שלא היה רוצה לתת לו בקשתו של זה עכ"ז בעבור
 אהובו שלא יחזיר פניו ריקס נותנה לו ומאד מאד יש להפליא
 על הש"ץ הזה ראיך מכניס עצמו בספק סכנה ומזיק עצמו
 ולאחרים עמו כיון שידע בעצמו שאין בכחו לעמוד בהיכל
 המלך ומה לו בצרה הזאת ליקח כידו קידום ולהכות עצמו בו
 גם אני תמה על מנהג הרע הזה שכל יום ויום מוכשלים בו
 וליה מאן דימחי בידיהו שמתפללין במנין עשרה סמוך למנין
 אחר ומתכלכל רעתם של אלו ואלו בעניית אמונים וקדישים
 אחר מכאן וא' מכאן ואיך יחכן שיוכל האדם לבוין בתפלתו
 וקול העיקר מכאן ומכאן וכפר מהרמ"ה ז"ל מכלל התקנות
 אשר עשה בגזירת נח"ש שלא יתפללו מנין סמוך למנין אלא
 לריבוין להות תקוים זה מזה עד שלא ישמע קולם אלו לאלו
 כדי שלא תתכלכל רעתם.

ועוד שלא זו היתה"ר משם עד שיפיל קטעה כיניהם אם
 כעבור עליות הק"ת אם כעבור העלכון שמתעלבים

ככה"כ

4 ד

ככה"כ וכל כוונתו להוסיף מכה"כ כפחו נפש וה"כ הם חסד
 חסד חסד חסד חסד וכוונתו דעת לרחותו מעליך לפחות
 כשעת התפלה והבא לטהר מסיועין אותו. גם קודם שיתחיל
 להתפלל יסור ממנו כל המחשבות הזרות ויפנה דעתו לחשוב
 בעבודת בוראו ויקשור מחשבתו בו ית' דוקא ואל יסגית על
 שום מונע וזהו שהקורא ארונו דוד המע"ה לבנו וידו וה'
 שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדוהו דלכאורה אינו מוכיח
 לירכיים אלו דמי יוכל לדעת את ה' ואריסטו ראש הפילוסופים
 אמר אילו ידעתי היותי אמנם נלע"ד דהאי דע מלשון וידעתי
 האדם מלשון חבור והכי קא מטה דוד לשלמה בנו וה"ל דע
 את אלהי אביך דהיינו התחבר עמו ולא יעבור זה בניכוס ר'
 שחקשור כל מחשבתך בו ית' דווקא והו' תוכל לעבור כדאמ'
 דהם עבר זה בניכוס דהיינו המחשבות הזרות אז לא תוכל
 לעבור כדאמ' עוד יש לפרש דכוונת דהע"ה לו' לא תסבור
 שאלך ב'ו' לפניך ואתה יכול לפחותו בדברים אעפ"י שלכך אינו
 שלם עמו ואתה יכול לנכח דעתו ולעמוד לפניו לומר אלהים
 בפה ואחד כלב כרו שתעשה רונוך ממנו לפי שעה אבל אלהים
 אביך אינו כן אלא שהוא יודע מלפניו לכו של אדם ואינו
 לבא לפניו אחר בפה ואחד כלב כיוון שאתה יודע אלהי אביך
 אז תוכל לעובדהו כלב שלם אבל אם לא עלה על לבך ידועה
 זו לא שיוך לעובדו כלב שלם שהעקר שדע האדם קודם שיתפלל
 לפניו מי הוא עומד ומתפלל ומי הוא שנותן לו כקשור ראשון
 הוא אינו יודע לפני מי הוא עומד ומתפלל בוראו כל תפלתו
 אינה אלא בעבור הכריות שיראו בו עומד ומתפלל שחרפה
 וכלומה היא לו אם אינו מתפלל שיאמרו עליו שאינו מכללי
 בני ישראל א"כ כל תפלתו אינה אלא בעבור הכריות ולא
 זהו דקאמר בתפלה דע את אלהי אביך והת"כ עובדהו לו
 לאתרים הם הכני אדם ואל יחוש למלעינוים עליו כשראו
 אותו שמאריך בתפלתו ויאמרו עליו שהוא מסקר ונכוע
 כן כרו לנכח דעת הכריות והמשוכח בעיניהם מי שמהי
 בתפלתו אלא הכיטה לתועלת עצמך ונפשך שכמה וכמה
 לך תועלת ומוכה כפולה מהתפלה ההגונה לפני המקום
 יאמין את כסאך לעולם וצריך שיתן עיניו למטה ולכו
 למעלה

וחייב אדם לנענע עצמו בתפלה על שם שנאמר כל עצמות האמנה ויראה באלו השכיב' כנגדו ויחזיר פניו אל הקיר כדכחו ויסב חזקיהו פניו אל הקיר אמר ריש לקיש כל המאמץ עלם בתפלה מלמטה אין לו זרים מלמעלה גדולה תפלה שהקב"ה שומע תפלתן של ישראל ומרחם עליהם בעת צרתם וכל האבות והנביאים סדרו תפלה לפניו בעד העולם ובעד בני ישראל עמו ושמע תפלתם וכן עשו הנדיקים שכל דור ודור שהתפלל כלב שלם והקב"ה שמע תפלתם ובתוך הנאון בעל מנור' המאור וז"ל ומוכטת לנו כי כשיתפללו ישראל והמוכסרים שבהם כן דור ודור ויבקשו מהקב"ה שיזכור להם ביום אבות וברית י' מדות שהודיע סודם למשה רבינו ע"ה שהם מדות שאינן קוורו ריקס כשיתפללו בתשו' כלב טהור ואעפ"י שהאל עונה לאדם המתפלל בעת צרתו ויתר היא מקובלת אם כן מקריים תפלה לזרה וכדאז"ל בנמ' לעולם יקדים אדם תפלה לזרה שהלמלא לא הקדים אברהם תפלה בין בית אל ובין העי לא בשתי משוכותיהם של ישראל שירד ופליט ולע"ד שזהו רמז דור ברנע קצו ואמר ואני תפלתו לך ה' עת רטון וגו' כלומר עת רטון שעדיין לא נגזרה הגזירה לאפוקי אם נגזרה הגזירה דאזתה שעת הינה עת רטון עוד שמעתי משם רבני אשכנז ז"ל ככוונת דור באומרו ואני תפלתו לך ה' עת רטון דהכוונה דאם האדם רוצה לבקש מהקב"ה חיוה בקשה טובה ולפי דעתו שהיא טובה ומתחנן ומתפלל להקב"ה שימלא חפטו ורצונו באותה בקשה אבל לפי האמת גלוי לפניו ית' שזאת הכקשה שמבקש זו אינה טובה לו ואדרבה יולד לו ממנה לעתיד נזקין וחבלות כההו עוברת דשמע ר"מ לההוא גברא דקא מתפלל ומתחנן לפני המקום שהיהוה בת פ' בת זוגו וגבר בתפלה ולקחה ולאחר כמה ח' שנים שמע להאי גברא דקא טווח להויה ניטול ממנה מפני שהיתה לרעתו ומלעתה הרבה וא"כ זהו דקאמר ארונים וואני תפלתו לך ה' עת רטון ר"ל עת שהוא רטון שלי שזהו דלוי שאני יולה שיה שאני מבקש הוא עונה לי אבל אתה ה' אלהים ברוב חסדך ענני מה שהוא באמת ושעך לי ואל תשגור על רכרי מה שאני מבקש יען שאלהים אתה ודעת מה שהו

טוב

טוב לי אהה הוא הודיע ולא אני והטוב בעיניך עשה עמי לא הטוב בעיני ולא יאמר אדם הרי התפללתי כראוי ולא נעניתו כבר אז"ל שאפי' התפלל האדם ולא נענה ויחזור ויתפלל שנאמר קוה אל ה' וגו' וקוה אל ה' כי יתכן איתתה העת שהתפלל היום עת זעם ועתה עת רטון ואפי' לאדון הנביאים ח"ל הקדוש ב"ה פני ולכו והניחותי לך המתן לי עד שיעברו פנים של זעם ועוד שאולי לא כוונת יפה בתפלתך דאם כוונת ועשית כל חנאים האמורים לעיל אין ספק אללי שאין תפלה כזו חוזרת ריקס ואם יש עכוב הוא ממך ולא ממנו ית' ה' יזכנו לעוברו כלכנו כלב שלם כיר"ה .

שער השמים

קרי כי רב מה שהעיר הכתוב על בקרי שבאבות ועקב אע"ה ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים וכבר אז"ל על פסוק ואני להם מקדש מעט אלו בתי כנסיות שבת"ל שהשכינה מלווה בהם תמיד כמו בית המקדש ועוד אז"ל ח"ל לר"י איבא סבי כבכל תמה דהא כתיב למען ירכו ומיכס על הארמה כתיב כיון דקוין דהוון מקדמי ומתשכי לבי כנשתא אמר היינו דאהנייה להו ופרש"י מקדמי ומתשכי שחרות וערכות עכ"ל . ויש לפרש עוד מקדמי לוכנס לכה"כ ומתשכי לנאת מכה"כ דהיינו למאריכין בתפלתם ושוהין שעה א' קודם שמתפללין ושעה א' אחר התפלה וכבר אז"ל דהמאריך בתפלתו מאריכין לו ימיו ושנותיו וא"כ שפיר קאמר כיון דהוון מקדמי ומתשכי ככי כנשתא היינו דאהנייה להו דע"ז שמאריכין בתפלה זכו לאריכות ימים אבל סגולת א"י שאעפ"י שאינם מאריכין בתפלה יש להם אריכות ימים וכזה הויתה קו' הרי"ף שזקשה דמה קו' לו משום שמקדמי וכו' והרי עדיין ק' דהכתוב אומר על הארמה ויזא תיר' משום דעתידין בתי כנסיות ליעקר ולהיות כה"י ולדידי הרברים כפשתן וכמ"ש רע"ז שמאריכים בתפלתם ושוהין שעה א' קודם תפלתם כדי להתפלל ככוונה ששתים אלו הם סיבה לאריכות ימים . אחי ורעי בואו וראו

וראו

אהל שער השמים ישרים

וראו ממעשה שטן כמה כוחו גדול יותר מכלעם כשרואה לעם
כני ישראל שוכן לשבטיו עה"ת ועל העבודה ומוכים ומעונים
בלת השעבוד המלוויה בהם מכל האומות ועם כ"ז מרכיב
בלדקות ה' ומזולת זה וכסף מכוסס יותר מכרי וכולתם ואו'
ברעתו מי וכל להזדונ עם אומה זו וירא כי לא יוכל להם מה
עושה הולך ומסוהם כעבודה אשר בעיני הכריות קלה ואין בה
כ"כ אסור וממלא להם פתחו הפתח והדרכה מראה להם
שמלאה קא עבדו רשע מה הוא אומר ואתה בן אדם מה לך
לכא לכה"כ בשכתות וי"ט כי מרכיב העם ככואם שם אתו לודו
קטנות ומריכות ויהיה סיבה לדבר רבתי קול בשכת ולדבר
ככה"כ בשעת הפלה ואינס וזכרים בעת כעסם ומריכס דבריו
הזוהר הקדוש שטות ואומר ווי על מאן דמשחעי כבי כנישתא
ואחוי קלנא בשכתתא ולית ליה חולקא באלהא דישראל ואם בן
הטוב והישר לך להתפלל במניין באחד מבתי הסגורים וללכת
במהרה לביתך לשלום ולא ילא שום תקלה על ירך ככואך אל
הקודש ולפתוח הוי עבירה לשמה ועוד מלבד זה אלא שכינס
השכת מאחרים העם ללאת מכה"כ ועי"ז נמשך לך נוק כגופך
מחמת דלא טעים מירי כלפרא ומפסיד ג"כ עונג שכת וי"ט
ודי לך כמה שאתה נוהג לכא לכה"כ כימות החול באופן
שמראה לו תומה כמה שלא יבא בשכת וי"ט לכה"כ וחסיד מקרי
וקן בעון זרכים נכשלו כהסתה זו שנמנעו לכא לבית הכנסת
בשכתות ובי"ט וכינו כינוי כהייתה קנאת איש מרעהו בדבר
הזה וכל עיני ישראל רוב היחירי ק"ק אינס מתפללין ככה"כ
בשכתות ובי"ט ומניחים ביתו של הקב"ה רוקס מכלי רוב עם
הדרת מלך ונשארו קלת מרלי העם ככה"כ ולא ידעתי איך
מלאם לכס להלך בעגה זו שאינה עוכה למעט בכבוד והדרת
מלבו של עולם ואיך לא יחשו שבראותו יחברך את ביתו שאינו
מהודר כרוב עם יבא ח"ל לירי כעס עליהם באומרו מה מלאהם
כי עול כי רתקס מעלי מדוע באתי ואין איש קראתי ואין
עונה ואפי' קסם כשר ורם אס קרא לאהוביו להודמן עביתו
כיום שמחה שלו ורוב הקרואים לא באו כמה וכמה קשה הדבה
בעיניו ומלטער על שלא שמתו בשמתו וכמעט שלא את הסכה
וקיה

אהל שער השמים ישרים כח

יהיה שוכה עמאס ק"ו כן בנו של ק"ו שקול ה' ככת שמכריו
ואומר כי בתי בית חפלה והנביא מכריו ואומר דרשו ה'
בהמלאו דהוינו בבית הכנס' שהוא שם מלוי תמוד וכאומרם ז"ל
שהשכינה מלוויה תמוד ככה"כ ואין מי שמטה אינו לשמוע
קול הכרוז הזה הא וראי האיש הזה נשאר באחריות הוא
ותפלתו וכבר אז"ל דאין תפלתו של אדם נשמעת אלא ככה"כ
וכן אז"ל כל מי שיש לו כה"כ בעירו ואינו נכנס שם להתפלל
נקרא שכן רע ואטה למשל אזני למלך כשר ורם שהזמין לעבדו
לכא לפניו ויס פ' כרו לקעור עמאס ויתן להם מתנות מה
שלבס הפץ ומבקשים הימינו ובאותו היום שנקראו לכא לפניו
הלך א' מן הקרואים וסער אלל א' מעבדו המלך בכיתו ולא
בא עם הקרואים שלא לישב עם רואי פני המלך ואלך חשיכוס
אלל עבד א' כמוהו הויש לך חסר דעת מזה שמלבד שאבר
המתנה טובה אשר היה מבקש מהמלך אלא גם גרם נוק לעצמו
שהמרה את פי המלך שקראו לכא ולא בא ואין לך סבל ופתי
כאיש הזה שלא רצה להקביל פני המלך ולהיות אהוב עם המלך
והלך וכעשה אהוב לא' מעבדו המלך והניח העיקר ותפס את
הטפל והנמשל ידוע שהקדוש ב"ה תמיד קורא לכני ישראל עם
קרובו לכא אל ביתו במקום שהוא שרוי שם וכפרט בשכתות
וי"ט שכבר גילה לנו איש האלהים האר"י זל"ה דבשכתות וזע
יש גילוי לשכינה יותר מימות הקול בבית הכנסת ואפי רבו של
אדם חייב האדם להקביל פניו בשכתות וי"ט כדכתיב מדוע
את הולכת אליו לא חודש ולא שכת כ"ס וק"ו שחייב להקביל
פני שכינה ארון הכל ב"ה ואיך יפסיד האדם מתנה טובה כזו
הקבלת פני שכינה משום טענות רעויות של הולכה"ר דאם
הוא מאז"ל כל כי עשרה שכונתא קדמא ואתייה ואדרב' קדושת
כה"מ גדולה מקדושת כה"כ אף אתה אמור לו דזה דווקא
כאמר על הת"ת העוסקים שם בבית המדרש וכדאז"ל מלונא
היבא דגרוסנא אכל לא לשאר העם שאינם לומדים שם הא
ודאי דלגבי שאר העם כה"כ עדיף חדא משום כרוב עם הדרת
מלך ועוד הרי כתיב הן אל כבוד לא ימאס ועוד דכה"כ דידן
דין בית המדרש יש להם שתמיד וומם ולילה לא ימאס"ת משם
ותורה

וחורה רכבים הויא שם תמור כמלא אדרבא כ"כ דידן הוי כה
תרי קדושת קדושת כה"כ וקדושת בית המדרש ועוד אפי' לפי
דעאך מה תענא כימוס הנוראים והאירויס ר"ה ויה"ך שהס
עיקר ויסור לתפלות כל השנה שאתה מניח כה"כ הקרו' והנורא
והולך ומתפלל בכתי החזיריט ואינס בית מדרש הקבוע ועוד
שמלכד זה ע"י שנשארו ככה"כ האנשים מועטים ודלוס נמשך
מזה ח"ו עלכון לתורה שהס"ת פתוח ועומד עד אשר ימלאו
היוה עולה ולא ימלאו שכל עיני העדה ליתנהו ככה"כ ואינס
כבוד התורה מה שמכרוו הש"ץ ואומר ותנו כבוד לתורה גלה
כבוד ומה שטוען המסית שחס עליך שלא תבא לירי הניק
כהתעכבך ככה"כ משום דלא טעים מידי כלפרא אף אתה אמור
לו שומר מצוה לא ידע דבר רע שישיב כה"כ מצוה ועוד
דמעיקר' שקר הוא טוען דלמרכה מתעכבין בכית הכנסת יותר
מהפלות שכתי החזיריט חזי שעה וכחזי שעה זו לא יוולר
ממנה שום נזק וכי לא ניתא ליה לאיניש להתעכב שעה א'
יותר ככה"כ וליהנות מזוי השכי'השורה שם ולהיות מבני היכלא
ולא רי לך כל שאר היום להיות יושב ומעננ לנוף הננוף באכי'
ושתייח וכיוולא ולא תעננ רוחך וגשמתך לפחות שעה א' יותר
וכי אס יאמר לך ארס עמוד בכוקר ומנה מעות ובל מה שאתה
מונה יהיה שלך היחבן שתרניס בעלמך כל עת שאתה מונה
שאתה יושב בלא אכילה ושתיה הא וראי מרוב שמחתך אינד
זוכר ואינד חושש על עלמך וא"כ כ"ש הכא שזוכה להקביל פני
שכינה בכל עת שאתה יושב ומתעכב שם בדכתיב ושבו ישרים
את פניך ופי' ישבו מלשון עכבה כלשון הכתיב ונשב בקרס
שאין לך לחוש ח"ו שלא תיווק ושלוחי מצוה אינס ניווקין גס מה
שטען המסית והכניס דבריו באזניך כי ע"י רבוי העס בכית
הכנסת יבואו לירי קטעות ומריכות ומתלוקח ואתה ירא שלא
תכשל באתה מהנה גס זו אינה טענה כלל דאדרבה כשעיני
העדה הס רכיס ומאוייס ככה"כ ממילא דלת העס מחבייסיס
מהס וחוזריס מדרכס הרעה ואין מריבין עוד זה עס זה נהיה
דבר הזה ככה"כ הנדוליס בירס למחות ומונעו' הרכו' מלקטות
ועוד כמה טובות מאכדריס מי שלא באו להתפלל בכית הכנסת
שהרבה

שהרבה פעמים זריק ח' הקהל להכריז ברכים ולדרוש להס
ברכיס מה שזריק באותו העת למנדר מלתא וכיוולא ואלו לא
היו ולא שמשו מפני הדורש כרו שיכנסו הדרכיס באזניהס כי אינו
דומה השומע מחכס הדורש עלמו מהשומע מאחריס שכך
דרש הק' ועל הרוב לא ישמע כלום מזה .

ומה מאר רע עלי המעשה מה שעושים אלו המתפללים
חוץ וכשאירע להס כ"מ היוה אכלות או באיס לכה"כ
לישב במקום האכליס מפני שבעלי הבתיס העוסיס תפילה
בביתס אינס מניחיס לאכל הזה ליכנס לביתס כשכב וי"ע ואז
בעל ביתס באיס לבית הכנסת וחכף שיוואיס מהאכלות חוזריס
למקום שנהגין שם להתפלל ואף כשיש להס היוה שמת' חקונה
או אה"כ אינס באיס לכה"כ ואתמה על האנשים הללו ועל
דעתס המעופשת ואינס שמים על לבס שכה יאמר להס ה' ב"ה
כשמתה שלך הין אתה בא לביתי ולשמחני עמך ובעת האכלות
והעלכות והדאגה אתה בא לביתי ולא יחוש ח"ו כי כעבור זה
כ"מ יבא לירי אכלות אחרת כרו שיבא לכה"כ ועוד רע עלי
מה שאני רואה שרוב המקומות שבה"ה הם בלי שום מחללת
ואינו מקושט ומטהר וכי אס ראה הבן ארס ביתו שאינו
מתלל לישב עליה וזריק לישב על הארץ כמה יגיע לו לארס
לער מזה בראותו ביתו ריקס מכל טוב הא וראי שהולך ולוה
ברבית ויתקן ענה שהוא זריק לביתו וא"כ ק"ו ביתו של הקב"ה
אס יהיה רק מכל טוב כמה מגיע לער לגבות ח"ו וכל שכן
בראותו כביכול בית עלכיהס של נכריס מסוכלל ומטהר ומעוטר
מכל מיני מתמדים וביתו ריקס מכל טוב כמה ח"ו יהיה לער
לפניו באופן שכל המתעלל לבא ככה"כ כשבתות וי"ע אינו
אלא טועה ואין זה אלא פתוי הולר שבא עליו בערמה ומרמה
כרו לאכר ממנו טובה הרבה ולהטוין ולקטריג עליו כשעת
הסקנה והאף והחימה ואס אתה חכס לא תאכה לו ולא תשמע
אליו .

ובפרט כימיס הנוראים ד"ה ויה"כ אף יעלה ארס על
דעתו לילך ולהתפלל במקומות אחריס שאין כהס
כ"כ

כ"כ זכור ומניח כה"כ אשר שם מזוי זכור גדול והן אל ככור
לא ימאס ואיך מכניס עצמו בימים הללו כספק ומניח הודאי
שגדול כח תפלת הזכור אפי' בשאר הימים כ"ש בימי הרצון
שכוראי תפלתו עושה רושם ולפחות יבשה ילדו בימים הללו
להכניס עצמו בעול הזכור דבוראי ככה"כ כיום הזה מורא יעלה
על ראשו וילבש חרדה עד מאד כראותו כמה מעט בני ישראל
בוכים בחפלתם ולועקים בלב שלם ואף הוא פורש ובוכה
עמהם משא"כ המתפללים בכתי הקטירות לזיכא שם לא מורא
ולא חרדה ולא יראת שכינה ומאין יבא להם החרדה והיראה
והרי המקום הוא הגורם ובפרט כלול יוח"כ ולא יש הארה
גדולה כי אם בכית הכנסת כידוע ואיך האדם יעלים עיניו
מזה וימנע הטוב בידו ממנו בא ורא' כמה גדלה מעל' המתפלל
בכית הכנ' דהוי כאלו התפלל לפני כסא הכבוד ששער השמים
פתוח לשמוע תפלתן של ישראל ואמינא לה מהא דברסי' כפרקי
דר"א מה נורא המקום הזה מכאן אחת למד שכל המתפלל
בירושלים כאלו מתפלל בפני כסא הכבוד ששם שער השמים
פתוח לשמוע תפלתן של ישראל והגם שעתה בעונותינו אין
אנחנו יושבים בירושלים מ"מ כבר אז"ל ע"פ ואהי להם מקדש
מעט אלו כתי כנסיות שכת"ל הרי דכה"כ חשיב בכית המקדש
וכמו שהמתפלל בירושלים כאלו מתפלל בפני כסא הכבוד גם
בכה"כ כן ומכל שכן לפי משז"ל דעבודין כתי כנסיות שכת"ל
ליעקר ולהיות בירושלים וא"כ אף על כה"כ נאמר מה נורא
המקום הזה וזה שער השמים שפתוח לקבל תפלותיהן של ישר'
ומרוכ קדושת כה"כ לא ינחג בו שום מנהג של בזיון ויהיה
המקום נקי ובר מכל לכלוך ולא ירוק בו ולא יעשנו קפנדריא
לקצר הלכות ולא יכנס לישב כדי לנח ולא לשוח בו שיחח חולין
אפי' שלא בשעת התפלה וזהו שדקדק הוזהר בלשונו ואמר ווי
על דמשתעי ככי כנשתחא ולא אמר על מאן דמשתעי בחפלה
דוקא להורות דאפילו שלא בשעת תפלה אסור לשוח שיחח חולין
שם ואפי' בכה"כ עצמו צריך לקבוע מקום מיוחד לתפלתו ויהיה
המקום סמוך לחלונות או סמוך לחת אויר הדקיע כדי שתמיד
יהיו עיניו נשואים למרום כדכתיב כי אראה שמיך וגו' שראיה

זו גורמת להכניף יראה על האדם ואלא לחשוב אלא כחפלה.
עוד ראיה כתוב בשם רבני אשכנז ז"ל דמעלת תפלת בית
הכנסת ריבול להתפלל שם באווה לשון שהוא רגיל בו
אפי' שאינו בלה"ק מה שאין כן המתפלל במקום אחר אינו יכול
להתפלל כי אם בלשון הקדש שאין מכירין מה"ש כי אם בלה"ק
משא"כ בכה"כ כי שם השכינה מזויה ועוד כתבו דמעלת בית
הכנס' תפלתו נשמעת אפי' ליחוד מה שא"כ במקומות אחרים
דאין תפלת היחוד נשמעת אלא דוקא אם התפלל ברכים עוד
אז"ל דהמתפלל צריך שיכוין את רגליו שאתר ורגליהם רגל
ישרה עוד אמרו רב פכר ויהי ומלוי והטעם מבורר כמפרשו
האגדה טעם הא' כדי שהמתפלל יאסם כנגד עיניו ולכו כאלו
ידיו ורגליו אסורות ואין בידו כח לקרב המועיל ולהרחיק המזיק
זולת בעזרתו ות' וכן המנהג שהמתחנן לפני ארוננו מכויין ידיו
שנראה עצמו כאלו ידיו אסורות ואין לו עזר בלתי אם ישיב
רגליו ומפני שברגלי האדם נעזר יותר בכרתו מן הנזק וכדפשו
אחר הטוב הריוכו ואחר הטובו לבוין אותם ועוד שנית צריך
למתפלל לחשוב בלבו איך היתה בוונתו ות' כבדו את מן האנושי
לעשותו שלם בפועל ושיכיר מעשיו ות' וידמה למלאכי מרום
כמו שאמר הנביא וחורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' לבאות
הוא וגם שיהיה דומה לאופנים וחיות הקדש ולזה הכיאו ראיה
מדכתיב ורגליהם רגל ישרה ומלת רגל לשון סכה מלשון ויכרך
ה' אותך לרגליו ור"ל שסכותיכם ישרות מתמידות לא יסבו מפני
שאינם בעלי תאוה שקטה אותם מן האמת וככה המתפלל
בעומדו לפניו ותב' צריך שיכוין כל סכותיו להישירם לעבודתו
ות' ובזיון רגליו מאז להעיד שסכותיו ישרו' מכוונות לעבודתו
ומתדמה למרכבה שסכותיו ישרות מתמידות ולערך שזהו כונת
ארונו רוד באומרו כי שימע אל אבוינים ה' ואת אסיריו לא
בזם דלכאורה ק' דהוי' ל' ואת אסירים לא בזה מאי אסיריו דקא'
אמנם לפי האמור א"ש וכן דקאי על המתפללים ועומרים
ברגל ישרה דבוקים כאלו הם מונחים בשלשלאות דאונם יכולים
לרדוף בהם וכן ידוהם כאלו הן אסורות ואונם יכולים לעשות
שום פעולה בידם וכרגליהם ואין להם עזר זולתי בעזרתו וכתבך

אהל שער השמים ישרים

שהוא האוסר והמתיר ובחשבו כן אז ודאי תפלתו לא בזה שאיז
כזה אינה תורת תפלתו ריקס וכבר ידוע מ"ש בזהר הקדוש
האז מאן דמדבר בפומיה פ' הקרבנות ופ' הקטרת כבי כנשתא
אז הפי' מלאכי'א דמדכרין חוכייהו דבני אנשא לאבאשא לון לא
יכלין למעבר ליה אלא טיכו דנחשכין פרשיות הקרבנות כקרבן
בבית המקדש וכחב הרב קולת כלולה שהמתפלל חוץ לכה"כ
בעיניו הוא כשחוטיו חוץ שהוא ככרת כי כה"כ הוא מקדש מעט
והתפלה היא בקרבן כמ"ס ונשלמה פרים שפתיו וז"ל מדרש
הנעלם פר' לך וז"ל ואותם הרשעים שכבהנם לווחין ואמרו
ווי לנא ווי לנפשחנא דאזולנא כהכלי עלמא ולא אזולנא לבית
הכנסת להתפלל ורתיבספר הנן שכתב בשם מהר"ש מגרמזיא
מי שאינו נכנס לכה"כ בעה"ז אינו נכנס לעה"ב עכ"ל. והא
וראי שעל מי שאינו מתפלל ככה"כ ואיתא במדרש מעשה
באשה אחת שהיא זקנה יותר מדאי אמר לה רבי יוסי במה
הארכת ימים ה"ל למורה אני אפי' יש לי דבר גדול וחכיב עלי
מאד אני מנחה אותי ומשכמת לכה"כ בכל יום. ועוד אז"ל
מה טיבן של נחלים אלל כתיב כנסיות אלא מה נחלים הללו כבי
אדם יורדין לתוכם בשאן עמאין וטובלים ועולים עהורים אף
כתיב כנסיות בני אדם כננסין לתוכם מלאים עוונות ויולאין
מלאים מות וגם הם תועלת גדול לבעלי תשו' והבא ראשון
לכה"כ זכותו גדול מזר כמ"ס בזהר פרשת חרותה עיון שם
דאחעביר קיימא דמלכא ומשחעי בהדים ואתחברת עמיה וגם
לתפלת מנחה וערבית דלא פלוג רבנן וכתב מהר"ו שחייב
אדם לנהוג מורא ככה"כ כמ"ס ומקדשי תיראו וכתוב בבית
אלהים נהלך ברגש כלומר שירגיש וירחיק אדם את עצמו ושיכנס
לכה"כ מרוב פחדו עליו שאין נכנס בבית אלהים ויחברך שמו
וענין זה מועיל אל שלימות האדם לכן קודם שתכנס לכה"כ
חשה מעט ותכוין ליכנס במורא ופחד לפני אלה האדיר
ולא תכנס בפתע פתאום כמו שאינו מתיירא ת"ו עכ"ל. וכן
אמרו בזהר הקדוש דלא לבעי בר נש לאעלה לבי כנשתא אלא
אי אמליך בקדמיתא באברהם ינחך ויעקב בנין דאינון תקינו
לנחא ופי' שם בזהר קמיה דהכוונה בזה שקודם שיכנס לכה"כ

יוכיר

אהל שער השמים ישרים לא

יוכיר זכות אבות וזכותם יכנס להתפלל וכה יכוין כשאומר
ואני כרוב חסדך הוא בזכות אברהם שאחז כמרת החסד אבא
ביתך אשתחיה אל היכל קדשך בזכות ינחך שנעקד במקום
היכל הקדש ביראתך בזכות יעקב שאמר מה נורא המקום הזה
והנה ידוע ומפורסם דעעס חסידים הא' שהיו שיהיו שעה
א' קודם תפלתן כדי שיכוונו לבם לתפלה ולכאורה
איכא למידק דאדרבא זה סיבה לבא לחשוב מחשבות בהפלה
דכשלמא דתכף קיימתו מהמעט דעדיין לכו פניו ממחשבת
העולם אז שפיר וכול להתפלל ככוונה בלי שום מחשבה זרה.
האמנם ראיתי להרב דעת חכמה שפי' דשהיו היונו שכל אותה
שעה ששהיו חושכין כגדולתו ית' ויחשלה להמשיך לבם אל
הכוונה דאם מתפלל בלי כוונה הרי אמרו בספ' התיקו' ומאן
דמשתמע קליה בין באורייתא בין בלגותא בלא דחילו מיר
וישמע ה' ויחר אפו וע'י שיחשוב כגדולתו ית' ויבא אל היראה
ולכן יראה לע"ד שאותו השת יעלה בזכרונו ובשכלו מעשה
ה' כי נורא הוא כי מרוב גדלם נותנים יראה ברכות אמרו
לאלהים מה נורא מעשיך וכן כפ' היראה הן לה' אלהיך השמים
ושמי השמים וגו' והענין נחבאר במסכת חגיגה כפ' אין דורשין
עד לרקיע ה"ק מאות שנה ועוביו כנגד כולם אורכס של החיו'
כנגד כולם ירכי החיות כנגד כולם גופי החיות כנגד כולם
לוארי החיות כנגד כולם ראשי החיות כנגד כולם קרני החיות
כנגד כולם למעלה מהם כסא הכבוד רגלי הכסא כנגד כולם
מלך אל חי וקיים לעד שוכן עליו עוד אמרו בזהר הקדוש
הנא דהרניח"ל הוא למעלה ע"כ שאר מלאכים אלף וס' רכוא
פרסא וקולו הולך במאפים אלף רקיעים המסוככין באש שחור'
וזה המלאך הב' שפנע משה רע"ה כעלותו לקבל חורה והוא
מתיירא ממנו עד שהזכיר שם ע"כ וכיון ששמע המלאך הזה
אותיות השם נתקרב וכה אללו והיה הולך עמו עד שהגיע לאש
הגדול והגבור של סנדלפון והוא למעלה על כל שאר חביריו
מהלך ת"ק שנה והוא עומד אחורי הפרגוד של הקב"ה וקושר
כחיים מתפלאת של ישראל וכשמגיע הכתר לראש המלך הקב"ה
הוא מקבל תפלת ישראל וכל פבא מעלה מזדעזעין ואומרים

ברוך

ברוך כבוד ה' ממקומו ע"כ והנה מגדולת העבדים נודע גדולת
הדרון ית"ש שאם מלאכיו מעלתם גדולה כ"כ עאכ"ו עולם
האצילות כ"ש וק"ו מעלתו ית"ש שאין לה קץ ותכלית וכאשר
יתכונן האדם בגדולת מעשיו יתב' יורא ויכנע מגדולתו ית"ש
ויהכושש ממנו כי איך נכנס הוא כרים נגד גדולתו יתב' כמ"ש
משה ונחנו מה וכן אמר דניאל וכל דוירו ארעא כלא חסיכון
היו מכואר שהיראה הוא מלך מעשיו המראים על גדולתו ית"ש
ומכ"ש ככחון האדם ברעתו האחות והמופתים המתחדשים
בעולם כמו ישראל שראו הנס על הים ושאר נפלאות שעשה
עם ישראל בעת שהולאים ממלכים הא וראוי כשיחשוב כל זה
קודם שיתפלל הא וראוי ילכש תרה ומורא ויתפלל ככוונ' שלומה
דהתפלה ככוונה היא מ"ע מן התורה וכמ"ש הרמב"ם ז"ל
מדכחוב ולעופרו בכל לככס ודרשו ז"ל שעבודה שכלב היא
התפלה ולשון עכו' הוא לככס המחשבה הטרודה בעסקי העולם
ולחכיאה כשעבוד הכוונה וכן אמרו בתוקר' בהוא זמנא בעי
בר נש ליתרא קב"ה ושכנתיה וצריך להפשיט מיניה כל מחשבותיו
דאינון קליפין דאתמר בהון רבות מחשבות כלב איש ועלת ה'
הוא תקום לסלקא שכנתא לנביא כמחשבתא ואמרו במדרש
אר"ש בר נחמן אס כוונת לכך תהא מכוסר שיתיה תפלתך
נשמעת שנאמר תכין לבס תקשיב אזניך ועוד אמרו בזוהר
אימתי אתרבי בר נש מחובי' דתב לפני מלכ' וצלי ללותי מעומק'
דלכא לפי שבזמן בהמ"ק קיים הו המלאכים עולים בלחב
הקרבות השמימה עכשיו עולים בתפלה שכחה מן הלכ והוא
קולם מולכ אראה ואס אינו מכיון בתפלה פסק שליכת הסולם -
וראותי דבר נאה להקיר המחשבה וזה בתפלה יזויר כשכלו
אותיות הוה כניקוד וראה כתיבית שכא קמץ וזהו סוד שויתי ה'
לנגדו תמור וזה גורס להבוא וראה כלב האדם מהשי"ת ולזכך
נפשו הטוהרה וכשם המגיד כתבו שיאמר ז"ש פסוק מה ופית
ומה נעמת אהבה כמענונים והשם קר"ע שט"ן והרמ"ק קבל
מפי אליהו ז"ל שיאמר הרכה פעמים אש תמיד תוקד על המזבח
לא תככה ותיכטל מחשבתו ובמנן אברהם מלאתי כתוב שירוק
ג"ש ויאמר פי פי עור וזויר לפניו ה' פעמים שם מ"ה

וזהו מחשבה חש"כ מ"ה גם קבולה להביא עצמו לירי כוונה
כשיסים אל לבו להכין מה שהוא מדבר בכקשותיו ויעורר עצמו
ויכניע לבבו הערל כשרואה שהוא נלךך בכל יום תמיד לחסדי
ה' לרפואה ולפרכסה ולשאר מליקות גופו ואס יסתיר פניו ממנו
אפי' רגע א' ומלאוהו זרות רבות ורעות אז יתפלל מקירות
לבו כעני העומד בפתח לפני מי שיש בידו למלאה את שאלתו
וכספרי המוסר ראיתי שמביאין משל על זה שאינו מכיון בתפי'
דומה לעבד שכא אליו רבו סיבכדרו והוא הולך מכיתו ומלוא
לאשתו וכנוו סיבכדרו כי אז יעשן אף המלך עליו על שלא
כבדו כעלמו כן כשכא הקב"ה אל מקדש מעט אז היה ראוי
שהאדם יכבדו ע"י עצמו דהיינו ע"י שכלו ומחשבתו כי זהו
עצמותו והלכ הוא העיקר כי ממנו תולדות חיים ומתלק לכל
העברים וכשמכבדו ע"י כני הפית שפתו מרחישין והרנליש
עומדים ורישיה מנפשיה כרע וכפיו פרושות השמים וכל י"ח
חוליות שכשירה מתפקפקין ולבו כל עמו הלך למרחקים לטייל
ברחובות להרהר בעסקיו אז כשאר דברים הייטב בעיני ה'
וע"כ אמרו תפלה בלא כוונה כגוף בלי נשמה כי הגוף לבדו
מכבדו בלתי ידיעת הנשמה ע"כ כתבו ז"ל דעיקר בלכול כוונ'
התפלה היא שיחה בטולה ושאר פנמי הלשון משל למלך כ"ו
שנאמר לעבדו מכל הכלים אשר מקרתו כידך יסיה כלי זה מיוחד
לשמושי לומים ראה המלך שהעבד טנף לאותו כלי במי' עכורו'
וסרוקים ואס"כ הביא מאבליו ומשתיו לפני המלך באותו כלי
שאו יעשן אף המלך וחמרו וזודק אותו הכלי בפניו כן הדבר
הזה האל יתברך ברא באדם דמ"ת אברים ושס"ה גידין ורוב
עבודתו ית' זוה אותנו ע"י כלי הדבור הבקר אור והנה לפניו
ק"ש והפלה וברכות והודאות והומירות אשר אהב ה' מכל שרפי
קדש שאין רשות למלאכים לשבחו עד שישכחו ישראל למטת
כלל הדברים כי כלי הדיבור הם יקרים מאד לשרת כס את ה'
וע"כ ראוי לשמרם שלא יענפס וכאשר יענפס ואס"כ יבא לשרת
כס בקדש מן השמים מטרידין את מחשבתו שלא יוכל לכיון ואס
זוהר מלענפס אז מן השמים יעזרוהו שיוכל לכיון היטב והן
הס דברי השל"ה שכתב וז"ל התפלה היא דרוין להשי"ת והפלה

הוא הכלי שבו מונח הדורון והמכיל דורון למלך ככלי מטונף
הוא חייב מיחה ולכן יטהר מחשבותיו ויקדש פיו ויהרהר בחסדו
קודם תפלתו וברולה מוז כחוב בספר הזוהר דמאן דמטמא
פיו בדברים שאינם לריכוס מנדין אותו מן השמים ותפלתו אינה
נשמעת מ' יום וכל שכן אם חטא בלשון הרע ללוהים לא
עלאת קמוה קב"ה דהא אהער עליה דוח מסאבא עד דאהדר
כתשובה .

הנה

נא ערכתי לפניך מעלת המחפלא כראוי ועונש למי
שאינו מחפלא כראוי ובחרת בחיים וכו' תמיו וכל לעמוד
בכל אלה ורחוק מן השכל שיוכל לקיים כל תנאי התפי' המזכר'
למעלה דע שגם זה מפתוי הוטר להגדיל עליך המדורה ואת
אשר ככחך עשה ומן השמים יהיה עזרך והבא ליטהר מקייעין
אוחו ה' יזכנו להיות מעובדי עבודתו ית"ם באמת ובתמי' ואין
לאדם עוד שום פתחי לשון לומר קראתי ולא ענני דאם אתה
עושה כאמור לעיל אז אפשר שיש לך פ"פ אבל כל עוד שלא
עשית ככל האמור לעיל אין לך לזעף לכך על ה' כי לדיק וישר
הוא וכל מעברותי קשוע .

שער המוכיח

יזהר הרוש ומורה הדרך הטוב לעם בני ישראל שיהיו
דברי החוכמות בדברים געומים כמשל ומליצה
ובחכמה כדי שיהיו דבריו מקובלי' על הלב ויכנסו דבריו באזנם
ואל יהי גורם לקץ בתובתו ועין שיש כמה וכמה מוכיחים ולא
מחננו מידי שיש איש ח' למד וקרא ושנה הרבה ואין לו לשון
למודים להמתיק הדברים לאין שומעת ומתוך כך ממאני' לשמוע
לו כי יאמר מה לי לילך אל הדרשה ואין אני מכין ולא ערב לי
מה שאומר הח' הדורש שמגמנס בלישניה ויש שיהיה בעל דבריו'
וידוע להטעים דבריו אבל אין ודיעה בטוב העולם ועי' ויכל
להיות שמוכית בדברים אשר אינם מלווים בדורות הללו ויש
אשר יש לו כל אלה רק כדי להראות חריפות בדרוש שקושר נימא
בנימא וקבל כחבל כפלמלו להשמיע קול ענות גבורה ככה"כ
לו

לו' דודן נכח להראות את רוב גדלו ורוב ההמון אינם יודעים
מה קול השאון הזה באזנם וכינוי כינוי נשמעים ח' ח' ויולאים
ולעומת שבה כן ולך יש ושלפצמים דורש תוכחת מגולה על איזה
עון שרגיל ומאוי ורגיל זה העון כביחו של הדורש או בירו
מאוי ובה ללמד ונמלא למד ואדרבא מתוך זה לא מבני'
שאינם נשמעים דבריו אלא אדרבה יבואו כמזיר לצאת זה
הדבר וילמדו ממנו ואם כן ל"מ שלא הועיל אלא אדרבה הוסיק
אלא העיקר שיהיה הדורש נקי ובר מכל הענין אשר הוא דורש
בו ויהיה בו מכל התנאים האמורים לעיל ואז יפחת וידרוש
ויאירו דבריו וכל זה רמזו בת דרשנים בדברי הנביא שאמר
וה' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעקב דבר יעיר
כבקר בכקר יעיר לי און לשמוע בלמודים כלומר שצריך לברר
דבריו בלשון למודים כדי להמתיק הדברים באזני השומעים
ולא יקוטו בהם ואמר לעות כלו' שיאמר כל דבר בעתו ובעת
הצריך לו כי דבר בעתו מה טוב ד"מ שרואה העם פרוצי' בא'
מן העבירות ומורגלים בהם כמו לה"ר וש"ח ושכונות שאינם
לריכות וכיוצא לא ידרוש מענין אחר אלא יתמיד שידרוש באלו
הנהגות בהם ומה שאמר את יעקב דבר כלומר שצריך את יעקב
עם אותם הדברים היעפים כי אינם עצמן התועלת כמו שהשלי'
צריך שיהיה ג"כ דבר שהוא עקר התועלת הוולא מהם ואמר
בבקר בבקר כלו' שצריך הדורש להסקיר בתוכחתו בבוקר אף
שלא ישמע בפעם אחר ישמע בפעם האחרת ואף שלא ישמע
פעם אחר פעם מ"מ כשיקלה ונוטה למות אז מהרסר בלבו
ואומר שזאת היתה לי מכח אותו עון שעשה ששמע מהדורש
שזה הסור ועון הוא ואעפ"י כן עשה כאשר זמם ותכף מהרסר
כשאו' עי' והיו צריך ומת בתשובה לא כן אם לא שמע שזה
הדבר אסור אפי' אם יחלה וימות בחולו אינו מהרהר בתשוב'
עליו כי לא ידע שזה חטא ואסור ונענש עליו על שנתן אשר
שגג שיהיה לו ללמוד ולא למד כמלא כי הדורש הוא הנורס לו
להיות מת צריך ולא רשע ואל יאמר הדורש המוכיח מהאכפת
לי ברשה שהרבה פעמים דרשתי ולא הועיל ועל חנם אני
טורח ואדרבה מוטב שיהיו שונגין ואל יהיו מזדיין אף אתה
אמור

אמור לו הי מהא לא ארייה דכיון שדורש ברכים לא ימנע מאיזה
 א' מהשומעים שיכנסו הדברים באוזו ומתעורר לשוכ ולמתק
 ולמתקתו באיזה זמן יעלה על לב אחר רשע לשוכ וככל דרשן
 שדורש אס ריווח באיזה לאי א' דוקא די וכמה שברו מרכיב
 שקיים נפש א' מושאל דהוי כאלו קיים עולם מלא וכבר מברר
 בזר ובכחבי האר"ו ו"ל ראון קן וסיף לשכס ושבר המוכיח
 לחייבא ומוליא וקר מזולל ועל כיוצא בזה המשילו חכמי המוסר
 למלך א' אשר עשה הכנות גדולות לילך לגור ליד והוליא עמו
 כמה אנשים וסוסים הרבה מאד וכלו זיון וכלו הלידה בכמה
 עגלות ורודף כל היום ולכסוף לעת ערב הויא ארנכת אחת
 ושאלו הוקו וה"ל ארובינו המלך הלא זה ארנכת יעול לקנו' מאי
 כפרי א' ברבר מועט ולמה לך כל הטורח הזה וההכנה הזאת
 והאיב להס המלך אני פריך להיות מורגל במלאכת הלידה היום
 הבאתי ארנכת א' וכול להיות למחר יבא במזדתי ארי או זאב
 או מחילות הגדה או נמר וכיוצא בן המוכיח בהיותו מורגל
 תמיד לדרוש חוכמת ברכים ווס אחר ווס יתכן להאיב ברכים
 מעון והוי בכלל מוכס את הרכים שאין חטא בא על ידו ומס
 מאד פריך לומר הרורש שאס שמע איזה ריגון על ארס אחר
 וכ"ע מרגנו אבתריה בעבור איזה עבירה שעשה והוי הא
 נכרא יושב בחוק העס לפני הרורש אהל ירוש הוצה שעשה על
 זאת העבירה ועונשה כי יתכן שהיא מרגיש בעלמו ובעבור
 מדבר הח' ואתו כ"ע לאסחבולי בזה הנחמד ויהיה לו בזיו
 ברכים וכמעט דהוי בכלל המכוס חבירו ברכים דאין לו חלק
 לעה"כ על שפך דס זה ברכים ותלילה לבניס בן ברית ברכים
 עד אחר התראה שהתרו בו כמה פעמים ולא חזר בו או מות
 להוכיחו על פניו אפי' ברכים וכשהופרך הח' להוכיחו אל ידבר
 אליו קשות בתחלת דבריו וכה יאמר לו בניראה בן מי אתה וכו'
 הלא קטן אתה בעיניך אין ספק אללי שעשית דבר זה במרד
 ובמעל הלא שגגה היתה ומוכעמני שלא תחזור עוד לעשות
 כדבר הזה ולעשות עצמך שיחה בפי הכריות ואל ימעט בעיניך
 אפי' שונא א' ומכ"ס אס פוחקים כולם עליך לחובה .

ומה

ומה מאד יפה לו להס' הדורש לדרוש טוב לעמו להיות
 תמיד שלום ואחדות ביניהם כמש"ל אחות לנו קטנה
 זה אברהם ולמה נקרא שמו אחות שאינה אח כל העולם כולו ר"ל
 חבירם להיות כלם בלב א' וזה בודאי א' להקהיל את העס
 ולעשות שלום ביניהם כי אס ע"י מוסר וכבושים לעורר הלכות
 וזהו שאמר הכתוב כחוט השני שפחותך כלומר השפחים שלך
 שאתה מוכיח לרכים בהס פריך שיהיו כחוט שמחבר הכבר בן
 המוכיח לישראל להיות חבור ביניהם שלום ואהבה ומדריך כלום
 שיהיו דברי החוכמת בדברים נעימים במשל ומליצה וכחכמה
 ובחכונה וברעת כדו שיהיו הדברים מקובלים על לב שומעיהם
 ויכנסו הדברים באונס ויעשו רושס וכה יאמר להס אחי ורעי
 כפלת הרמון רקחך אפי' רוקנים שכך מלאים מלות כרמון ולא
 יתכן ח"ו שילא תקלה מתחת ירכס ועוד שעל ידי שאתה מדבר
 חוכמת בדברים נאים ומיטך את לב העס לשוכ בתשו' מאהבה
 וחכף נעשים הזדונות כוכיות ואפי' הרוקנים יהיו מלאים מלות
 כרמון כחכ"ד שע"י שעותיהם המרוכים כולם יהיו נהפכים
 לזכיות ע"י תשוב' מאהבה אס בן חכף יהיה הדור רובו זכאי
 וחכף אחי משיחא והיו כוונת אומרם ו"ל גדולה תשו' שמכיאה
 את הנ"לה רלכאורה קשה דאין אפשר כשיעשו תשובה יהיו
 נבאלים מיד הלא בתשו' לא עשו אלא מלות אחת של ושבת .
 אמנס עפ"י האמור רכשהס שכין מאהבה תכף יהיו כל העונות
 לזכיות ויהיה הדור כולו זכאי ומיד נבאלין ומ"ד גדולה תשובה
 שמקרכת הנאלה היירי בתשוב' מיראה תשובה מאהבה היא
 רחוקה מכני ארס ולא זכה בה כי אס אחר היה אברהם וכיוצא
 שהס מעט מן המעט אבל תשובה מיראה משכחת לה שפיר
 והוי המייד כסונג וא"כ מקרכת דווקא הנאלס דאינס נרונים
 שונג כמזיד והוי שרמו דוד באומרו והוא יפרה את יש' חכף
 ומיד מכל עונותיו מהעונות עצמם שיהיו לזכיות דהוי מרכים
 וא"כ חכף יהיו כל הדור זכאי ומיד נפדים ונבאלים ועוד דע'
 שיהיה שלום ביניהם ויהיו לאחדות אחת אז בודאי שיהיו נבאלים
 כאומרם ו"ל נאה ליקר שילל את היחיד והיו הרמו שכל כתא
 דכו אליהו באומרו ת"ק מרכים שלום בעולם כלומר דאיוסו
 הנקרא

אהל שער המוכיח ישרים

הנקראת ח"ק כשמרכיב שלום בעולם כשתהיה כל דרשות' ומוסרם
להוכיח שיהיה שלום בעולם וז"כ הנכוח כחומרם משמיע שלום
מכשר טוב כלומר כשהדרש משמיע שלום וכל דרשה של
להיות שלום בין ישראל ואהבה ואהבה אז כודאי יבא מכשר טוב
הוא אליהו לבשרנו על הנאולה ועפי"ז פי' חכמו המוסר ההוא
אגדתא הנאמרת במדרש איכא וז"ל חד מאתינס אתא לירושל'
ח"ל לחייטא תפור לי להאי מדוכה תכורא שקל חולה וא"ל שור
לי חוטי עכ"ל . והנה בחמת לכאורה מתמיה דבר זה שהכיא
המדרש זה המעשה על פ' רכתי ברעות דמה הודיע לנו כזה
המעשה שהם רכתי ברעות ואררבה הם דכרום שלא ניתנו
ליכתב ומהו כונת המשל הזה שהכיא בעל המדרש אבל נראה
כי רמו רמו לנו בעל המדרש מוסר נאה לעורר לב הנדרמים
מן התשו' רחד מאתינס ר"ל ה' מהאגסים הדייקים שאיזן הוא
לאון תקיף וסוק דהיהו נכור הכובש את ולרו זה נקרא חד
מאתינס אתא לירוש' ר"ל שעלה על לבו לעיין על ירושלם למה
העיר הקדש והמחוזות נהפכו לשמה ולכוונת וכל מחשבותי עמונו'
ונכוונת והתחיל לעיין על זאת וראה שהאריכות הזמן מפני טעה
זאת והתחיל לקיין על זאת עד מתי תהיה הרעה הזאת שכבר
חלפו כמה יובלות וקלים ואנחנו לא נושענו ואין איש שם על
לב לאמר עד מתי לא תרחם את ירושלם והאיש הדייק הזה
נחן על לבו ואת ואמר לחייטא הוא המוכיח כשער זה נקרא
חייט שכול לתפור את הלכבות לתשובה וא"ל תפור לי הדין
מדוכה ר"ל אלו ישראל שהם מדוכים ומעונים בגלות וירושלים
עיר הקדש שהיא תכורה מעונינו והשיב לו ברמו שקל חולה
ושור לו חוט כלו' כשם שא"ל לחול להיות ממנו חוט כן א"ל
לדבק את ישראל הנקראים כחול היס שיש בנייה פירוד לכבות
וא"ל להם להתחבר כמו החול שא"ל שיעשה ממנו חוט וא"ל
אל תתמה על הדרך הנלית שכל עור שלא יש אהבה ושלום
בנייהם א"ל להם לינאל וזה אחי כוננת הכתוב שאמר חזקיהו
המלך הנה לשלום מר לי מר רלכאורה אין דכרו מוכינס .
הסנס כבר ידוע מרכיב רז"ל שחזקיהו הוה ראוי להיות משוח
שנסתכל הקב"ה שאין כדורו של חזקיהוונס הוא הוה לדיק נמור
אכו

אהל שער המוכיח ישרים לה

אכן מכיון שראה שהיה כדורו דלטורין ואין שלום בנייהם לא
זכה להיות משוח וא"ל זהו דקאמר הנה לשלום מר ר"ל בעבור
שאין שלום מר להם שלא יבא המשיח אכן לי מר שאני הוא
שרה הקדוש ב"ה לעשות גואל ומשיח לישראל ויאלה בראשי
שנרדתי מלהיות להם גואל לישראל כלומר המר הזה היה בשלי
שדחוני מלהיות גואל בעבור שלא היה שלום בנייהם דכן כתיב
יהי שלום בחיליך ואז שלום בארמנוחך שחכנה ירוש' ככתחל'
וכ"ת אי עס קדש א' האוכינס במדינה אחת עלה על לבם
לעשות שלום בנייהם ולהיות באחדות אחת ולחזור בתשובה
ולעסוק בתורה מה הועילו חכמים כתקנתם כיון דעדת כל
בני ישראל נרחיס בד' כנפות הארץ והם מפוזרים בין העמים
אלה פה ואלה פה היאך יתחברו כחדא למעבר תשו' כנו' הא
ניחא מעיר הזאת שעלה על לבם ושבו בתשו' כשאר מקומות
מאי איכא למימר וא"ל שכל עיר ועיר תאמר בשלי העיר
הזו והיא המעכבת את הנאולה וכשאר מקומות הן שוין לטובה
ונמלא שכולם עושים תשובה בבת א' ועל דא תברא דסוף
סוף אם הם עושים תשובה ואחרים אינם עושים מאי תהנייה
תשובתם ובהיותי נכוד בזה האיר ה' את עיני וראיתי בזה
חדש שנתעורר בקושיא זאת וז"ל א"ל ר"ע לר"א היאך יתחברו
חדא למעבר תשובה והשיב לו ר"א לר"ע חייך אם חוזרין בתשו'
ראשי כנשתא או חדא כנשתא בוכותה יתכניש כל גלות' דעלמא
דקב"ה אסתכו תרירא ומחכה חמיר אימתו יקורו ויעבדו להו
טבא רכתיב ולכן יתכה ה' לתנכנס עכ"ל . הרי מבואר דחינו
לדיק לתשובת כל ישראל אלא די בתשובת כנשתא חדא ואם כן
על זאת ידורו כל הדווים שאיך ולמה אריכות הגלות המר הזה
ולמה לא יתעוררו אום כנשתא מרבית ישראל לשוב בתשובה
ולהיות באחדות אחת ולהכיא הנאולה דהשתא לא יש להם פ"פ
לומר אם אנחנו שבו מה נעשה לחינו שכולה שלא שבו
כיון שאפי' שבו הם לברם תועיל תשו' להכיא הנאולה .

ובזה נח לי מה שהיה קשה עלי בקרא האמור בתור' כדר
לך ומצאוך כל הדכרום האלה באחריה הימים ושבת
עד ה' אלהיך ושמעת בקולו כי אל רחום ה' אלהיך לא ירפק
דאם

ראש ישובו הדי מנר הדין זריק לנאלס ומה זריכים רקמוס
אמנס עפ"י האמור א"ש וכיון רודאי אס ישובו כל בית ישראל
אזי כפי הדין זריק לנאלס ואינס זריכים למרה"ר אכל אס שבו
כנשתא חרה במקוס א' והשארית ישראל עדיין לא שבו ואפ"ס
מקבל תשובתם בעד כל ישראל הא ודאי זה זריק רחמי גדולי
שויעיל תשובת כנשתא חרה תחת כל ישראל כולם אף על פ'
שלא שבו וזהו דקאמר בלך וזכת דהיינו אפילו כנשת' חר'
אפ"ס מהני ועין כי אל רחוס ה' אלהיך ומחזור כל נדתי ישר'
בעבור הכנשתא חרה אפי' שהם מיעועא רמיעועא ואין זה
אלא ממדת רחמנותו ית' ובאופן אחר י"ל עפ"י מ"ש במדרש
דישראל כל זמן שהם שקטים ושאיננים בשלום ונחת אין רחוס
נורף כמו הכשמים שכל זמן שלא נשחקו אין רחוס נורף ולכן
הקב"ה מביא פרעניות על בית ישראל כדי שיועקו כי בורא
כשישראל הם כמעלה אין שחרין פני אל רק כשהם בדיועא
התחתונה כזו"ל דלמה נמשלו ישראל לאיילה מה איילה זו רחמ'
זר ואינה יולדת עד שבא נחש והכישה על בית רחמא בך
ישראל רחמים שורחמו על עצמם הוא זר וקשה לבא שחרין
בתשו' ואינס יולדות שעקר תולדותיהם של זריקים מלות ומעשי
טובים עד שבא נחש הוא הסט"א והכניסן על בית רחמא ר'
שהגויים גזורים גזרות רעות עליהם ואז מתחילין להוליד מע'
וכתב בס' עוללות הכזיר דעל זה רמזו כפטום הקטרת בלשון
הכריותא שאמרו כשהוא שוחק אומר הרק היטב מפני שהקו'
יפה לבשמים כי ישראל נמשלו לבשמים מה הבשמים הללו כל
זמן שהם שלימים אין רחוס נורף וכשמחזקין רק ריחם עולה בך
הם האומה ישראלית כל זמן שהם עומדין בשלום אין רחוס
נורף וכששוחקם במכתשת ופרה אל זרם ניגשת אזי רחוס נורף
ועולה לרית ניחת וזה רמזו כשהוא שוחק כביכול לבני ישראל
בלרות ויסורין אומר מרה"ר הרק עדיין עומדים במדרס ואינס
חורין בתשו' מש"ה הרק דק היטב עד לעפר אז היטב מתחילין
לחזור ולמה כ"כ מפני שהקול יפה לבשמים ישראל שנמשלו
לבשמים הקול יפה להם עכ"ל וזהו דקאמר בלך וזכת אפי'
הכי כי אל רחוס ה' אלהיך ומקבל תשובתם אעפ"י שהיא בע"כ

ואינס ברכונס ולתשו' כזאת ודאי זריכין לרחמנס .
עוד ראיתי בזהר חדש וז"ל רבי יחיב וימא חד והוס מסתכל
בההיא שאלתא דכתיב בלך וזמלאוך ונו' ושבת ונו'
כל אינון עקתא הא קא חתו ותשובה עד כאן לא תעבידת
חתא אליבו וא"ל חייך כהא מלתא תעסק קב"ה ואחא מיכאל
שרס של ישראל ואמר חתה כתבה בחורתך רכד וסבלון אינון
עקתי מה כתיב כי אל רחוס ה' אלהיך א"ל יחיב ס"מ שרן
של אה"ע ועעין עמיה אמר ס"מ מאריה דעלמא חת הוא דאמ'
דתהווי כל כנשתא דישראל תחת שולטנא דהרוס עד דיהוון זכאין
לקמך והא כולתו תייבוס עד וימא דין עההיא שעתא נויף ביה
קב"ה על דאמר דילטורא על בניו ועקר תלת מילין וא"ל למיכאל
מיכאל הוה לך לראות רישיה דקרא דכתיב וזכת ואח"כ כי אל
רחוס מיד אמר מאריה דעלמא הוה לך לרחס עליהו חת רחוס
וכן אתקריאת א"ל אומאה אמינא ביומא דתגבורת ריבא קודמאי
עד דיתוכון ואי כנשתא חרה דישראל פותחת בתשובה כחורה
של מחע אנה מפחת להון תרעין רכרכין עכ"ל והנה כל הרואה
מאמר הזה יתפלא הפלא ופלא חרה כיון שהקב"ה מסכים נ"כ
שאינס בר גאולה עד שישובו ועדיין לא שבו א"כ למה נויף
קב"ה בס"מ והא כדון קאמר וכמו שכן השיב הקב"ה למיכאל
שרינו ועוד אתמאה מאד על מיכאל איך ראה מלת ושכת עד
שהוצרך הקב"ה לו' ליה שפיל לרישיה דקרא ועוד מאי קשיא
ליה מעקרא כהאי קרא באומרו הא כל אינון עקתא אחוהתשו'
עד כען לא באה ומאי קושיא דהדרבא הוה הנותנת דעברו
עליהו כל אינון עקתי ואפ"ס לא שבו ומאי הו"ל להקב"ה
למעבד להו הא אינהו גרמי לנפשיהו שלא שבו בתשוב' אמנס
אחרי החפוש ראיתי לא' מרבני אשכנז שפי' בו דבר נאות והיינו
שר' ס"ל דמאי דכתיב בלך ונו' ושבת ונו' אין מלת ושכת
חנאי דאס שבו אז כי אל רחוס ונו' דאס שבו לזה אינו זריק
למה"ר ר' אלה עפ"י הדין הם נגאלים כיון שעשו מה שעליהם
אלא אפי' ושבת הכעסה שמכתיבם שפי' הדרת הכחות עליהם
הם שבים והיינו דקשיא ליה לרבי דהכעסה לרעה דכבר לך
וקדאיך באחרית הימים נתקיימה והכעסה דושכת עד ה' אלהיך
שקבעימס

שהכתיבה שמחוק זה ישובו כי הוא מקויעם שישובו לא כתקיימ'
עדיין הכטחה זו והקפ' בא אליהו וא"ל רבהאי מלתא עסיק קב"ה
והכי' מיכאל ואמר כי אל רחום והיינו דגם מיכאל ס"ל דפי'
ושבת כמו דס' ליה לרבי דאוינו אלא הכטחה וזו היא תמיהת
מיכאל השר ובכוונה מכיונת דילג תיבת ושבת משום דהיא
הכטחה מהקב"ה שישובו ואמאי לא כתקיימה הכטח' זו שסייען
שישובו ולזה השיב לו הקב"ה למיכאל דמה שהכטחתי לסייע
להם אין פירושו שאהיה מקייע להם כדי לחזור בחשו' כסברת
ר' אלא פי' שהם מתחילים כחודא של מחט' וס' ברחמיו יפתח
להם כפתחו של אולם והם יתחילו והוא יגמור לסייעם לעשות
תשובה שלימה וטעמא דנוזף כס"מ משום דמשמע מלשונו רכעו
שישובו כל בית ישראל וז"ל כולתו תייבין וזה רחוק להיות דלא
בעינן שישובו כל בית ישראל דכנשתא חדא ובמקום אחר סני
ועוד איך קאמר כלו' טיטה כושא כל בית ישראל תייבין וזה שקר
מפורסם דלא פתח עלמא מל"ו דריקום באופן דלסברת ס"מ
המקטרג דמאי דכתוב בבר' ושבת הוא תנאי עד שישובו כולם
כל א' בחשו' שלימה וס' מיכאל כסברת ר' דאין פי' ושבת תנאי
אלא הכטחה שמכתיבה שבאחרית הימים יסבלו ארוה רבות
ויסייעם ויתן כלבם לשוב ומשום הכי היו מתמיהים דלמה לא
כתקיימה הכטחה זו עד היום הזה וכי לא סני כל האמור הלעזר
שעברו עליהם אמנם סברת הקב"ה היא העולה על כולם דבעי'
שישובו הם קת' בתלה ואח"כ מסייעם לשוב בתשובה שלימה
וגם פי' אס' שבו כנשתא חדא מהני לכל ישראל כולם וננאלים
ועפי' כל האמור מה נעמו דברי ירמיהו באומרם בשם כ"י
למה לנח' תשכחנו תעזבנו לאורך ימים השיבנו ס' אליך
ונשובה והיינו שהוקשה להו לכ"י ולהכביא כמו שהוקשה לו לר'
ולמיכאל השר ע"פ בבר' לך וגו' דאיך כל אינון עקתן אהו והחשו'
עד כהן לא תעבידות וא"כ קיים לנו מה שהכטחחנו בתורה
בבר' לך ומלאך ושבת עד ס' שאתה חסייע אהנו לשוב ואיך
ההכטחה לרעה כתקיימה והכטחה לעובה עדיין לא כתקיימה
וא"כ השיבנו ס' אליך כמו שהכטחה לנו שתסייענו לשוב ואחר
כך נשובה וא"ת שפי' ושבת היא תנאי ולא הכטחה כס' ס"מ
אס

אס' כן מזה מוכח שמאס מאסחנו וקצפת עלינו עד מאד דא"כ
פי' ישובה תנאי א"כ היכי קאמר כי אל רחום ס' אליהך דאס' ישובו
כולם מאלוהים זה אינו טריך רחמנות ומאי נפקא לן מרחמנותך
וכמו שהקשה מיכאל ומנ"ר נוזף כס"מ על הכנה זו דזה אינו
אלא קפץ גדול וא"כ ודאי שאין זו הענת המקרא' על ושבת אלא
הכטחה שהכטחחנו שתסייענו לשוב וא"כ נחזור ונאמר לפניך
השיבנו ס' אליך ואחר כך אהנו נשוב דא"ל לשוב כלתי ירך
עמנו לסייענו .

ועתה

שמע ישראל והכן דמה נאמר לך עוד טענה דכיון
דכבר כתבנו דאפי' כנשתא חדא כמקום אחר סני
בעד כל ישראל אפי' שלא שבו א"כ איך לא נתלבש קנחת ס'
לכאורה בעבור שמו המחולל בנוים ולהיות מקובלים כנשתא
חדא ולהרבות בתפלה ובתחנונים ולשוב בתשוב' שלימה ולהיות
שלוס בינינו להיות באחדות א' ולהגיל שכונת עווננו וכל זרע
ישראל הפזורים בין העמים ולהיות מנגלגין זכות ע"י זכאי
ואתמהם שיש בעולם כמה וכמה כנשתא רביח ישראל לאלפים
ומאות שאיך בכל אלה לא יעלה על לבם של כנשתא חדא לעשות
דבר זה ולהגיל דס' עשוקים מיד עושקיהם אין זה אלא מעשה
שטן שכלל כמו משתדל שלא יעלה דבר זה על לבן של אום כנשת'
חדא כי ידע כי כנפשו היא וע"כ בכל מקום ומקום מערבבן
באווה ערכוב ואינו מניחם לעשות תשוב' ולע"ד כי זהו כוונת
מתמרים ז"ל כספרי בס"ד האוינו שאמרה כ"י להקב"ה שלך היא
התשובה שנאמר השיבנו ס' אליך א"ל שלבם היא החשו' כ"כ כתוב
שבו אלי דהכוונה דכ"י ס"ל כס' ר' ומיכאל דפי' ושבת היינו
הכטחה שהכטיח אותם לסייעם לשוב ואחר כך הם יגמרו לשוב
בחשו' שלימה והקב"ה ס"ל דנהי דפי' ושבת הכטחה שאסייעם
לשוב היינו אחר שיתחילו הם בתתלה אפילו כחודא של מחט'
ואח"כ אני מסייע' לשחוח כפתחו של אולם חזרו ואמרו לן לא אתה
חסייע לשוב בתתלה ולא אנו יכולים לפחוח בחשו' בתחיל' כי
גבר עלינו האויב וס' הוי"ה דלפי דעשו פי' ושבת תנאי וכל
עוד שלא נעשה התנאי של ושבת אינה כהם הנאלה והמיד
עומד ומקטרג בשעת הסכנה א"כ התיקון לזה ששנינו נשוב כ"ל
נחזור

נחזור לדרושינו שהכל תלוי בידי ה' המוכיח כרכי' שריוך
חכמה נפלאה לכל יולא מחוכמתיו דבר שאינו
מתקין ואם ראה לאחיו לא' מכני ישראל שאינו הולך בדרך הישר
יאמר לו בני אתה חכם ואינו ריוך להוריעך ש'כר זה אסור כי אתה
יודע יותר ממני ואפי' שלפי רעך שרבר זה מותר מ' מפני
הרואים ריוך אתה להיות חושש לאסור עליך דבר זה מפני
מראית העין שיכולו לעשות דבר כזה שהוא אסור וידמו מלתא
למלתא ויהלו ההיתר שממך ראו ועשו והנה כוראיו כשאומר
לו שאתה ח' ואינו יולא תקלה מחמת ירך כי חזקה על חבר
שאינו מוליא דבה שאינו מתקין מחמת ידו אז כוראיו חכמי ויחזור
כו ממה שהוא רוצה לעשות כאמור כלכו כיון שזה המוכיח
מחויק אחיו ככחון וח' הוך אלך והעשה מעשה בסיל ז' א' רכא
מוסיף אהבה על אהבתו של זה שהוכיחו שהועיל לו בעיה' ז'
וכעה' כ' וזהו שרמו שלמה כאומריו אל תוכח לך פן ישנאך הוכח
לחכם ויאסדך דלכאו' חיון מוכן ל'כרים הללו דהוכי קאמ' הוכח
ל'ח' דל' ח' אינו ריוך חוכמתו הלך הוא ה'ריוך לחוכמתו אלף כראם
שהכונה שיאמר למי שהוא מוכיחו שאתה ח' ולא יאמר לו שאתה
לך דכזה יתקבלו דכריוך על לב השומע החוכמה ולאו על חכם
אמר ר"ע חמהני אם יש בדור מוכיח משום דתנאי המוכיח
מרוכה וריוך חכמה גדולה ונפלאה ואם ח' הדורש הוא ירא
שמים ומתהלך בחומו ואין לו שום פניה כמוסר שדורש אז
כוראיו ה' יהיה עם הדורש המוכיח ונחן כלכו לדורש על איזה
עבירה שנהג בה הא'ס לעשותם כקאר ואין יודע בה שום
אדם או יתכן שנהג לעשותה כסבור שאין בה אסור כלל ומנית
הקב"ה כלב הדורש שיכא זה הענין כפיו וידורש ויתפרסם
איוסורו ואז ממילא כשאומע זה האיש זאף הירשה הולך וקוור
כו והולך ומתקן מכאן ולהבא מה שקלל וכמו ששמעתי על ח'
אחר מקורס דורנו שהיה איש חס וישר ודורש תמיד בכל יום
אגדה ומוסר כרכים פעם ח' פתח ודרש כענין שאסור ליהנות
בע' ז' ומאכזררהא וזה דבר שאינו מ'טו שלני' שכוזמן הזה
מרחיקים מהע' ז' ומכל הנאותיה והאריוך בדורש הזה הרכה -
והנה נמלא ח' מהשומעים החוכמת והמוסר ואמר כלכו מה

זה יום מיומים שדרס הח' זה הדרש ש"מ ששמע וספרו לו מה
שאני עושה וכוראיו שדרש להודיעני כרמו וכחכמה שהדבר הזה
אסור כדי לסור ממנו ולא רצה לו' לו' כהדיא ביני לבינו על זה
הדבר שלא אכתוב אכל באמת שלא יודעתי דבה זה אסור וא"כ
אלך ואספר לו להחכם מעשה שהיה ויודיעני אם אסור דבר
זה ובא בספר לכיחו של הרב הדורש וא"ל מה שמועה שמע
אדוני עלי וא"ל הדורש לא שמעתי עליך כלום וא"ל אדוני אספר
לו מעשה שהיה כך היה זה כמה ימים שהייתי בדוחק וכלער
גדול ויהי היום כהו' חלו שני אנשים ערלים ואמרו לי שמענו
שאתה יודע במלאכת לורף כסף כא עמנו לכות כנסיה שלנו
ואין אנו מבקשים ממך כל יום כי אם חלי שעה שתבה בקורנס
על כלי זה ולא חכה יותר ממה שאנו אומרים לך והם רוצים
לעשות על זה שיכולה לדבר ככה הכסף שלהם ויריכוס הם
ללקוח ולהיות המכה בקורנס כהן ושמו אהרן אך יולא לא ידע
מזה כלל וכל יום הולך ומכה הכאה ח' או כ' כפי מה שאומרים
לו והיו נותנין לו מעות הרבה כל יום ויום הולכין ומוסיפין לו
ממון עד שכמעט נתעשר בקרב ימים ואז גילה לו הרב הדורש
לזה שאלה הרשעים רוצים לעשות ע"ז כמו שעשו יונוס ויומכרוס
כמכורא ד כזה ואתה כהן ושמד אהרן ואני אלמדך להועיל שכיוס
אחרון כנמר המלאכה יאמרו לך חכה בקורנס הכאה אתה ואני
נוחנים לך ממון לאין קץ ואם חכה כ' נמית אוחך ואין רואה
ואם אתה ח' יום האחרון תקח עמך כמו עשרה יהודים שיסוככו
אלל הפתח של החצר שאהה שם ותכף כשתכה ח' חכה הכאה
אחרת תקף זו אחר זו שבוה יאבד כל מה שעשו וערקו כחנס
וכל הממון שלקחת לך אל הים והשליכהו כדתנן יולך לים המלך
ותכף שמכין אותך חלעק ויבואו היהודים להטילך וכן עשהוהגלית
והכה כ' פעמים זה אחר זה ונשכרה הע' ז' ונעשית שכרים
שכרים ותכף קמו עליו להורגו ולעקו וה' עמו וכאו היהודים
חכיריו והטלוהו ואלולי זה הדורש היה כ"מ נעשו' ע"א ומדות'
הכריות מעל ה' ואם כן כמה ראו לשכת לדורש הזה דעל ידו
כמעטו רבים מלחטוא ושכמ"ה ה' יוכנו להיות מן המוכיחים
לשם שמים ויקוייס ככו מקרא שכתוב ולמוכיחים ינעם ועליהם

אהל שער המוכיח ישרים

תבא ברכת טוב אמן . והנה ידוע ראש מכורר למוכיח שזה אינו שומע מוטב שלא להוכיחו כדי שלא יהיה מזיד ועל זה נאמר בנב' הנח להס מוטב שיהיו שוננין ואל יהיו מזודין וזה אללי מה שרמו דוד ברו"ק בהומרו נאום פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלהים לנגד עיניו ור"ל דהמוכיח מטעור ואומר נאום ראש אני בא לו' לו ולהוכיחו מתיירא אני שלא ישמע דברי ויעשה כזרון דעד עתה היה שוננ ועכשוו בנאומי להוכיחי נעשה פשע ואם אניחו בטעותי ולא אודיעו טטאחו אשר טטא בני בני הולך ומוסיף על טטאחו פשע וזהו דקאמר בקרב לבי שאניח הטובת' בקרב לבי ולא אומר לו כלום א"כ אין פחד אלהים לנגד עיניו והולך ומוסיף וא"כ הוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר .

שער הדין פרק א'

אשר נהגתי לו' כיום ראש השנה כשעת תקיעת שופר לעורר לב הזכור .

ברווא קרו בחול לפני בני ישראל מי לא יירא מיוט דין הנורא מלך יושב על כסא דין המלך המשפט רוכא יתיב וספרין פתיחו לבא חשכון עם האדם על כל מה שפעל ועשה מחולק השנה ועד עתה והלא כאשר ידע האדם שכל דינו לפני מלך בשר ודם כמה יחרד קררה גדולה עד מאד ויאחזמו דעד וחלחלה ואימה גדולה נופלת עליו ויירא מאד לכל ילא חייב מלפניו והלא דרכים ק"ו ומה אם לפני מלך כ"ז כומהו כך כ"ש וק"ו כבואו לפני ממ"ה הקב"ה לתת חשכון נחשב עם קוניה על הכלל ועל הפרט על הנגלות ועל הנסתרות על הידועות ועל הנסכחות על החדשות ועל הישנות על הקלות ועל החמורות אפילו על שיהא קלה שכינו לבין אשתו עומד עליה בדין והכל נלוי ולפני לפניו יתברך ואין נסתר מנגד עיניו כי עיני ה' משוטטות בכל הארץ ככל דרכי בני אדם וכפרט שהיום הזה הפנקס פתוח פנקסו של אדם אחת אחת למטא חשכון וכל

אהל שער הדין ישרים טל

וכל מעשיו בספר נכתבים וחתומת ידו מעדת עליו כמהוכמה יש לו לדאוב ולירא שלא ילא חייב מבית דינו הדין ויהיה נחחס בספרן של רשעים למיתה וכקב הרמב"ן ז"ל דמש"ל כחתם למיתה לאו דוקא מיתה אלא כל עונשים שגוזרין עליו אותה שנה הן על גופו הן על מיתה כניו הקטנים הן על ממנו הן על מזונותיו הן על חסרוני כיום הקשה מכולם כל אלו ככללים בכלל שאמרו ז"ל נחתמים למיתה וכל העולם כולו עובדים לפני ככני מרון וכולם נספקים בסקירה אחת כל אחד וא' נדון כפי מעשיו ואם הוא חכם וחס על נשמתו וגופו תכף ומיד יקרהר בתשובה שלימה וינמור ברעתו שלא ישוב עוד לבסלה וינחס על הרעה אשר עשה ואם יש בידו גזל ונמור ברעתו להחזירו לכעליו ומיד נחתם לחייב ולפקוח יהיה נחתם בספרן של בנינוי' שהם תלוין ועומדים מר"ה עד יו"ק שנתנו לו זמן בבית דין של מעלה עשרה ימים אלו כדי לשוב בהם וימים אלו סגולתם אפילו לתשובה של ימיד רשוב בעבור ימים אלו לא יש לו עוד חקנה ונעלו שערי תשובה לפניו ובאז"ל שב כנתיים מושלין לו לא שב כנתיים אפי' הביא כל אלו נכיות שבעולם אין מושלין לו גם הנביא לווח ואומר דרשו ה' בהמלאו קראוהו בהיותו קרוב ואז"ל אימתו הוא מצוי וקרוב לשכום באלו העשרה ימים שבין ר"ה ליה"כ ואם כן כיון שנוחמים לו זמן ולא שב איהו אפסיד אנפשיה ודמו מידו נרש ושוב לא נשאר לו שום טרעומת בבא אליו הרעה כיון דכבר מושרה ועומד ועבר על התרתה וכ"כ הנאון החסיד בספרו הכהיר מנורת המאור וטווחה התורה לתקוע כשופר להכריז הרולה לשוב ושוב ואם לאו דמו כראשו ולא יתכן התרתה גדולה מזו יען שמטות המלך להכריז בכל גזרה וגזרה הרולה לנזור שיתרו בכני אדם שלא יהיה לשום אדם טרעומת שעשה עמו שלא כדון ק"ו ואם כן שאין ספק שהעובר על התרתו הוא מחוייב ראשו למלך וקול השופר הוא לסוית מרגישים וברתעים מיום הדין ע"י השכרים והתרועה שהם נטוחי נגח וילולי לילל שקול השופר בתרועה דומה לילל ששומר ולווח על מעשינו הרעים וכמ"ש אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחררו ומי פתי ואטום אוון שומע באזנו קול יללות על

אהר שער הדין ישרים

על עצמו ואינו נשבר לכו ונמס בקרכו הכיטה וראה דכרי קוט
טור הרמב"ם ז"ל כה' חשו' ז"ל אעפ"י שקיעה שופר כר"ה
גזרת הכתוב מ"מ רמו יש בה כלומר עורו ושנים משנהכס
וגרמ' הקיטו מתרמחכס ופשו כמעשיהם וזכרו בוראכס אלו
השוכים את האמת בהבלי הזמן ושונים כל שנתם כהכל ורוק
אשר לא יועיל ולא יזיל הכיטו למעשיכ' ושוב מדרכיכס ומעלכס
ויעזוב כל א' נכס דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה לפי'
צריך אדם שיראה עצמו כל השנה כולה חלו וזכאי וחלו חייב
עשה עבירה אחת הכריע את עצמו ואת העולם כולו לכף
חובה וגורם השחתה לכל העולם עשה מזה אחת הרי הכריע
עצמו ואת כל העולם לכף זכות וגורם לעצמו ולכל העולם
תשועה והצלה שנאמר וצריך יסוד עולם זה שדך הכריע לכל
העולם לכף זכות והצילו ומפני זה נהגו כל בית ישראל להרכות
בצ"קה ובמזות וכמע"ט מר"ה ער יוה"ך יותר מכל השנה
עכ"ל הוהב ונלע"ד להביא משל על זה לארס שעומד ולוה מן
החנוני כל מה שצריך לביתו ואינו בא חשבון עם החנוני כי אם
משנה לשנה מטעם החשבון עמו ופורע לו מה שעליו והנס
ע"י שגיל לוקח בהקפה ואינו פורע מיד ביני ביני אוננו
מקדק כ"כ בהוצאותיו להוציא מה שצריך לו בדקדוק אלא מוציא
הרכה ואינו מכלכל דכריו במשפט כאלו יתבע מיד ממנו
החנוני ולא הים מאמינו בהקפה היה מרגיש ורואה שאין יכולת
כידו להוציא כ"כ ונוהר מאד בהוצאת שמוציא ואינו מוציא כי
אם מה שצריך בהכרח אבל מכיון שרואה שאין החנוני מקפיד
עליו ואינו תובע ממנו כי אם באחרית השנה יאמר בלבו מהיוט
ער סוף השנה ירחס ה' במקום מנה מוציא מאתים ואינו
מרגיש ושם אל לכו כי כרכו הימים יהיה החוב עזו"ר וכן הים
בא לסוף השנה לעשות חשבון ראה א' לח' מכתב ידו וכמלא
שנחתיב לו סך עצום מאד ונכהל על שהוציא כ"כ וישתומם על
המראה ויפג לכו כי לא האמין שכ"כ הוציא השנה הזאת אך
מה יעשה שאינו יכול להכחיש כ"י אז התחיל להתחנן לפני
החנוני להרויח לו עוד זמן מועט כדי שימציא ממון מה שהוא
חייב לחנוני ובתוך זמן הרותק זמן שנתן לו היה עובר כשוק
וראה

אהל שער הדין ישרים מ

זראה אכן יקרה וטובה שיש בה לפרוע כל החוב שעליו והותר
ומרוכ שעמומו וסמיון לכו ראה את המוציא ולא נפל לו עליה
וחלף והלך לו וכא לביתו וחיכך ביאחו לכיתו נתישכ בדעתו
והרגיש שראה אכן טובה ולא שם לכו עליה ומיד חזר כמהירות
למקום המוציא ולא ראה כלום וחזר בפתי נפש טובה ומכנה
וטופח על פניו ומורט את זקנו באומרו איך עלתה המכשלה
הזאת בידי שנחרשתי מעט וגרמתי לאבר טובה הרכה וזער
גדול לעצמי וכל השומע ילחץ לו ומטער על שטת כזה וכיני
כיני בא הזמן שהרויח לו עוד ולא פרעו כלום תכף קבל עליו
לפני הערכאות ושמוהו בכית הקוהר ואחרוהו בזיקים ונס
בשלשלות של כרזל ואין מי שיחוס עליו ראינו על עצמו לא
חס מי יחוס עליו ותוי זה בכלל מי שאין בו דיעה אסור לחוס
עליו והיו ממס כמאבר עצמו לדעק והנמשל מוכן מאלו שאלו
הים נפרע הקב"ה חכף ומיד מן הסוטה היה וראי הסוטה
נרצע ומתקירה לחטוא עוד פעם ב' שהיה ירא מהעונש אכן
מכיון שהקב"ה מאריך אפיה ואינו נפרע מיד מהסוטה ואינו
בא חשבון עמו כי אם מר"ה ער ר"ה ולוה שוכס ואינו מקפיד
לשמור עצמו מלחטוא וכיני כיני כל ויס הולך ומגבור עליו
יגרו תמיד עד שמראהו האיסור החר וכאז"ל כיון שעבר ארס
עבירה ושנה בה געשיק לו כהיתר ואינו מרגיש עוד כאשר
חטא ובפרט בעבירות שארס דש בעיקביו וכבוא יוס ראש השנה
יוס הדין והטורח לתת חשבון ראה יראה שעיטותיו רבו מלימנו'
וכל עונשים שבעולם לא יספיקו לכפר עליו מכל אשר חטא
על הנפש ולא יאמין שכ"כ ולאת תקלה מתתק ידו וכ"כ הרשיע
אכן אינו יכול להכחיש כי הכל בכתב ידו ואז האל יתברך
מרוכ רחמנותו שאינו רוצה מהר לחבל מעשה ידיו הרויח לו
עוד זמן אלו העשרה ימים מר"ה ער אחר יוס הכפירים שאז
באחו זמן יוכל לחזור בתשובה ומקובלת תשו' אפי' שהוא יסוד
לרחות מעליו כל מה שנחתיב עונשים וגזרות קשות ורעות וזו
היא האכן הטובה והיקרה אשר הזמין השי"ת לפניו להצילו
מכל רע ואס כתעבל זה הארס ולא קור באלו הימים שראה את
המוציא ולא נפל לו עליה וכיני כיני עברו אוקס הימים ואכרו
ממנו

ממנו אחר עכור אלו יזימים הרגיש שראה האכן הטובה ולא לקחה וקור עוד עליה לשוכ אחר כך ולא הועיל דאם לא שכ כנחיים אפי' הכיף כל אילי נכוות שכעולם לא יועילו ונשארו חייב לכורא עולם ותכף ילא הקלף מאת המלך מלכו של עולם לידון אותו האיש ככמה מיני יסורים או מיתה לו או לבטל סן כחסרון כים ולועק ואין מי שיענהו דאיהו אבר עצמו לרעת .

רכן

אנשי לכב שמעו לי כואו אחי כואו ריעי לכו ונשוכה בקרב קוימים הללו ואל נאכר האכן הטובה הואת זו תשוכה וכפרט בעת עתה עד תקיעת השופר יחרד האיש לקול השופר ויהיה לכו נשכר בקרבו ויתעורר ככני גדול כו יתכן אותו רגע יהיה מוגש רגעו ככ"ד של מעלה ואם בא לו או בניה מעלמו ירוע ירע כו אז נשמחו עומדת כרין כמו שגילה לנו האר"י ז"ל וא"כ הכף ומיד יתקשר כחשוכה גמורה ומיד עומדו כחפילה ויסיף חרדה על חרדתו ואומה ישיח עליו ויזכור שהוא עומד לפני עלת כל העלות שהוא שורש לכל האר"י וכו עומד שורש נשמחו ויתכושש מלחשוכ כדבר אחר אלא כמה שהוא מדבר לפניו יתברך דמאן דאחי לפהויה למתיריה כליכא רחיקה גורס ח"ו לעלמו לאסתלקא מעלמא עד לא מטו יומיו ועביר ח"ו קלנא כשכינתא ואמר בווהר הקדוש דרונא קדמאה כיוס ר"ה הוא על רעביר קלנא כשכינתא ואם כן מזה שוכה גמורה שתחילת רינו של אדם כיוס הזה הוא על מאו דמשקעי ככו כנשתא וא"כ מזה אמרו בווהר מאן דמשקעי ככו כנשתא אחיו קלנא כשכינתא .

והעיקר

שתהא תפלתו של אדם לאקמא שכינתא מעפרא השוכנת איתנו כגלות המר הזה כדכתיב בכל ארחת לו אר כביכול ובפשעיו שולחה אמנו זה כמה שנים ועלן דמי חיוכה לסעדה ולתומכה כחפלתינו וכל זמן שאנו מתפללין ולועקים בעבור נפשנו ולא בעבור השכינה אין אנו כענין ח"ו כדכתי' והנה לעקת בני ישראל באה אלו דייקא או וארד להאילו בעבור שכינתו הא לאו הכי אינו מזילו ועל אלו הלועקים על נפשם מדמה אוקס כקסר התקונים לערב רב רכל טבו דעכרין

דעכרין לנרמייסו עכדי ולועקים ככלכים עזי נפש הכ הכ הב לן חיי הכ לן מזוני באומרם כקול לוותה רכה זכרנו לחיים ככתבו לחיים ולית מאן דמשנת למפרק ית שכינתא והירא את דבר ה' ורופא לעורר עלמו ועלה בזכרנו האו יומרא דר"י בזכאיו שאז"ל בשתלה ריב"ז ככנסו תלמודיו לבקרו וראוהו שהיה יושב וכוכה א"ל רבינו עמוד הימיני פטיש החוק מפני מה אתה כוכה א"ל אלו לפני מלך ב"ו הוה מוליכין אותי שהיוס כאן ומחר בקבר ואם כועס עלי אין כעסו כעס עולם ואם אוסרני אין אוסרו אסור עולם ואם ממהני אין מיתתו מיתת עולם ואני יכול לפייסו כדברים ולשחרו כממון ואעפ"כ היותו כוכה ועכשו שמוליכין אותו לפני מלך מ"מ הקב"ה שהוא חי וקיוס לעד שאם ח"ו כועס עלי כעסו כעס עולם ואם אוסרני אוסרו אסור עולם ואם ממתני מיתתו מיתת עולם ואינו יכול לפייסו כדברים ולשחרו כממון ולא אבכה עכ"ל והשתא אהה דן קל וחומר ומה לדיק כוה נחירא מיוס הרין ולא סמך על זכותו וחכמתו אעפ"י שאין קץ לשכחו אכן יתמי דיתמי ואינס חשוכים לפניו אפי' בקליפת השום מה נענה אבחרים מה נאמר כיוס הרין כנשתנו למשפט כמה נקדים את פני הארון ה' אם נקדמנו בעולות ובמזמות שהרכינו ואת דבריו ח"ו כזינו אשר כל וימינו מבאוכים מלרעת עונותינו ומעשיו המקולקלים אשר כמשא ככד וככדו ממנו ובאיוה פניו ככוא לעתור ולרעות על הנאולה ואנו כמעשיו מעכבין את הנאולה ליון דורש לה ואיך אהנו מתפללים ומתחננים על קיותנו ומזונותינו ואנו הולכים כדרכים שאינס טובים נגד החיים ואיך שפתינו נעות ולכנו שורש און ומרמות בא וראה אחי איש הושראל עד כמה הניעו רחמי ות' עלינו שזנו לתקוע כשופר של אול כדי שזכור לנו עקידתו של יצחק אע"ה שמסר עצמו למיתה ופלט זוארו ע"ג המזוכת ואכיו אברהם אע"ה המוכתר במדת החסד ככש רחמי וטרו כדי לעשות רטון יוצרו גם אהנו אם נלך כדרכס ירחס עלינו כורחאינו ויזכור לנו זכותס ול"קתס ונס ע"ו תקיעת שופר כזכור ק"ש של מעמד הר סיני כדכתיב ויהי קול השופר הולך וחוק וכשזכור זס תבא וראתו כלכנו ונשתדל מאד לעשות רזינו

אהל שער הדין ישרים

רצונו ולעבדו כלכל שלם כחשק נמרץ וכזרוו מאר ולסור מן הרע מכל אשר הזקירו לכלקי עשות כחורתו התמימה וגם ע" תקיעת שופר נזכר דברי הנביאים שנמשלו דכריהם כת"ש בדכתי' כשופר הרם קולך וכתיב ושמע השומע את קול השיפה ולא נזכר ותכא חרב ותקחהו דמו בראשו יהיה וגם ע"י ת"ש נזכר חרבן בית אלהינו שהיה בקולות ואופרות ותרועו' מלחמו' האויבים שנאמר כי קול השופר שמעה אזני ובשמענו קול השופר נחפלה אל ה' ונתחנן לו שיושיענו מיד אויבנו ויחילונו מלרינו ויוליאנו מהגלות המר הזה כי טחה לעפר נפשנו וגם ע"י תקיעת השופר נכעת השטן ס"מ ומחערבכ בשומענו קול השופר ואומר השתא חתי משיחה ויוסר כמו מעליו ואע"ג שידע שיום זה אנחנו מלווים לתקוע בשופר וגזרת הכתוב הוא מ"מ יודע שרמו יש במטה זו כרי להסיר לבוח בני אדם להסעורר בתשובה דאם לדין יש תשובה ויודע שגדולה השוכה שמביאה הגאולה ולא יהיה לו עוד לס"מ תקומה ויהיה נשפט לפני ה' לריקים ויעבור ונסה הינו מש"ה מתוירא ואומר השתא חתי משיחא ומאתר שאותה שעה טרוד השטן באכלו ונצערבכ בוראיו שלא נשאר לו עוד לעמוד ולקטרנו וא"כ דע חתי שאין שעה טובה כזאת לעודר אדם עלמו בתשובה ולא ינח לו מקום לקערה והולך מעליו בפחי נפש וא"כ נא כבקשה שוכו שוכו בית ישר' ועורו עורו ישנים והצורו על עונותיכם בעת ק"ש כון סימן לסיומן וכמ"ש האר"י ז"ל והיא הוראה עזומה על נשמתו שהיא יפה ומחוקקת ונפטר בהכינו בעין שכלו לקול התקיעו' דרמו יש בהם לקרות עליונים נפלאים וכמה עליוח בונים בשמים ממעל וגם רמו יש בהם שכולם מזכירו אחת חבות הראשונים ובמו שאו"ל שא"ל הקב"ה לישראל בני אדם רועים לזכות לפני בדין ביום הזה שהיו מזכירים לפני זכות אבותיכם היום לך אב אהב ורחמן גדול מזה ולא עשה כן לכל נוי כאשר העיר הכ' אשרי העם יודעי תרועה בלו' שהם יודעים לפתות את בוראם בתרועה והוא עומד מבסא דין ויושב על כסא רחמים וכתיב ה' באור פניך והלכותו וא"כ מאתר שאנו יודעין ומכירין שיש לו אהוב ואב רחמן למה לא נעשה רצונו וכשוב מעבירו' שזרנו

ונקיה

אהל שער הדין ישרים מב

ונקיה לפניו ולא נמות ולמה נקוץ בחוכתו כיסורים הכאים עלינו לכפר עונותינו כדכתיב כי את אשר יאהב ה' יוכח וכאב אח כן ירבה כי לא שלח אותם כי אם לטובתו לאהבתו ולקועלתנו ולזכותנו כדינונו למען חיותנו כהיום הזה וכדאיתא בזוהר הקדום וז"ל כתיב ה' במשפט יבא עם זקני עמו בהוא יומא דדינא אקריב הקב"ה אסותא לישראל עד לא יעלון לדינא בנין דוכלו לאתקיימא בכל שעתא ושעתא יהיב להו יסורי זעיר זעיר בנין כד יפלון לדינא ולא ישלט עליהו דינא מה עבד קב"ה ידע דהא ס"מ אפטרופא דהא"ע אחי לאדכרא חוביהו רישר' וכבש לכולהו לגביה ליומא דדינא אקדים להו אסותא ועל כל חובה וחובה ילקי להו כיסורין כד אחי דינא ביום ר"ה אתא ס"מ בכמה עקתון עליהו והקב"ה הפיק פתקא דוסורין דסכלי ושראל ע"כ חובה וחובה ולא עביר ותרנותא כדין אחתלש חיליה דס"מ ולא וכול מינר להו עכ"ל וא"כ כמה וכמה זריך לקבלם בשמחה שעל ידם אנו יולאים זכאים כדינונו עוד דהא חבו גם דהא דברי הוהר כפרשת בלק וז"ל עמי זכור נא מה יעץ בלק כמה קב"ה אבא רחמנא על בניו אע"ג רחבו קרמיה כל מלוי ברחימו לגביהו כאבא לגבי כריה חטוי ברא לגבי אבוי אלקי ליה כ"כ דאלקי ליה לא חב מאורחיה נויף ליה במילין ולא קביל אמר אבוי לא בעינן למעבד לכרי כמה דעבידנא עד יומא דין אלא אלהי ליה יהיה חשיש כרישיה הא כאיבא דיליה לגבאי הנא נויף ליה הא דיוקני משתני מה אעביד אלא איזל ואחחנן לגביה ואימא ליה מילין רכיבין בנין דלא יתעלב כן ככל זמנא איזל קב"ה עם ישראל שירו עמהון לאלקאה ולא קבילו נויף להו ולא קביל ואמר קב"ה תמינא בכרי רבנין מלקיות' דלקינ' להו אינון חששו כראשהון ווי דהא מנו כיבא דילהון חשישנא אנא דכתיב ככל צרחה לו צר כביכול נויפנא בהו אשתני דיוקנא דילהון דכתיב חשך משחור תארס ווי כד אסתכלנא בהו ולא אשתמודעו השתא אנא מתאנן לגביהו עמי מה עשיח לך ומה הלאתיך ברא יחידה דילי חביבא דנפשי חמי מה עבדיה לך שליטיח לך על כל ביני היכלי שליטיח לך על כל מלכין דעלמא ואם עבדיה לך עובדין אחרים ענה אנת הוי ססור כו במטו

מניוכו

מנייכו הוּ דכירין מה יעץ כלק כההוא זמנא דאתחברו בלק
 וכלעם לשינאם לנו ולא יכלו כבעו מנייכו הוּ דכירין כל זמנא
 דהויחון אחירון כי ולא יכול ההוא רשע כרשוי למשלט עלייכו
 עכ"ל והרואה זה המאמר ילבש קררה עד מאור שב"כ אהבתו
 ות' עם בני ישראל שעימר כביכול כבקשה וחחינה ומבקש מהם
 לקזור אליו כשוכה וירחה מעליהם מר"ד הקשה כמה וכמה
 ראוי לנו להודיר כחל רמעה שע"י הדמעות מסתלקים כל
 המקטרגים מעל האדם כדכתיב סורו ממני כל פועלי חון אלו
 המקטרגים כי שמע ה' קול בכי ורחימי כחכמי המוסר שהכחיו
 משל על זה למלך א' ממלכי הארמה בנה עיר כלילת יופי מהורדת
 ככל מיני הדור וישם בס אנשים ונתן להם ממון הריבה ויהי היום
 בא אסר ושבע בן בכרי שמו והסית והדיח לכל יושבי העיר הזו
 שהיו מורדים במלך ואמר להם הלא המלך הכביר עולו עליכם
 באו וחסו כללי ואני אקל מעליכם העול והסית איתם יום יום
 על ששמעו כולם לקולו והמליכו את שבע בן בכרי כי עבדא
 בהפקרה ניחא לים וימרדו במלך הגדול וידע הדבר למלך
 וחתמו בערה בו אז שלח להם המלך דיוקים ופוחזים לשמור את
 מכואי העיר שלא יברחו חולה ואח"כ העביר קול במחנה שלו
 שזימניו עלתם כל גבורי החיל שילכו למלחמה על העיר הזאת
 ככל מיני בלי זיון וטכסיסו מלחמה וגם אחי אבא אחרים
 ואראה כנקמתם ואז נתן רשות להריוקים ופוחזים לשלול ולהרוג
 ולאחד והיה כאשר קרבו אל העיר וראו כי כלתה אליהם הרעה
 התחילו להתחרט על מעשיהם הרעים שמרדו במלך חוק ואדיר
 כזה ושלחו לפיים את המלך ככחיה וכחטוננים ויתגללו לפני
 המלך לאמר חין בנו משפט מות כי זה האיש שבע בן בכרי
 שמו הסית אותנו והנה ראשו מושלך אליך ומה בלע ברמינו
 כי תהרוג אותנו ועל מי חמלוך חין מלך בלא עם ויטכ הדבר
 בעיני המלך וחתמו שככה ואמר בלכו בן הדבר אם אחרוב
 את העיר והאבד את אנשיה על מי חמלוך והרכ' אומר' נשתקעו
 בכני העיר הזאת ואלת אליהם חנו ראשיכם בעול שלי ואני
 אחוס עליכם רק מה אעשה בחיל הגדול שלי שהטרחתי אותם
 והכעטתי אותם לקיות השלל והכחיה שלחם כלום יש עבד שנתון
 לו

לו רבו מחנם וחוזר בו אמר המלך לבני העיר אעוזה לכם עזה
 ותרפה הנורה הלא אנכי בניתי העיר הזאת ועשיתי בכל בית
 מחילות עפר כהחבא מקום מים חיים וגם העמדתי מזרק כדי
 שאם יבא חיה שונא למלחמה או כל א' ישפוך מכות שלו ע"י
 המזרק חן לחומה מים רבים וישטוף המים את החיל רק אחס
 לא השנתחם על המעינות ויסקרו בעפר ובאבנים וגם המזרקו'
 נחקלקלו וככן יחפש כל א' בכוחו וישלך האבנים והעפר מן
 הבית לחץ ויפתחו המעינות וישפכו חן לחומה כמזרקים
 ואז ע"י מים רבים לא יוכלו הרקיס והחיל לנשט אל העיר וגם
 אם יורקו החיל שלי אז גדול ע"י קנה השריפה המים רבים
 מכבין אותם ואזם נוזלו והרקיס יוטבעו כמים ואני יולא
 לפני החיל שקלתי עליכם שלא אכעל דבורי מה שהכעטתי
 להם וכאשר בא דבר המלך וישמחו שמחה גדולה ויעשו כדבר
 המלך וימלטו הם והעיר בחכמת המלך ע"כ .

והנמשל

המלך זה ממ"ה הקב"ה שכנה העיר זה האדם
 שנקרא עיר כדכתי' עיר קטנה וגו' ואיש בליעל
 שבע בן בכרי זה יל"ה ר' כי שבעה שנות נקראו לו והוא הבכור
 כי לפתח חטאת רובץ הוא מקיט ומרים לא"ס דבר יום כומו
 שיגדרו כהקב"ה וחכף וחתת המלך בערה בו וישלח פוחזים
 וריוקים המה הקליפות הנכבדאים ע"י המה סוככים את הגוף
 כמ"ש דהע"ה כי סככוני כלכום ערה מרועים הקיפוני עון
 עקיבני יסוכני וקודם בא ר"ה שולח הקב"ה את ב"ד של מעלה
 ויהי היום דא ר"ה ויבואו בני האלהים דא אינון שבעים רכרכי
 ממנוים ויבוא גם השטן כחוכם דא דלטורא רכרכא והיא נקר'
 מלחמה גדולה כמו שאמרו בוור הקדוש על פסוק וכי חבאו
 מלחמה על הצר הצורר אחכס דא ר"ה והרעותם כחלוברות
 וקול השופר ואח"ך ביום הכפורים בא קב"ה על כרסוא דריונא
 לראות מעשה בני אדם וכשמגיע סמוך לר"ה יומא דריונא
 אז מתחרטים מעוונותיהם ומתענין וכוכים ומחנללים לאמר
 דכש"ע גלוי וידוע לפניך שרוננו לעשות רטונך ושאר שבעיסה
 מעכב זהו יל"ה ר' ורועקים אבינו מלכנו חין לנו מלך בלא אתה
 עשה עמנו למען שמך כי חין מלך בלא עם כביכול על מי
 חמלוך

תמלך אם לא על ישראל והנה ראשו של הוזה"ר מושלך לפניך
 שממיתין אותו כמענישתו וסגופס כמ"ע הכתוב ולכי חלל בקרכי
 אז כשיראה הקדוש ב"ה כך מרחם על ישראל ויאמר אליהם מה
 שעבר איין והנני מוחל לכם ומכאן ולהבא תושבגה עבא והעקר
 שתעשו תשובה שלימה כענינת החטא מה שעשה עם המשחיתים
 האלה הסוככים לנוף וגם החיל הגדול העורכים לקראתכם
 מלחמה אמר להם הקב"ה אתן לכם ענה נכונה הלא אני ה'
 בראתי את האדם ובראתי בו מקור מעיין מקור דמע' ומזרקים
 אלו העינים שמעלין את הדמעות מקור הלב רק אתם לא
 השתפתם על זה ויטכרו המעינות עם אכניס זה הוזה"ר כמ"ע
 הכתוב והאכן הגדולה על פי הכאר הוא הוזה"ר לכן פתחו
 לבככם והסירו את לב האכן מכשרכם ואז יפתחו המעינות
 והורירו כנחל דמעה מאין הפונות וע"י ישטפו המשחיתים
 הקמים עליכם וגם יכבו האש של מעלה אשר בויער לפניכם כי
 כל השערים ננעלו חוץ משערי דמעה הוי כל מלא לכו למים
 אתן לכם ענה שפכו כמים לבכם ותכבו כל הדינון וזה שאמר
 הכתוב כי ידעתי את יטרו אשר הוא עושה היום זה ראש השנה
 והענה היא ערס הביאנו שקורם כל דבר תביא את ראשו
 למלך להמית את הוזה"ר בתשובה ובכביה אשר אתם בוכים
 לפני ש"י הדמעות נמתק הרושם שגרשם במלח האדם כדכתי'
 סורו ממני כל פועלי און אלו המקטרגים כי שמע ה' קול
 בכי ש"י הבכיה מתלקים ובאמור וכן כתיב נארו ספרת אתה
 שימה דמעתי כנאדיך אז ישוכו אויבי אחר שלא ישאר להם כח
 כך אמנם אכתו ראוי להבין דמאווה עעם שיהיו מלות הרשעים
 נעשקים בסע"א ויהי להם חלק בהם להיות נוונת מהקדושה
 דמה שייך סע"א לקדושה איש כחטאו ימות והמלות מה עשו
 ולמה ינאה זאת מלפניו שנתן רשות לסע"א לעשות הקדושה
 ואחרי החפוש ראיתי כשפר דעת חכמה שהביא משם רע ה'
 אשכנוי שכתב על פי מה שירוע דהרנוס תעא חוכה והיונו
 משם שהארס טבעו יסוקה מהקדושה ובהותו כמתך אחר עצת
 הוזה"ר ונהנה ממנו הרי עלי חוב לשלם ולהסויר לו מה שנהנה
 ממנו ואז"ל כפלת הרמון רקתך אפילו רקנים שבין מלאים מלות

כרמון

כרמון וא"כ אפי' אם הוא רשע מגיע לו שפע קדש שכר המלות
 מהקדושה ועליו חוב לקוינוס מה שנהנה מהם ואז מגיע
 להם אותו שפע הקדוש מדר' נתן שאמר הרי שהיה נוסף
 ככתירו מנה ותכירו ככתירו שמוציאין מזה ונותנים לזה עכ"ל
 ודפח"ס .

פרק ב'

תמן

תנין במסכת אבות על ג' דברים העולם עומד על
 הדין ועל האמת ועל השלום ופי' רכינו ווכה ז' וז"ל
 אין פי' ששכיל ג' דברים הללו נכרה העולם שהרי בתחילת
 הפרק הוא אומר על שלשה דברים העולם קיים תורה ועבודה
 וג"כ אלא דבג' אלו נכרה העולם אלא דלאחר שנכרה מתקיים
 ע"י אלו ש"י שהדינוס שדנון בין אדם לחבירו העולם קיים
 כי אלמלא הדין כל מאן דאליס נבר שהרשעים שגוזלי וחומסי'
 מחריבין אותו כמעשיהם כמו שמטינו כדור המבול שלא נחחס
 גו"ד אלא על הגזל כדכתי' כי מלאה הארץ חמס מפניהם וכתי'
 בתורה הנני משחיתם את הארץ ואמרו במד' שלא תקויר העולם
 לתוהו ובוהו אלא בשביל המשפט שג' מבקר לערב וכתו מבלי
 משים ר"ל מבלי הדין שנקרא משים כדכתיב ואלה המשפטים
 אשר תשים שאס אין משים זה הדין בני אדם מתקוטטו' ומכין
 איש לרעהו וכל עבירות שבועלם עושים וכשים דין בעולם
 הגולנים והתמסנים כמעשים ויהיה שלום בין אדם לחבירו והנה
 מרן בכ"י הקשה דמה צריך לשלש דברים אלו הדין והאמת
 והשלום לקיום העולם והלא בשלש דברים שהעולם נכרה בהם
 החורה והעבודה וג"כ יספיק לקיום העולם שמו שמהווה את
 הדבר כ"ש שיכול לקוימהו וז"ל ששמעון הדריק דבר כפי זמנו
 שהיה ב"ה קיים ורשכ"ג שהיה בזמן החרבן בא לומר אף עפ"י
 שחרב המקדש ואין לנו תורה ועבודה וג"כ כראוי מפני עול
 הגלות מ"מ העולם מתקיים על ג' אחרים שדומים להם כי יש
 הפרש בין שמירת הנמלא להתהוות העובר כרחש שהדברים
 שקבלו קומם כאש חוק ושערו קומם כאש שאינו חוק ואלו לא

היו

היו חמים לא יקבלו הקום כחותם האז ואנכי העבר כלע"ד
דמשיקרא קושיא ליתא דנתי דהאז הקוק המממם המים וכול
לשמור את המים הקמים מק"ו מ"מ כשאחה מכיח מים על
האז לככותה אז אין ככת אותה האז לשמור את המים תומם
של אותם המים הקמין וה"כ בכ"ד האף ע"ג דיש תורה הדומה
לאז החוק מ"מ כיון ראין דין ואמת ושלוס א"כ הם מכבין לאור
תורה החוק דע"י שגולוס וקומסוס מחריבין הישוב והיו כאלו
הכילו מים וככו לאור התורה האז החוק ואז כהם כח לשמור
הקום ועי"ל עפ"י מה שאז"ל במדרש א"ל הקב"ה לוישראל את
אין אתם עושין את הדין אני נוטל חיותי מכם שלא נתתי את
התורה אלא בע"מ שחשבו את הדין וה"כ אף ששמעון הצדיק
אמר על התורה וכו' ספיר קאמר כ"ג רשב"ג על ג' דברים
העולם עומד על הדין וכו' דע"י הדין הוא המקיים התורה
להיות לנו שיהיה על ידה מקיים העולם ראוי לאו הדין אז
הקב"ה נוטל תורתו ולא ישאר עוד קיום לעולם כיון דלובח תו'
וא"כ הדין הוא סבה לקיום העולם ע"י התורה שמתנה הקב"ה
בינינו ואין נטלה וכן ע"י האמת ככה"ג על פי מה שרובע
שקדם שברא הקב"ה את העולם לרא אומר יברא שכולו מלא
חסדים וכת אמת אומר אל יברא שכולו מלא שקרים ושלוס או'
אל יברא שכולו מלא קטטות מה עשה הקדוש ב"ה השליך אמת
ארלה וברא העולם ור"ל שהורידו ככוונה לעולם להראותו
שמרכיב אמת כדכתיב אמת מארץ חלמת ואם כן הנם שיש
עבודה שבה נברא העולם מ"מ אם אין אמת אלא השקר הווה
ה"כ השתא יש מקום ועענה אלימתא לבת האמת שאמרה אל
יברא שכולו מלא שקרים וראוי עתה להחריב העולם אם כן
כשיש אמת בעולם ראוי שפיר מורה כת אמת וחור בו ממה
שאמר אל יברא ואם כן דע"י העבודה שנברא העולם כ"ג
שמתפקח לקיימו דהשתא אין כת האמת מנגרותוכן מה שסיים
ועל השלוס הוא סבה ועוקר לג"ח שזכר בראשונה דאם אין שלום
ביניהם מהיכן יהיה ג"ח זה ע"ז דלא שייך זה כי אם יש שלום
ביניהם אכל אף אין שלום אז החוק שפיר טענת השלוס גם כן
שאמר אל יברא שכולו מלא מריבות וקטטות וליכא ג"כ ג"ח
שכה

שכה נברא העולם ויספיק לקיימו ואפשר עוד לפרש הניחלתא
דין אמת ושלוס כחדא שריון וכולהו אדעריכו לדין שהעולם
שעומד על הדין היינו אמת והשלוס היינו משפט שיש בו שלום
והיינו פשרה והיינו דהניח חובת אמת באמצע לאשמעי' דכמו
שהדין חסור להטעותו ולריק שיאמר עפ"י האמת כן הפשרה
לריק שתהיה קרובה לדין ולא להטותה שריק שיהיה האמת כין
לדין כין לפשרה ומרן ככ"ו ז"ל ג"כ פו' דג' אלה הם בעבור
דין דעל הדין היינו על הדין שמוטל עלינו לדין אמת ועל האמת
היינו על העדים שיעודו האמת ועל השלוס היינו על בעלי
הדין שיקבלו דין שמים עליוסם ולהיות צייתי לרינה ולהסיר
המריבה מכיניהם ולעשות שלום זה עם זה או"ל ובהקדים
משז"ל במדרש אמר הקב"ה אני כל אומנותי משפט שנאמר כי
ה' אוהב משפט כשישראל נוטלים כלי אומנות אני מתעסק
באומנות אחרת להוריד נשמים בעונתן וליתן שלום בארץ והוא
שדור אומר ברוח קדשו ידון עמך בלדק ובתיב כתיבה ישאו
קרים שלום לעם וכי היום נושאים שלום לעם הם אלא כשישר'
עושים את המשפט לאמתו הקב"ה מכיח נשמים על הקרים
ונותנים את פרים ועושים שלום בארץ עוד אז"ל דכעון השקר
השמים נעלרים מלהוריד מטר שנאמר נשיאים ורוח וגשם אין
איש מחלל במתת שקר עוד אז"ל אין נשמים יורדים אלא
כשכול בעלי אמנה ופי' רש"י בעלי אמנה שיש אמנה כמשא
ומתן אז לרא משמים נשקף דהיינו נשמים שהם לראק עכ"ל
ולולי פי' כ"ל דהראיה מסיפיה דקרא דקאמר גם ה' יתן הטוב
ואר"טו תתן יכולה דהיינו כשיש אמת בעולם הקב"ה יתן הטוב
זה המטר וכמו שמסיים ואר"טו תתן יכולה ומ"ש שנא' לראק
משמים נשקף ל"ל וגו' ומסיפיה דקרא מיותי ראיה ומ"ש לראק
משמים נשקף כח לרמוז כי הלאק אמר יברא שכולו מלא חסדים
ואמת אמר אל יברא שכולו מלא שקרים והשליך מדת האמת
ארלה וה"כ כשאמת מארץ תלמח אז ולראק משמים נשקף דהיינו
לרמוז למדת האמת שהלכה כוחתי שיברא דהשתא לא מזו למימר
האמת אל יברא שכולו מלא שקרים שהיו אמת מארץ חלמת
אף שהיה נמלינו למדין דזכות המשפט הוא הנורם להיות מטר
על

על הארמה וכן בעבור האמת הנשמית ויורדים וארצנו קתון יכולת
ואין לך קיום העולם גדול מזה דאין ח"ו ליכא הני תרתי או
וקרה אף ה' ועבר את השמים ולא יהיה מטר וחרף כ"מ ואבדו
מהרה שלא יהיה שום ארס בעולם ולא תהיה בראש וא"כ שפיר
קאמר דהעולם עומד על הדין ועל האמת שבזכותם יבוא החיות
לעולם וכן מה שאמר ועל השלום הוא ג"כ עפ"י מ"ש מרן ככ"ו
בריש ח"מ סימן א' בפסוק או יחויק כמעווי ועשה שלום לי
דהכונה דכשארש עושה לרעה ונחן לעני מה שפריך עושה
שלום בין הקב"ה הובין העני המתרעם עליו וכודאין דכל מרותיו
של הקב"ה מרה כנגד מרה הוא עושה שלום בין הקב"ה הוהעני
גם הקב"ה עושה שלום לישראל ברכתו' ושאף הריש שלום לעם
שהקב"ה מביא נשמים על ההיזם ונותנים לה יבולת באופן
דכל הני תלתא דלעיוכוחא דין ואמת ושלום כעבורם וירדו
גשמים בעתם ומחיים לעולם ושפיר קאמר שהעולם עומד עליהם
וכראמין. עוד אמרו ז"ל דכל דין שין דין אמת לאמתו נעשה
שוקף להקב"ה כמעשה בראשית וסינו ר"ל רכיון הקדוש ב"ה
ברא את העולם והוא מקוומה דהעולם עומד על הדין הוי
שוקף עמו א"כ כיון דהקב"ה מלאכתו בשמים הדין וזה הדין גם
כן עוסק עמו בדין וגם בארץ מלאכת הארס בארץ לקרום
ולירוע והקב"ה משחק עמו ג"כ שאלה נשמים אס כן זה
הדין הוי שוקף ממש עם הקב"ה בשמים ובארץ וא"כ שפיר קא'
על הדין העולם עומד דאין יכול השוקף לסתור הכיח ששוקף
אחר עמו שלא מדעתו וכיון שהקב"ה נותן השמים והס זורעים
ותורטין א"כ הרינו לאמנע וחלק הקב"ה מהרינו הוא הברכות
שמברכין על מה שנתנו וכראמרין כגמרא דכל הכהנה מן
העוה"ו בלא ברכה כאלו נזול הקב"ה וכ"י שנאמר נזול אביו
ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם
בן נכט שחטף והחטיא את הרכים אביו זה הקב"ה ואין אמו
אלא כ"י והנה דקרוק מכואר לזה דלמה אמר ואין אמו אלף
כ"י כלשון שלילא דהול"ל כמו שהתחיל ואמר אביו זה הקב"ה
הו"ל לקיים ואמו דא"כ רהול"ל או בתרווייהו לשון חיוב או
בתרווייהו שלילה ולמה תלקס ושמתו קי' לזה מפי א' מרכני
אשכנו

אשכנו ז"ל דהברכות שמברך הארס על האוכלים הם יועילו
לארס שנתלבללה נשמתו בלומח דע"י הברכה נתקן ולפעמים
נשמת אביו מנובללת בזה הטומא שאוכל הכן דע"י ברכתו מתקן
נשמת אביו ג"כ וא"כ זה הנהנה בלא ברכה אפשר שנוול לאביו
ממש דוחקן דנשמת אביו מנובללת בו ויחכן דלא היתה נשמת
אביו מנובללת בו מש"ה אמר אביו זה הקב"ה ויחכן גם כן
אביו ממש אבל אין אמו אלף כ"י דוקא דלא שייך אמו ממש
דהא כבר ידוע מדבריו קבלה וסר"י ז"ל דאין אשה כגלגול וא"כ
לא שייך אמו ממש אלף כ"י דוקא אמנם מה שיש לרדק עוד
אומרו חכר הוא לאיש משחית לירבעם בן נכט דעל מה כל
הסדרה הזאת ושקל עליו הקלות בחמורות וברכות הנהנין אינם
אלא מדרכין ואף ברכת מזון שהוא דאורויתא אינה אלף עשה
בעלמא ואף השווה לירבעם בן נכט ונראה ליישב בע"ה
עפ"י מנז"ל דהחטיא את הרכים אין מספיקים בידו לעשות
תשובה ובתב הרמב"ם כהלכות תשוב' ריש עבירות שהם קלות
בעיניו של ארס ורש בהם ועי' אינו שם על לבו לשוב מהם
כמו החמורות והוי כמי שאין לו תשובה וא"כ י"ל שפיר דהכח
שנוול אביו ואמו ואומר אין פשע ואין בעיניו תשובה כעון ולא
שייך שישוב בתשובה ויתחרט עליהם ואם כן מלך זה הוה
לירבעם דכמו דמי שהחטיא את הרכים אין מספיקים בידו
לעשות תשובה גם זה שבעיניו לא חשיב עון שאומר אין פשע אין
תשובה ובאמור.

עוד

י"ל טעם שהעולם עומד על הדין עפ"י מ"ש ז"ל שה"ל
הקב"ה לדין תן דעתך שאם הטית את הדין אתה
מועז את העולם ונדול כוחו של הדין שהוא א' מרגלי כסא
הכבוד שנאמר לרק ומשפט מכון כסאך אמר הקב"ה הואיל
וכך הוי זמורין בדין גדול כח הדין והלדקס שנבראו קודם העולם
והעולם נברא בהם יען כשברא הקדוש ב"ה את העולם שם את
המשפט לקו כמו קו של חוט שיסיס הכונה כשהוא כונה את
הכותל כדי שלא יטה הכנין לכאן ולכאן והלדקס ג"כ למסקלת
כמו עמוד של עופרת של ברזל כדי ששוקל בו הכונה את הכנין
כדי שיהיה על קל הישר ולא ימוט עוד אז"ל א"ל הקב"ה הלדוד
הלדקס

הדרקא ויהי אשר אהה עושה חכובין עליו ויחר מבית המקדש
 שנאמר ויהי דוד עושה משפט ולקח ומהו משפט ולקח ח"ה
 כשהיה רואה לעני שהיה מחוייב ואין לו ליתן היה משלם
 מכיסו ובקשריו נתלק ע"ז דה"כ היה מכיף לידו רמאות כיו
 ליקח ממנו של הדיון אלא מהו משפט ולקח זה פירש שהיה
 משתדל לעשות פירה ביניהם ואיך ש"ל ראשור לכנוע אלא
 יקוב הדיון את החר ומהו יקוב את החר משפט ולקח שהיה
 עושה לקח עם הגולן שהולך הגולה מתחת ידו והלילו מכל
 העונשים שהיו עליו .

ובזה

היינו מפרש מקרא שכתוב בספר תהלים כי ה'
 אהב משפט ולא יעזוב את חקידיו לעולם כשמתו
 וזרע רשעים כבדת דלכאורה אין קשר לסוף הפסוק שאמר ולא
 יעזוב את חקידיו עם רשעים דקרא שאמר כי ה' אהב משפט
 דמה שיקר זה לזה אמנם לפי האמור א"ש ונכון והיינו דקראמר כי
 ה' אהב משפט והיינו כמ"ד ראשור לעשות פירה אלא דקרא
 יקוב את החר וא"כ לפי זה מוכרח לומר דמאי דכתוב ויהי
 דוד עושה משפט ולקח היינו שהיה משלם מכיסו בעבור
 העני החייב וכי תי' דאין זה הדרך ישכון אור דמכיאם לידו
 דמאות ויכואו ויקחו ממנו לזה סיים ולא יעזוב את חקידיו
 לעולם כשמתו ואינו מניח לזרע רמאי לבוא לקחת ממנו של
 הדיון אלא וזרע רשעים נכרת ארבה על ידו הדיון הנמור
 נמנעים הנולדין מן העולם וכן אמר דוד עשיתי משפט ולקח
 כל תנוחתי לעושי שיכואו כרמאות לקח ממנו .

עוד

אז"ל שני דברים בידו של הקב"ה הנפש והדיון הנפש
 דכתוב אשר בידו נפש כל חי והדיון דכתוי' וקראו
 במשפט ידו א"ל הקדוש כ"ה אם אהם משמרון את הדיון אני
 משמר נשמחם א"ר אלעזר במקום שיש דין אין דין במקום
 שאין דין יש דין אם יש דין בתחומים אין נעשה למעלה של
 זמן שישאל עושי דין אמת למטה אין העלוונים עושים
 דין למעלה בשמים אמר הקב"ה מכל האומות אינו אהב
 אלא ישראל ומכל מה שבראתי אינו אהב אלא הדיון מה שאני
 אהב אתן לכן שאני אהב שנאמר לא עשה כן לכל גוי משפטים
 כל

כל ידעו אלה המשפטים אשר חסים לפניכם ולא לפני גוים
 ואם אתם משמרים הדיון והלוקח מיד אני גואל אתכם גאולה
 שלימה כדכתוי' שמרו משפט ועשו לוקח כי קרובה יסועתי לבוא
 ואם עשיתם הדינון מחזיר אני לכם כתי דיונין שלכם וכית המקדש
 שנאמר ואשיבה שופטך כבראשונה בא וראה שעל ג' דברים
 מסר משה רבינו עליו השלום את עצמו עליהם ונקרא על שמו
 תורה וישראל והדיון עוד אז"ל שבזכות המשפט עושין ישראל
 הקב"ה מרחם עליהם ונוחן שלום ביניהם ומכיא להם הנאולה
 ומנחילים א"י וכוונה להם בית המקדש ומלמית קרן ליד שנה'
 בה אמר ה' לכאורה משפט אמת שפטו וחסד ורחמים עשו וכתיב
 שנא' דע ואתכי טוב והנינו כשער משפט חולי יקוב ה' לכאורה
 שהיה יוסף דוד עבדו מלך עליהם ורועה אהר יהיה לכולם
 ובמשפטו ולבו וישבו על ארמחם אשר נתנו לעבדו ליעקב
 וכתי' וברתו להם ברית שלום ברית עולם והיה אהם אמרו
 ישראל לפני הקב"ה מה נעשה וישב חרון אף דרשו משפט אשרו
 מעץ חמץ א"ל הקב"ה דעו שאם אהם מורים כהלנה כאשר
 למדתו אתכם אהם נמלטים מדיני ותקבלו שכר מלפני ואם לאו
 הדיון עומד עליכם שתמשפט שלי הוא כדכתוב כי המשפט
 לאלהים הוא וגם יהושפט נתחוק בדבר המשפט ויאמר אל
 השופטים דאו מה אהם עושים כי לא לאדם תשפטו כי לאלהים
 ואברהם אבינו עליו השלום לא ידעו ה' וקראו אהבני אלא על
 שהלך בדרך המשפט והדרך בו בניו כדכתוב כי ידעתיו למען
 ילכו את בניו ואת כתי אחריו ושמרו את דרך ה' לעשות לוקח
 ומשפט . ומשה רבינו ע"ה רבן של כל נבואים לקח עמה מיתרו
 בעבור המשפט והסכים ה' עמו וגם יהושע אחריו כונחו ברית
 עם ישראל סיים דבריו במשפט וכן דוד המלך ע"ה דכתוב
 ויעש דוד משפט ולקחה ויואב יתיה את שאר העם ואחזל בזכות
 משפט ולקחה עשה דוד ויאב יתיה את שאר העם וכן שלמה
 המלך ע"ה ראו כל ישראל חכמת ה' בלבו לעשות משפט כמה
 חביב המשפט לפניו וחקרך שמסרו למשה רבינו ע"ה קודם
 תרי"ג מלות ולא עוד אלא ששקלם כעשרת הדברות ויותר דאלו
 בעשרת הדברות כל דבור בפני עצמו אבל הדינים נאמר בהם
 עשר

עשה מ"ע ועשרה לאיון אצפ"י שהם מלוא אחר ואלו הן ואלה
המשפטים כדרך משפט עמוק שופטים ושוטרים ושפטו
את העם משפט דרך ונגשו אל המשפט והפילו השופט שום
המים עליך מלך הרוי עשרה עשין ואלו הן העשרה לאיון לא
הכירו פנים במשפט לה חגורו מפני איש לא תעשו עול במשפט
לא האף פני דל לא תהדר פני גרול לא הטע משפט אביונך
לא תטע משפט גר לא תטע משפט לא חכיר פנים במשפט לא
תקח שוחד כקטון כגדול השמעון . גרול המשפט שבו נמחלים
עונותיהם של ישראל וכתוב שפטו יתום וכתוב אלמנה וכתוב
בתורה אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ולבנו והקב"ה חפץ בו
יותר מכל הקרכנות הכתי' עשה לך ומשפט נכח לה' מוכח
מחטאתו ועולה לא נאמר אלא מוכח ואף מלך המשיח שגלה
במרה בימינו משכחו הכתוב בדבר המשפט דכתיב ושפט
בדרך רלים והוכיח במישור לענוי ארץ ולפי גרול משכורתו כן
עונש המכטלו והמעוה כדתן חרב כף לעולם על ענוי הדין
ועל עוות הדין וכן אמר דוד עשיתי משפט ודרך כל תכונתי
לעושי מכלל שבמניעת המשפט יונח ביד העושי ק' ויראה הדין
שהשכינה כנגדו דכתיב אלהים נכב בעדת אל ונהגם פתוחה
לו מהחטיו נס ידע שלא תרכה ירושלים ולא עלו ישראל מעל
הדמם אלא על שטלו המשפט דכתיב מלאתי משפט דרך
ולין בה ועתה מרפאים וכתוב יתום ואלמנה לא ישפטו וריב
אלמנה לא יבוא אליהם וכתוב בתרי הוי אנתם מפני ואנקמה
מאויבי ובמשפט עתידה להכנות וזריכים הריונים לרעת את
מי הם רנים והיאך הם רנין ולא יהיו גורמין לעולם שהמוטט
אמר הקב"ה לריונים אני אמרתי אלהים אהם דיונים אתם ואתם
לא עשיתם כן אכן כה"ס תמוהן ואז"ל אין כן דוד כה ער סיכלו
דיונים ושופטים רעים מושראל או לו לדור שופט את שופטיו
ואל ואמר הדיון מה לי כלה הזאת לא אטפל בדון שעונשו
מרוכה הא ליתא דהא כבר כתיב ועלומים כל הריונה זה ת"ח
שמגיע להוראה ואינו מורה וכתב הרמב"ם ר"א הוא דין קבוע
אינו יכול להשמט ולומר פ' חוק ואלס והורג את בני ושורף
את גדישי אינו מטפל לדונו אבל אם אינו קבוע ולא שמע את
דכריהם

דכריהם עדין יכול להשמט שלא יהיו חוק דורשו אבל כשמע
את דכריהם טוב אינו יכול להשמט ועפ"ז מכוון אליו מקרא
שכתוב כי ה' אלהיכם משפט ולא יעוה את חסידיו כילעולם נשמרו
וגו' כהפזן אחר והני כן ביד כמה קשר סיפוס דקרא שאמר ולא
יעוה את חסידיו עם רשיה דקרא דאמר כי ה' אלהיכם משפט
אמנם כלפי האמור א"ס וכיון וז"ל כי ה' אלהיכם משפט ואני
דולה לעשות ראונו ולדון אבל מה העשה ירא אני מהחוק והאלס
שלא ישורף את גדישי וירדפינו עד תורתם ומש"ס אני נשמט
מלדונו לום סיים דהא ליתא כי יעוה את חסידיו לעולם נשמרו
ושמר מפנים לא ידע דרכ רע .

ואתה כן א"ס שמע בל' הכן ועשה אוניך באפרכס תופקס
ענין ויראה שכמה וכמה מניעת הדין ועוות גורם
כמה נזיקים וסבלות ועונשים סמורים ומרוכים ולהפך כמה
שכרו מרובה לאין קץ וחסד גדול לקיים הד"ת וקואיסור ועמוד
העולמות ואשרי שומרי משפט ומקבלים דין שמים מה שיגזור
הדין עליהם וזויתו לדונא ולא יטו ומין ושאל מכל אשר יורו
אוחס חכמים ומקיימים מה שאמר האי מאן דמשלחיה ליה גלומי'
כבי דיכא ליוול ולומור שהולותו מן הגול אשר לא נסאן למחילה
כי אם בסורתו וכמ"ס ז"ל ויהי דוד עושה לך ומשפט לך
לזה שהויה הגולה מתחת ידו שאין לך לך גדולה מושהגול
לגולן מכל העונשים הנו' ומי זה ואיזה הוא אשר ימלא פיהו
חפץ באומרו שאינו כף לדין תורה ולא יאבה לשמוע לקול מורים
ומולול בהם וכדונים ובמשפטם ובדין שפסקו לו שלא נכ' בעינו
ומוליא קרם או שחשירו שהטה עליו את הדין ועוהו בעבורו
ועשה לו איוב ושונא ונמלא חוק דורשו לדין וזאת רעה קולס
כשכאים הכ' בעלי דיונים לפני הדין חכף ומר ככניסותם מתקין'
להרב ומתקוטטים זה עם זה וקול הלוותה רבה בניהם עד
שכאים לדי קללות והכחות זל' וכל א' מהם נכנס כחך דברי
חכירו ואינו מניחו לטעון ולהשיב על דכריו ומרוכ הכעס
והחיתה אשר גברה עליהם אין השכינה הנלכת בעדת הדינים
חשובה כנגדם ולא ידעו ולא יבנו כחשיכה ההסלכו שתכף
שהתחילו לכזות ולקלל זה לזה לפני הדין נתקייבו שניהם כדון
ונקראו

וכתרו אפיקורוסים מלכר שלח"ם קראם התנא רשעים וכולו
 האי ואולי ששמעו דין תורה בפניהם אומרים לואמרנו מוטל
 וכפוף לדין תורה וכשיצא הא' חייב בדונו הופך הקצרה על
 פיה ולא ית' לדינא איך הזכיר בדינו אותה שעה נעשה חסיד
 ואינו יוצא חוץ מדיון תורה אפי' כחוט השערה ולמה לא ולמדו
 בני ישראל הקדושים מהנכרים שחכף שנכנסים שני הכעלי
 דינים לפני הכומר לדון ביניהם נכנסים בפזים קומה לשנו
 ופרועי ראש משתקוים לפניו ארצה על הרגפה ומדבריו' בכתב
 באימה וכיראה וברתת כאלו עומדים לפני המלך וכל הוצא
 מפיו יעשו ואין מפילין מדבריו ארצה אפילו כחוט השערה
 אצמח איך עתה שפחה תירש גברתה שלנו בני ישראל היתה
 זאת כדכתיב ולא נשמע קול בכואו אל הקדש מה זה היום לנו
 וכימינו היתה כואה אוי שכך עלתה בימינו .

והנה

ראיתי שלש כתות ליום הדין והיינו ככואה לדין
 תורה כה אחת אומרת הדין דין אמת ואינא יוצאם
 חוץ לשורה אפי' כמלא נומא ושמתים כלאתם חייבים שניצלו
 מן הנזל ואומרים ומשכחים בפיהם שברוך שכח כיש' ובתורתו
 הקדושה וכמשפטיו עם ישראל עם קרובו ועל כה זו אני אומר
 שזוכין לכל שכר האמור לעיל ועליהם נאמר ואוהביו כלאת
 השמש בנכורתו וכד שניה באים לדין ולפי שעה שומעין הדין
 וכשיצאו מלפני הדיון נהפכו לאיש אחר ולא יעו איוון לבעל
 דינם ועומד ורוחמו מיום אל יום כלך ושוכ ומחר אהן עבשו
 לא יש לי לפרוע עד אשר יקון על ה' וארויח אותה שעה ומרוכ
 שהוא הולך וכא לתוכעו יקוץ ולא יתבענו עוד ומתדעם על
 הדיון שלא יצא לקראת נשך כננדרו להוציא לו הנזלה שלו מוד
 כבירו ועל כה זו אני אומר ויפתוהו בפיהם וכלשונם יזכו לו
 לדין ולבעל דין וצחידין ליתן את הדין .

והבאתי

את כח השלישית באש שמעיקרא לא יבואו לדין
 תורה כלל ואף אם שלח אחריהם הדיון לא יאכזו
 ולא ישמעו ואינו על לבם דין תורה כלל ואדרכא מלגלגין עליו
 ואומרים מהו דין תורה והולכין אלל הערכאות שלא ברשות
 ב"ד ומיקרים וראתם ומרומין יד בקורת משא רכוננו ע"ה ומרוכ
 אלמותם

אלמותם וחוקתם אין הדיון יכול עליהם להוציא בלעם מפיהם
 הן נזל רכוס הן נזל יחיד וממליאים לעלמם הקירות בפסקי
 הר"ש וכמעט שרואים גרועות על עלמם אם באין לדין תורה
 הא ודאי אלו נאמר יבא בעל הכרס ויכלה את קונו אם אין
 דין למטה יש דין למעלה שאנו בזמן הזה יד עניו אכן ואין
 בדינו להעמיד משפטו הדת על חלם שנברה מדת החנופה
 הן מיראה הן מההכח והאנחנו לא נדע מה נעשה כי לשעבר
 מימי קדם אם אירע לשום אדם דאינו רוצה לשמוע דין תורה
 המלא תמלא קנה אנשים מיחידיו ק"ק הי"ו מקנאים קנאת ה'
 גבאות ויקומו לעזרת ה' להטעורר ויטריחו את עלמם לקיים
 דגל תורת משה ולשכר מתלעות עוול ומסייעים להדין להוציא
 משפט לאשרו לא כן עתה ברורנו זה אין איש שם על לב כל
 ה' אומר שלום עליך נפשי אף שרואים לדין שומד ולוחם
 מלמת חוכה עם הכעל דין כוכשים פניהם בקרקע ועושים
 עלמין כאלו לא ראו ולא שמעו והעלם ועלימו עניהם מזה
 ובינו בינו אם יש בידם למחות ואינם מוחין אם יהיו סכה להנכיר
 ודי עוברי עבירה הנזלמים והחמסנין והחמס קם למטה רשע
 ואינו תמה על אלו דאיך ולמה לא תשאו אלו הערכות שכל
 ישראל ערכים זה לזה ומניע אליהם הרעה והעונש' הרבים
 אשר זכרנו למעלה שעליהם נאמר תלנה אונים משמוע
 ומכ"ם אם בידם למחות ואינם מוחין שהכל תלוי בנאדם שאיך
 מקבלים על עלמם לעבור על דברי חכמים שכל דבריהם כנחלי
 קש וכ"ש שיש כמה אנשים בורים שלעונו כל ישראל כפהרסוף
 לא לוייתו לדינא כלל אף שוודעים הם עלמם שהם חייבים בלי
 ששק עכ"ז לפי אלמותם אינם מטין און לשמוע דין תור' ואין
 מי שיוכל לומר להם מה תעשו הנה אלה הרשעים הקדוש ב"ה
 יעשה דין עמהם ואל יעכב פרענותם ומכל שכן אם יש בידם
 ממון יתומים והלמנות ואינם רוטין ליתן ברית כרותה שאינם
 חוזרת לעקתם לריקס כדכתיב ושמעתי כי חנון אתה על אלו
 הרשעים החטאים כנפשותם שאינם חושבים בעיניהם לדין תור'
 לבלום וגורמים להחריב העולם ולאריכות הגלות ואיך לא
 עלה על לבם של אלו מעמד הר סיני שכלם עשוואמרו נעשה
 אלמותם

ונשמע ואם אינו שומע רי"ת מה זו עשיה ושמיעה וכבר
לעול דכל כתיבת תורה לישראל כחכאי שיעשו ויקימו הדין
דאל"ס תורה כו הקב"ה ולקח תורתו מהם ואיך לא יחוסו ע
כפשותם ויהיו הורגים את עצמם כידים וכמ"ל דהדין והנס
בידו של הקב"ה וא' להם את שמרם הדין אינו משמר לכ
את כפשותיכם ואם לאו אינו נוטל וכו' הכיטו וראו שלא שב
הקדוש ב"ה למשה רבינו עליו השלום ארון כל הכיאים מנ
מעשיו כי אם כמשפט שעשה כרבותי' זרקת ה' עשה ומשפט
עם ישראל ולכן טובה ומטוב על פרכיו ישראל ויחידיו הדין
שישמו עין השנאתם ויתקנו המקולקל ויחזיקו ביד הדייני' לש'
למען שלא יקורו בני ישראל מדין תורה למען יזכו ככל השב
המרוכס לאין קץ סנו"ל ואינו את גפשי הללתי ה' ידינו לכ
זכות ויוליא משפטיונו לאור כביאת משחתו בענלה וזמן קרו
אכו"ר לפי' חייבים ישראל למנות דיינים יראי שמים שלא יו
בהם משוא פנים ולא מקח שוחד שכושפטי ישראל ומנהגיו הולך
בישרות ובתמימות ומרקוקים עצמם מן הכיעור ומן הדומ
לו ומן החטא כך האין נמי כל ישראל שהנוף הולך אחר הרה
ובמ"ס כוזהר הקדוש אי רישה רעמה איתקן כולתו איתקן תני
רבי ישמעאל אומר אם ראית דור שלמות רבות ביות עליו ל
וברוק בדייני ישראל שכל פרענות שכחה לעולם אינו אלא בשב
דייני ישראל והמעמיד דיון שאינו הגון באלו נטע אשירה א
המוכח וכן המעמיד דיון בשביל ממונו הו"נ כ"כ באלו נט
אשירה דכתיב אלהי כסף ואלהי זהב זה דיון העומד בשב
ממונו שיש לו כסף וזהב ועמיד הקדוש ב"ה ליפרע מהמעמ
ואסור לעמוד לפניו ולבכדו ולא עור אלא שמוט לזולל ככח
ובתב הסמ"ע ביון דהו"נ בע"ה דמטוב לזולל בה אכל מי שה
הגון וירא שמים חייבים כל ישראל לכבדו אמרו בירוש' ה
שהוא הגון וירא טעם אל ימנע עצמו מלהוות דכס ומנהגו
וישא משאם ויטבול ברחם והעושה בן הדי הוא מקיים העול
שנאמר מלך במשפט ועמוד ארץ אכל המונע עצמו ה"ז הו
העולם ומחריבו שנאמר איש תרומות יתקנה ר"ל קמרי
עצמו מזה יהרוס העולם מעשק בר' אכסו כשכח להסתלק
העולם

העולם נכנסו חכמי ישראל אללו ומלאוהו שהוא כוכה א"ל למה
אתה כוכה וסלח כל יומך היות יגע בתורה וכמה תלמודים
העמדת ועוד אחרת היתה יתירה כך שלא נתעסקת בדינין א"ל
ועל זאת אתי כוכה ועכרתו עם"ס ואיש תרומות יתקנה וא"כ
את הוא יודע בעצמו שהוא ירא שמים ומכיון לרון דין אמת
לאמתו אז כודאי ה' יחי עמו ויורשו דרך הישר ויכוון אל האמת
לאסיק שמעתתא אליפא דהלכתא ולא יפוא לידו מכסול וכל אמת
תפקיס ה' יזכנו לירי בק' .

שער הרחמים

ימי הרצון והרחמים הללו נעשים וזכרים זכרון לבני
ישראל לעורר לבות בני אדם ולתקוט מהתדרמה אשר
נפלת עליהם כל השנה בהפלי העולם ולא ידעו כמה וכשלו כי
יזיבא מלחא כו קרוב יוש ה' יום הדין והנורא לתת דין וחשבון
על כל מה שעל אדם ועשה מתחילת השנה עד עתה . ופתח
טוב פתח לעופר'א ושכ"ס מעבירות שבידס כאשר קבלו קו"ל
שכ"ר ח' אלול אמר הקדוש ב"ה למשה עלי אלו הורה שנתרפה
הקב"ה בו למחול עונותיהם של ישראל כמעשה העגל והיו מאז
הפקיד אותו החדש ראש לימי הרחמים ורצון למחן דגני בכית
הפל והלך חשיכים כל ימות השנה ושכ אל ה' ככל לב וככל נפש
וממכון שבתו השנית את תשובתו שלימ' ויעל בתשוב' תו הרמ"ת
עד ה' אלפינו ויסגור ה' בעדו וען שמעש אלול ואילך מתחילי'
שערי רחמים להפתח והתשובה מקובלת בהם יותר משאר ימות
השנה ועל בן טובה עלינו לנטות חוץ ולשמעו לרברי חכמים
וחוכחותם וכמ"ס הרמב"ם בהלכות תשובה שהחוכת גורמת
לתשובה שבזמן אשר מודיעים לאדם חטאיו ונכלס בהם חזור
בו בתשובה וכמ"ס בתורה זכור אל תשכח ממרים היחס וכן
ליוסו ה' ית"ש לישיעה הנביא ע"ה להוכיח לעם בני ישראל
שנאמר קרא בנרון אל תחשיך כי מיה נועיל כי נפגע בו ברוב
וידויים ותחנות כל עור שלא גמרנו בלבנו שלא לקזור ולשנות
וידוינו מלאות דמים קמקיס וגזלות ופינו מלא מרמות ועולות
ולמה

ולמה נלעק בפינו ולכנו רחוק ממנו מראים חומה ותחסיק
ערמה בונכיס דעת הכריות ודעת המקום ונהי בעינינו לדיקוס
ואחננו פוחזים ורוקיס וכדיונו ד' אכות נזיקין הנה הנס שנאק
חנס ולשה ד' וגזל ושכועת שוא ושקר לאין חקר מלכד שאר כל
האזכרות והתקיס . אמנס ד' אלו נפלחו מני כ"ה שהורגלו בהס
עד שנרמו בעיניהם כהיתרוכרבש כפיהם ואין ארס ניול מהס
בכל יום ובסוף השנה יעלה חשבונס רב לאין קץ ותכלה
להלפס ומאות כי הלא ידוע ומפורסס כמה פעל ועשה עון
ש"ס שהסריב בותנו בית מקדשנו והגלה אותנו מארצנו וערין
לא נכנה ואלו בבית א' שהיה בירס נ' עבירות הסמורות ע"ה
וש"ד ועריות ואפ"ה חזר ונכנה הו למדת שעון זה של ש"ס
חמיר בעיני המקום יותר מנ' הסמורות וכ"ת על מה כל
הסדרה הזאת כיון דעון זה אינו אלא לאו בעלמא ולית ביה
לא מיתה ולא כרת לאו בעלמא לא תשנא את החוק כלככך וח"כ
היו ואכוו איך שקל עלינו הכתוב קלות כחמורות .

האמנס

כר דיוקת שפיר ראה תראה שכל דברי חכמים
ישרים וחמימים וכולס אמח וז"ק ודבר ה'
כפיהס אמח ואין בהס נפחל ועקש וכולס כרוה"ק נאמרו כי
ידעי רבנן שכמה חבלוק ונזיקין גדולים ועבירות גדול' ותהו
ויולדו מהס"ח והוא חב לכולס יען שזה השונא לרעהו מרוב
שנאחו עמו בכל מקום שיושב מדבר מגנותו ומטיל בו כל דופי
וכל מוס רע שיש בו ומה שאין בו ועובר חמיר על לאו דלא
תשקרו ועל עשה דמרבך שקר תרסק ומרוב שרובה לאמת שקרו
קופץ ונשבע על שקרוהרי חקף ומיר עכר על ל"ח דלא תשבעו
כשמי לשקר ועל לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא וביון דתת
בגות מסייס כמוזיא ש"ר עליו ופונס בו וכמשתתחו ולפעמים
יולא מהס"ר שפ"ד כנון שנמלא אז איוה מלשון או מוסרוהולך
רכול ומגלה לאזה"ע ויהיה זה נמסר בירס או ליהרג או לאבד
ממונו ויהיה עני חשוכ במת והנה דמו וגס זרעו נדרס מזה
המוזיא ש"ר עליו מלכד הכושה נ"כ שהניע לו מזה והלכון פניו
כרכיס ואזיל סומקא ואתי חורא והוי בשופך דמים ממס ששפך
דמו בקדכו וכבר אז"ל דכל המלכון פניו חכירו ברכיס אין לו
חלק

חלק לעה"כ ויותר גדול עונו מהכא על ה"ה וכל הדברים שאומר
עליו הס לשה"ר השקול כ"ג הסמורות כידוע וגס אין לו חלק
לעה"כ שכבר כרתו דוד ברוח קדשו ואס כן מאחר שכל זה
גורס עון הש"ח שולדו ממנו כמה עבירות חמורות לאין קץ
מש"ה ספיר כעכורו נחרב כהמ"ק ולא נכנה כי איך יחבן
שכל זמן שמזוי עון זה כדורנו שיכנה המקדש כיון שכסיבתו
נחרב כ"ש שלא יכנה עד שיחוקן עון זה .

ועוד

נלע"ד ליישב ולומר דאף ע"ג דעון ש"ס אינו אלא
לאו בעלמא מ"מ דומה לשאר לאוין דשאר לאוין
אינס חמירין כל היום בכל שעה וככל דנע אלא כאיס כמקרה
כשזדמן לפניו כנון גולה וגניבה וג"ע וכיוצא ויתכן שלא
יזדמן כל היום לפניו . ולא כן עון זה של הש"ס יום וילג לא
ישבות וככל שעה ושעה עובר עליו חמיר כל היום ואס כן
ריכוי הלאוין חמירי מאיסור שיש בו סקילה וקוי דומה להא
דחגיגה דשוטטין לחולה בשבת אף שיש בו איסור סקילה ואין
מאכליון אותו נכלה אע"ג שהיא לאו בעלמא משום דבאכילת
נכילה ע"כ זית וזית עובר . לא כן שחיטה דליכא אלא איסורא
חדא דשחיטה . וריכוי הלאוין חמיר מאיסור סקילה לכרה וכמ"ס
הראב"ד שס על ההוא מחני' .

ועוד

י"ל הרי ידוע שכל המדות בטלו חוץ ממדה כנגד
מדה וה"כ כיון שהס כפירוד לכבות זה מזה במדה
וז נפרע מהס שפורס בין העמים ואין חקנה לקבלס ולגאלס
עד שיהיו באחדות א' ואז יאמר ה' נאה ליתיד להטיל אס יסחיד
וגס המן הרשע כטענה זו הכניס באזני אחשורוש לאבד את
זרע ישראל בין העמים באו' ישנו עם אחד מפוזר ומפורד
בין העמים ככל מדינות מלכותך ור"ל שכבר היו עם א' באחדות
א' אכל עכשיו הס מפוזר ומפורד בין העמים שיש כיניהס
פירוד לכבות ולא ראוי זה כחאי זה אשר מסיכה זו גלו לבין
העמים ואין הקדוש ב"ה חפץ בהללחן כי נאה ליתיד להטיל את
היסוד לא כן אלו דכרעיס דמו דאינו מאלס ומכ"ס לפני מה
שאז"ל דכרורו של אחאב אע"ג שהיה כיניהס עין ע"ז וג"ע
וש"ד סיו יולאוס במלחמה ונזקתס משום שהיו באחדות אחד
ואלו

ואלו כדורו של חזקיהו אפי' שהיו צדיקים גמורים היו נופלים
במלחמה משום שהיה ש"ח ודילטוריה בנייהסו"כ איך יתכן
שיוכל משית צדקנו להלחם עם כל העמים ויקפץ נדחינו מבין
הגויים כל עוד שיש מצוי עון ש"ח בינינו שצון זה גורם ליפול
במלחמה ואינו נושא להיאך יכול להיות מלך המשיח נושא
במלחמה וגם אחשורוש בהאי פחדה יתוב דאיך יתכן להלחם
עם אלו בני ישראל שהם באחרות א' ועולין למלחמה ונולחין
ובא המן הרע הזה והכניס בלבו והודיעו שיש בנייהס פירוח
לבכות וממילא הם נופלים במלחמה לפני ציוהם מש"ה יתכן
לאבדם ולא תירא מפניהם באופן שזו היא עקבה העומדת
לנגדנו עון זה של הש"ח שבעבורו מעוכבת גאולתנו ופדות
נפשינו וכבר רמזוים דברים אלו בתורה כפסוק וירא אליו ה'
בלכת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה פוער באש והסנה
אינו אוכל ומדקדק הרב עוללות אפרים ז"ל מאי מתוך הסנה
הלו"ל בתוך הסנה ועוד בוער באש אין לו מוכן כי בוער
הוא פועל יוצא משמע שהסנה בוער את האש ונחפוך הוא
ופירש עפ"י פרש"י ז"ל ע"פ אכן נודע הדבר שהיה בין ישראל
דילטורין וכל א' מתרף ומנדק את חבירו בקוליס הללו המשמיעו'
קול בעת שהם על האש ורורף א' את חבירו כמו כן בני ישראל
אעפ"י שהם בעצמם בוערים באש הגלות המר הזה ויש להם
כל הצרות מ"מ כל א' הוא קיץ וסילון ממאיר לחבירו מצד
הקנאה והסנאה ועי"ז בוערת אש של מעלה היא מדה"ד עליהם
ק"ו וזהו אריכות הגלות וזה מרמו השו"ת וירא אליו ה' הוי"ו
ע"ה בלכת אש הוא תבבורת הדין במשז"ל הוי להם לרשעים
שמהפכין מדה"ר למדה"ד וירא משה מאין בא זה הרפד וירא
שהסנה אלו ישראל הנמשלים לסנה שהמה בעלי ש"ח ולה"ה
המה המוסרים אשר קמים עלינו למסור אותנו תמיד בגופינו
וממונינו המה בוערים באש והסנה הרשעים האלה איננו אוכל
אינו מכלה הקוליס מהכרס ה' לבאות ומאריך אפו ועדיין
השטן מרקד בינינו ואין לך ויש שאין קללתו מרובה מאבדורואנו
הולכים ורלים בגלות כחרס הנשכר .

ו"ש הנביא והיה מספר בני ישראל כחול הים ר"ל כשרים כחול

כחול הים שיש בנייהס פירוד לבכות וא"ל להם להתחבר כמו הקול
ש"ח להיות ממנו חוט אז והיה מספר ככ"י שיש מספר להם
אבל הם יש בנייהס אהבה ואהבה אז אשר לא יומד ולא יספר .
והנה עינינו הרואות שרוב השנאה והפרוד לבכות שיהיה
בבני ישראל הוא מפני כובד המסים אשר המה
כמדונות אלו ונותנים עול כבד על העיבור והם מחלקי אותם
על עצמם ועי"ז הם באים לידו קטעות ומריכות שכל אחד
צועק על חבירו באמור לו אתה ראוי ליתן יותר ממני לפי
ערכך ואני איני חשוב ליתן כנגדך כו"ך וזה אומר ככה וזה
אומר ככה .

וזהו כלע"ד מה שנתחכם פרעה הרשע באו' הבה נתחכמה
לו . שראה שהיו בני יעקב י"ב שבטים וכאשר היו
שנים מהם באהבה ובעלה אחת החריבו שכם והרגו כל אנשי
שכם אותה שעה אמר מי יוכל להורגו עם אומה זו מה עשה
ווישימו עליו שרי מסים והכבוד המס עליהם וכינו בני עו"ז
והיה מרובות ופירוד לבכות בנייהס והשתא ממילא ווכל לכס
שע"י זה אינם נולחים במלחמה וחלק לבס עתה ואשמו . וכמו
כן בגלות המר הזה עדיין לא שכנו מטעיותנו זאת וזהו דקא'
להם הנביא אמרו לאחובם . ר"ל כשתהיו באהבה אז יהיה
רוחמה שהקב"ה ירחם עליהם ויגאול אותם .

וגם מלכד זה כובד המסים גורם ג"כ כי יכשלו איש באחיו
בגזל רבוי אשר אין תרופה למחלתו שיש כמה בני
אדם חשובי כח הממון ואין להם אפי' כדי פרנסתם ותלו בהו
טפלי טפול מרובה ושופכין רמ"ס ולוקחים מהם בחוקה יותר
מכדי יכולתם ומכין ועונשים אותם שלא מן הדין כדי להקל
מעליהם ולהכביר על אחרים ורובים למלאת אסמיהם משוד
עניים וכינו בני האביונים לועקים חמם ואין מרחם עליהם
וכתבו חכמי המוסר שבעבור עון זה כמה בתים מעשירי עם
שאין יראת ה' בלבם נחרבו וירד ממנום לעמיון והכתוב לווח
ואומר משוד עניים מאנקה אביונים עתה חקום יאמר ה' וקלה
היא בעיני הכרוות אשר כביר מאלה ידם ונוהגים שררה על
העיבור ונוטלים חלק בראש ככל יקר וגדולה ובעמל אנוש אינמו
ועם

ועם אדם לא ינוגעו כראותם איש מזרי מכה איש עבדו בעבדו
המס אשר מוטל עליו ואין כידו לשלם והעלם ועליו ועליו
ממנו כאין רואה וכאלו הם אינם מהזכור ולא רמי חיוב
עליוהו די להם עונש זה שהפרישו עצמם מזעור הזכור שכל
המזעור כזעיר זוכה ורואה כנחמתם וכן להפך ח"ו ולמה
לא ילמוד אדם מזכורו כזכור כל זרית לו זר ולו חכמו
ישכילו שהמקום וכל זרם שלא תבא על הזכור ח"ו הם ככל
פריון שבוים וככל זרקה וכמו שאמר הנביא ונוגשך זרקה
והתמהא על איש הישראלי שרואה כזרית אחיו ישראל מוכה
ומעונה ביד נוי הזכור באמור לו שלם חלקך ועושה עצמו
כאלו לא ירעו ופונה אל עסקיו והולך לו ואינו מזילו מידו
וכאלו הוא בן חורין ליפטר מהמס הקטוב על אחיו כני ישראל
וכאלו הוא שאינו מהס הרי הוא עצמו בחר להיות כזרית מעדת
ישורין והוי כאחד הגוים ועול מה שכתר והוי ככלל מאבד
עצמו לרעת ואין יעשה עצמו חסיד ומדקדק במצות ועושה
זדקות רבות ואינו נזהר מהגזל וכ"ש גזל רבים העקר חסר
קור מרע ועשה טוב ומכ"ש אם עושה שום מצוה משום איות
פנייה או להראות עצמו לזכו אדם שיאמרו עליו שהוא רודף
ואוהב המצות או כדי לתקן לו כבוד ואינו יודע שמצות כאלו
לא יועילו אכל יזיקו שנתסרים לחיזונים ליוון מהם ומגביר
כוחם וגבר עמלק.

ורעד שזהו כ"ה קור מרע ועשה טוב ר"ל הטוב שעושה
בחורה ובמצות יסיר הרע מהם שלא יערכ עס
הטוב שעושה שם רע כגון שלומר שלא לשמה וע"מ לקנטר
וכיוצא אלא יעשה הטוב לבדו תורה ומצות כהקנס.

העבירה השנית הרגילה כפי הכריות ואין אדם נוטל
ממנה בכל יום יש שנשכעו שכועת שוא ושקר
ויש נשכעו לאמת דעריהם ואעפ"י שנשכעו באמת מ"מ שכועה
שאינה זריכה ולע"ד שגם עון זה הרגיל תמור מעכב הגאולה
ושלא יבנה בהמ"ק שהרי אחז"ל חלף עיירות היו לו לינאיו
המלך וכולם נחרבו על שהיו נשכעו אפילו שכועת אמת
ובין שהשכועה שאינה זריכה גורמת להחריב השוב מהיבא
תיקי

חוקי שיכנה המקדש וירושלים הא אפילו הם קיימים ראויים
לחרב כ"ש שלא יבנו ומכל שכן אם מצוי שכועת שוא ושקר
דעליהם כחוב ובלתו את עצמו ואת חכמו היאך יתכן ליכנה
המקדש כל עוד שעון זה מצוי ומה מאד קשה עלי המורגל
כפי הכריות באומרים כמו שם' אמת כך דבר זה אמת דאין
לא יחוש האדם שמה יש שמן שקר כשכועתו ופגע חלילה
באמתותו ות' וית' מלבד כל העונשים המפורשים על מי שנשכע
לשוא ולשקר שכל העבירות נאמר בהם ונקה אכל כשכועת
שוא ושקר נפרעים ממנו ומכל העולם כולו כאופן שקש' עונשן
של מדות אלו יותר מהעבירות האמורות.

וזהו שרמו החנף ואמר החשך עצמו מן הדין פורק ממנו
איבה וגזל ושכועת שוא ר"ל דהרונה לחשך עצמו מן
הדין שיהא זכאי בדינו כיוס הדין והנורה הע"ל יהיה פורק
ממנו איבה היינו ש"ח ואיבה עם הכריות וגם יזהר כגזל
ושכועת שוא האלו העבירות הרגלו בהם אינשי ונעשה להם
ההרגל טבע ואין מי שמרגיש בעצמו לחזור מהם אלא אררוב
הולכין ומוסיפין ובעבור זאת כל העם הולכים ודלים ואין
איש שם על לב על מה עשה ה' ככה לעמו שכלל יום ויום
מחדשים זרות זרות כולם בקבע ולא באקראי תכופות זו
לזו עד שלא שקעה שמשו של זרם וזר"ה נומח"ת מרעה לרעה
מרחי אל רחי ואין לך יום שאין קללתו מרובה מחכירו וח"כ ק'
מכלום כל א' צועק כמר נגעלו שערי הריוח אין משא ומתן חסות
פתוחה ואין קונה הלואי שתהא יליאה כביאה אחיה רוקס רוקס
כל מעשה ידינו אינו מספיק לפינו ויד האומות תקיפה עלינו
צועקים הב הב ויאכלו אכול את כספנו ואת יגיע כפינו וכדרך
גם אנו ניוונים בעור הלזו שאין כיד אחד מכני ישראל שום
מלאכה הראויה להחיות את בעליה ולהיות ניוון ממנה וזריכים
אנחנו במדמות וערמות ותכולות להמליא יש מאין והא ודאי
שכל היסורים הקשים הללו לא מקרה הזמן הם ח"ו אלא שהכל
נהיה כדרכו והכל נגזר מלפניו ותכרך שאין אדם נוקף אלבעו
מלמטה אלא כ' מכריון עליו מלמעלה ולא חסיד קב"ה רעבדו
דונא בלא דינא ואין פורענות באה לעול' אלא בעבורנו כי כן כתו'
רק

רק אחכס ידעתי מכל משפחה האדמה על כן אפקוד עליכם את כל עונותיכם כי אנחנו המלווים בתורה וכמלות ולא אחרים .
וכבר חז"ל הקשו וכו' כך היא המדה משום שירע את ישראל פוקד עונותיהם עליהם ואירץ משום דאזכרו נפרע ממנו מעט מעט ולא נפרע ממנו בבת אחת ולעד"ן דמאי דכתוב ידעתי הוא מלשון חבור כמו וידע אדם . דהיינו נשמותיהם של ישראל הם חלק אלוה ממעל ומחוכרים עמו ית' והעונות הם מכדולים כיון וישראל לאביהם שבשמים מש"ס דק אחכס ידעתי וכי"ז אפשר להיות מחוכרים עמי כל זמן שהעונות מכדולים ע"כ מאהבתי אתכם אפקוד עונותיכם עליכם למרקם כיאורים פרי שאז אחיה חבור עמכם .

ועי'

דטפיר נ"ט באו' ע"כ אפקוד וגו' ור"ל דמחמת שאתכם ידעתי ויש לי אהבה עמכם על כן אפקוד עונותיכם ולא אעשה עמכם ומשלם לשונאיו ע"פ להאבותו חלא אדרכא יהיה נפרע מכם כעה"ז לישת עה"כ .

באופן

אלה דרכיה יהיה נפרע מכם כעה"ז לישת עה"כ .
אם בא אדם לאזוב כמה שבועות נשבע כל השנה מתחילתה ועד סופה יעלה לחשבון גדול לאלפים ולמאות ראשי' אם הזכיר ש"ס לפעולה הוא פר נדון ומנדון אוחו מן השמים וע"כ עבירה ועבירה שעושה אדם נזוף הוא למקום ובחין מה"ש ומנדון אוחו וכפרע אם לא נזהר בכ"ד דבריו שמנה הרמב"ם ז"ל שקייב עליהם נדון ואלו הן ח' המכות את הת' אפילו לאחר מזהו ב' המכות שליח ב' ד"ג' הקורא לחבירו עבר-ד' המולול בדבר ה' מ"ס ואז"ל בד' ת"ה' מי ששאלו לו ב"ד וקבעו לו זמן ולא בא' . ו' מי שלא קבל עליו את הדיו מנדון אוחו עד שיתן . ז' מי שנט בדשות דבר המזיק' המוכר בית שלו לעב"ו וס' ע' המעורר על וס' א' בערש"ג . ו' טבח כהן שאינו מפרים המהנות וכו' . ו"ה המחלל ו"ט שני ש"ג . י"כ העושה מלאכה בע"פ אחר חטות . י"ג המזכיר ש"ס לפעולה או לשכועה בדברי הבאי . י"ד המביא את הרבים לידו החילת קדושים בחוף . ט' המכבד רבים לידו ח' הש"ט' המחשב שנים וקובע חדשי' בח' ל"טו' כ המכשיל את העור-חי' המעכב את הרבים מלעשות מצוה . ל"ט טבח שילאחה טריפה מח' ח' כ' טבח שלא הראה כדיון סכין לח' . כ' המנקש' עצמו לרעת-כ' כ המגרש את אשחורועשו

כינו

בינו וכינה שותפות וכו' . כ"ג חכס שמועתי רעה . כ"ד סמנרה למו שאינו קייב נדון עכ"ל .

הנד

רואה כעיוניך וכמשכתך שבכל יום ויום אהה מחוייב ח"ו נדון לשמים מפי ב"ד של מעלה ומפי ב"ד של מטה וכבר ידוע מהמקובלים ז"ל שכל מי שמחוייב נדון ח"ו הפלתו עולה לפני הפרגוד עד מ' יום וזהו דוקא אם נתחייב נדון ח' דוקא ולא יותר וא"כ כ"ש אם בידו עונות הרב' שנתחייב עליהם כמה נדויים בכל יום ואיך ירום ראש כבואו לתפלה כיום ר"ה ויה"ך ושאר ימי השב' כיום דונא קשיא לפני הקב"ס לבקש רחמים מלפניו ויחברך ולומר זכרנו לחיים כחכנו לחיים ושערי תפלה ננעלו לפניו וע"כ חז"ל תקנו לנו לעשות התרות ע"כ הנדויים שנתחייבו וע"כ השבועות שנשכחו ממנו עד היום הזה מ' יום קודם ר"ה כדי לפתח השערים של התפלה שננעלו בפנינו בימים האדירים ר"ה ויה"ך שהם סגולת תפלתם לעזר ולהועיל אל תפלות כל השנה וכל חיותינו תלויה בהם כל השנה ונתחיל לזכר על לבנו נורה מורא יום הדין הכ"על ונתעורר בהשוכה שלימה וחרטה דמעקרא שכל התרות הללו שאנחנו עושים הם פתחי הקשוכה שנבמור כלבנו שלא לשכ עוד לכסלה ולא נתחייב עוד נדויים ותדמות על שום עון ועל שום שבועה ולא נעשה התרות כבית הכנסת ומיד כלאחנו מכה"כ ישוב הכל לאיתנו הראשון ולא יחסר דבר רע מכל המדות הרעות שהיו בידינו כמאז ומקדם כמו ש"ס וכעס ולשה"ר והזנחה וגזל ומשא ומתן שלא באמונה ושכועת שוא ושקר וגאווה ומחלוקת ראש אינו מחסר מהם כלום ואינו מחסר עליהם מה מועילו' ההתרות הללו וכמאן דליתנהו דמי כיון שאומר בפיו חטאתי ולבו כל עמו ח' בפה ואחת כלב פיו ולבו סוין בעיני ולובה ואדרכא לפי דעתי יותר מעורר עליו הדיו דבשלמא אם לא עשה התרה נדון כשכות דמי והוי קצת אנוס אבל מכיון שבא והזכיר עצמו ורצה להשליכם מעל פניו איך חכך ומיד הלך ולך ויכתב וקערה על פיה וקור לקורו להרע ואדרכא עשה נידון כמזיד ופושע ויותר טוב לומר שג ואל העשה ואם הוא ככלב השכ על קאו הא ודאי איס בזה לועק ואינו נענה ואדרכא

וא-רכא מעורר עליו אח הדין מלמעלה באו' כמה כוחו של זה
שכא לרפיק אח שער המלך וליכנס וחכך מתבקר פנקסו ורואים
שכולו מלא עונות מראשו ועד עקוביו ומוד קוראים עליו סורי
עמא מי בקש זאת מירך לבא לרמוס חטויו לא לא איש דרמים
לך רשע מכהן ויוזא בפתי נפש . והעיקר הוא שכשעה שיבא
להחיר הנדווים והחרמות והשבעות והנדרים אשר כתחייב
עליהם ותחרט חרטה דמעקרא ויטכיס בדעהו ולקבל על עצמו
שמהיום והלאה לא ישוב עוד לכסלה .

וזהו

שרמו דוד כרוח קדשו באו' לכו בניס שמעו לו ולכאו'
ק' דהול' ל כואו בניס שמעו לי אלא הוא הדבר אשר
דברנו שעינינו הרואות שכשעה שדורש הח' המוכיח דבני
כבושים ומוסר לפני העם כל א' מתחיל ומתאנח על עונותיו
ואו' קטאתו ואח הישר העויתו וכמעט שאותה שעה נעשה לדין
גמור וחכך שמסיוס הח' הררשה וכל א' פונה לו לדרבו תכף
ומיד בא מלאך וקטרו על פיו ומשכחו כל מה שאמר לו רבו
ככה"כ כשעה שדרש והלך ונחפך לאיש אחר ולא שינה מדרבו
הרעה כלום וע"ז טווח אדונינו דוד ואמר לכו בניס שמעו לו
שבעת שאהם הולכים תשמעו לו ולא כשאתם לפני וכשהולכים
חזרו לסורוכם הרע וז"ש הנביא לכו ונשובה אל ה' דעיקר
התשובה כשאתם נוסעים מלפני הדורש והמוכיח לבס ולא
כשאתם לענוי וא"כ על עצמי ועל כיוזא כי אני אומר לכו
ונשובה אל ה' ולאסינו מרחם מקבל תשובת השבים בכל לבס
ויוזיא לאור משפטנו ונהיה עם הכתוב לקיים ואמר כל העם
אמן ואמן .

שער הגמול פרק א'

אורי כשסתכל אדם בקלפת עונשים של העכירות וכשכר
של המצות ונמור בדעתו מכהן ולהבא לקור מרע
לעשות טוב הם אמרו כמס' נדה אמר עולא ישב לו קוץ בכריוסו
הכקע כריוסו ולא יעשה רשע שעה א' לפני המקום אוי לאזניס
שך שומעות עד היכן מגיע קדושת ישראל לכין אביהם שבשמים
ומי

ומי הוא זה אשר נקו מזה ואז"ל אם הושיט ידו למטה לחכך ומן
החכך בא לודי תמוס ומן התמוס גרס שחטא והושיא אז"ל
ואז"ל אם הושיט ידו לרזונו כלי סבה גורמת ואז"ל אם הקשה
עצמו לדעת ואז"ל אם הושיא כידו אז"ל למלאכת תאוותו שהוא
שנאו ומרוחק לפני המקום ואינו זוכה לראות פני שכינה פוגם
למעלה פוגם למטה וכפרט אם הורגל כזה תמיד וככל ימיו
הוא כדווי ומביא חרון אף לעולם ומניפה ומינות משונות
בעולם אוי לו כי גמול ידו יעשה לו וכ"ש אם לא רוס אמאנו עד
שכא על הערות הו על הזכר כי הוא זמה ועון פלילי לפני ה'
ביזר ירוס ראשו ביזר יאכל ויסתה ביזר ולבס כנדים נאים
והבנדים הזואים אשר עליו לכלכו נפשו ורוחו ונשמתו ביזר
ישמת ויגול ביזר ומלא שחוק פיו הא חין ראוי לו אלא להוות
לובס שקורים ומחעטף שחורים עד שישכר רוחו בקרבו וישכר
תאוותו דהא הפילו חוקו באמה ומשתן כאלו הביא מכול לעולם
ואז"ל דהנותן פרוטה מידו לידה כדי להסתכל ביופיה אפי' קבל
תורה כמרע"ה לא ינקה מדינה של גהינס ובל המסתכל אפילו
באלכע קטנה של האשה הרי הוא כאלו מסתכל במקום התורף
ואפי' נתן נדקה כסתר שכתוב בו מתן כסתר יכפה אף לא
ינקה מדינה של גהינס . כל המרכה שיחה עם האשה סופו יורש
גהינס שכל דברי אשה אינו אלא ניאוף וכל המסתכל בנשים
סוף בא לודי ניאוף ובאלו הסתכל בע"א וכמ"ש אל תכנו אל
האלילים על המסת' בנשים וכל מי שעסקו עם הנשים סודורע
ואז"ל אחורי ארי ולא אחורי אשה שזה ס' סכנה וזה רדאי סכנה
כל הכא על ה"א יורד לנהינס ואינו עולה וכידון שס לירוי
דורות וכן המלכין פני חבירו ברכים . כל הנהנה מן העה"ז
בלא ברכה כאלו נוזל הקב"ה וכ"י דכתיב נוזל אביו ואמו ואומר
אין פשע חבר הוא לאיש משקות חבר הוא לירבעם בן נבט
שחטא והחטיא את הרבים ואמרו כזוהר הקדוש שזה נאמר על
הכא על הפנויה ואומר אין פשע פנויה היא אכל נוזל הקב"ה
וב"י שלקחה בלי ברכות וקידושין ומכ"ש אם היא נדה שחייב
עליה כרת כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה מעל ובאלו הנהנס
מקדשי שמים . כל הסולך אחר ענת אשתו במילי רשמיא נופל
בגהינס

בנהיגה . כל המתקנה סופו ליפול כח"א וכל אדם שיש בו נסוק
הרוח רחוי לנדעו כאשורה ונורם לשכינה שהתחלק מישראל
וכאלו ע"א וכאלו בא על העריות כולם כל מי שיש בו נסוק
הרוח אינו קס בתחיית המתים כל המנהיג עלמו ברכות מת
בקטור שנים אוי לרכות שקוברת את בעליה ויוסף ויכוח שהנהיג
עצמו ברכות על אחיו ומת קודם כולם אף עפ"י שהיה קטן
מכולם כל המנהיג עלמו הקדוש ב"ה משפילו וכל המחזיר אחי
השררה שררה פורקת ממנו כל המתלוץ מלבד עונשו שהוא
מד' כחות שאינם מקבלין פני שכינה הלא גם נידון ביסורים
כל המספר להד"ע רחוי להשליכו לכלפוס ואין לו חלק לעוה"ב
שכבר כרתו דוד ברוח קדשו והרי הוא ככופר בעיקר וכאלו
עבר ע"ו ונ"ע ושפיכות דמים . לא נחתם גז"ד על אבותינו
כמדבר הלא בשביל לשה"ר בא ורחם כמה כוחו של לשה"ר
ממרגלים ומה מרגלים שהופיאו שם רע על עמים ואכנים כך
מוציא שם רע על חבירו עכ"ו ונעשים כאיום עליו כל המנכל
פיו מעמיקין לו נהיגה שנאמר שותה עמוקה פיו ורות זעום
ה' יפול שם בעון נבלות הפה לרות רכות וגו' ורוח קשו' מתקדשות
ובחורי שונאי ישראל מתים ויחמוסם ואלמנות לועזים ואינם
נענין הכל יודעים בלה למה נכנסת לחופה הלא כל המנכל
פיו אפי' קותמין עליו גז"ד של ע' שנה לטובה נהפך עליו לרעה
כל העובר על דברי חכמים חייב מיתה והמזולזל בדברי קופרים
חייב נידוי והמזולזל כנע"י בעקר מן העולם מלבד מה שנגזר
עליו עניות כידוע מדברי הזהר . כל המבזה ת"ת אין תרופה
למכתו ונידון כעושה רוקחת ואשלו המבזה חבירו בפני ת"ת
פקדא הפיקורים וכל השומע זלזול ת"ת ולא נידעו למזולזל אינו
עצמו יהיה בנידוי ואינא שזמעה תעקר . כל המספר את
מעטן של ת"ת נופל בנהיגה וחייב נידוי . כל המתעלל בהספדו
של ת"ת רחוי לקוברו בחייו ואינו מאריך ימים מדה כנגד מדה
כל המשחמש במו ששונה הלכות חלק לו מן העולם בלי זמנו .
כל מי שאינו מהנהג ת"ת מנכסיו אינו רואה סי' ברכה לעולם .
כל מי שיש לו בהכ"כ בעירו ואינו נכנס שם להפיל כקרא שני
רע למקום וגורם גלות לו ולבניו . כל הקורא ק"ש בלי עליה
וקפילין

וקפילין הרי הוא כאלו מעיר ערות שקר בעצמו כביכול . כל
קדר כח"ל הרי זה כמי שאין לו אלוה . כל הנהגה מסעודת חתן
ואינו משמחו עובר כה' קולות שכירך הקב"ה את יש' כדאיתא
במש' ברכות . כל האובל ושוסה ואח"כ מתפלל עליו הכתוב
אומר ואותי השלכת אחרי גווך אל תקרו גווך הלא גוף אמר
הקב"ה לאחר שאכל ושסה זה ונתנאה בא לקבל עליו עול
מלכות שמים כל הנותן שלום לחבירו קודם שיפיל כלו עשאו
במה כשעת אקור הכמות . כל הרואה את המת ואינו מלווהו
עובר משום לועג לרש . כל החושד בכשרים לוקה בנופו . כל
מי שנותנין לו ה"ת לקרות ואינו קורא וכו' של ברכה לכרך ואינו
מכרך והמנהיג עלמו ברכות מקצתן גמנו . כל המרבה עלמו
מד'ת או מאיזה מלוא אין בו כח לעמוד ביום ה' שנתמר
התרפית ביום ה' סר כחך . בעון נדרים מתה אשיו של אדם
ר' אומר . בעון נדרים נבני מתים בשסה קטנים ות"ת בעון
כטול תורה וחד"ת בעון מונוס ות"ת בעון זילות . בעון ש"ת
מריבה רבה כחך ביתו של אדם ואשתו מפלת נפלים ובניו
מתים כשסה קטנים . בעון חלה אין ברכה במכונס ומארת
משלחת כשערים וזרעים ורעים ואחרים אובלין . בעון כטול
חרומות ומעשרות שמים נעצרים מלהוריד על ומטר והיוקר
הווה והשבר אבד ובני אדם רפים אחר פרנסתם ואינם מגיעים
בעון גזול הנכחי עולה ותרעב הווה ובני אדם אובלין כשר בנייהם
בעון גזול הנשמים נעצרים מלהוריד על ומטר בעון פוסקי לדיקה
ואינם נותנין יהיה נשואים ורוח וגשם אין בעון עינוי הדין
ועוות הדין וקלקול הדין וכטול תורה חרב וכיוס רכה ודבר
ובכורת בא ובני אדם אובלין ואינם שבעים ואובלים לחם
כמשקל . בעון שבועת שוא ושקר וחילול ה' וחילול שבת
חיה רעה רכה וכהמה בלה ובני אדם מתמעטין והדרכים
משתוממים בעון שפיכות דמים בית המקדש חרב ושכי' מתחלק'
מישראל בעון ג'ע והשמטת שמינין ויוכלות גלות בא לעולם
ומגלים אותם ובאים אחרים ויושכים במקומם . כל הממרק
עצמו לעבירה פירוט מפנה עצמו לעבירה חכורות ופנעים
ואכאים בו ולא עוד הלא שנידון בהדרוקן וסי' לעבירה הדרוקן
וקפילין

וסי' ל"ט ירקון וסי' לנסות הרוח עניות וסי' ללשון הרע
 אסכרה . כל שאפשר לו למחות באנשי ביתו ולא מיתה נתפס
 על הנשי ביתו על הנשי עירו ולא מיתה נתפס באנשי עירו
 על כל העולם נתפס אכ"ע כנון ריש גלותא . כל המקרע
 בגריו בחמתו והמשבר כלים בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו
 יהיה בעיניך כע"ה כל הכועס כל מיני נהינס שולטין בו .
 וכבד האר"י ז"ל בשם הזהר שמליטין לו נשמתו העהורה
 כשטרא אחרא . כל הכועס או מתימר אס"ח הוא חמתו
 מסתלקת ממנו ואס נכיה הוא נכואתו מסתלקת ואפי' פוסקין
 לו גדולה מן השמים מורידין אותו . כל ת"ח שנמלא רבב על
 בגריו חייב מיתה כל ת"ח שרכיו מקולקלין וסנו שומעניה
 חמיד הרי הוא פחות מהדיוט ואדרבה אסור לנהוג בו כבוד
 ואע"נ ת"ח שעבר עבירה כלילה אל תהרהר אחריו ביום דודאו
 עשה תשובה היינו שכל דרכיו טובים ונכוחים ופעם א' נשמע
 עליו שעבר עבירה אז אמרינן דאל תהרהר אחריו ביום אבל
 אס כהות סנו שומעניה לא אמרינן על זה אס דאית ת"ח וכו'
 כי כזה אינו בסוג ת"ח . כל ת"ח המרבה סעודתו בכל מקום
 וקרוליה מלחך פנכי ס' ז' בכלל חלול ס' ז' ורדיך לנעור בו ולהוכיחו
 על פניו לשוב מזה כל ת"ח שמרווה דהיינו ששותה הרבה שכר
 עד שיהיה בכלל שכור עליו נאמר נוס זהב כאף קויר אשה
 יפה וסרת טעם כל ת"ח שלא הגיע להוראה ומורה עליו נאמר
 כי רכיס חללים הפילה וכל ת"ח שהגיע להוראה ואינו מורה
 עליו נאמר ועטומים כל הרוגיה מאי דכתיב למה זה מחיר
 ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין און לת"ח שפוסק בתורה ואין בו
 יראת חטא מכריו ר' ינאוי חבל על דלית ליה ביתא ותרעא
 לביתיה עבוד א"ל רבא לרבנן במעותא מנייכו לא תירחו קרתו
 גהינס זאת הקורה אשר שם משה זכה נעשית לו סס חיי לא זכה
 נעשית לו סס מיתה זנה משמתו לא זכה משמתו וגורפתו
 למיתה . כל המתנאה בטלית של ת"ח ואינו ת"ח אין מכניסין
 אותו במחילתו של הקב"ה רשכ"י אומר אין קורין מעוות אלא
 למי שהיה מתוקן בחילתו ונאעוות ואיזה זה ת"ח הפורש מן
 התורה שכל ת"ח הפורש מן התורה עליו הכתוב אומר כלפור

נודרת מקינה כן איש נודד ממקומו ליואל ולכא אין שלום כיון
 יואל אדם מרבה הלכה טוב אין לו שלום ופי' רש"י יואל מרבה
 הלכה למקרא טוב אין לו שלום שאין הוראה יואל מן המקרא
 וכן מנמ' למסנה שאין הוראה מהמשנה . כל העוסק בתורה
 לברו ולא עם חכריו עליו נאמר חרב אל הכדים ונאלו חרב
 על שוכניהם של ת"ח העוסקים בתורה לברם בלי חכר ולא עוד
 אלא שנוטשים כדכתיב ונאלו וכו' ועוד אז"ל תרי מבחבן
 מלייהו וס"ל לא מבחבן מלייהו והו רמו מ"ש כנמר' אי סייפא
 לא ספרא ואי ספרא לא סייפא ר"ל אי סייפא דהיינו שלמד לברו
 עליו נאמר חרב אל הכדים לא ספרא דמר לא מבחבן מלייהו
 ואי ספרא דהיינו שלמדו שנים ביחד דאז ליכא סייפא אלא ספרא
 דתרי מבחבן מלייהו ועוד הייתי מפרש כוונת אומרים אי סייפא
 וכו' הוא דלע"ד דזה לא נאמר דחרב על ת"ח שלומדים בך
 כבד וגם מטפשים אלא דוקא בזמן שהיו לומדים בע"פ אבל
 האידנא דאיכא ספרים הספרים הם הם החכירים וכדומה
 שמתאזי זה החילוק מכואר וא"כ א"ש אי סייפא דהיינו חרב
 אל הכדים זהו אי לא ספרא דליכא ספרים אלא בע"פ אבל אי
 ספרא דהיינו בזמן הזה שיש ספרים שהם החכירים אז לאו סייפא
 ליכא עליו משום חרב אל הכדים ועוד ז"ל עפ"י מאי דקי"ל
 דהמורה הלכה בפני רבו חייב מיתה דזהו דוקא שהורה מסכר'
 דנפשים אבל עתה שהכל נכתב בספרים אס תורה ופסק דבר
 הכתוב בש"ע ופוסקי' זה לא מקרי מורה הלכה בפני רבו כמכואר
 בפוסקים וא"כ זהו דקאמר אי סייפא דהיינו על ת"ח שהורה
 הלכה בפני רבו שחייב מיתה זהו אימתי לא ספרא בזמן שלא
 יש ספרים אלא הוצרך להכריע מדעתו וסכרתו וראיותיו להוסיף
 דרין אבל אי ספרא שהורה מתוך הספר אז לא סייפא דאינו
 חייב סת"ח מיתה על שהורה כדכר הכתוב בפוסקים דזה אינו
 כהלל מורה הלכה בפני רבו . רבי יוחנן כד מטי להאי קרא
 נכי ויהיה כי תמלאנה אותה רעות רבות עבר שממלא לו אדונו
 רעות רבות תקנה יש לו עכד שמגיד לו רבו מה שיחו תקנה
 יש לו מאי מה שיחו אמר רב אפילו שיחה קלה שבין איש לאשתו
 מגידין לו כשעת מיתה ג' הקב"ה בוכה עליהם ככל יום וקד

מניחתו על מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק על פרנסתו
 המחנאה על הזיכור חנם . כל העוסק בתורה לכבוד רומם
 כמו שאין לו אלה כל המשבח דבר א' מתלמודו עובר בג' לאין
 כל השוכה לתלמיד שאינו הגון נופל בנהינס וכוונת א' א' א'
 למרקוליס וכל העושה טובה למי שאינו יודעה כאלו זורק א' א'
 למרקוליס כל השוכה דכה מתלמודו גורם גלות לו ולבניו ומורו
 אוחו מגדולתו . בזמן שארס קורא ושונה ומשמע ת"ת ו'
 דבורו כנחש עם הכריות ואין משאו ומתנו באמונה מה הכריות
 אומרים עליו אוי לפלוני שלמד תור' אוי לו לאביו ולרבו שלמדו
 תורה אשרי בני ארס שלא למדו תורה פלוני שלמד תורה כמ'
 מעשו מכוערים וכמה מקולקלים דרכיו . כל פורענות שבא
 לעולם אינה באה אלא כשכול דיוני ישראל ואין הקב"ה משר'
 שכינתו בושראל עד שיבלי שופטים רעים מישראל . כל ד'
 שאינו דן דין אמת לאמתו גורם לשכינה שתחלק מישראל ו'
 דיון שנוטל ממון מזה ונותן לזה שלא כדיון כנפשו הוא דכתיב
 וקבע את קובעיהם נפש . כל דיון שנוטל שוחד להטות א'
 הדיון אינו נפטר מן העולם עד שיכהו עינו ואין לו לדין א'
 אלא מה שעיניו רואות דלא לסמות אוחס בידיו כל ד'
 שנוטל שוחד מוכח חומה עזה לעולם כל המעמיד דיון שאין
 שאינו הגון כאלו מעמיד אשירה אצל המזבח ועתיד הקב"ה
 לכקוס ממנו שהעמידו כל דיון שנוטל ממון מזה ונותן לזה של'
 כדיון הקב"ה גובה ממנו כפשו שבאמר אל תגזול דל וכו' והג'
 על המקרא הזה יש לדרקק באומרו אל תגזול דל כי דל הוא
 וכו' לעשיר שרי ועוד מהו נותן טעם שלא לגזול משום ש'
 הוא והא הגזל אסור בין מעשיר ובין מעני האמנם נראה
 בדרך רמז והוא שיש כמה מדעות אנשים שאינם תפילים לה'
 על הדלים באומרם זה עושה עלמו עני אכל אינו עני וה'
 דקאמר אל תגזול דל לומר שאינו דל כי באמת דל הוא אבל א'
 הגזול ממנו מלא דל כרי שלא ליתן לו ואין זה אלא הסת'
 היצר שלא להניחך לעשות מלום וזהו ג"כ כ"ל כוונת הכת'
 שאמר גזולת העני ככתיב דהיינו כשיכח אל כתיבס לרפוק ע'
 הדלת דוחס אוחס כטענת שאינם עניים ועושים עלמם עניים

דכאמת

דכאמת הם עניים ואח גולת העני אאתם אומרים שאינו עני
 ובאמת הוא ושייכים ליתן לו לזונו ואיכנס נותנין לו הרי אתם
 גזולים אותו . כל החולק על רבו מוכהק כאלו חולק על השכינה
 ושייב מיחה וכן המורה הלכה בפני רבו קייב מיחה ואינו
 זוכה לכן כל הלומד תורה שלא לשמה דהיינו לקנטר וקדרוס
 לחחוק בהם נח לו שלא נכדא ותורתו נעשית לו סס המוח .
 כל המרים ידו על חכירו אעפ"י שלא הכהו נקרא רשע שנא'
 וזרע רמה תשבר הסוטר לועו של חכירו כאלו סוטר לועו של
 שכינה ואין לו תקנה אלא קבורה שנא' ואיש זרוע לו הארץ .
 האוכל מעפרה של ככל כאלו אוכל מכסר אבותיו ו"א כאלו
 אוכל שקלים ורמסים . כל היורד לאומנתו של חכירו נקרא
 רשע וכ"ש אם השיג גבולו . כל הכובש שכר שכיר עובר בה'
 לאזין ועשה מלכד שהשום הכחוב עושקי שבר שכיר במכאפיים
 ובכשבעים לשוא ולשקר ובכשבעים לשוא כחיב וכלתו את עניו
 ואת אביו . כל המלוה ברכית אינו קם בחתימת המתיס אמר
 רבא ל"ל דכתב רחמנא ויחית מלרים ברכית וכליות וכמשקלות
 אמר הקב"ה אני הוא שהבכחתי במלרים בין טפה של כבוד
 לטפה שאינה של כבוד אני הוא שעתיד ליפרע ממני שקולה
 מעותיו בניו ומלוה אוחס לישראל ברכית וממי שטומן משקלותיו
 במלח וממי שקולה קלא חילן ככנרו ואומר חכלת הוא וממי
 שמעריב קרבי דגיס טמאים עם קרבי דגיס טהורים ומוכרן
 לישראל אר"י בא וראה כמה סמוות עיניהם של מלוו ברכית ארס
 קורא לחכירו רשע יורד עמו עד לחייו והס מכאויס עדים
 ולכלר וקולמוס דויו וכוחכין וחותמין פלוני זה כפר באלהי
 ישראל וכל המלוה ברכית נכסיו מתמוטטין ואינם עולים ויותר
 ממה שמרויחין מפסידין ולא עוד אלא שמיטמין למשה רע"ה
 שאינו ת' ואינו אמת ת' ו' ואומרים אלו הים יודע שהיה ריוח
 בדבר לא היה כותבו . ת"ד חולרי פירות ומקטוני איפה ומלוו
 ברכית ומפקיעי שערים עליהם אמר הכתוב נשבע ה' כגאון
 ועקב אם אשכח לגלח מעשיהם ופרש"י בעיר שרובה ישראל .
 מי שיש לו מעות עם חכירו ויודע בו שאין לו אסור לעבור לפניו
 וכו' ש' שאסור לרופקו ועובר על לאו לא תהיה לו כנוסה והמלוה

מעוקיו

מעוהו בלא עדים עובר על לאו ולפני עיור לא תחן מכש
 וגורם קללה לעצמו ושלשה טועקים ואינם נענים מי שיש לו
 מעוהו ומלוה אותם בלא עדים ומי שאפתו מושלת עליו והכותב
 נכסיו לכניו כתיבו וי"א מאן דכוס ליה כהאי מתא ולא חזון
 למתא אחריתו והקולה מעוהו בככרו . כל המתכבד בקלון
 חכירו אין לו חלק לעוה"כ . כל השוסק מד"ת ומדבר דבריו
 בטילים נידון בנחלי רתמים . כי מי שאינו צריך לבריות ועושה
 עצמו צריך לבריות אינו נפטר מן העולם אלא ער שיטתן
 לבריות . כל המפנה לבו לבעלה ה"ז מתחייב בנפשו . המסתב
 בדמות אדם רשע אין תפילתו מתקבלת ועינוי כהוה . כל
 המהלך ד' אמות ספרות בלא נט"י חייב נידון . כל הפרוץ
 מן הכבוד אינו זוכה ורואה כנחמת זכור . כל האומר אשתי
 ואשכ אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה וכן
 האומר אחטא ויום הכפורי' מכפר אין יוה"כ מכפר כל הקושה
 ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה וכן
 הוא לאיש משתית ורבעס בן נכט כל השומע אזכרת ה' מס
 חכירו חייב לנדוהו ואם לא נידוהו הוא עצמו יהא כנידוהו כל
 מקום שיש שם אזכרת ה' או מיתה או עניות . כל מי שחכיה
 נענש על ידו אין מכניסין אותו במחילתו של הקדוש ב"ה
 כל הרוחק את השעה שעם דוחקתו . כל העובר עבירה בפת
 כאלו דוחק רגלי השכינה כל הלועג על דברי חכמים נידון
 בנזיפה דוחקת . כל המשגה מעוהו לאיש אחד מביא רשע
 לעולם . הר"ף עתודי בכל יורדי גהינם הם כי הא דהוא דאקלל
 להם כעא מנייהו זוו לעסקא ולא יסבי ליה מזוני כתיב לו
 זיננה אמר רב הני מערב רב קא אתו כל מי שאינו מרחק
 על הכריות אינם מרחמים עליו מן השמים וכידוע שאינו
 מזרעו של אה"ע . כל האומר שמועה זו נאה ושמועה זו
 אינה נאה ה"ז מאבד הונה של תורה . שקו אל יורה ושבו
 אל ותפלל ואם תפלל תפלתו תועבה . כל הנותן עימו וכנס
 שאוהב שכרות כל העולם דומה עליו כמישור פירש ממון
 אחרים דומה בעיניו כהישר ופ"א כל העריות דומות עליו
 כמישור למה נקראין שמתבא וללא לעולם תירוש שכל המתנה

כו נעשה הם כתיב חידש וקרינן תירוש זכה נעשה ראש לא
 זכה נעשה רש ויון ישמח וכו' זכה משמחו . מאי דכתיב מנעני
 רגלך מיוחק וגרויך מלמאה מנעני עצמך מחטא כדי שלא יבואו
 רגלך לירי ויוף פי' מחטא של ג"ע שכינה הכתוב לרגל דאף
 ברגלים חוטא כדי שלא תבא לירי עונש שיבואו רגליך לירי ויוחק
 מנעני לשונך מדברים בטילים כדי שלא יבא נרויך לירי זמא
 שהגרון הוא ה' מכלי הדבור . כל ההנהה מסעודת הרשות
 לסוף גולה . לא יבא אדם בת ע"ה שהם שרץ ובנותיהם שקץ
 ועליהם אמר הכתוב ארוור שוכב עם כל בהמה . והאידתא ליבא
 מעמי הארץ הללו כלל . כל מי שאינו עוסק בתורה אסור לו
 לאכול בשר . ג' הקב"ה שונאן המדבר ה' בפה ופ' כלב והוודע
 עדות לחכירו ואינו מעיד לו וקרואה דבר ערוה כחכירו ויודי
 ומעיד עליו . שבעה כמגורים לשמים מי שאין לו אשה ומי
 שיש לו אשה ואין לו בנים ממנה ואינו מגרשה ומי שיש לו
 בנים ואינו מגדלן לת"ת ומי שאין לו תפילין כראשו וכזרעו
 וגיזית כגדרו ומזוהה בפתחו וי"א אף מי שאינו מוסב כחכורה
 של מצוה . עבירה מטממת לבו של אדם . אדם מטמא עצמו
 מעט מטמאין אותו הרבה מלמטה מטמאין אותו מלמעלה
 בעוה"ז מטמאין אותו לעוה"כ . אדם שיש בו עבירה והתוודה
 עליה ואינו תווד ממנה למה הוא דומה לטובלו שרץ בידו שאפי'
 טבל בכל מימות שבעולם לא עלתה לו טבולה ער שיטתן
 שרץ מירו . כשכיל ד' רברים החמה לוקה על איב כ"ד שמת
 ולא נספר כהלכה ועל נערה המאורסה שזעקה בעיר ואין
 מושיע לה ועל משכב זכור ועל שני אחים שנשפך דמם באחד
 וכשכיל ד' רברים מאורות לוקין דהיינו ירח וכוכבים על כותבו
 פלסתר דהיינו שטרות מזוייפים ועל מעידי עדות שקר ועל
 מגדלי בהמה דקה כא"י ומתרכינא את הארץ שאינם יכולין לשומרם
 מלרעות בשדה חביריהם ועל קולטי אילנות טובות שנראים
 כנעטוס ככרכתו של הקב"ה שמשיע טוב וכשכיל ד' רברים
 נכסיו בעלי בתים נמסרים למלכות על משהי שטרות פרושים
 ועל מלוי כריכות ועל שיש בידם למחות ואינן מוחין ועל פוסקי
 דקה לעניים ואינם נותנים . וכשכיל ד' רברים נכסו בעלי

כחם יורדים לטמיון על כובשי סכר שכיר שדוחהו בלך ושא
ועל עשקי סכר שנוול לו שכרו ועל שפירקים עול מע
לואריהם ומוקנין על חכריהם ועל גסות הרוח שמקנא
ומשקרין על חכריהם מחמת עושרם חנם ונסות הרוח כננה
כולם שלשה דברים מזכירין עוונותיו של אדם קיר נטווי ועין
תפילה ומוסר דין על חבירו שכל המוסר דין על חבירו הו
נענש תחילה . גדולה חונאת דברים מאונאת ממון שזה נאסר
בו ויראה מאלהיך וזה לא נאמר בו וזה כממנו וזה בנוסר
ניתן להשכון וזה לא ניתן להשכון כל השערים נגעלים חו
משערי חונאה הכל נפרעים ע"י שליח קוץ מאונאה שנאמר
הנה ה' עומד על שפת אכך וכידו אכך ו"ג אין הפרגור נכנע
בפניהם ע"א ונול ואונאה . המאנה את הגר עוכר כנ' לא
והלוחטו כשני לאוין . כל המלכין פני חבירו ברכים כאלו שוכ
דמים ראזול קומקא ואתי חוורא . המבנה שם רע לחבירו ה
ע"ג דרש כיה יורד לנהינס ואינו עולה . מאן דמשתעי כ
כשפתא מחוי קלנא כשכינתא וליח ליה חולקא כאלהא דישתא
ותחלת הינו של אדם על דמחוי קלנא כשכינתא . מאן דמשת
כרנא אירכנן עבר אדאורייתא ואדרכובי ואסור לל
מא"י לת"ל ופוק חזי מאי דסליק באלומלך וכניו שהיו כול
גדולי הרור ועל שינאו חונה לארץ מתו הא למדת שהיו
לת"ל חייב מיתה ונחייב כליו למקום כל מי שיכולת כיר לכת
על בני דורו ואינו מבקש חייב כליו למקום כל המאכה נכ
אחת מישראל כאלו אכר עולם מלא . כל המשחק ע"ש עסר
נעקר מן העולם . אל תחלל את כחך להזנותה זה המשיה כח
לוקן ר"מ אומר זה המשעה כחו כוגרת שמתאזה להפקייה
ומזנס . המשיה כחו לוקן והמשיח כחו לקטן והמחזיר אכיר
לעכו"ם עליו הכתוב אומר למען שפות כרוה עם הגמאה ל
יאכה ה' סלוח לו . אלו שאין להם חלק לעוה"כ האומר שא
תחיה המתים ואין תורה מן השמים ואפיקורוס והקורא בספ
החיצונים והלוחש על המכה ואומר כל המלה אשר שמת
במזרים לא אשים עליך וכו' וההונא את ה' באותיותיו . כ
שמונע הלכה מפי תלמוד כאלו גזלו מנחת אבותיו ואש
עוכרין

עוכרין שכמעו אדם מקללין אותו ומנכזין אותו ככברה .
כל אדם שאין בו ריעה אסור לרחם עליו וכל הנותן פתו למי
שאין בו ריעה יסורים כאין עליו וכל אדם שאין בו רעה לסוף
גולה . כל בית שאין נשמעים בו ד"ת כלילא אש אוכלתו . כל
מי שאינו משויר פת על שולחנו אינו רואה סימן ברכה לעולם
כל המתליף בדבורו כאלו עוה"א כל המסחכל בערוה קשתו
נעצרת ופירש"י שאינו מוליד ד"א המסחכל ומחשב בערוה א"א
ידו נעצרת שהולכת ומתמצעת . וימנע מרשעים אורס מפני
מה עין של רשעים חלויה ללמדך כוון שאדם נעשה רש מלמטה
נעשה ג"כ רש מלמעלה ופירש"י שיש לו שונאים מלמטה ואין
רוח הכרויה נוחה הומנו כידוע שיש לו שונאים מלמעלה
ומקשי כנמי דלא ליבכחיה לעין כלל ומשני משום כבודו של רוד
לומר שאין הדבר נוהג אלא ברשעים אכל לא כדריקים והור
היו לו שונאים הרבה וג"ל שזהו כוונת הכתוב עשה עמי אות
לטובה ויראיו שונאיו ויבשו שכל לרמזו דהע"ס זה שנותן הודאה
לקדוש ב"ה שעשה עמו אות לטובה דהוינו שאלה אות עין של
רשעים ובכחה דאם לא כחבה היה משמע דכל מי שיש לו
שונאים למטה יש לו למעלה אפילו זריק והא ליחא דזה לאו
על הדריק ואע"ג שכתוב עשה עמי אות לעתיד מ"מ עשה כתיב
ויש אס למסורת וכתיב עשה לשון עבר ולא עתיד דהא לא
כתיב יו"ד בין שי"ן לה' . בא וראה כמה כחו של חמס שהרי
דור המבול עבדו על הכל ולא נחתם גו"ד אלא עד שפשו
ידיהם כנול מלמד שזקפה החמס את עצמו כמקל ועמד לפני
הקב"ה ואמר רבש"ע לא מהם ולא מהמונס . כל זמן שהרשעים
בעולם חרון אף בעולם מאן רשעים נכבו רשע בא לעולם חרון
אף בא לעולם לדיק כפטר מן העולם דעה באה לעולם . כל
המבזה את המוערות כאלו עע"א כל העובר עברה אחת
בעוה"ז מלפפתו והולכת לפניו ליום הדין וקשורה בו ככלב .
כל המתלוצץ מזונותיו מתמעטין ונופל כנהינס ונורס כליו
לעולם . אס עושה אדם תורסו תבילות תבילות מתמעט ואס
קובץ על יד ירכה . כל מי שאינו מניח תפילין עובר כח' עשין .
כל מי שאינו עושה לזית כבגדיו עובר כה' עשין . כל כהן
שאינו

שאינו עולה לדוכן עובר כנ' עשה . כל שאין לו מזוזה כפסוק
עובר כב' עשה . כל שיש לרות עין ננעים באים עליו אר'
היו לנו ששקל עליו הכתוב קלות כחמורות ופרש"י עושקי שר
שכור כמכשפים וכמנאפים ר"י כד מטי להאי קרא ככו וכו' וכו'
במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע אמר עבר שרכו שקל
לו שגנח כזדונות תקנה יש לו מאו ע"כ נעלם זה ההורג כינס
לפני חבירו ובמאס כה וזה הרק כפני חבירו ובמאס כה מאו
אם טוב ואם רע זה הנותן לרקה לעני כפרהסוף דמוטב דל'
והיב ליה מרהיב ליה ובסופיה וזה הנותן לרקה לאשה כסתר
דקא מויחו לה ליהוה שראו והמשגר לאשתו כשר שאינו מתוקן
בע"ש ופרש"י מחוקך מנוקר ועתוך שהן ממנהרין לתקן לרבו
שכת אינן נותנין לב אם אינו מנוקר . ויש לפרש בכמה גוונין
אם טוב ואם רע ראפשר דרמו אפילו עסק בתורה שנקראת
טוב שלא לשמה וע"מ לקנטר יבוא על למוי זה כדון להענישו
עליו וכן אם נתן לרקה לאשה בידה כדי להסתכל בה או עשה
לרקה להסתפאר ולא משום מצוה ע"כ אלה וכיוצא בכלל אם טוב
וכו' ותלמודא חד מנייהו נקט כל העובר עבירה אחת אפילו
פעם אח' בשנה מעלה עליו הכתוב כאלו עבר כל השנה כולם .
תניא מעוות לא יוכל לתקן זה שבעל ק"ש של שחרית וערכית
וחפלה של שחרית וערכית וחסרון לא זוכל להמנות זה שנמנו
חבריו לרבר מצוה ולא נמנה עשה ועפ"י מש"ל דמשום כבודו
של דוד תלה העון של וימנע מרשעים אורס בזה יוכן אללו
מקרא שכתוב שאמר דוד רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו
באלהים סלה מה"ט דכל שנעשה רש מלמט' נעשה רש מלמעל'
יען שאובי רבו ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי
שבעבור כבודי העין של רשעים תלויה דאלולי לא יכתבנה
כלל וכמו שהקשו בגמ' אז היה להם פ"פ עלי ולומר כיון שנעשה
רש מלמטה נעשה רש מלמעלה אבל השתא דתלית ועין ועיקר
מה שנחלית העין משום כבודי וכמ"ש בגמ' דמשום כבודו של
דוד ונחמיה נחלית העין ונכתבה וראיתי להרב חיד"א ז"ל כס'
יושב ההלות שחבר על ספר תהלים שפי' להאי קרא דרכים
אוננים לנפשו על פי משו"ל דלא הוה דוד ראוי לאותו מעשה
וכו'

וכו' אלא שאם חטא יחיד כלך אלל דוד והשונאים של דוד לא
נותח להו בזה משום שהיה מלך ומלך דינו כרכים וזהו דקאמר
רבים אומרים לנפשי ד"ל דדין רבים יש לי משום שאני מלך
ובהאי טענה אומרים אין ישועתה לו וכו' והשתא לוכא למומר
דאם חטא יחיד או' לו כלך אלל דוד דדוד דין רבים יש לו וכאב
הרב ז"ל רכיון דברח מפני אכשלוס והיה מחכפר כשעורה
כהדיוט א"כ ממילא הו דינו כיוח כיון דהלכה מלכות' והשתא
שפיר קאמר לא הוה ראוי דוד לאותו מעשה אלא שאם חטא יחיד
או' לו כלך אלל דוד שדינו כיוח עכ"ל עש"כ ועפ"י דבריו ז"ל
שפיר ניתרנה קושיה הגמ' שהקשו קינה לדוד מבכ"ל דשניא קא'
סירה דהשתא ע"י כדירתו שנעשה כהדיוט ולא יש לו דין מלך
א"כ ממילא יש תשובה על חטאו וכאו' ז"ל דלא היה דוד ראוי
וכו' שאם חטא יחיד יאמרו לו כלך אלל דוד .

האמנם כאמת אחר הס"ר טעה הר"ב במפורס' דמעשה דבת
שבע היתה קודם אכשלוס כמה שנים ובאותו העת
שחטא דוד בכת שבע היה מלך גמור ולא היה אז מחכפר שעורה
כהדיוט ומעשה נקטר דרכו של הרב אמנם אינו העבר כחכתי
כמקום אחר דה"ט דקאמר מומר משו' מכיון דבכריתת אכשלו'
נעשה הדיוט ואח"כ חזר למלכותו הו דינו כדון מלך וחסן
ונשיא שנמנים עונותיהם וכדכתב הרב מהר"י רוואניס ז"ל
בדרשותיו וה"כ שפיר קאמר סירה על שנמטלו עונותיו כולם
משום שאחר שנעשה הדיוט חזר להיות מלך מחדש ונמחלו
עונותיו וז"א רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו וכו' אבל
אתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי שהחזרת לי המלכות
ותקף אותם שעה שחזרתי למלכות נמחלו עונותי כדון מלך
סתן וכשיא וכאמור .

פרק ב'

הנה נא ערכתי כפ"א עונש העושה רע ועשה אערוך
נמול ושכר עושה הטוב הם אמרו ז"ל כל האו' תהלה
לדוד ככל ווס ג"פ מוכתק לו שהוא כן עש"כ כל הקורא ק"ש
על

על מטתו פאלו אוחו חרב של ב' פיות ומוקין בדליו הימני
הקורא ק"ש ומדקדק באותיותיו מננינו לו נהינס וכל הקורא
ק"ש בעונתו מוחלים לו על כל עונותיו פל הקובע מקום לתפיל
אלתו הכרה יהיה בעזרו ואוכיו נופלים לפניו שלשה דברים
מאריכין ימיו של אדם המאריך בחפלתו והמאריך על שולחנו
והמאריך בכית הכסף ועוד אמרו מקדים ומחשב לכו כנסתא
זוכה לזקנה ובמ"ש ז"ל איכא סבי כבכל וכו' כל העוסק בחורה
וכנ"ת ומתפלל עם הזכור מעלה אנו עליו פאלו פדאנו לי ולבני
מבין או"ע כל המארח ת"ת בחוק ביתו ומתנסו מנכסיו כאלו
הקרים המירין כל העובר עבירה ומתבייש בה מוחלים לו על
פל עונותיו וכל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו
וכל הסומע חרפתו ואינו תשיב מכפרין לו על כל עונותיו וכן
בזמן שאין בית המקדש קיים ולובא קרבנות שולחנו של אדם
מכפר עליו וכל העובר עבירה ומתחרט מיד וטוור בו מוחלים
לו על כל עונותיו אר"י כל הנפנה ונוטל יהו ומניח תפילין
וקורא ק"ש ומתפלל כאלו כנה מוכח והקריב עליו קרבן כל מי
שיש לו זליה פכנרו ומוזה בפתחו ותפילין כזרועו לא במהרה
הוא חוטא חוטא המשגשג לא במהרה ינתק כל היושב פתעני' חלום
בשבת קורעין לו גו"ד של ע' שנה ומסוס שבטל עונג שבת ליתוב
העניתיא להעניתיא כל המאריך בחפלתו אין תפילתו חזרת
רוקס כל אדם שיש בו דעה פאלו ככנה בית המקדש בימיו כל
העוסק בחורה וחר מהקרבת תמירין וגם יסורין בדליו' תמנו
אין לסקב"ה בכית גזווי אלא או"ר של יראת שמים כל הנביאים
כולם לא נתנבאו הטובות והנחמות אלא לבעלי תשובה אבל
לדיקוס גמורים עין לא ראתה אלהים זולתך ופליגא רר' אכתו
דאמר רבו אכתו במקום שבעלו חסובה עומדים אין לדיקוס
גמורים וכולים לעמוד וכל הנביאים לא נתנבאו אלא למשיא
בחו לח"ח ולעושה פרקמטיא לת"ח ולמהנה ת"ח מנכסיו אבל
לח"ח עלמן עין לא ראתה מאי עין שלא ראתה זה יין המשומר
בעבדיו משפת ימי בראשית וח"א זו עין שלא ראתה עין מעולם
עתידין כל בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא שיתנו רוח
כלכנון כל המאריך באמן מאריכין לו ימיו ושנותיו לעולם ישכוס
אדם

אדם לבית הכנסת כדי שזוכה וימנה מו' ראשונים שאפי' מאה
באים אחריו נוטל שכר כנגד כולם כל המאריך על כיום מלא נוחני'
לו נחלה כלו מזרים שנאמר ומלא ברכת ה' וזוכה ונוטל שני
עולמים העולם הזה והעם"כ כל המשתף ש"ש כעצרו דהיינו
שמאריך על הרעה ומבקש רחמים מלפניו כופלים לו פרכסו
ופרכסו מעושפת עליו כלפור כל הנהנה מסעודה שת"ת שרוי
בחסכה פאלו נהנה מזו השכינה ומה יתרו שלא קרב את משה
אלא לזורך עלמו כך המארח ת"ת בחוק ביתו עאכ"ו ומה מזרי'
שלא קרבו את ישראל אלל לזורך עלמס כך המארח ת"ח ומתנהו
מנכסיו עאכ"ו ומה ארון שלא אכל ולא שחה אלא ככד ורכן
כפניו כך המארח ת"ח ומתנהו מנכסיו עאכ"ו כל הנוטל מכות
הפנחת וכנס לבית המדרש ומכות המדרש לבית הכנסת
ועוסק בחורה זוכה להקבול פני שכינה מי שהוא זריך ליטול
ואינו נוטל אינו מת עד שיפרנס אחרים משלו כל דיון שדן
דיון אמת לאמתו אפי' שעה ה' נעשה שותף להקב"ה כמעשה
בראשית וגורם לשכינה שהשרה כושראל וגורם ישוב לעולם
אמר הקב"ה שמו את ארון ואני משמר את נפשתיכם ומרור
גשמים בעונתן ואחן שלום בארץ ומיד אנו גואל אתכם גאולה
שלימה וכו' נמחלים עונותיהם של ישראל וכו' ירושלם מתיישבת
ומקויר לבס כתי דיונין שלכם והקב"ה סוין ומרחם עליהם
ומנחלים א"י ומלמית קרן לרוד כל הזקיר בליטית זוכה לתלית
נאה כל הזקיר במזוזה זוכה לרורה נאה הזקיר בקדוש היום
זוכה וממלא גרבו יין מאן ררחים רכנן סווי ליה כנון רכנן
דמוקיר רכנן הוה ליה חתנוותא רכנן דדחיל מרבנן הוא נופיה
הוה לורכא מרבנן ואילו לאו בר הכי משתמעין מלוהו כנורכ' מרבנן
כל הזקיר בליטית זוכה ומשמשו לו שני אלפים ות"ת עבדים
שני ת"ת המחדרין זה את זה כהלכה הקב"ה מלית להם ולא
עוד אלא שעולין לגדולה וכול אפי' שלא לשמה ת"ל ועל דבר
אמת ואם עושים כן זוכין לקורה שניתנה בימין וזוכין לרברים
שנאמרו בימניה של תורה דהיינו אריכות ימים ועושר ואפילו
שלא לשמה זוכה לעושר .

וזהו כוונת או"ל כל מקום שנתנו ענינה חכמים או מורה
או ענין דאס הוא לומר לשמה ריובה להריכות ימים
הוא מענין להקדים הפך ההריכות ימים דהיינו מיתה ואס
הוא לומר שלא לשמה דשכרו עושר אס הוא מענין להקדים
מענין בענין שני ת"ח הנוחים בהלכה זה לזה הקדוש ב"ה
מקשיב להס אפילו חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה
מעלה עליו הכתוב כאלו עשה כדכתיב חסלם לאיש כמעשהו
דהיינו כאלו עשה כל העושה מצוה כמאמרה אין מכשרין
אותו בשורה רעות ואפי' הקב"ה נזר גורה הוא מבטלה
ב' ת"ח המקשיבים זה לזה בהלכה הקב"ה שומע לקולם ב' ת"ח
המאספים זה לזה בהלכה ואומרים זה לזה בא ונלמד בא ונבין
בין שנינו האיל ואין לנו רב ללמדנו הקב"ה אזהבן דכתיב
ודגלו עליו אהבה והוא דודעו לזרעו דשמעתא לית להו רכה
במתא למגמר מניה גדול המלה יותר מהעושה דק' ומטיל
בכוס מעות ומלאו להשכר כהס יותר מכול אס ת"ח נוקס
זנוטר כנתק חוגרהו על מתקך הנעלבים ואינם עולבין שומעין
חרפתם ואינם משיבין עושים מאהבה ושמתים כוסרין עליהם
הכתוב אומר ואזהביו כלאה השמש כנכורתו אמר הקדוש ב"ה
לישראל אס יהיו חטאיכם כשנים הללו ספרותם ובאות משפת
ימי בראשית ועד עכשיו כשגג ילבינו כל המוריד דמעות על
אדם כשר הקב"ה סופרין ומניחם בבית גזווי כל המענין את
השבת נוחים לו נחלה בלי מפרים כל המענין את השבת
נוחים לו משאלוה לכו כל המשמת שבת כהלכתו אפי' ע"א
כאנוס מוחלין לו אלמלא ישראל שומרים ב' שבתות מיד נגאלים
אמר ר"י והא חלקי מאובלי שלשה סעודות כשבת ועס האו'
הזמירות בכל יום ועס המתפללים עס דמדומי חמה ומן
המתים בחולי מעים וממתים בדרך מלו' וממכיוסי שבת כטברי'
וממולאי שבת כלפורי ומיושבי בית המדרש ומנבאי דרקה
ולא ממחלקיה וממי שחושדין אותו ואין בו עשירים שבה' זוכין
משני שמעשרים ושל ככל כשכיל שמכדין את הקורה ושל שאר
ארצוה כשכיל שמכדין את השבת פעם אחת נחאכסן ת"ח אלל
א' כלורקייא הו"ף לפנו שולחן של זהב ע"ו משוי בני אדם
וט"ז

וט"ז שלאלות של כסף קבועות בו וקערות וכוסות וקיתונות
וולוחיות ועליו כל מיני מנדים וכשמים וכשמניות אותו אומ'
לם' הארץ ומלואה וכשמלקין אותו אומרים השמים שמים לם'
והארץ נתן לבני אדם אמרתי לו בני כמה זכית לכך א"ל קצב
הייתי וכל בהמה שהיתה נאה אמרתי תהי זאת לשבת אמרתי
לו כדרך המקום שזך לכך כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו
מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה שותף להקב"ה כמעשה בראשית
שני מלאכי השרת מליון לו לאדם ומניחם ירו על ראשו וא'
לו וסר עינוך וחטאתך תכופר וכשכח לביתו ומלא נד דולק וש"ע
ומעו מולצת אומרים לו יה"ר שתהא לשבת אחרת כך ומלאך
רע עונה חמן כעל כורתו אר"מ עשה אדם מצוה א' נותנים
לו מלאך אחד עשה ב' נותנים ב' מלאכים עשה הרבה נותנים
לו מלאכים הרבה לשומרו כדכתיב כי מלאכיו וטוה לך כל
העושה חמן בכל כסו וככוונתו קורעין לו גו' ד ואפי' יש בו
שמץ ע"א מוחלין עליו ופיתחין לו שערי ג"ע גדולה הכנסת
אורחים יותר מהקבלת פני שכנים וכשכמת בית המדרש
ו"א יותר ו' דברים אוכל אדם פירותיהם בעה"ו והקרן קיימת
לו לעה"כ ואלו הן הכנסת אורחים ובקור תולים ועיון תפלה
והשכמת בית המדרש והמגדל בניו לת"ת וס"ן את חבירו לכף
זכות כי הן את חבירו לכף זכות ריבין אותו לכף זכות בשמים
מה יונה זוכנפיה מנינות עליו כך ישראל מנות מנינות עליהם
כל המרתם על הכריות מרתמין עליו מן השמים ת"ת כל זמן
שמזקינים דעתם מתוספת בהם כל לדיק ולדיק עושים לו מדור
לפי כבודו על גופם של לדיקים אומר יבא שלום ינטו על
משכבותם ועל כשמתם הוא אומר והיתה נפש ארוני לרורה
כלרור החיים בשמתן של לדיקים גבוותת חסד הכבוד כל מי
שאין בו קבאה אין עלמותיו מרקיבין אזהו בן עה"כ כל שרעת
דבותיו נוסים הימנו ות"א ואונך תשמענה דבר מאתריך לאמר
זה הדרך תלכו בה ופרש"י מאתרי מטתך כשתמות ששמע זה
הדרך שהלך בה זה לכו בה מוכטח לו שהוא בן עה"כ ככל עת
יהיו כנדיק לבנים אלו זילות ושמן מעל ראשך אל יחסר אלו
קפילין כל המשפיל עצמו הקב"ה מנביהו וזכה לאמת לאסוקי
שמעתתא

אהל שער הגמול ישרים

שמעתי אהליבך דהלכתא וכו' ויכחו כל הכורה מן הגדולה גדולה מחזרת עליו כל בית שנסמעים בו ד"ת כלילה אינו נחשב כדוראים נתנו רוח אלא כחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא ועל פחטנו כל מנדים אלו בנות ישראל שאוננות פתחוקן לבעליהם נ' אינם רואים פני נהנס דקדוקי עניות וחולי מעיים והרשות פ' שיש עליו נוסים וי"א אף מי שיש לו אשה רעה ואינו יכול לנרעה או מפני שכתובתה מרובה או מפני שיש לו ממנס כנים אם משום אדם עצמו במדבר הזה שהכל רשין בו הורה בנתנה לו במתנה וכיון שניתנה לו במתנה שאינו שוכח נחליאל וכיון שנטלו אל עולה לגדולה כל ת"ת שמשום עצמו בחוס סדורסת ואוכלת פי' שאינו מקפיד על תענוגיו תלמודו מקיים בידו והקב"ה עושה לו סעודה בעצמו נ' מנוחלו עה"כ הרה ב"י והמגדל בניו לת"ת והמגדול על היין כמולאי שבתות נ' הקב"ה מכרו עוליסם ככל ווס בעצמו על דווק שדר בכרך ואינו חוטא ועל עני המחזיר אברה לבעליו ועל עשיר המעשר פירותיו בלנעא נ' הקב"ה אוהבן מי שאינו כועס ומו שאינו משתנה ומו שאינו מעמוד על מדותיו עתיד הקב"ה לעשות סעודה לנדיקים ביום סיגמול חסד עם זרעו של יצחק לאחר שאוכלין ושוקין נותנים לו כוס של ברכה לאברהם לכרך ואומרים לו עול וכרך אמר להם אינו מכרך שיא ממני ושמעאל אומרים לו ליתקא אומר אינו מכרך שיא ממני עשו אומרים לו ליעקב אומר אינו מכרך שלקחתי כ' אחיות שעתידה תו' לאקו' אומרי' לו למשם אומר לא אכרך שלא זכיתי ליתקא לא בחי ולא במוקי אומרים לו ליתוסע ואומר אינו מכרך שלא זכיתי לבן אומרים לו לרוד עול אהה וברך אמר להם אינו אכרך ולי נאס לכרך שנאמר כוס ישועות אשה והמאמר הזה לבאורה חמוס מאר חיה שאין אמר אע"ה אינו מכרך שיא ממני ושמעאל והא אמרינן במקום אחר על פסוק ויהי חסד אל אבותיך בשלום כשרו שעשה ושמעאל תשובה ולהא ו"ל דאגדוה חלוקות אבל אי קשיא הא קשיא מה שהקשה הרב בעל עמורים שבעה דאין אמר רוד אינו אכרך ולי נאס לכרך והלא אפילו אלו הקדושים שאין בידם כל ה' וא' אלא עון קל ואפ"ה לא רלו לכרך וא"כ

אהל שער הגמול ישרים סר

וא"כ כ"ס דוד ריש כירו לכאורה ח"ו כמה טעמים גדולים ע"ס מה שקור' כדרך דרש ונס חנכי העבד פירשתי את זס המאמר בספרי הקטן יושב אהלים קטנו משם ולא נלכדה אלא לחורושה וכדרך פשוטא והוא שכבר ידוע שדוד המלך ע"ה קרוי בדחנא דמלכא וכדאי שהיא יודע בעצמו שאינו חשוב לכלום לפני אלו הקדושים שלא רנו לכרך אפילו משום חטא קל שכידם וא"כ כ"ס הוא דאינו יכול לכרך אלא בדרך כהיחוס הוא אומה ה"ב שאין הללו רואים לכרך א"כ אינו אכרך ואדרבה הוא משפיל עצמו באומרו כן והסכימה עמו השכינה כזה דאפי' טאג בזכוון לשחוק על עצמו נפל האמת בפיו שהוא הדאי לכרך משו' שנאס למלך שכארץ לדרך את המלך שבשמים ובמשו"ל הרונה לנסך יין ע"ג המזבח ימלא גרונס של ת"ת יין אלוים אישים אקרא אלו ת"ת שיושבים ודומים כנשים ועושין גבורה באנשים ועשו ארון עצי שטים מכאן לה"ת שני עירו מלוי' לע"ת לו מלאכתו כל האוכל ושוחה כ"ט בו (ר"ל בעכ"ת) כאלו הח עבה תשיעו ועשירו ולכאורה יש לדרקק דהול' לכל האוכל וכו' כאלו התענה בו ולמה אמר כאלו התענה ט' וי' ונראה לע"ד לאשמעי' באלו התענה כ' ימים ריפיים דהיינו הפסקה וה"ט שכל שמוסיף ואוכל בט' קוי כאלו התענה וכיון שאוכל סרבה הרי כאלו התענה הרבה ושהכת את ה' אלהיך שיהא ש"ס מתאהב על ידך שיהא אדם קורא וסונה ומשמע ת"ת ודבריו כנסת עם הכריות ומקסו ומחטו כסוק נאס ונושא ונותן באמונה מה הכריות אומרים עליו אשרי פ' שלמד תורה אשרי דכו שלמדו תורה ראיתם פ' שלמד תורה במה יפין דרכיו כמה מחוקטים מעשיו עליו הכתוב אומר ויאמר לו עבדו אתה ישראל אשר כך אתפאר בגדולה תשובה שמכיאת רפואה לעולם גדולה תשובה שמנעת ער בסא הכבוד גדולה תשובה שמביאה נאולה לעולם ות"ת גדול' תשו' שמקרבת את הנאולה ולי נראה דלא פלוגי כאן מיראה שנעשו זדונות כשנגות כאן מאהבה שזדונות נעשית כזכות גדולה תשובה דזדונות נעשים לו כשנגות והיינו ששכ מיראה והא דאמרינן דנעשים לו כזכות איירי ששכ מאהבה גדולה תשובה שאפילו יסיר ששכ מוחלין לו ולכל סעולס אשריהם לנדיקים לא דיין שוכין

שוכין לעצמם אלא שמזכין לכניהם ולכני כניהם עד סוף כל הדורות כל המוכה את הרכים אין חטא בא על ידו אמר ר"ע השוכים ישראל לפני מי אחס מעהרים ומי מעהר אחכס אחיכס שבשמים כל הנוטל לולב באגרו והרס בעכומו מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מוכה והקריב עליו קרבן גדול העוש' זרקא יותר מכל הקרבנות וגדולה ג"ח יותר מן הזקא ואין הזקא משתלמת אלא לפי ג"ח שבה וכל העושה זקא ומשפט כאלו מלאו לכל העולם חסד כל העוסק בחורה ובג"ח זוכה לנחלת שני שבטים וזכה לכלה כיוסף ואחיביו נופלים לפניו כיוסף וזכה לבינה כי ששכר אין הקב"ה מקפח שכר כל ברוי אפי' שכר סיחה נאה אמר הקדוש ב"ה אני הלחי אש בליון ועלי לבנותה באש שנאמר והיה לה חומת אש סביב ולכבוד יהיה כתוכה לעול' יהא ארס זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מטייה בחוד ביתו של אדם אלא כשכיל אשתו ברכתיב ולאברם הטיב בעבורה ואוקינו לנשיביו כי יוכי דתתעתרו כל שיש לו מעות ומלות אותם שלא ברכתיב עליו נאמר כספו לא נתן כנשך וגו' לא ימוט לעולם כל המלמד לבן חכירו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה וכל המלמד לבן עמי הארץ תורה אפי' הקב"ה הנוזר גזרה מבטלה כשכילו וכל המקטין עצמו על ד"ת בעולם הזה נעשה גדול לעה"ב וכל המשים עצמו כעבד על ד"ת בעה"ז נעשה חפשי לעולם הבא שקולה זקא כנגד כל המצות וגדול המעשה יותר מן העושה והיוני כשנותן המעשה גם כן מכוסו ומעשה לאחרים וגדול העושה זקא כסתר יותר ממרע"ה וכל הנוסח פרועה לעני מהברך בו' ברכות והמפיוסו בו' ברכות כל הרודף לעשות זקא הקב"ה ממליא לו מעות לעשות בהם זקא וממליא לו אנשים הנונים כל המקיים נפש אשת מוישראל כאלו קיים עולם מלא עתיד הקב"ה לעשות טובה לזדוקים מעורו של לויחן עתיד הקב"ה לעשות שבעה חופות לכל זדוק וזדוק לפי כבודו עתידין זדוקים שנקראים על שמו של הקדוש ב"ה עתידין זדוקים שאומרים לפניו קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה ועתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל זדוק וזדוק ועולם עיניו מראות ברע זה שאין מסתכל בנשים כשעת

כשעת שנומדות על הכניסה ועליו נאמר והוא מרומים ישכון מזרות סלעים משגבו לחמו נתן מימיו נאמנים כל הפורש מאשתו סמוך לווסתה הויא ליה כניס זכרים וכן הנותן מטתו בין לפין לדרום עור אז"ל אש שמרת ימיו נדה אני נתן לך בן ואתה מלו לח' וכן המבדיל על היין כמוצאי שבתוק זוכה לכניס רחויים להוראה וכן המקדש עצמו כשעת תשמים זוכה לכניס זכרים כל מצות שעושים ישראל בעה"ז באות ומעירות עליהם לעולם הבא אמר הקב"ה אני מעיד על ישראל שקיימו את כל החורה כולה וגם שמים וארץ מעידין כן יבא כמרוד ויעיד באברהם שלא עבר ע"ה יבא לבן ויעיד ביעקב שלא נאסד על הגזל תבא אשת פוטיפר ויעיד שלא נאסד ווסף בעריות יבא נכוכדנצר ויעיד בחנניה מישאל ועזריה שלא השתחוו לללם יבא דריוס ויעיד שלא בעל דניאל התפלה יבואו כלרד השוחי וזופר הנעמתי ואלופו התימני ויעידו שקיימו ישראל את כל התורה כולה כל העוסק בתורה בעה"ז שהוא דומם ללילה הקב"ה מוסך עליו חוט של חסד לעה"ב כל מצות שישראל עושים בעה"ז באות ושורפות על כניהם של אה"ע לעולם הבא כל העושה מצוה א' בעה"ז מקדמתו והולכת לפניו לעולם הבא אשיריהם ישראל שבומן שהם עוסקים בתורה ובמצות ג"ח יארם מסור בידם ולא הם מסורים ביד יארם כל העוסק בתו' הקב"ה עושה חפשו שקולה מצות לויחן ככל המצות כולם וכל הזהיר בה זוכה ומקבל פני שכניה כל המניח תפילין מאריך ימים כל המוכיח את חבירו לש"ש זוכה להיות בחלקו של מקום ולא עוד אלא שמושכין עליו חוט של חסד עתיד הקב"ה להנחיל לעל זדוק וזדוק ש' עולמות לא מלא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום אין הקב"ה מביא תקלה אפי' ע"י בהמהן של זדוקי' גדולים זדוקים במיתתן יותר מבחיהם אין דבריו תו' מקיימי' אלא בני שרעתו שפילה עליו אין הגשמים יורדין עד שיהיו נמחלים עונותיהם של ישראל כל אשה שהיא נכועה זוכה להיות מלכים וילאים ממנה אין הקב"ה מכה לישראל אלא אש כן מקדים ובורא להם רפואה בהחילה כל האומר דבר כשם אומר מביא גאולה לעולם אמרו ליה לר' פלוני במה הקרכת ימים אמר להם

להם מומי לא השתתתי מים כד' אמות של תפלה ולא כתיחי ש"י
 לחכירי ולא בעלתי קדוש היום ומימי לא עשיתי כה"כ קפדורתי
 ולא פסעתי על ראשי עם קדש ולא נשאתי כפי בלא כרכה ומימי
 לא קדמני ארס לבית המדרש ולא אכלתי מבהמה שלא הורמו
 מתנותיה ולא ברכתי לפני כהן כשהן שוין ומימי לא נתכבדתי
 בקלון חכירי ולא עלתה עמי קללת חכירי על מטתי וחרון הויני
 בממוני ומימי לא קבלתי מתנות ולא עמדתי על מדותי ומימי
 לא הסתכלתי כללס דמות ארס רשע ומימי לא הקפדתי בתוך
 בתי ולא ליערתי מי שגדול ממני ולא הרדתי תו' במבואות
 המטונפות ולא הלכתי ד' אמות בלא תורה ובלא תפילין ולא
 ישנתי בבית המדרש אפילו סינת עראי ולא קראתי לחכירי
 בחניכותו ומשמע בגמ' דככל אחת ואחת מהני' לכרה מהני
 לאריכות ימים ולא בעיני עד שיהיו כולתו ושם דרך ארצו
 ביטע אלקים כל השם אורחותיו כע"ז זוכה ורואה בישיבתו
 של הקב"ה ופרס"ו שמתשכ הספר מלוח כנגד שכרה כל העוסק
 בחורה כפנים פ' בסתר תורתו מכרות עליו כפרהסיה המשפיל
 את עצמו אפי' הקב"ה נזר נורה הוא מבטלה אר"ו יוא חלקו
 עם מי שחושדין אותו ואין בו כל היותא מבה"כ לבית המדרש
 ומבית המדרש לבית הכנסת זוכה להקביל פני שכינה מה
 דרכן זה מכון את הפרה לחלמיה כדי להביא חיים לעולם
 אף רכרי תורה מכוונין לב לומדיהן מדרכי מיתה לררכי קיום
 כל העושה דבר ומתחרט בו מוחלין לו על כל עונותיו כל
 העוסק בחורה אפילו יום אחד לשמה מעלה עליו הכתוב
 כאלו עסק כל השנה כולה אמרו בירוש' דברכות כל המתפלל
 בבית הכנסת כאלו הקריב מנחה טהורה דרשו ה' בהמלאו
 היכן מלוי בבית הכנסת ובבית המדרש אם עשו שפתותיו של
 ארס תנוכה מבוסר שנשמעת תפלתו שנאמר כורא ניב ונב'
 ברוח כרותה שכל הלומד אגדה מתוך הספר לא במהרה הוא
 שוכח והסובר תלמודו לא במהרה הוא שוכח וכן כל הלומד
 בלשנה לא במהרה הוא שוכח אמר ל' אתה עובתי כל עלין
 את אכלת וברכת כביכול כאלו משלך אתה אוכל דבר אחר
 וכללו כל הטובות ויבואו עליך ד"א מבלה אני עובתי בנוסף
 ד"א

ד"א אינו מביא טובה לעולם מבלעדך כמה דכתיב וכלעדך
 לא ירוס איש את ידו אם ראות הכרות שנתויאשו מן התורה
 עמוד והתחוק ואתה מקבל שכר כנגד כולם מה גר עונותיו
 כמחלים אף חכם כשנתמנה מוחלין לו עונותיו וכן חסן וכיאי
 המקיים ס"ת של אביו בביהועליו הכתוב אומר הוועושר בכיתו
 ונרדתו עומדת לעד עתיד הקב"ה לעשות מחילה לנדיקים
 לפניו ממלאכי השרת ומלאכי השרת שואלין אותם מה פעל הל
 כל המקביל פני רבו כאלו מקביל פני שכינה כל העומד לפני
 רבו כאלו עמד לפני השכינה כל המשיר את רבו כאלו שרת
 לפני השכינה כל העוסק בחורה ובג"ס זוכה ויושב כאלו של
 הקב"ה עתיד הקב"ה להעשות ראש חופה לנדיקים פי' נדיקים
 מבאין ונדיקים מבאין והקב"ה באמצע והנדיקים מראין אותו
 באמצע ואומרים כי זה אלקים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו
 על מות עלמות בזריות כהדיון עולמתא ד"א עולם שאין בו
 מות ד"א עלמות ככ' עולמות עה"ז ועה"כ הוא ינהגנו והוא
 ופיט תכל כלרק הקדוש ב"ה דן לישראל כיום כשעה שהם
 עסוקים במלות ואה"ע דן אותם כלילה כשעת שהם בטלים מן
 העבירות אם קורע ארס לכו בתשובה אינו קורע כגדיו על
 כניו ובנותיו כי חנון ורחום הוא אמר הקב"ה אף וחומה ב'
 מלאכי חבלה הם אם דניס עמי כאן עכשו ישראל מכעיסין
 אותי והם עומדין עליהם ומכלים אותם אלא הריני משלחם
 לדרך רחוקה שאם יכעיסו אותי ישראל עד שאני משלח אתריהם
 הם כאין ועושין תשובה ואני מקבל תשובתם ולא עוד אלא
 שנועל בפניהם עד דו פתח פי' עד שיעבור זמן כדי לפתוח
 להם בין כך ובין כך וכמרו רחמיו ית' וגם הם ותעוררו
 בתשובה שחף הקדוש ב"ה שמו בישראל משל למלך שהיה לו
 מפתח של פלטרין קטנה אמר המלך אם אני מניחה כמות שהיא
 הוא אבודה אלא הריני קובע בה שלשלת שאם אבדה תהא
 שלשלת מונחת עליה כך אמר הקדוש ב"ה אם אני מניח את
 ישראל כמות שהם נכלעיס בין האומות אלא הריני משחף שמי
 הגדול בהם וזהו דכתיב והכריתו את שמינו מן הארץ ומה
 תעשה לשמך הגדול המשותף כנו אם קדרת תפלה ולהגיד שכתו
 של

של מקום קודם שאלתך לא יהיה לך זרי עין מלמעלה אלא הן
 יהיו מאמנין כותך האובך את אשתו כנופו והמכבדה ונתן
 מנופו והמדרין כנוי ובנותיו כדרך ישרה והמשיאין קמך לשיר
 עליו הכתוב אומר וירעת כי שלום אהליך והאהוב את שכני
 והמקרב את קרוביו והנושא את אחרתו והמלוס סלע לע
 כשעת דוחקו עליו הכתוב אומר או תקרא וה' יענה קשקש
 ויהמר הנני תפלתן של זריקים מהפכת מרותיו של הקדוש ב"ה
 ממדת זעף למדת רחמנות כל ת"ת שאומרים שמועה מפי
 בעה"ז שפחותיו דוככות בקבר כשכר עני ותלמי מדינה
 נהינס כשכר ויראיו ותלם אפי' לאחרים מדינה של נהינס נז'
 של לכור אפי' נתתם מכית דין הלומד תורה ומלמד עליו כאמ'
 הון ועושר בכיתו ודקתו עומדת לעד זה כותב חנ"ך ומשאל
 לאחרים כל זמן שישראל עושים רעונו של מקום אין עוס אומ'
 יכולה לשלוע כהס כל המקריב דורון לת"ת כאלו הקריב בכור
 כל הדר כח"י שרוי בלא עין ובן הסובל יסורין וכל הקבור בל'
 כאלו קבור תחת המוכח והדר ככל כאלו דר כח"י ואפי'
 שפחה כנענית הדרה כח"י מוכטת לה שהיא בת עה"ב כ'
 המהלך ד' אמות כח"י מוכטת לו שהיא בן הע"ה כל המשי'
 כתו לת"ת והעושה פרקמטיא לת"ת והמהנה ת"ת מנכס'
 מעלס עליו הכתוב כאלו נרבק בשכני' עתידין זיקוי' שמכבדו
 ועלום כירושלים עתידין זריקים לעמוד כלכוסיהם ק"ו מתק'
 וכו' וכוה פי' כוונת הכתוב שיש אשים בה' כי הליבשני כנו'
 ישע דהיינו עתידין לעמוד כלכוסיהם וכננס זרועיה תלמי'
 כמ"ש ק"ו מתעס כל העושה עצמו כמדבר שהכל דשין
 ומפקר לבל תורה ניתנס לו כמתנס וכיון שניתנס לו במתנס
 נחלו אל העולם לנדולס אין הקב"ה מקפח שכר אפי' שית'
 נחס לעולם יקדים אדם לדבר מנהו שכשכר לילה א' שקדו'
 לעושה לכבירה זכתה וקדמתה ארבעה דורות למלכות כל הנז'
 ככסוי ועושה מהס זרקס נטול מדינה של נהינס ואפילו ע'
 המקבל ז'קה יעשה זרקס לא אענך עוד טוב אין מראין ע'
 כי זכי עניות אין העולם מתקיים אלא על מי שעושה עצמו כ'
 שחינו שכאמר ומתחת זרועות עולם כל בלס שהיא לנועה כנו'
 קמיה

חמיה זוכה ויולאים ממנה מלכים וכיחיים לא דיון לזריקים
 שמחזירין להם את אבידתם אלא שנותנים להם שכר שכר לוייה
 אין לו שיעור וכופין עליו היה מהלך כדרך ואין לו לוייה ועסק
 בתורה בשביל ד' אמות שליוהו פרעה לאברהם נשתעבדו כנו
 אלו ד' אמות שנה כל המלוס את חכירו אפי' ארבע אמות
 בעיר אינו כיווק חלמוד לרכו מוכהק עה"ג פרסאות שכר לוייה
 גורס הלה לו ולזרעו עד סוף כל הדורות כדאמרין בסוטה
 כל העוסק בתורה מתוך הדותק תפלתו נשמעת ואין הפרגור
 נעל לפניו ואף זוכה ומקבל פני שכניה מיום שחבר בית
 המקדש עלמא קאי הקי' וישא דסדרה ואיהא שמיא רבה ופרש"י
 דיש כאן חורה וקדוש ה' כל המלמד בן בנו תורה מעלה עליו
 הכח' כאלו קבלה מהר סיני העוסק בתור' אינו נמסר ביד ה' להר
 ואס פגע כך מושכחו לבית המדרש וכו' כל המכבד לאביו
 ולאמו זוכה לעושר גדול מאד כל העושה מצוה א' וקורה על
 זכויותו משיכין לו ומאריכין לו ימיו ושנותיו ונחל את הארץ
 כל היודע עס מ"ב והיר בו ומשמרו בעתהה אהוב למעלה
 ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הפריות ונחל ב' עולמים
 עה"ז ועה"ב ינות אדם כל האומניות וילמד בנו תורה שאדם
 אוכל משכרה בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב ושאר האומניות
 אינס בן אלא כשכר אדם לירי חולו או לירי זקנה ואינו יכול
 לעסוק במלאכתו הרי הוא מת בדעב אבל התורה אינס בן אלא
 משמרתו מכל רע כנערוותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו
 כנערוותו מהו אומר וקווי ה' יחליפו כת בזקנותו מהו או' עוד
 ינוכון בשוכה וגו' .

שער הנס

לשכת זכור

כמה מעלות טובות למקום עלינו שנאלטו ופרה משתת
 נפשו מירי הזר הצורר המן הרע הזה נוכדה רחומ'
 יין עמלק שצמד עלינו לכלותינו ולאחד כל זכר זרע יס' אל
 מן

מן העולם ובקש לעקור את הכל ולולי ה' שהיה לנו שכחה
 מרת החסד והרחמים על מרת הדין כמעט שכחה דומה נפשנו
 יבוקש ישראל ואינו והלא בלא היו וכרוכ רחמיו פנה אל זכות
 אבותינו הראשונים ולתפלת הצדיקים ולתשובה שעשינו ושא
 נואפו מעלינו ורפא לי וישלח חרונו על אויבנו אשר זמנו
 לעשות לנו ועמלם שב בראשם ועל כל הקמים עלינו לרעה
ומבאן מורעא רבא כמה וכמה מדרקק הקב"ה עש עשו
 ישראל כי הנך רואה שכעבור עכירה קלה שעשו
 ישראל באותו זמן שנהנו מסעודתו של אותו רשע ולא עברו
 כי אם על איסורא דרבנן שאכלו מבשולי גוים וכמ"ש הרו"ק
 ז"ל בחירושו פוק קווי מאי דסליק בהו שהיה כחוט השער
 בינס לבין המות שנזר עליהם להשמיד להרוג ולאבר את
 ק"ו בן בנו של ק"ו אם נכשלים בכבלות וטרפות וסקלים ורמסים
 וחלב ורם שכל אלו מן החמורות המפורשות בתורה שראוי
 ח"ו עליהם בליים וכמה וכמה שראוי להזהיר מאד להנשים על
 ניקור הבשר שישגיחו בטוב שלה יניחו מהחלב והנירים בכשר
 שהם עללניות ומכ"ש לפי מ"ש התוס' בפסחים שכל דבר שי
 בו ערסא אין הנשים נאמנות וברוקת חמץ שאני שהיא מדרבנן
 וא"כ אף שאנו נוהגים לסמוך על הנשים בניקור הבשר הקר
 דעת התוס' ומהרש"ל מ"מ זריכים אנו תמיד לחפש אחריות
 ולברקס בתחלה יפה יפה שאם אנו רואים לאשה זאת נפקת ברא
 ומקלת בכל דרכיה בוראי שאסור לסמוך עליה בניקור ובכל
 המקומות אינו רוטין שאיש מנקר הבשר ולא אשה ומחמת זה
 ראיתי שרוב הקהל כא' אינם אוכלים בשר מנוקר כלל שחששו
 בזה לס' התו' שאינם נאמנים הנשים בניקור הבשר כיון שיש
 בו ערסא באופן שהלנועים מושכין את ידיהם מזה .

עוד

ידוע במסכת מגילה שא"ר אלעזר בעללתיים ימן
 המקרה בעבור עללות שהיה בהם בישראל שלא עסקו
 בתורה בימי המן נעשה שונאו של הקב"ה מן ואין מן אלא
 עני שנאמר ואם מן הוא מערבך כלומר כמו שלא יוכל להושיע
 עוד אמרו שם ויהי בימי אחשורוש שכל ישראל נעשים רשעים
 בימיו ועש"ו שמעתו מא' מרבני אשכנז על דבר אסתר שאמ'
 אלי

אלי אלי למה עזבתי והדקדוק מכוואר באומרו בכפל אלי אלי
 דרו לה באמור אלי למה עזבתי והנה שסניגורין של ישראל הוא
 מיכאל שרינו אכל לנו תחת יד מלכנו שבשמים ולא נמסרנו
 לתחת יד שרי מעלה וה' הוא הרועה אותנו ומש"ה משותף בהם
 ישראל שם האל דאנחנו ישר אל וה"כ כשילך מלת אלי משם
 מיכאל נשאר מן ומשם ישראל כשילך תיבת אלי ושאר רש וכוונן
 המן נעשה שונאו של הקב"ה מן כלומר שהלך מלת אלי משם
 מיכאל ונעשה מן ואז מין בכוחו להושיע וכן בימי אחשורוש
 נעשו ישראל רש שהלך משם ישראל תיבת אלי ונעשה רשוחו
 שאמרה אסתר ברוח קדשה אלי אלי ר"ל אלי שהיתה כחובה
 במיכאל ואלי שהיתה כחובה בישראל שנעשו אז רש ומן למה
 עזבתי ונשארתו מן ורם ועי"ז רחוק מיושעתי שאז אין בכוחו
 תלילה להושיע כמו המך והרש שאין בידם להושיע כלומר וכוז
 יוכן מאמרים שם ראו כל אפסי ארץ את יצועת אלהינו ואימתו
 בימי המן דהקושיא מכווארת דהרי כמה וכמה ראו כל אפסי
 ארץ את יצועת אלהינו עם ישראל מקודם המן והולאת מלרים
 הוכיח שכמה פלאות נעשה להם לישראל . אמנם עפ"י האמור
 ה"ש וכוון דכוונן המן נעשה שונאו של הקב"ה מן ופי' רש"י
 שאין בכוחו ח"ו להושיע ואפ"ה ראו כל אפסי ארץ בחוש הדיאות
 את יצועתו של אלהינו שעמד והושיעם בכוחו הגדול והנורא
 ח"נ ע"י שתקנו את אשר עושו כביטול תורה שעמד מרדכי
 וקבץ כ"ב אלף חנוקות והולוכם לבית המדרש ללמוד תורה
 ח"כ ממילא נתחזק גדול כח ארוננו ה' ולא נשאר עוד מן זהו
 שאמר את יצועת אלהינו ככ"י שנעשה לו תשועה שהיה מן
 ועכשיו נתחזק כביכול עוד יאמר נא באופן אחר עפ"י מה
 שידוע במפ' שכל קנאתו של המן עם ישראל הוא בעבור לנקים
 נקמת זקנו עשו שלקח ממנו יעקב הכרכות בערמה והמן
 סובר דכיון דעקר מחשבתו של יצחק הכרכות הוא לעשו ואולי'
 העקר בחר המחשבה ולא בחר המעשה והכרכות ראויים עפ"י
 הדין לעשו ולרעו ואין להם לזרע יעקב בהם כלום ומשום הכי
 עמד וקנה אותם מאחשורוש לעבדים לעשות בהם כעוב
 בעינו :

אִינָם עדת ישראל ס"ל דהעקר המעשה ולא המחשבה וכבר ידוע מאי דאסיק רשב"י סם כנמרה דה"ק דנחתיבו כלים מפני שהשחקו לללם כימי נכוכדנצר והקשולו קלמיריו על זה וכי משוא פניו יש בדבר והשיב להם הם לא השחקו אלא לפניו אף הקב"ה לא עשה עמהם אלא לפניו ור"ל שבלבם לא קבלו לאלוה אלא לפניו וא"כ הו' דבחר מחשבה אזלין הו' עליהם עונש חמור כמה שהשחקו לללם אבל הו' אזלין דבחר מעשה ה"כ שפיר ראויים ליענש והרר' קו' לרובא וכו' משוא פניו יש בדבר וכבר נחלקו בזה אמוראי כגמ' אבוי ורבא כהעובר ע"ה מאהבה הו' מיראה דלאבוי חייב דהו' עבדה ולרבא פטור כיון דלא חשבה בלבו לאלוה וק"ל הלכא כרבא וא"כ זה המן הרשע בה עליהם כגמ' דאם הם ס"ל כרבא דבחר מחשבה אזלין וליה עליהו עונש בהשחקו לללם ה"כ ממילא הכרכות לעשו ולזרעו דעקר מחשבתו של יצחק על עשו הגדול ואין להם ככרכות כלוסואם ואמרו דבחר מעשה אזלין והכרכות ליעקב ה"כ ממילא נחתיבו בעבור שהשחקו לללם אף שבלבם לא קבלו לאלוה כיון דבחר מעשה אזלין כמו שאמר אבוי ואם כן אין לך ישועת אלהינו גדול מזה מזה דלנבי הכרכות אזיל להו דבחר המעשה ולנבי שהשחקו לללם אזיל להו דבחר המחשבה ופיראם מיר ה"ה הצורר המן ובזה מבואר שפיר ונכון אומרם שם לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם ולא מלך ור"ל דבשלמא אספק עליהו מלך לנקום מהם על מה שהשחקו לללם שפיר אנו יכולין לרשותנו מהא דקי"ל כרבא דהעובר אהבה מיראה דפטור משום דלא חשבו בלבו לאלוה דהעקר המחשבה אבל מכיון שקם עליהו אדם הרוט זה המן הרשע אין אנו יכולין לומר לו דבחר מחשבה אזלין דאם ללל עצמנו כהאי טענה נפיל דרשנו מטענת הכרכות דהמחשבה היתה על עשו ואם כן לולי ה' שהיה לנו כמעט שכנה דומה נפשו עמו דאין לנו להתגלל ממנו מת"כ ועלינו שפיר להודות לה' שהזילנו מירו ולא השניח בטענותיו .

עוד

נחתיבו בעדת ישרון המקרא הזה שראו כל הפסוקין את ישועת אלהינו על מעשה שהיה בשנת ת"ר כח' אר

אדר באחינו בית ישראל ק"ק דמשק וע"ה שהיה סם כומר ה' גדול רופא יולא וכנס למחנה העברים ויקנאו בו אחיו הערלים אשר דמשק והעלם העלימותו הוא ומשרתו וחקף באו וקשו אותו ואת משרתו מן העברים באמרם שראו אותו אחמול בין הערבים שכנס בשכונת היאודים ולא יולא והם הרגום ליקח דמם בעבור הפסת ללש בו את המזה והלכו אנשים מהערלים והכניסו הדברים באין הקנסול של הכומר והוא פרנקוס וחקף הלך הקנסול אל המושל של העיר והכניס הדברים של העלילה הזאת באזניו והאמין בדברי שקר וחקף שלח לשכונת היאודים ותפס כל היאודי ק"ק והחכמים והרב של העיר וניקוס כמשמר וגם הפסוק ק"ן ילדים קטנים וחקשו אותם והיו מכים אותם ערב וקבר ולתרים ומעניס אותם בענויים קשים ומרים מכת מות וקברו ועשו משפטים כל ידעו עם הרב שלהם וכא אחד עושרה' להעיר לפני המושל שהוא ראה להכומר לעת ערב שהיה מזומן הוא ומשרתו ולכוש בגדי הדרך לילך מן העיר כיון שהעיר כן חקף הניחו אותו ביד המענים אותו והיו מכים אותו עד שיולא נפשו ומה חחת ידם והן בעון שכמה נפשות מתו חחת ידם מרוב ההכאות והיסורין וגם יש מכני ישראל שהמירו את כבודם ונשתמדו מרוב ההכאות וכאמרם ז"ל אלמלא נדרהו וכו' ומהם קלו כנפשות מחמת היסורין ואמרו שאמת הדבר שהם הרגום להכומר ומשרתו בע"מ שיהרגו אותם מיר ויהיו ניזולין מהיסודים הקשים שהיו עושים בהם וכל בית ישראל הכשרים מהם ברחו מן העיר ומהם נחבאו וכאובמער' לורים ומחילות עפר ואין יולא ואין כא' שום ה' מכני ישר' ולא היה יכול שום ה' מכני ישראל לכחוב כתבים להודיע את אחיהם בני ישראל אשר בנולה כי היו מניקוס שומרים עליהם מכות ומחוק ואדרבה הערלים היו כותכים להשדים אשר ככל המדינו' של מושל מלרים ומחוקין ומאמתים העלילה הרעה הזאת עליהם אף שהם יודעים ומורים שזה שקר מפורסם ומרוב שנאחס וקנאחס הלכו הערלים ואויבים המולואים דבה ירעה הזאת והולואו עצמות מתוך שכונת היאודים ואמרו שמלאו להכומר שהרוג ואלו עצמותיו ונתקבלו הערלים ועשו על העלמות

קללו

הללו הספר גדול והניחו אותם כמטה כמו שאר המתיים והלכו
 וקברו אותם ובכל יום ויום הולכת העלילה ומחזקת מאד עד
 שנשמע השקר הזה בכל הכפרים של דמשק וארץ מצרים ולא
 היה יכול שום יהודי להראות עצמו לפני שום ערל ומכל שכן
 להתייחד עמו שחכף היה הורגונום פה ארץ וע"ה כשנשמעה
 שמועה הרעה הזאת נמס כל לב ורפו כל ריסי והיה בכל
 מקום אשר נשמעה הדבה הרעה הזאת היו מצוין לישראל
 ובכ"מ היו מכזים ומתפרים לכל היהודים באופן שמוזן המן
 הרע עד היום לא נפל מקרה כזה לבני ישראל ומרוכ קנאתם
 ושנאתם רבים שב"מ יבוקש ישראל ואוננו ולו חכמו ויטילו
 שיש אב רמון לישראל והוא אבינו שכשמים שעליו נאמר הנה
 לא ינוס ולא יישן שומר ישראל ולא עלה על לבם מאמר הנכבד
 שאמר לא מאסתים בימי המן ולא נעלתים לבלותם כשעבוד
 מלכות ורכבו המגיד שאמר שכל דור ודור עומדים עלינו
 לבלותינו והקב"ה מלילנו מידם באופן שכלער גדול היו כל
 בית ישראל שברמשק אנשים ונשים וטף והיה גופם וממונם
 ונשיהם הפקר נ"ו ויועקו אל ה'כר להם ויושיעם מכף אויביהם
 וגם פה ארץ היתה אימה גדולה נופלת על היהודים והעיר ה'
 ברחמיו את רוח אליהו כהיר מנ"ר השר הגדול סי' אליהו
 בפני' גיוסו נר"ו וינאראל אל נאמסא ושלח ירו בכשו"ר וכשב
 לשר הנכה של מצרים הירוע יר"ה והודיעו על פחנתא דנא
 וע"י שהיה לו עמואהבה חכף כתב לשר המושל ברמשק שיתמון
 בדבר עד שיכורר ולא יוסיף עוד לענות האקורו' ככלי כדול
 ובינו בינו זעפס מעט אכל עדיון במרדס עומדים ומאמתים
 הפלילה הזאת ככל כותם מפחדם שלא יהיו בראים ויהיו הם
 נלכדים על שעשו חוץ מן הדין והשורה ונס כתב השר סי' אליהו
 הנו' להקנסול של דמשק שהוא עומד שם כמנויו שיעמוד
 וישתדל בכל עזו עם הקנסול של אותו כומר ויכרר הדבר ככור
 גמור ועמר הקנסול הנו' והשתדל בכל עזו להוליא שקרם
 של בעלי הדבה הרעה הזאת והיה מכחישם ואומר להם שכל
 זה הדבר שקר וכזב ושלח והכיא רופאים גדולים אומני' פריקוס
 מארץ מצרים לראות את העלמות הללו שעשו עליהם ההספ'
 ויביאו

ויביאו אותם לפני המושל וחקרו ודרשו באותם העלמו' ונמצאו
 שאינם עלמות כנו אדם אלא עלמות בהמות וחיות ובינו בינו
 וישנם אליהו מחניו ועמר ושרח וכתב לילה ויומם כחכים לאין
 חקר ומספר והודיע העלילה הרעה הזאת לכל גדולי ישר' אשר
 בכל מדינות עירי פריקוס להיושבים ראשונה במלכות שמכה
 זו הולכת ונוכדת על כל בית ישראל אשר בעולם וכאו בני יש'
 עד משכר ואין לרה כיוצא בה והודיעו הדבר הזה לכל המלכים
 אשר בעירי פריקוס וירוס הודם ותנשא מלכותם ויהיבי דעתם
 על רזא דנא וכאו מאתם אנשים גדולים חכמים ונכונים
 וידועים וכאו יחד כולם לרמשק וחקרו ודרשו היטב ומלאו שלא
 יש שום רשע כלל מהדבר הרעה הזאת ונאחמת להם ככור
 גמור שכל זה שקר וכזב והכל דרעות רוח ואין לו שום שורש
 וענף וכמאמרם ז"ל קושעא קאי שקרא לא קאי וגם ארוננו
 המלך ירום הודו ותנשא מלכותו מלכותא די לא תחשב לעלמין
 חקר ודרש ונחברר לו שכל דבה רעה זו שאומרים על ישראל
 בכל המקומות היא שקר ואין לה שורש וענף מעולם ואויבים
 ואורדים הם הוא דקא מפקי לקלא בכל שפא ושפא על בני יש'
 ונא מאמר חוק כ"ע שריף מפי כל המלכים האדירים אשר
 בעולם ומכללם מלכנו ארוננו המלך עבד אל מני"ד יר"ה
 לעולם שמהיום הזה והלאה מכאן ולהבא לא תזכר ולא תאמר
 עוד הדבר הרעה השקר המפורסם הזה בפיו כל יצור וכל
 נברא שבעולם ושום מושל שבעולם לא יכא בעלילה זאה עליהם
 ומי אשר מעלה דבה רעה זו על פיו כר מות הוא וחייב
 ראשו למלך כי כן כתוב והאיש אשר ימרס פי המלך מות
 יומת -

ובאמת

כי יש לתמוה מאד על חסרי הדעת הללו דאיך
 ולמה מאמינים בדבר שהוא שקר מפורסם כי הם
 יודעים ככני ישראל כי מיום שקבלו אבותיהם התורה הקדושה
 והקמימה ע"י נביא ורועה הנאמן משה בן עמרם ע"ה ומאז
 עד היום הזה לא הפילו בני ישראל דבר מכל אשר צוה להם
 התרי"ג מצות הכתובים בה וא"ב איך אפשר ויעלה על הדעת
 שנוכל

שנוכל להקיר את הדם לאוכלו הפך מה שנלטינו בכמה אזרחות
 וכרחוק על הנפש האוכלת את הדם ואפי' דם היה ועוף שהם
 עהרים רואים בעיניהם ומכורר להם שאקור לאכול את דמם
 ואנו מניחין בשר השקועה כמלת שיעור עשה כדי שחוב זוכ
 דמה ממנה ואח"כ מכשלים אותם וא"כ כ"ש וק"ו דמו של אדם
 שנפשו של אדם קנה בו ויש בו אזורה יתירה לא תשקלו אתו
 כפשותם כי"ד יחכן לשקן נפשנו ונאכל אותו ואררבה אף
 מרחקים מן הדם וכל יראה וכל ימצא בחוק בני ישראל ואי
 ספק שכל המאמין בזה אינו אלא פתוי וחסר דעת ואפי' המוליד
 דבר זו כפיו יורע ומכיר שהוא דבר שקר ולנקים מאויביו הוא
 מרבה בן על בני ישראל מחמת השנאה הקדומה אשר היה בין
 הבריות הראשונים וביניהם ורחים עלומה לזה שמקרא מלא
 דבר הכתוב לב מלך ביד ה' וא"כ כיון שקראו ודרשו כל המלכים
 ע"ו וראו שאין ממעות בדבר הרעה הזאת וגזרו חונק כולם
 כאחד שלא ישמע עוד על מחנה העכרים עלילה זאת אם כן
 הרי כאלו קיל יולד מהשמים ומכתש למולידים הרבה הרעה
 הזאת וא"כ זהו דקאמר ראו כל הפסוקי ארץ את ישועת אלהינו
 שכולם הודו שעלילה זו שקר ועל בני דמשק לעשות וים פורים
 אשר וים פורים כדי לזכור ככל שנה ושנה הנם הגדול הזה
 שנעשה להם והא ודאי דלא תשיר קב"ה דעביר דינא בלא דינא
 וכבר ירוע שגל מדותיו של הקב"ה הם מרה כנגד מרה שהן
 בעון כדור היתום הזה מכה זו של שקר מהלכת בינינו והיא
 מטבע חרוף עובר לסוחר וכ"כ נשתרשנו בו עד אשר אין אים
 שם על לב ואינו מרגיש אם הדבר אשר יולד מפיו אם הוא שקר
 אם הוא אמת שמדת השקר גריבה מאד לרמאי דאל"כ אינו יוכל
 לרמות שמוכרח לרבר שקרים מונים ממינים שונים בכמה
 אופנים כדי להכניס רמאותו על חבירו ורממנא אמר רוב
 שקרים לא יוכן נגר עיני וחוממו של הקב"ה אמת וכחב מהרת"ו
 דהדובר שקרים הוא מופרש ומוכדל מעדת ישראל ודבריו נאמנו
 מאד דמקרא מלא דבר הכתוב שאריות ישראל לא יעשו ולא ידברו
 כזב וכחב עוד הרמ"ו דהדובר כזב כופר באלקוי אמת ומורה
 באל

באל אחר והוא מארבע כתות שאינם מקבלין פני שכינה וימיו
 מתקלרים וכחב בשם הזה רבזמנא דשקר דאיהו ס"מ שליט
 בעלמא כתיב וחשלק אמת ארצה ורא גרים חרבן בית א' וב'
 וכל זה סכתו אהבת הממון וחמדתו והכל חולין עיניהם כממון
 ובורים שקרים רבים כדי להמליץ ממון יהיה מה שיהיה סן
 בהיתר הן באיסור כדי למלאת תאוה וכענו וכבואו לעשות
 איזה מלוא שרובה ממון מהרשל מלעשותה בעבור שלא יפסיד
 ממון ולגבי המלות נעשה בלי גדול וחביב עליו הממון יותר
 מנשמתו שמרוב כליותו רוחה מעליו כמה מלות כי רוב המלות
 לא יתקיימו כחקנס אלא בהולאת ממון כגון עליות נאה ולולב
 דהתרוג נאים וכיוצא וליתן לעניים כעין יפה ואיך מלאו לבו
 שלא יוליד ממנו על החורה ועל העבודה ומלות ומעשי טובים
 שע"מ כן נחנו לו להסתחות לפניו כמלית ומאי שנא כדי למלאת
 האותו וכענו יהיה נדיב וכבואו לעשות מלוא יהיה עינו זרה
 וקמאן וכאלו שאין ידו משנת ותלד רוחו כסלע שהוא מוליד
 בעבור המלוא והעניים כאלו הפסיד לאותם המעות כאלו נגנבו
 או נאכדו וטע עיניו מראות כי כל הממון שכירו הוא מופקד
 אלו מכעליו ארון הכל כ"ה ואיך עינו זרה בשל אחרים אם
 נתן אחד מעות לשלוחו כדי ליקח לו אותו דבר שצריך לו והלך
 ושינה והכיר דבר שלא יש לו תועלת בו למשלחו וא"ר כח נמשך
 לו ממנו נזק הא ודאי הוי דינו כשלים שכינה דנכבטל' השלימו'
 ויחזור ויקח המשלח ממנו מהשלים וההפסד על השלים אף
 כאן הקב"ה בעל המעות כדכתיב לי הכסף ולי הזהב אמר ה'
 ועשאו שלוח לאדם לעשות כממון הזה כדלוגו ותפלו לעבוד בהם
 את קונו והוא לא עשה בן אלא הלך והולידם בעבירות הפך
 דגון משלחו אין ספק שחזור בו המשלח זה הקב"ה ולוקח ממנו
 העושר ובוש יוכן אתי מקרא שכתוב אל תגזול דל כי דל הוא
 דלכאורה יעלה דאיך קאמר שלא יגזול דל משום שהוא דל אטו
 אם הוא עשיר מותר לגזול אמנם לפי האמור ס"ס דכבר כתב
 האלשיך ו"ל על פסוק את העני עמך שממון העני מופקד אלל
 העשיר ואם לא נתן לו זדקה הרי הוא גזולו שממנו של זה העני
 מופקד אלו וכבר א"ל על פסוק נתן נתן חן ואל ירע לכבך
 כפתך

כתחך לו כי כגלל הדבר וגו' שגלגל הוא שחור בעולם ויתכן
 שיהיה עני ואם יחוס יחוסו עליו וזהו דקאמר אל תגזול דל
 דהיינו שלא לתת לו דרקה כי דקתו פקדון אללך ואם לא כתת
 הרי אתה נוזל ועוד כי דל הוא דהיינו הנותן יהיה דל נ"כ שגלגל
 וכו' ויזכור זאת ויחוס על העני כדי שגם הוא יחוסו עליו ויקיים
 העושה אשר בידו וכו' ויהי מן הראוי עפ' הדיון שכתב שהחיל האדם
 להוליא ממון בעבור העבירות אשר הוא רוצה לעשות שיקח חפץ
 ומיד הממון שכירו מכ' סבות הא' משום ששינה והכ' משום
 שלא יהיה ח' כפיכול מחויב ביד עובדו עבירה אכן ממדת
 טובו ית' וית' מכל דבור לטובה שיוצא מפיו אפילו על תנאי
 אינו חוזר מש"ה מניח הממון בידו ונוקם ממנו נקמו' אחרות
 או יתכן שעושה זה שמור לבעליו לרעתו כי ולבור הון וקופו
 להלך בידים ריקניות ועוב את שונאיו ולאחריו חילו מניק לעצמו
 ומועיל לאחרים ומכ"ש אם הוא עשיר גדול ומניח כניס שאינם
 הנוכח ויעבור השען בחוכם זה אומר כולה שלו וזה אומר כולה
 שלו ומרובין וע"ז ומקללין לולדיוהן ובאין לידו שגחה והכחות
 זה עם זה ועבדו זרים בחוכם שרי האומות ונוטלים מהם בזרע
 הרי דמלכד דלא הועיללו הממון בחייו אלא גם כמותו הבוא
 אחו לידו בזיון ואבר העושה הוא בענין רע וזה העושה ממש
 שמור לרעתו וגם לפעמים התעייף עוניך בו ואיננו או יתכן
 שכתקיים בזה יכין דשע וילבש לדיק שזכה לכניס כשרים בעליו
 מנות והם ויציאו הממון לעשות בו רצונו של מקום באופן דהא
 לא תברא על אלהינו למה הניח הממון הזה מאחר אשר תעא
 בו על הנפש כי אל אלהים יודע ודעת מברעת למה הניח
 הממון בידו ואין להרהר אחר מדותיו ית' בא וראה כמה יועיל
 הון קודם כיום עברה והוא ממה שגא' בעניינה דיומא וימא
 כתוב אם על המלך טוב וכתב לאבדס ועשרת אלפים ככר כסף
 וגו' אר"ל גלוי וירוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן
 הרשע לשקול שקלים בעד ישראל לפי הקדים הקב"ה שקליהם
 לשקלו המן והיינו דתנינן בא' באדר משמיעין על השקלים
 וכתב מרן בשולחנו שיש ליתן קודם הפורים מחצית השקל מן
 המטבע באותו מקום ובאותו זמן ומאחר קנ' פעמים כתוב

קדומה

קדומה כפרסה יש ליתן ג' מחצית השקל ויש ליתן ג' חמאין
 גדולים וכתב בספר טעמי המזות שטעם מזות מחצית השקל
 לפי שטעמו כסמי היום יתנו מחצית השקל ולפי שעברו על
 עשרת הדברות יתן כל אחד עשרה גרים ולפי שמכרו ככורה
 של דמל בעשרים כסף ונפל לכל א' מהם מחצית השקל יתן כל
 א' מחצית השקל וזהו שאמר הכתוב ונתנו איש כופר נפשו הכך
 רואה מהאמור דהנותן מחצית השקל הנהוג היום לא יצא ידו
 חובת מחצית השקל כתקנה אלא לריך ליתן מחצית השקל אשר
 שיה היום קרוב לכ' גרום ומכ"ש וק"ו למי שאינו נותן כלל
 מחצית השקל כאומרו שלא נהג מעולם ליתן ואך יסמך עצמו
 על מנהג הרע הזה וכי יובל לו' לא איניח עליה וספולין וכיוצא
 משום שלא נהגתי ועוד מהו שגא' דעל הסולאות רבות שנוהג
 להוציא בפורים כמאכל וכמשתה וככל מוני מתוקה ומעדינים
 כדי למלאת בטנו הרחבם ולמה לא ואמר לבטנו לא נהגתי
 לאכול דברים הנאים והטובים ואפי' עני שבושרא'ל יאמאס מעט
 בהוצאת פורים ויקיים מזות מחצית השקל ומה גם לפי משו"ל
 שסגולת מזות מחצית השקל הועיל להגלל מעין הרע שהמן
 הרשע כל עצמו היתה להכניס בישראל עין הרע שהפיל פור
 על ישראל כחדש אדר שמזלו דגים וישראל נמשלו לדגים מזר
 ריבויים ועין הרע כ"מ אינו שולט כי אם כרבו עם והיודע
 מסשכתו ידע מסשכתו של המן הרע והקדים להם רפואה לתת
 מחצית השקל להגלל מעין הרע ונהפך עליו הדבר ששלטה
 בו עין הרע ונעקר מן העולם כן יאכדו כל אויבך ה' ואויבי
 בניך בני ישראל וא"כ איך יתעלל האדם מתתו מחצית השקל
 שמתנתו מעוטה והנאחו מרובה ומה מאד גם כן שריך לומר
 כמה שמגינו במגילה שבאמרם ברוה"ק ושם כתוב ומשלוח
 מנות איש לרעהו ומתנות להכוונים הרי שפרט ויש זה מכל
 הימים שריך ליתן בו דרקה יותר משאר הימים וכמ"ש ארוננו
 האר"י ז"ל דמזות דרקה בפורים היא מעולם עד מאד ושכרת
 כסול ומכופל מכל שאר ימות השנה עד שמכת זה אחו"ל שכל
 השושט ידו ליעול אפי' גוי שכסוק נותנים לו וכן או"ל שעינייהם
 של עניים תלויות למקרה מגו' וא"כ כל איש ישראל יפתח את

ידו ולהיות כופה את טבעו כיום הזה ולתת לעניים ולח' ואבר
ממנו טובה הרבה ולרחות הטובה מעליו כידים ויתן כשמתק
רבה ויוזכר נסיו האל מה שעשה עם ישראל כהיום הזה ולא יקום
כפיו טובה וכל המורה בניסא עושים לו נס .

בא

וראה עד היכן הניעה רשעותו של המן הרע הזה ולתת
מאן רמשתעי בליסנא כושא כהדיון רשעה הקוף אמר ישנו
עם אחד מפורד ומפורד בין העמים ככל מדינות מלכותך וגו'
ואין על המלך שיה להניחם אם על המלך טוב יכתב לאברהם
וגו' רמה נתכוון הרשע הזה באומרו דבר זה ישנו וכו' מפורד
וגו' וכי לא ידע החשורום מזה שהם מפורדים ומפורדים ככל
מדינות מלכותו . האמנם יוכן במה שידוע ומפורסם מדינות
הקבלה כי כל חלית הנלית ופוזר ישראל מעל אדמתם הוא
כדו לברר נילווי הקדושה מהקלופות מבין הגויים ואין בן דוד
בא עד שיכוררו כל נילווי הקדושה וכל חיות אה"ע שניונו
מאלו הנלוויות הקדושה ובאירה כבררים נלווי הקדושה לאישא
להם חיות עור לאה"ע ומיד יגלה משית דרקנו וכל זה ידע המן
הרע הזה וכך קבל מאבותיו מש"ה בא להכניס באזנו של
החשורום לשון הרע הזה באומרו ישנו עם אחד שהיו שרונים
על אדמתם ואין בהם כל לברר נילווי הקדושה אשר כיון העמים
הכל עכשו מפורד ומפורד בין העמים וע"ו פורס חיישי' לכו
דילמא אתו לבררו נילווי הקדושה אשר כיון הגויים ולית
חיותם של העמים וכ"ת מה הכפח לנו לזט סיים ככל מדינות
מלכותך דכשלאם אם היו במקומות אחרים לא הכפת לן אם
ותיו או ומתו הכל הם עתה ככל מדינות מלכותך שהנזק הוא
יגיע לנו ולכל בני מלכותך שיאזרו בלא חיות וממולא את
משיחא ותכטל כל המלכות מלפניו ואין לך לרה כיוצא בו
להמלך ולכל בני מלכותו וא"כ אם על המלך טוב שלא להניחם
במנוחה אשר הם בה ולגזור עליהם גזרות עד אשר לא ישא
להם רעת וכוונה לברר נילווי הקדושה וממילא הם יאברו ואת
תעמוד וכשרא' החשורום שב"כ ירא המן עליה ועל מלכותו ואין
אוקב נאמן כמוהו מיד ויסר המלך את טבעתו ויתנה להמן
ואמר לו והעם כטוב כעיניך עשה בהם וא"כ כמה חוכה עלינו

לשכת לארון הכל ולפרסם נסו כרכים ולקרות את המגילה
בבית הכנסת כרוב עם הדרת מלך כרו שידעו כל בית ישראל
במה גדולים נסיו האל עם עמו וישראל והכי תנונא כמתניתין
מכטלים כהנים מעבורתם וכן מכטלים ת"ת וכאין לשמוע
מקרא מגילה וכתב הר"ן שם וז"ל מדקאמר ובאים לשמוע מקרא
מגילה ש"מ דאפי' הם מסתמא הוו רבים ויש שם עשרה ויותר
מעשרה אפי' קאמר מכטלים וכאין לשמוע מקרא מגילה
ש"מ דמכטלין ובאים לכה"כ משום דכרוב עם הדרת מלך
ופרסומי ניסא עפי עכ"ל הרי שכתב הר"ן לקדווא דקייכוס כל
בית ישראל לבא לכה"כ כעבור פרסום הנס ויהיה כרוב עם
הדרת מלך וא"כ מה מאד תמהתי על המקבלין מנין בכניהם
ומתעללים לבא לכה"כ וכמעט שחזי הקהל אינס כאם לכה"כ
ואין לא השגותו בדברו הר"ן הללו וכמלא שצשו מלום שלא
כתקנת ולכן חזי אומר לכם אל תעשו עוד כדבר הזה אלא
קושו וקיימו המלות הזאת כתיבה ומי זה ואיהו שאינו ספץ
כהדרת מלכו של עולם ולפרסומי ניסוי כרכים .

ובכן

חזו ליה עיינינו כשם שהלילנו מכף אייב זה המן
הרע והוליאנו ממות לקיים כך נוכה שיקבץ נדחינו
מד' כנפוח הארץ ויריב ריבנו מכל לוינו ויאמר לזרותינו רי
וישמחנו בשכינת עזונו בבית מקדשנו וכול פארנו ויקיים כנו
מקרא שכתוב הר"כ גדולתי וידין לאומים במישריו"ס לפ"ק הן
בן דוד בא ואמר כל העם אמן ואמן .

עוד

מליה עלינו לספר ולהגיד נפלאות תמים דעים מה
ששמעתי מפי קדמונינו רוד אשר היה לפנינו אבותינו
ספרו לנו מעשה הנורה אשר היה באר"ץ על דב אחר ממשפחת
בית הדיון הוא שוכן סמוך לבית הכנסת ומנהגם היה אחר
שמתפללין הקהל ערכים ככה"כ סוגרים בית הכנסת ומניחים
המפתחות אל הרב הגו' וכו' וחלות לילה באים ולוקחים
המפתחות משם ופותחין בהכ"נ ומחלות לילה ואילך מתחילים
העם לבא עד אור הבקר והיו כלילה אחד ויחלוס הרב חלוס
שאמר ליה בחלוס יקום כמחרה שכית הכנסת והספרי חרות
גשרפו יקום ויראה מיד קם מהמטה כאיש גבור וישקף מהחלון

על בית הכנסת וראה שאין קול ואין שום דבר ואמר כל החלומות
 שוא ודברו וקור לישן ולא ישן חצי שעה ויחלוס עוד וא"ל הלא כבר
 אמרנו כה"כ והספרים אשר כתובה נשרפו מיד קם כהתבטח
 וירדוף עד החלון אשר על בית הכנסת ולא ראה כלום אמר
 בוראיו על השנות החלוס לאו על חנם הלא זה בוראיו שיש ענין
 לזה וחקף לקח המפתחות של בית הכנסת וירד ופתח בית הכנסת
 וכנס לבדו והיה הולך ובורק ממקום למקום ככל ההיכלות וכל
 אל היכל אשר ספרי הקורות שם ולא ראה מדי והיה עומד
 ומשתומם על המראה וביניאחו מן ההיכל ראה שם"ת אחר
 פתוח קלת ולא כשאר הספרים אשר שם שכולם סגורים לגמרי
 חזר לסגורו כחכיריו ולא היה נסגר עמו אותו שעה פתחו לגמרי
 כרי לירד דלמה לא נסגר וראה בחוכו גלויות מלאה דם מה
 עשה הולאה הגלויות מן ההיכל ושפכה במקום מדרון ושאל
 מוס מן הכתר ורחץ את המקום שלא ניכר שמץ מן הדם ולקח
 הגלויות ועלה אל ביתו ומלא אותה ויין ארום ושחור כרם וחזר
 וכנס אל ההיכל והחזיר הגלויות למקומה וסגר בית הכנסת
 ולקח המפתחות וקור אל ביתו לישן ויהי כאשר עבר שיעור שעה
 בא המשנה של השר הגדול עם חייליו קרוב לחצי הלילה ויבקשו
 המפתחות מהריב וחקף מסר המפתחות והיה ירא לירד לראות
 מה שאלו רואים לעשות ככה"כ והלך וישב בחלון ביתו וחקף
 נכנסו האויבים והיו מתפשטים ממקום למקום ויש את' מהחיל
 המושל משומר אחר מוליאם ממקום למקום ואח"כ נכנס להיכל
 הזה והולאה הגלויות בידו ומסרה ביד השר עצמו וא"ל הלא
 כמו שהגדתי לארזני שבכל שנה ושנה הורגים איוה גוי או איוה
 ערל ולוקחים את דמו ומעמינים אותו בהיכל עם התורה
 וישמרוהו עד קנ הפסח כדי שיהיו לשיקבו את המלה וחמה מאד
 המושל ויקם א' ממשרתי המושל וא"ל ארזניו אתה מאמין לזה
 הדברים ושמא מה שבגלויות איונו דם מיד שפך ממנו בחוף
 כפו וריתו נודף שהוא ויין אותה שעה א"ל למומר מסקר בנו
 ומשחק עליונו מיד נכהל מה להשיב שיורע שהוא בעצמו נתנו
 וחקף ומיד הכוהו מכת מות למומר הזה ולא הניע לביתו
 לקט'ו וחקף ולאו כל הקיל בפחי נפש וסגרו כה"כ והתוויו
 המפתחות

המפתחות למקומם והלכו להם -
יהי במשמרה אחרונה פתחו כה"כ כמנהגם והתחילו העם
 לבא ולא ירעו מהדבר הזה כלל ויבא הרב להתפלל
 בבקר ועמד וספר להם הנם שנעשה באותה הלילה וקמו כל
 הק"ק הז' וקראו הלל הגדול ועשו כל אותו היום שמחה ומשחה
 ואנכי העבד עלי לספר ולהודות על מעשה שהיה בשנה הזאת
 שנת חר"ב גדולתי שאחר נכרי שמלאכתו לקבץ מן האשפות
 זבל וכיוצא ורחק וכנס לבית א' של יהודים ליקח זבל מן
 החצר והגג וילאזו בעלי הבית ב' יהודים לקראתו לנרשו שנכנס
 פתאום והיו שם נשים והיו מריכין עמו על שנכנס בחיקה והיו
 מכין זא"ז עד שיזא כצבקה גדולה ואומר שהיו היהודים רונים
 להורגו בעבור דמו והכניסוהו במרמה והיו רואים להורידו
 למערה לשוחטו ועבשו כרח וילא מפניהם וכינו ביני נתקבלו
 על פתח בית היהודים וקור ממאה איש וקב' היהודים מרוב
 פחדם שלא יכנסו הגויים ויהרגו נטמנו בכורות והגוי עומד
 ולוחץ רצו היהודים להרגני וכמה ערלים עוברי אורח אמרו לו
 לגוי האמת אהך שיהודים חשודים על הדבר הזה וכבר משנה
 שעברה בדמשק עשו דבר זה בכומר ומשרתו והרגו ליקח דמם
 שהוא צריך לה בעבור המזוה ולא האמנחם בדבר עד שנגעו
 בנם וכינו כיני הלך הגוי עם כמה אנשים לקבול בפני השר
 ושלח השר והביא היהודים וספרו לו מעשה שהיה וכינו כיני
 חכם אותם לברר הענין וככל עוד שהם חכוסים אין יכול שום
 יהודי ללכת בזוק באומרים שהחלתם בערלים והשנה הזאת
 בגויים וכל עת שימלאו איוה יהודי היו מכין אותו ומקלליו אותו
 ובתוך זמן זה זמן א' יהודי לעלחא א' לבא לביתו לישן כדי
 שתקשור לאשתו מזנפת שלה כי זו מלאכתה ורוב מלאכתה של
 היהודים וככל יום ויום נמלאה אלל היהודים ואמרה שתבא
 לעת ערב וכאחת היום יש חתונה אלל הערלים ושלחו אחריה
 לבא לקשור מזנפת הכלה ולא היתה רוצה לילך וא"ל אני רוצה
 ללכת אל העברים כי הם יתנו לי כיותר והפגירו בה עד מאד
 שלא ללכת אלל היהודים אלא אלל ואלכה אלל הערל באותו
 הלילה לקשור לכלתו ובשעה רעועית מקללה והיא עוסקת
 בקשור

בקשור הנו' לעקס לכו לכו ופרחה נשמחה ומתה פחאוס מאריו
דעלמא כמה רחמין מניעים על ישראל עמך אלולי אוקת
הלילה מתה ככית היותים מה יוכלו לענות ולומר ומקום
גדול מולאין לעלילה ומתחמת עלילה אשר תבושין עליה ה
יהודים אין מי שיעשה כמעשך ונסקך וכינו כינוי אחר יום דר
וחקר המושל על ענין זה של כ' היותים ונחברר לו כבוד
גמור שאין זה אלא עלילת סקר בעלמא ונרש היותים מבין
הקוהר וילאו לבתיסם לשלום .

שער המים

דכרי כיבושין הנאמרים כליכור בעת עלידת
נשמים בר מיין .

איתא

כפ"ק דתענית אר"ש כן פוי אין הנשמים בעליו
אלא בשביל מספרי לשון הרע א' רב המנוח א'
הנשמים בעליון אלא בשביל עיו פניו ש כדור א' רב קטינה א'
הנשמים בעליון אלא בשביל ביטול תורה . רב חסדא א'
בשביל ביטול תרומות ומעשרות א"ר אמי אין הנשמים בעליון
אלא כעון גזל מאי תקנתיה ירבה בתפלה . והנה הקו' מפורסמ
בזה בין על השואל כן על המשיב דאין אמר מאי תקנתיה
והא עין הגזל אין לו תקנה אלא בחזרה אפילו הכי כל אלו
ככיות שבעולם א"א אלא בחזרה כרכתיב והשיב את הגזלה
ואם כן איך אמר המשיב ירבה בתפלה דאין תועיל התפלה
כלא חזרה .

וראיתי

בספר עולה אהרן לרב אשכנזי ז"ל שהרניש כוונ
ותור' דכאן מיירי בגזל סוהא של חטים ואשכנז
דחסור לכרך עליה דאין זה מברך אלא מנאץ ואם כן זה
שהחזיר הגזלה א"כ למפרע יש כידו עון שנהנה בלא כרכו
וע"ז קאמר מאי תקנתיה דאפילו השיב הגזלה עדיין יש כוונ
עון שנהנה בלא ברכה וע"ז השיב דירכה בתפלה תחת שגול
הכרכות ע"ש ואין זה אלא חריפות בעלמא . אבל הכר' כפס'
ליושב

ליושב דוראיו הגולן בעלמו אינו מתכפר אלא בהשבת הגזלה
אמנם העונש שמוניע ממנו לכל העולם כמו עזירת נשמים
שלוקין בה הכל מי שגזל ומי שלא גזל ע"ז קאמר מאי תקנתיה
כלומר דאין לו תקנה בשום אופן כי אם בחזרה ורחוק מהשכל
שחזירו כל הגולטים וכינו כינוי הליכור לוקין בעבורם ועל זה
השיב שירכו בתפלה לפני המקום שאל יעניש כ"ע בעבור מי
שגזל אלא ולקח הוא לכרו . ואה"ן דהגולן בעלמו אינו נמקל לו
עד שיקויר הגזלה .

ועי"ל

דע"י שמרכין בתפלה וכופין כל הקהל ומחודים
וכשא' כוידו גולנו נכבנו הא ודאי אותה שעה
מסכימים כלבם להחזיר מה שגזלו ואם אין להם להחזיר גומרים
כלבם דתכף שיבא לידם ממון מחזירין וכיון שגומרים כלבם כן
תכף הקב"ה מקבל מהם ומרחם עליהם וה"ז דומה למש"ל
המקדש אשה ע"מ שהוא לדיק וכמלא רשע דהרו זו מקורשת
דאמרינן שמת אותה הרהר תשובה בלבו והסכים בדעתו לחזור
ממעשיו הרעים דתכף הוי לדיק גמור גם הכא ע"י שמרכין
בתפלה ובתחנונים מסתמא גומרים כלבם להחזיר הגזלה והוו
אז מאותה שעה לדיקים גמורים אפי' קודם שהחזירו .

ובזה

הונח לי מש"ל דאין הנשמים יורדים עד שנמחלים
עונותיהם של ישראל דלכאורה הדבר קשה דהא
אמרינן רוב בגזל וא"כ היכו משכחת לה שימחול להם קודם
שהחזירו הגזלה שזה לדיק זמן וזמנים ואכן כעיון כשעת תפלתו
שנהיה נענים . ואין נענים עד שימחלו עונותיהם של ישראל
אמנם על פי האמור א"ש וכיון דכיון דאנו מרכיבים בתפלה
וגומרים בדעתנו לשוב מהעונות אשר כידינו ואז שפיר
נמחלים עונותיהם של ישראל כיון המקדש אשה ע"מ שהוא
לדיק וכו' ככו' .

ובזה

הונח לי עוד מש"ל שבעון הגזל הנוכחי עולה .
דלמאי אנטריך נוכחי דהא מעיק' מעון הגזל הנשמים
נעצרים מלהוריד על ומטר ומעיקרה לא יש תכואה . ודווקא
לומר דאיוורו שחטאו בגזל אחר שירדו הנשמים ונעשה כחיה .
אמנם

אמנם לע"ד א"ש כי הם משום שנמרו כלכם להחזיר הנזל כביכול רוקם עליהם ונתרצה מהם זאת מה שנמרו כלכם להחזיר. ואם אחר שירדו גשמים וראו ההרווה הכבדו את לכם ולא החזירו הנזלה אז ח"ו הנוכחי עולה ומשקית את יבוליהם ואינו מניח להם כלום מה לאכול.

עוד

אמרו שם אין הגשמים נעזרים אלה כשכול פוסקי דרקה כרכים ואינם נוהגים דבשם שהוא משקר וכלות עיני העניים כן השמים מחקשמים בעבים ולא יבא מטר והם מטטעים וכלות עיניהם ופי' ה"א של רש"י עיקר דאף על גב דיש נשיאים ורות. מ"מ לא יבא מטר דאז הוא מדה כ"מ אבל מה שפירש"י עוד א"כ דמילת אין קאי אשלתם. דחוק לפי הסוגייה דמאי מדה כ"מ איבא.

עוד

אמרו שם דאין הגשמים נעזרים אלה כשכול בעליו אמנה שאין אמנה כמשה וכמתן שגולו ע"י שמשקר עליו שבכך וכך לקח זה החפץ והוא לא כך לקחו. וכן מל שפוסק דרקה הוי אמירתו לנכוח כמסירתו להריוט והוי כאלו גזל לעניים. וה"כ הכי תלקח המוראי שח"א משום גזל וח"א משום שפוסק דרקה ואינו נוהג וח"א משום דאין אמנה כח"א שיטתא קיימי כולו דכולם טעמם משום גזל אלא שכל א' מדבר על סגנון הגזל שהיה בימיו.

עוד

אמרו ז"ל הם רחוקי השמים שקיהם ככרזל. כשכול מעשה הדור שהם מקולקלון מה תקנתם יתגברו ברמזים.

גם

ידוע שמעון מניעת הדין ולית דין למטה הגשמים נעזרים וכשאו"ל א"ל הקדוש כ"ה אף כל אומנתו משפט שנאמר כי ה' אלהיכם משפט. כשאתם נוטלים אומנתו ועושים דין אני מתעסק באומנות אחרת להוריד גשמים בעונתן ולתן שלום בארץ והוא שדור או' ברות קדשו ודין עמך בדרק וכתיב בתריה ישאו הרים שלום לעם וכי ההרים נושאים שלום לעם אלא כשישראל עושים את המשפט לאמיתו מביא הקדוש כ"ה גשמים על ההרים ונותנים את פרים ומסים שלום בארץ.

וכו

ובזה יוכן מש"ה דרק דרק תרדוף וגו' ואז"ל דרק דרק תרדוף הלך אחר ב"ד יפה להטויה הדין לאמתו. עוד אז"ל שני דברים בידו של הקב"ה הנפש והדיון דכתיב אשר בידו נפש כל חי. והדיון דכתיב ותאחזו במשפט ידי שמרו את הדיון ואנו משמר את נפשותיכם וה"כ ז"ל דרק דרק תרדוף. הלך אחר ב"ד יפה ותרדוף בזה שני דברים תרא למען תחיה. ועוד וירשת את הארץ שנתנת את פרוה ע"י הגשמים. ובהעדר שניהם ח"ו ואברו מהרה.

הנך

דואה דעל כל א' מהרכבים הנז' הגשמים נעזרים או בעבור מהפרי לה"ר או בעבור ביטול תור' או בעבור שאין נוחאים ונותנים באמונה או פוסקי דרקה ואינם נוהגים. (א"ה עזרא עטייה ס"ט בזה פירש הרב דמשק אלועזר אשכנזי ז"ל מ"ש במסרה ויכלא הגשם. ויכלא העם מהבוא. שכל שכול ויכלא העם מהבוא הדרקה ח"ו ויכלא הגשם) או בעבור עון הגזל. או בעבור עזי פנים שכדור או בעבור דלות דין אם כן כל שכן וק"ו כשנמלאו כולם יחד כדור היתום הזה שכל העונות הללו הם מזויים חמיר ורשו כהו שונאי עם ב"י.

עוד

רעה חולה אשר מזוייה והוא הנורמת את ווקר השערים כהוה וכמ"ש ז"ל זמרה כביתא חרבא נסיפא כדכתיב תורב בסף א"ר הונא אורנא ששמעה תעקר א"ר ילחק אפי' בית המסוכך בארזים מתנועע וערו ערו עד היסוד. רב הונא בעל זמרה קם מאה אווזה כזווא ומאה סאה דחטי כזווא ואפ"ה ואין קונה רב חסדא זולל כיה ועשה העלמת עין לזה הדבר אכעבי אווזה כזווא ולה אשתבת. וכ"ש וק"ו שעובדים חמיר על דברי הנכבא שזווח ואמר אותי עזבו מקור מים חיים לחטוב להם בורות בורות נשכרים אשר לא וכלו המים שזה הפסוק מדבר תוכחה לבני ישראל שמתחילים דברי שירות ואשכחות דברו אלהים חיים. ובתורים כשירי ענבים של נכרים שכולם דברי חשך ונכלות הוללות וסכלות אשר כל איש השומע ואמר תללנה אינני משמוע וראוי לכרות מהם כבורח מן הנחש והכחוב משבת ואומר עם זו יצאתי לי תהלתי וספרו היכן תהלתו כביכול כדברי חשך ונכלות שעומדים לפופים

באורים

בחורים ובתולות אנשים ונשים ושר המשקים עומד עליהם ער
שבאים לירי שכרות ונכנס הילרי בקרבם כארס בעכנא ובאוס
לירי רקוד ושחוק וקלות ראש וכשעה שאו' המזורר היוה שוי
מזמירות ישראל נחשב בעיניהם כאלו מחרפם ומגדפם ומכטל
שמחתם ובאלו מכה אותם בדברים ואנכי העבד כמה פעמים
דרשהו בדברים להשיב רבים מעון זה ונחקבלו רכרו ועשו רושם
ונחטטל מעט מנהג הרע הזה ואתמהא על אלו חסרי הדעת
דאיך יקבלו על עצמם קללת רז"ל שאמרו אורנא ששמע תעקר .
בית שנשמעים בו דברי שירי עגבים יחרכ ואכרו גופם וממונס
בעבור הנאת שעה לפי דעתם שהרי אז"ל קללת ת"ח אפילו
על חנם היא באה . מכ"ש אם אינה על חנם ואיך בקום עשה
מגרים היל"ר בהם הא וראוי מי שכותר כזה הרע יורה על
נשמתו שאינה זכה וברה ועליו נאמר ונפש רשע אותה רע
ומון במינו אינו חולץ וחס להו לכני ישראל הקדושים לטמא
עלמן בדבר הרע הזה והעושה זאת אינו אלא בהמה בדכתיב
"בערתי הקדש" מן "הכית ר"ת בהמ"ה לרמוז שמי שעושה
כזאת אין נפשו אלא נפש הבהמית ולא נפש מעוהרה . ולמה
לא ישתעשע בשירי דוד עבדו ולפעמים שמרוכ שמחתו ושעשועו
בדברי אלהים וזכה לרוח קדושין בדכתיב באלו שעה וקיה כגון
המנן ותהי עליו רוח ה' ואיך יכרח האדם מהתועלת וירדוף
אחרי המזיק לו . באופן שחיובא רמיא על חכמי הדור ומכהיגו
שלא להניח מכה זו מתהלכת במחנה העברים ותמיד ישומו עין
השנחתם על הדבר הזה .

והנה

ראה ראיתי להנאון בעל עיון יעקב ז"ל שכ' דה"ט
דהנשמים נעצרים מפני כיטול תורה מטעם דלעול
דא' ר"ש כן פוי כשכיל מספרו לשה"ר ומאי תקנהו דמספר
לה"ר יעסוק בתורה שנאמר מרפא לשון עץ חיים וזה שמכטל
מת"ח נענש על לה"ר בעלית גשמים . ודבריו תמוהים דאטו
עון כיטול תורה לא סנו לכרו שבעבורו יתו הנשמים נעצרים
אף שאין לה"ר ואדרכא יש לדקדק בהפך דכשלמא כשכיל כיטול
תורה ניחא שפיר דהוי מדה"ר כ"מ דהתורה נותנת חיים כי חיים
הם למוצאיהם כפה ואורך ימים כימינה . וזה שלא עסק בתו'
דחוי

דאוי שלא יהיו לו חיים כאשר הוא כחר מש"ה הנשמים
נעצרים ולא יהיה לו עור חיות . אבל לשה"ר מאי מדה כ"מ
איכא שכשכילו יהיו נעצרים הנשמים וע"ק כמה נפסק על
האומר כשכיל לשה"ר הנשמים נעצרים דאוי יש כיטול תורה אם
כן בלא"ה הנשמים נעצרים כשכיל לשה"ר . ואי ליכא כיטול תו'
א"כ תו ליכא עונש על מספרו לשה"ר דהא כבר נחקנו בד"ת
ולאח יש ליושב בפשיטות כוראוי שנס כעון לשה"ר שהנשמים
נעצרים איכא מדה כ"מ כמו שהכרו ר' ינאי מאן בעי חיי כנוף
כ"ע ואתו לנכיה פתח להו ספר תהלים שסס כתיב מי האיש
החפץ חיים נכור לשונך מרע . הרי שהלשון הרע מונע את החיים
א"כ שפיר קא בעבירו שיהיו הנשמים נעצרים וליכא עור חיות
לכני הא"ס .

עוד

לע"ד כמ"ש זהר חדש אר"י ברות כרוחה שכל המספר
לשה"ר נידון בלרעת אז"ל רש"י א"כ יהיו חס ושלום כל
ישראל מזרעוים דהא אמרונן הכל כל"הר אז"ל הקדוש ב"ה
פרה אותם תחת הלרעת עניות דשניהם שוים דהעני ומזרע
תשוב כמת . ואם כן לפ"ו שפיר קאמר רבשכיל לשה"ר יהיו
הנשמים נעצרים ויהיה הכל כיוקר ונחסר ממנס ואחו לירי
עניות וזה מירוקק אומרם ז"ל יאה עניותא לישראל כוורדא
סומקא לקוסיא חוורא דה"ע דנאה משום שהיה להם עניות
תחת הלרעת ואין לך טובה גדולה מזה וכן אז"ל דאין הנשמי'
נעצרים אלא אם כן נתחייבו שונאיהם של ישראל כליות והיינו
משום דאין בעל הרחמים פוגע כנפשות תחילה ולכך כתחלה
מחסר ממנס ע"י עלירת הנשמים ודרך אנכ ראוי להקדק
בדבריו רז"ל באומרם כהאי לישנא אין בעל הרחמים פוגע
כנפשות תחילה דהול"ל בעל הרחמים אינו פוגע כנפשו' תחי'
אמנם לע"ד דאין לרמוז דאם יש מדה"ר שגוברת על מדה"ד
אז אין פוגעים כנפשות תחלה אבל היכא דליכא מדה"ר כנון
שגרמו כמעשיהם להפך מדה הרחמים למדה"ד וכז"ל אוילתם
לרשעים שמהפכין מדה"ר למדה"ד אז כוראוי שפוגעים כנפשות
תחלה וז"א אין בעל הרחמים ר"ל כשלא יש מדה"ר שהפכות
כמעשיהם למדה"ד . אז פוגע כנפשות תחלה ומש"ה קאמר
ג"כ

נ"כ אוי להם לרשעים שמהפכין מדה"ר למדה"ר שע"י זה פוגע בנפשות תחלה ואזי ואזי עליהם דייק' שגרמו להיו' כפרע מנופם החלה ולא מממונם.

ועוד

נראה לפרש על פי מדרק"ל דהנזקים נפרעים מהם בעדיהם וב"ח בכנוניות וידוע שפעם קורא לחוטא מוזק ופעם קורא אותו חובה וכמו שחרנס חטא חובה וכודאוי כשיהיה חוטא כמרר ולהכעיס נקרא מוזק וכשיהיו העונות אינם במזיד ולהכעיס אזי הוי דינס כחוב שנפרעים ממנו בכנוני' והנה כפי מדת טובו ית' שהוא רב חסד ומטה כלפי חסד וכל חפלו ורזונו להיטיב ולוותר וכשעה שהרשעים מהפכין כמעשיהם מדה"ר למדה"ר כב וכול זער לנכוס הרבה ואין לך מוזק גדול מזה שדינו בעידות ולכך פוגע בנפשו של אדם שהוא העידות ומש"ה אוי להם לרשעים שגרמו זה להיות נפרע מהם בעידות בנפשואם ולא כממונם.

וי"ש

הנביא ירמיה ע"ה בעת אשך עשה בהם דייקא בהם ולא כממונם ועין שבעת אשך גוברת מדה"ר על מדה"ר וממ"כ הם נחתיבו בחחלה ולא ממנום ובמקום אחר פרשתי עפ"י מה שידוע דעפ"י שורת הדיון הנפש החוטא היא תמות אכן מרוב רחמיו ית' ותמיד גוברת מדה"ר על נדה"ר משום שרב חסד מטה כלפי חסד נוטל זריק א' ומכפר על הדור אף שהיו הרוב ח"ו חייבים. אכן כשהרשעים מהפכין כמעשה מדה"ר למדה"ר א"כ לפי שורת הדיון כי הרשעים יאבדו והצדיק יענוד וזהו דקאמר ירמיה בעת אשך. שגברה מדה"ר עשה בהם ולא כי שלא אלק בעבורם. וזהו מדוקדק גם כן אומרם אוי להם לרשעים שמהפכין מדה"ר למדה"ר. שהול"ל בקיצור אוי לרשעים וכו' ומאוי להם דקאמר אלה לפ"ד א"ש ראוי להם. שנמולט ישוב כראשם ולא שילך הדיוק בעבורם.

באופן

דמכמה עונות הוא סיבת מניעת הנשמים ואם כן ראוי להשגיח ולירע דאיוזה עון מהנו' מזוי כוותר כדי להזהיר את העם לשוב ממנו ולרחות את הנזרה אשר נגזרה בעבורו וכדאמרין במסכת תענית דזקן שבהם אומר לפנייהם דברי כיבושין ואומר אחינו בית ישראל אין התענית והשק

והשק גורמים אלה העוקר החסוכה דלא כחוב כאנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלה וירא אלהים כי שבו מדרבם הרעהומון החמם אשר בכפיהם. והשק והתענית אינם אלה מכשירי החסוכה דע"י שמתעל' נשבר לבו לב האכזר ויוכזר וידע כי על פת לחם יפצע נכרי. וכן השק ע"י שרואה את עצמו לוכס מלבוש הכהמות והוי ככהמה כוראי נשכר רוחו בקרבו וישיב אל לבו לשוב בתשובה שלימה ולכן שובו שובו בית ישראל מדרבם הרעים וממעשיכם המקולקלים וחוקו על עצמיכם ועם עפיכם ועוללכם כי אלה האין מה עשו עוללים שאלו לחם ופורם אין להם. גם העניוים והאביונים מבקשים לחם ואין ויאלו כל העם ללקוט ולא מצאו כי כל השערי' נעלו על חד עשר והיה בכל יראה וככל ימצא והפילו את המלא ימצא המעט זריק הרבה ואין יד העניוים משגת לקנות מה שזריק להם וגם מעט ורעים החטים והזונים שרובה זוכים ואינה נאכלת לרוב מרירותם ואנשי העיר נסכו בשוקי' וכרחובי' והלל כל פינה וארכובו על פת לחם זר ומכיער חשך משחור תאורו לבנים מעביר ומלא שחורים ומערכין בהם עפר ואפר ויאל חשך כילו מוז ותכן כל חיד טעועמו אומר מר לי מר והילדים לוועקים אבינו הכה לנו לחם לאכול כי רעבים אכחנו והם פורשים וכיכים גם הוא פורש וכובה ויאמר להם שחוקבנו עתה אלק ואחיבא לכם לחם לאכול וחכף הולך ויאל מן הבית הלוך ונסוע ממקום למקום ומשוק לשוק כדי להמליא טרף ומזון להם שהוא יכול לסביל הצער והתענית אבל הילדים רכים לא יוכלו לסבול הרעב ויהי לעת ערב חזר לביתו ריקס כידים רקניות ועיניהם של התינוקות תליוות ולופות עד שיכא אחיהם ויהי כאשר בא ולא ראו לחם כידו נעו כולם בכביה האשה והילדים ותעל שועתם אל המרום ובתו טוות. מאריה דעלמא עמוד מכסא דין ושכ על כסא רחמים וחוס על אלה האין קול גדוים אתה שומע שאינם מבחינים בין אחיהם שכשמים כי הוא הנוקן לחם לכל כשר לבין אחיהם שילרם. אבות יאכלו בוסר ושיני בניס תקהינה.

אחינו בית ישראל שאו למרום עיניכם וצבקו אל ה' ככל לבבכם על מכה הרעה הזאת ושימו דעתכם וראו מאי דקמן שהשמים מתקשרים בעבים ומתחילים להטיף טיף טיף ורוח עברה ותטהרם והשמש ילדה על הארץ כתקופת תמוז ודומה לאשה היושבת על המשבר שזועפת כחכלית ואינה יולדת וכמ"ס תנא רבי רי"ם אפילו כשעה שקיע נעשה כחורין להוריר על ומטר רוח עברה ותטהרם ודומה לאשה עטרה ופיר' הרו"ף ז"ל שכשם שיש לער לעולם על עזירת הנשמים גם השמים מטטערים כשהן נעצרים כמו אשה תקריב ללדת שהולד מטטער כשהוא נעצר ברחם אמו וגם האשה מטטערת הרבה וכשם שכלידת האשה היא מתרווחת . כך כירידת הנשמים השמים מתרווחין ושמים . היו מבואר דעזירת נשמים דומה לאשה שיושבת על משבר וזועק' בחכלית ואינה יולדת וכל מי שזומע קול צעקה ובכייתה בוכה עמה כי פסע כינה לבין המת וכל שכינותיה בוכים לקולה ולצערה ומקורוה לבס ואמרו לה שה' ילילה ויהיה גמרה לטב . כן נמי כעזירת נשמים הכל בוכין וזועקין ועיניהם למרום לרחם עלוהם שכל חיי האדם תלוי בהם והנה רמה שדימה השמים הנעצרים לאשה שקרבה לילדניחא . אכל הנביא דימה ישראל לאשה הרה שתקריב ללדת כן הוינו מפניך ה' . דמתו כוננתו כאומרו כן הוינו מפניך ה' ומה דמות יערוך לזה .

אמנם שמצחו מפי קרום הרב וונה שושנה אשכנזי ז"ל שהיה מרדק"ך אומר תקריב ללדת דהול"ל תקריב ללדת מהו תקריב פועל וולא לאתרום ויהיה אומ' עפ"י מה שידוע דטעם הוולדת שמחוייבת להביא קרבן . משום שכשעה שזרעת לילד מרוכ צערה נשבעת שלא להזקק עוד לבעלה ואחר כך הולכת וזוקקת לבעלה ועוברת על שבעתה מש"ה מחוייבת להביא קרבן כעבור השבעה . וכן בני ישראל כשנפלוס באיזה צרה לזעקים ומתוודים ומעידין על עצמם שמים וארץ שלא יעשו כדבר הזה וחזרין בתשובה ואח"כ כשחשבו ה' הרה והיחה הרותה חזרין לקלולס ואינם זוכרים מה שעשו שהעידו על עצמן שלא לעשות עוד כדבר הזה וזה ממש מ"ס הנביא כמו

כמו אשה תקריב ללדת . דהיינו תקריב קרבן בלידתה משום שנשבעה כשעה שזרעת לילד שאינה נזקקת עוד לבעלה . ואחר כך כשחשבו הסכנה חזרה . כן הוינו מפניך ה' ממש שכשעת הצרה לזעקין וחזרין בנו וכשחשבו ה' הרה לנו חזרנו' לסורינו הרע .

וא"כ

אשה ידויה הכיטה וראה עד היכן הניעה רחמנותו עמנו אנחנו בני ישראל שנלוו וידוע לפניו שבעבור הצרה חזרים לקורס ואפ"ה אינו רנס אלא עפ"י אותה שעה ששכין בה וירא און ולא יתכוונן וא"כ אחינו בית ישראל שמעו וקדעו אל לבבכם ואל כנדיכם על הנזרה הקשה הזאת כי כל יסורין שכעולם אדם יוכל לסבול אבל הרעב מי יוכל לסבולו וכל אחד לזעק ואומר טוב מואו מחיו מיתה א' ולא חלף מיתות ככל יום כראותו ילדיו ואנשי ביתו רעבים גם למאים ולזעקים ואינם נענים וכל זה הצער לנו אנחנו בני ישראל שאין כידנו מלאכת יד לפרנס את עצמינו כמו אנה"ע שכל מלאכות הקשוכות בידם וכבר אז"ל שב שני הוה כשנא ואכב אומנא לא חלף . הביטו וראו אם ראייתם מימיכם ערל או גוי כנוני עומד על הלחם לקנות שכל בעל הבית מהם הוא ואשתו וכנוי כולם באחד עסוקים במלאכת יד ויום ולילה לא יזבחו ובעת הקציר יחד כולם לוקחים בתורת מוקדם ממלמדיהם על המלאכה שלהם וקונים כל מה שצריך כימות הקורף להם דגן תירוש ויבאר וכדומה לא כן בני עמינו שרובם ככולם אין בידם יד שיוכל להרויח ממנה אלא כל אחד ממלא ים מאין כמאן ומתן שלו ורובה לקלוט מהאוויר ע"י תחבולות וערמות ואם עבר עליו יום או יומים ולא הרויח חכף יבא ראוי לקבל צרקה ואפי' יש ביניהם איזה נולאכות אינם מלאכת יד ממש כמו סרסרות ושולחני שכל קרן שלהם השוא והספק והגבול והגנבה וכמו שאנו רואים בילדיו העבדים כאשר יגדל הילד ויהיה בר עונשים יניח בכיסו סך מה מעט מזער מעות בעין ועושה עצמו שולחני ויולא וילקטם את הבריות וילא ע"מ כן לגנוב ולגזול . אוי לה לאותה מלאכה אשר נהג בה שהכניס עצמו כשכנה בעק"ז ובעק"כ ואוי לו לאותו הרווח אם מועיל לבלום

כי לא יכון אדם ברשע והתשיף עיניו כי והיכנו מלבד החילול
 ה' ח' אשר נילר מהם וכמו שאנו רואים בעינינו שכל שועלים
 קטנים מתבלים גרמים שעשו לבית ישראל שכלה לבין הגוים
 ואומרים עליהם שכל היהודים גנבים ואברהם האמונה מבני
 ישראל וכורחים לישא וליתן עמהם הרחק כמעטוי. הוי להם
 לאלו השועלים ולאביהם שלא גדולים במלאכה שיתפרנס ממנה
 בהיתר ולא באיסור וכבר ארו"ל כל מי שאינו מלמד בנו
 מלאכה כאלו למדו לסטיות. ותמנהו על היהודים אשר כיצר
 הזאת נעמי אר"ץ טובה ורחבת ידים אשר אין משנית' ומכניגים
 את בניהם לעשות מלאכה נקיים שעלנה נאמר והתקמם תחיה
 את בעליה.

והיותר

קשה על בני העניים שמקטנוקם אוחזים מעשה
 אבותם בידיהם וכשיחילו להלך על הגלויה חקף
 ומיד הולך ומחזיר על הפתחים לוקח פת לתם וראוי לנעור
 כאלו הילדים שבינו בינו והיו מורגלים בכך וקשה עליהם לפרוש
 והיו עניים כל ימי חייהם. וכן כל אדם ואדם אשר יש יכולת
 בידם ליהנות מניגעים ממעשה ויהיה אסור להם להטריח על
 הליבור ולהיות מחזירים על הפתחים. דרוקף ה"קיה ה"אוי
 לינתן היה לאיש זקן או חולה או דרס או פסס או עור שאינו
 ראוי לשום מלאכה לעשות כזה הוא דרמא חובבא על הליבור
 לפ"נסו דא"ה ימות כרעב אכל את האם הוא בחור או קטן שיוכל
 להחזיק בשום מלאכה ומניחה והולך ומחזיר על הפתחים וס'
 אינו ככלל חובבא על הליבור לפ"נסו כי הוא מאכר עצמו לדעת
 ואדרבה ראוי לנעור בהם דלא אחו למיסקר.

ואיד

סיחה על דבר שכעתה טובו טובו בית ישראל
 מדרכיכם הרעים וכל א' ואמר בשלי ה"רה הזאת
 ולכ יודע מרת נפשו וכל בית ישראל יבכו בכי גדול מבכי
 נהרות ותדרגה עיניהם דמעה כי שערי דמעה לא נעלו וכן
 כתיב והנה נער בוכה ותחמול עליו שאו עיניכם למרום מלאכי
 מרום בקשו עלינו דמיום עשה עמנו אות לטובה והרמת ראש
 לעיני העמים כי הם מודים בפייהם ואומרים כשמתפללים בני
 ישראל על הגשמים או על שום דבר שלא תבא הם נענו' ומבטלי'
 את

את הגורה ועכשוו מה יאמרו נא אל תכישנו נא אל תשיכנו
 רוקס מלפניך נא הכט אל עונינו הכיטה וראה את יש מכאוב
 כמכאובינו הווקר השערים מזר אחד ומיועט המשא ומתן
 מזר אחד וליאה לשוק כביאה אחיה רוקס רוקס והחרון כים
 מזר אחד והחמם מזר אחד אכלונו הממונו ויאכלו גם אכול
 את כספיו לועקים הכ הכ ומכיס ועיניסים וכידם מקלות
 עומדים על ממונו עד שלא שקעה שמה של לרה ור"ה
 זומח"ה יולאין כז"ר ונכנסים כז"ר לרים דרפנו ואין מולא
 קורה רוח אפי' שעה כי אין שעה בלא רעה. ועד ארניעה.
 אין רגע ולא פנע הפס כסף לא נשאר כי אס בוויחנו מוליחין
 הרבה ומכניסין קמעה היליאה יתירה על השכח ואין יודע
 כמה משתכר החנות פחותה ואין קונה רלים אחר פרנסתם
 ואינם מניעים לחזי שיעור ואפילו לשליש ולרביע לא שמענו
 ואין משית ידו לפיו הלואי שכר עמלו למונו ולא אדם לפעולו
 ולעבודתו ערי ערב קביט חביט כוליה יומא חזיל ואחיבורים
 דקניות הכנון חן לוין ואיכלין ותקלר כפס העם על המחיה כי
 שחה לעפר נפשינו למח ה' תעמוד מרחוק תעלים בעתות לרה
 למהתמאס יניע כפיך בני אברהם אהובך הנם שאנחנו יודעים
 שאין בנו ק"ח לטיבואה כי הכל חייבים נגדך ולא תשיד ח"ו
 דעכיר דינא בלא דינא. כעוות מלח דפקנו דלתיך וכבן
 המתחטא על אביו שיעשה לו רעונו ועושה לו רעונו אפילו אם
 הבן עומד ומבטיסו וכוור לנו היום ברית שלשה. וכעל מעלנו
 הגורה הקשה. ואם לא תתמכנו אין הקומה למפלחנו ואם
 תפנה לתעאחינו אברהם תקיחינו וראה בעין תמלחך לרה נפשינו
 וועקים ברמע בככי ובחטונים באנו לפניך אלהים אהה ידעת
 כי לא להכעיסך נחכווננו אלא וריונו הרע גבר עלינו ע"כ מחול
 וסלח לנו כדכתיב סלח נא לעון הזה כגודל חסדך ובאשח
 נשחת לעם הזה ממזרים ועד הנה ואם נאמר ויאמר ה' סלחתי
 כדכריך ופתח לנו היום חולרות שמים לתת מטר על פני ארץ
 נשמי רעון כרכה וכרכה נשם יורה ומלקוט ורוח פני חבל
 ויודע היום שמך כגוים ואמר כל העם אמנ. ויאמר אחר כך
 למענך וכו'.

שער כנסת ישראל

ידוע היכר ומפורסם הוא שאינו חפץ הקדוש ב"ה כמו
 שמלמד קטיונוריוא על בניו בני ישראל ואין אהוב
 לפניו כמו מי שמלמד סניגוריוא עליוהו דמרוכ אהבתו עם יש'
 קרא אותם בניו ואחיו רועים וכל הנוגע בהם כאלו ח"ו ככיכול
 נוגע בככת עינו ולעירם לער הנכוס ח"ו וככל זרתם לו זר
 וכמ"ס ז"ל כמדרש תיזלים על פסוק יעקב ה' ביום זרה אהי
 הקב"ה כשעה שמגיעת זרה לוישראל ומבקשים אותו ומשפין
 ככורי עמהם אענם שנאמר וקראני ואענהו משום שאני עמו
 בלילה משל למה ר' רומה לאשה עוברה שהיא עם אמה ככעס
 כשעה לירחה עלתה אמה למעלה לנג ותיקה היא טוחת מלמע'
 ואמה שומעת קול בתה טוחת וטוחת היא נס כן כנדרה והיו
 הסניגות אומרים לה מה עיכך וכי את יולדת עמה אמרה לה
 בתי יולדת כעצ'ר אעפ"ו שהכעיסה אותי איני יכולה לסבל
 לערם ולסבול טוחתיה אלא אני טוחת עמה לפי שזרת בתו
 שלי היא כך כשישראל שרונים בלילה על פי שאינם עושים
 דעונו של מקום ולועקים על הדרה וכוכן למטה הקב"ה לנעק
 וכוכה עמהם מלמעלה שנאמר ויקרא ה' לבנות ביום ההוא
 לבני ולמספר וכו' ולא עוד אלא זות להשמים להתחבל עליהם
 שנאמר אלפים שמים קדרות ושק אשים כסותם אמרו מה ז'
 לשנויית' למה אתה לועק וכוכה עמהם והלא הם בלילה ולא
 אתה ועור הרי מכעיסין לפניך ח"ל איני יכול לסבול טוחת
 אלא הריני טוחת וכוכה עמהם לפי שזרת בני שלי היא עכ"ל
 והרואה מאמר זה יאחזמו רעד ולא יתנו דברים הללו ליאמר
 עליו ככיכול אלא מתוך חיבה ותיקה שנודעת להם למקור וכמ"ס
 התנא באבות כעבור זאת האשעה שמקלקלת השורה וכול' להוית
 דברים אלו מפינו וכמ"ס ל במדרש חיות על פסוק ראשך עליו
 ככרמל אמר הקב"ה הרשעים שכנס חכובים עלי כאלהו שעלה
 להר הכרמל ודלק ראשך בארנמן אמר הקב"ה הרלים שכנס
 חכובים עלי כדור מלך ישראל וכדמיאל אים תמורות כשונת
 בין הסוחים מה שזנקה נכרת בין העשבים כך ישראל ניכרים
 לבין

שהתורה נקראת מים שנא' הוי כל זמא לכו למים ויש ככתה
 ג"כ להחיד הזומא וכמ"ס ז"ל אס פגע כך מנוול זה משכהו
 לכיה המדרש ואס אכן הוא נימות דכתוב אכנים שקרו מים .
באופן שלא כשאר לחוטה עוד טענה שאין בו כח להסתעפות
 כל אלו התעניות דילמוד בתורה יותר מפדילמודו
 בטורה שלא יעשה עוד עולה ויחסרט על העבר ורו לו כוח
 ויקיים מה שאמר התנא למור תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה
 אכלו הוא לא ילמוד אותה ע"מ כן אלא יעשה הדברים לשם
 פועלם וסוף הכבוד לבא זהו הקון הראשון לשכ . והקון הב'
 הוא ג"כ כשכ ואל תעשה כלי טורח ועמל כלל והוא אחר ששכ
 ורנול עצמו להיות מעביר על מדותיו ולהיות מהנעלבים ואינם
 עולבים וכבר אז"ל נושא עון ועובד על פשע למי נושא עון למי
 שעובד על פשע כי כמו שהיא לא הקפיד כך לאו קפדיכסדיא
 ומעבירין לו כל פשעיו ועליו נאמר ואחזכו כלאה השמש כנכורתו
 והשחא חין מקום למדה ר' לקטרג עליו באמרה לה הרי ק"ו
 ומה בשר ודם שהוא קצר אפים ואש"ה ככס את יצרו ועכעו
 וקבל עלכונו של חבירו ולא הקפיד עליו ומתל לו אס כן ק"ו
 להקב"ה שנקרא חרף אפים ורכ חסר עזאכ"ו שראוי למחול לו
 פשעיו והכן אדם עלמו ישא ק"ו מהקב"ה ומה הקדוש ב"ה
 ממ"ה וארון כל הנכראים והכל לפניו כאין ואין קרד לנדלתו
 ואפ"ה נקרא ככיכול מלך עלוב ומחול וסולח למכעיסין לפניו
 תמיד ח"כ ק"ו כן בנו של ק"ו לכני אדם שהס כאין מטפה
 סרוחה וסופס להלוד למקום עפר רמה ותולעה שאין ראוי להס
 להקפיד על חבירוהס וראוי להס להעביר על מדותיהס והתקון
 הנ' משז"ל כל העונס אמן בכל כותו אפי' היה בו שמץ מינות
 מוחלים לו עונותיו נס יכוין כסירת הים לאימרה בקול וכשמחה
 רבה כאלו אותה שעס ילא ממזרים וכדאמרו במדרש ויסע משס
 את ישראל מים סוף שהסיעס מעונותיהס שכל מי שנעשה לו
 נס ואומר שירה מוחלים לו כל עונותיו וכתב הירשכ"ו זיע"ה
 שזכו שכחוב ויאמרו לאמר ר"ל שזווננו לומר אותה בכל יום
 בשמחה רבה כמו שאמרנו אותה כשעה שילאנו ממזרים ואז
 ומתלו עונותיהס כמו שמקלו אז להס גם לרין השכ שישמע
 כחשק

כחשק דכרו חת' הדורש דכרו יראת שמים ואגדה שמושבין לכו
של אדם ואח"ל שכזה יהיו נמחלים כל עונותיו וכמו שאמר
בשופר טוב כשעה שהח' יושב ודורש דברי אגדה אומר הקב"ה
אני מוחל ומכפר עונותיהם של ישראל ולא עוד אלא כשעה
שעובין אמן יהא שמיה רבה אחר הדרשה אפילו אם נחתם גוף
אני מוחל להם ומכפר עונותיהם גם אז"ל השומר שבת כהלכתו
אפי' היה עובר ע"א בלגוש מוחלים לו ע"כ עונותיו ועוד א"ל
כשעה שמקדש ליל שבת ואומר ויכולו באים כ' מלאכי השדת
ושמים ירם על ראשו ואומרים לו וסר עוניך וטאתך תכופה
וכתב הרב בעל רעת חכמה מדאמר מוחלים לו ולא הזכיר
שטריך יסורין ומיתה כמ"ס בכריתת דר' ישמעאל לריך לומר
דשני שמירת שבת דאם שמרו כהלכתו וזכה להשריאת שכונה
עליו אז אף אם הטומאה נרבקה בו בחוץ גדול השחלק ממנו
כהמס דונג מפני ראש ולכן לא הזכיר יסורין ומיתה גם ישנים
ויעריב בבית הכנסת ויתפלל בכוונה ומעומקה דלכא כדכתיב
מעמקים קראתיו ה' ואמרו בזה הקדוש ו"ל אימתי ארדע
בר נש מחוכו ר"י אמר כתב קמיה מלכא קרישא מחוכו ולו
לוחא מעומקה דלכא וכן אז"ל במדרש דכמו המקה סנכס
בו טמא ויולא ממנו טהור כך כתיב כנסיות בני אדם נכנסים
בהם כשהם טמאים ויוצאים מהם טהורים והעקר לעורר הכוונה
ולהיות מתפלל מעומקה דלכא הוא שיבכה בדמעות שלוש
בעומדו בתפלה ומכ"ס כשעה שהוא מתעורר על עונותיו יתעורר
בבכי גדולה ויאמר איך ארום ראשי לפניו ית' ומה לי להשיב
כי עונותי עברו ראשי ואין לי פה להשיב ולא מלח להרום
ראש והדמעו' שמוריד ירחץ את מלחו בהם אשר עונותיו נרשמים
שם במלחו וע"י הדמעות יהיו נמחקים ולא יסאר מהם רושם
כלל וגם המזיקין אשר נקהו מעונותיו ימחו מהדמעות האלו
ומחקבלת תשובתו כמהרה וכמו שאמר בס' התקונים על פ' אהנה
כשר כוכה מיד ותחמול עליו כיון דאתעררו ישראל בבכיה מיד
השכינה מרחמת עלויהו כרחם על בניו ואף ע"ג דכתיב שובו
עדי ככל לבבכם בלוס וככו ומספר היינו למי שיש יכולת בידו
ללוס א"ל כומן הוס שאין יכולת ביד האדם ללוס מכמה טעמי

וכמס"ל די בככו ומספר הדברים האמורים למעלה שעל כולם
אין אדם יכול לטעון עליהם שאין בו כח לעשותם כי כולם נוחים
עליו ורוכס כשכ ואל תעשה.

עוד סגולה נפלאה להיות מתקבלת תשובתו ואינו לריך
סגופים ותעניות הנה כבר הארכנו לעיל שעסק התור'
לשמה יועיל במקום תענית האמנם מלאנו ראינו משם האר"י
ז"ל שלימוד בספר הזהר והתקונים הם יועילו לכשמה לקודקך
מאד אעפ"י שאינו מכין האדם עומק כוונתו דאפילו לפי פשטות
דבריו הם דבריו מוסר השכל וכל דבריו בגחלי אש וכנסים כלב
הלומד והסומע וכפרט אם יתעורר בבכיה וכשברון לבב
כשלימד בספר הזהר אין ספק שנמחלים עונותיו וברחו המזוי'
והספ"א ממנו הרחק כמטתו ומכ"ס אש ילמוד לימוד זה כלולה
מחנות לילה ואילך שיעיל מאד לזכך נשמתו אחר שכובה על
גלות השכינה והתרכין והגלות ואח"כ יסב וילמוד עד שיעלה
עמוד השחר ויחבר לילה ויום ועליו כאמר יומם ויום ה' חסדו
שחוט של חסד משוך עליו כל היום משום דכלולה סירו עמי
וגם כשכתות לא ילמוד אלא בספר הזהר שהשבת קדש וספר
הזהר קדש ואם לא ירו כחכמת הקבלה ילמוד כיום השבת
ויהיה לו סיוע גדול בלמודו וכבר כתב בשכתי האר"י ז"ל על
אחד רשע שבא לפניו ורצה תקון לעונותיו ממנו ומכלל התקוני'
שמקר בידו שילמוד בכל יום כמה דפים מספר הזהר וסגולת
לימוד ס' הזהר יועיל לאדם להכניס יראת ה' בלבו.

והנה כוראי כשיטתו דברים האמורים לעיל עם עסק
התורה מזה מוכח דתשובתו ששכ היא מאהבה וכבר
ידוע מה שהקשה בעל מקורת הגדול כשם רא"ס מטוטילה על
הא דר' ישמעאל שהיה דורש ה' חלוקי כפרה שטריך יסורין
ומיתה עם התשובה מהא דאמר ר"א כמתני' תשובה ומע"ט
כתרים בפני הפורענות ותיר' דהכריתת דרבי ישמעאל מוירי
כששכ מיראם ונשאר שנגות ולכן לריך יסורין ומיתה לסלק
השגבות ור' אליעזר מוירי ששכ מאהבה ואז דיו כתשובה לחור'
ולחכי טרח תנא דירך וכתב תשובה ומע"ט ר"ל לרמוז על קשאו'
מאהבה שזרונות נעשים לו כזכות והו כתרים בפני הפורענות

וכזה הונח לי מה שהיה קשה לי על ההיא כריותא דר' ישמעאל
מהא דאמרינן בנמ' עבר אדם עבירה ונתקרט מיד מוחלט
לה ע"כ עונותיו דו"ל דההיא איירו כששכ גאחבה ומדבר
דבי' יונה ולא לנו תי' אחר דלא פליגי כריותא דרבי ישמעאל
ומתני' שיש כ' מניס כחוטאים בעלי תשובה אחר כמי שעשה
תשובה ושכ שכר השלים חוקי תשובתו ועל זאת החשו' אמרו
שליך עם התשובה יסורין ומיתה והמין הכ' שמפחד תמו
ומתחוק בכל יום בתשובה כל ימי חייו ועל תשובה כזו אמרו
תשובה ומע"ט כתרים בפני הפורענות והוה שאמרו תשובה
ומע"ט ר"ל תשובה שיש אליה מעשים טובים ועוד תיר' הוא
ז"ל דמתני' איורי רעבר פעם ח' ולא שנה וכריותא איירי דשנה
בה כמה פעמים לפי' לריך יסורין ומיתה למדק אוחס חבילות
של העבירות והוה שאמר עבר על כריותא וכ"ד כלשון רבי
עו"ל שיש חלוק בין יחיד לרבים דברכים תשובה לתור מועיל
אפי' בכריותא ומיתה כ"ד אכל תשובת יחיד לריך ר' חלוקין
כפיה ההיא דר' ישמעאל והוה שאמרו עבר אדם על עשה וכו'
וקיים וכתב בספר מקורת הגדול הנו' וז"ל ולפי' ברבים ששנו
מקמת יראה אעפ"י כן זדונות נעשות להם כזכיות ולכאורה יש
לדקדק עליו מדכתיב שוכו עדי כלוס וככו ומספר דהשתא
ל"ל לוס דהיינו יסורים הא כשכ מאהבה לא בעי יסורין וי'
כפשיטות דהא דקאמר וכו'ס לאו למימרא הומוס שקלכו בעלי
המוקר על החוטא דזה ודאי לא אפשר להם לנכור לעשות כן
אלא מאי דקאמר כלוס ר"ל שיגורו איזה תענית לכור פעם או
כ' דוקא לרשות הרה שגזורה עליהם שע"י שיסובו וילומו הויה
השובחם מאהבה באופן דלא איירי קרא כלומות שקלכו על
האדם החוטא וכזה נחויש גם כן מה שהקשינו לעיל מהאי
קרא דולפי מ"ס לק"מ ועוד תיר' הרכ הנו' על ההיא דר'
ישמעאל דאיורי כשכ הוא עלמו וההיא דתשובה ומע"ט
כתרים בפני הפורענות אס השיב רבים מעון אז זכות הרבים
תלוי בו וטעמו נמקל לנמרי .

וכבר

כתבתי במקום אחר שכל החי' הללו רמוזים בתשובת
דמע"ה כי כנגד החי' של רבי' יונה שאמר דאס שכ
בתשובה

בתשובה על אחו עון ולא כזכר עוד ממנו אז לריך יסורין
ומיתה אבל אס אחר ששכ תמיד לא זו מעיניו עון זה וכל יום
יום וזכר ממנו וכוכה ומתקרט עליו אז אין לריך עם תשובה
זו לא יסורין ולא מיתה והוה שאמר דוד כי פשעי אני ארע
וחטאי נכדי תמיד דתשובתו היתה מזה המין שאמרו דאין
לריך לתשובה זו יסורין ומיתה וכן תי' דההיא דמתניתין דאמר
חשו' ומע"ט כתרים וכו' איורי ששכ הוא והשיב אחרים עמו
אוקיה בתשובתו של דוד שהרי אמר אלמדה פושעים דרכיך
וחטאים אליך יסובו ששכ הוא והשיב אחרים גם תי' של תשובה
מאהבה דלא בעי יסורין ומיתה וההיא דר' ישמעאל איורי כשכ
מיראה איחיה נמי בתשובתו של דוד שהיתה מאהבה דכתיב
לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חרס בקרבי והיינו ככרות
חרטה גם תי' עוד רבי' יונה דההיא דר' ישמעאל ששכ דוקא
על אחו עון שעשה שלום לריך יסורין ומיתה וההיא דמתני'
דאמר תשובה ומע"ט כתרים בפני הפורענות איורי כששכ על
כל עונותיו ומכלל גם זה העון שעשה ותשובה כזו ששכ על כל
עונותיו לא לריך מיתה ויסורין וגם תי' זה איחיה בתשובתו של
דוד שאמר וכל עונותי מחה הרי בתשובתו שהיה אומר שימחול
לי על כל עונותי לא עון בת שכע דוקא אלא על הכל הוא
מבקש למחול לו והוה שקיים ואמר הילני מדמוס אלהים
דתשובה זו שלי היא מהמין דלא בעי עמהל יסורין ולא מיתה .

האמנם

מאהבה לתשובה דמיראה דתשו' מאהבה תשובה
לתור סני ולא בעי עמה יסורין או מיתה לכאורה יש לתמוה
עליו מדאמרינן בנמ' דסנהדרין שאמר דוד לפני הקדוש כ"ה
מחול לי על אחו עון ח"ל קביל עליך יסורין באותה שעה
בלטרע דוד ששה חודשים ופירשו ממנו סנהדרין ע"כ וקשה
דא ודאי דתשובתו של דוד היתה מאהבה והיתה גם כן ממין
וסוג שלא לריך עם התשובה יסורין או מיתה ואיך אמר לו קביל
עליך יסורין ורגו כרעתי ויש ליישב כ"חוק וז"ע תקון ז' מ"ס
הרכ בעל חסד לאברהם כי הרואה לשוב בתשובה ואינו יכול
להתענות רזופוס יום אחר יום וכל שכן שאינו יכול להתענות

הפסקות

הפסקות אז הוא יכול לפדותם כ"מ איסרין כסף מווקף ללוי
 וכן מי שהיה ברעתו להתענות יום א' ואינו יכול יפרה און
 בנתינת איסר א' כסף מווקף שהוא משקל ד' שעורות ללוי
 ותמיד יוכל לפדות התענית אם לא שיהיה ק"ץ וכן יספיק
 לומדי התורה שע"י הספקתו ולמדו בפלים והרי הוא כאלו למ
 ועסק בתורה יותר מכדי לימודו תקון ה' הוא מ"ש כזהר
 במדבר שצריך לכוין בנפילת אפים כאלו מת וכפטר מן העול
 וכוונה זו מועלת לו שימחלו לו אף שחטא כחלול ה' כי הקב"ה
 מלדף מחשבה טובה למעשה וככתבי האר"י ז"ל איתא בשמות
 ברוך אליהו שבראנו לכבודו וכוון בו היטב ויראה בעיני
 כאלו היה הוא כפות להשליכו כתנור שורף וינצל ואין אש כוערת
 כרת הכוב והשקר והקב"ה נתן לנו תורת אמת . האמנם מ'
 הרב חסד לאברהם והביאו כס' דעת החכמה כשער התשובה
 פרק עשירי שצריך אדם לזוהר שלא יאכל כליל כניסת התענית
 יותר מהרגל שלו דאם ירבה כסעורתו בעכור התענית אז לא
 יועיל לו אותו תענית כי אותו מותרות שאכל הוא שמור ליום
 התענית ע"ש .

ואחרי

המת"ר דבריו תמוהים דאיך כתב דאז לא יועיל
 לו אותו תענית וכו' והא מבואר בגמרא דיומא
 חגי רבי חייא מדפקי כתיב ועניתם את נפשותכם בט' לתורה
 וכי בט' מהענין והלא בעשרה מהענין אלא ללמדך שכל האונ
 ושמה בט' כאלו התענה ט' ועשירי וכתיב הע"ה כ"ה יח"ל
 דטעמא דמלוה לאכול בט' יותר משאר הימים משום שהקב"ה
 ירא על בני ישראל בניו שלא יזיק להם התענית של יח"כ ע"ל
 וזה אותם לאכול ולשתות הרבה ביום ט' כדי שיהיה להם כח
 להתענות בעשירי ולא יזקו עש"כ ואם איתא דאם אכל הרבה
 קודם יום התענית לא יועיל לו יום התענית אם כן איך יזוהר
 לאכול בט' ואדרבה משם אנו למידין דיכול לאכול קודם כניסת
 התענית יותר מלמדו כדי שיש בו כח להתענות למחר ולא
 יזיק לו התענית ויקץ באוכתו באופן דדברי הרב תמוהים
 לע"ד ואדרבא איכא מסתברא התקון הט' הוא משז"ל במדבר
 שכל הקורא ק"ש בעונתו מוחלים לו על כל עונותיו וקיינו
 דאחר

דאחר ששכ בשכ ואל תעשה וקרא כל יום ק"ש בעונת' מוחלין
 לו ע"כ עונותיו וכו' דמי דמ"ש ז"ל וכל הקורא ק"ש בדקדוקים
 ובטעמיה שמלננים לו נהגם היינו כדלא שב בתשובה אכל אם
 שב וקרא אותה בעונתו ובדקדוקיה אז מעקרא אינו רואה פני
 נהיגם התקון העשירי שישוב חכף כיום שעשה העבודה וכתב
 הרב ר"ח דהא דאמרו שב כנחיש מוחלים לו לא שב בנתיים
 אפילו הכי כל איילי נביאת וכו' והו דוקא כשאינו חוזר בתשוב'
 באותו יום שחטא אכל אם שב באותו יום שחטא אז תשובתו
 מיראה ומקובלת כמו בעשרת ימ"ת ומתקפר מיד כמו בעבר
 על עשה ועשה תשובה שלא זו משם עד שמוחלים לו אכל אם
 לא עשה תשובה כיום שחטא אינו נמלט מעונש שעליו בעכור
 אותו עון וכתיב הרב דעת חכמה פט"ו בהלכות תשוב' דהטעם
 הוא עפ"י מ"ש כזהר דככל לילה קודם שישכב כשי למעבר
 קושכנא מעוכרו דעכר כל ההוא יומא וחלין הקרון מארי
 דחושכנא ופעולת השכונן הזה הוא כי כאשר נמנא איהו
 חטאים שעבר ויתחדש עליהם ויתוודה בלב שלם ויקבל עליו
 שלא לעבור עוד עליהם אז נשמתו בעליותה למעלה לא תהיה
 ידו כותכת על הפנקס הפהוח ומתקפר מיר ע"ש עכ"ל . הרי
 מזה הרווחנו עוד קוד' לקושיא ספר המסורת הנדול שהבאנו
 לעיל שהקשה מבדיוותא דר' ישמעאל שאמר ד' סלוקי כפרה
 מההיא מתני' דאמר תשובה ומע"ט כתיב בפני הפרענות ד"ל
 דבדיוותא דר' ישמעאל איורי שלא שב ביום שחטא אלא אחר
 כמה ימים וההיא דמתניתין איירי בששב באותו היום שחטא
 דמוחלין לו מיד שעבר על עשה ועשה תשובה שלא זו משם עד
 שמוחלים לו ומה מאד וועיל לאדם שיקרא ק"ש על המטה
 הכתובה בספר כוונות האר"י והיא כתובה בספר שערי ציון והוי
 כאלו נידון בד' מיתות וזהו שרמזו רז"ל באומרים כל הקורא
 ק"ש על מטתו שהמזיקין בורחים ממנו והוי כאלו יש בידו רכב
 להרגם דהכוונה על המזיקין שנתהו מעבירות שכידו והם
 הם מה שאמר עליהם הנביא מהרסיך ומחריבך ממך ילאו .
 והם עומדים ליפרע ממנו וע"י ק"ש ככוונה כנו"ל הם מתים .
 ולא ישאר בהם כח לידבק בו .

ומעתה הקפידה מלאה מקום לנוח על אדוננו דוד שאמר על עלמו כרכו כשלו מלום וכשרו כחש משמן דאמאי הולרך לסגף עלמו כ"כ בעבור שחטא והא כולו עשרה דברים שכתבנו לעיל כל א' מניוהו מהני עם התשובה לחוד ולא כעי לא יסורין ולא מיתה ומכ"ש היבא דאשחכחו כל עשרת הדברים הנז' יחד כולם וכוראי דכולהו איחנהו כדוד עם תשובתו ולמה הולרך לסגף עלמו כ"כ וכשלמא למ"ד כל השרו כחצונות כקרא קדוש שפיר אלא למ"ד כקרא חוטא מאי איבא למימר ואף ע"ג שכתב הרב ר"ח רלא אמרו דקרא חוטא אלא בענין שאין עליו עון שחייב להפענות עליו אבל אם יש כירו עונות ודאי שצריך להפענות כ"י לתקנס וכ"ע מודו דקרא קדוש מ"מ כאשר כבר נמחלו לו לרוד עונותיו בעשותו עשרת הדברים הנז' עם תשובתו אם כן הוי כמי שאינו חייב ללוס על עונותיו שכבר נמחלו ונקרא חוטא אליבא דתרי הנא ואיך חטא על הנפש וי"ל דנשמת דוד גדולה עד מאד ולפי גודל קדושתה הפילו חטא קטן פוגם בה וא"ל לנשמה לחזור למקורה הרמה אם לא ע"י מרוק וחיוכוך רכ כמ"ש וסכיכוו נשערה מאד הקדוש ב"ה מדרקק עם הדייקים בחוט השערה וכן כתוב הגד לעמי פשעם אלו ת"ת שנגות נעשו להם כודגות כמ"ש בספר נשמת אדם וא"כ מש"ה דוד לא סני ליה בלא תעניות וסנופי' כדי להחזיר הקדושה עד מאד למקורה הראשון ועי"ל דקבל עליו יסורין של אהבה כדי להרכות שברו בעה"ב ובמ"ש הר' דעת חכמה פירק י"ד מתשובה וי"ל על פסוק כי אהה עמרו ששמרנו מלחטוא ואעפ"י כן יותראני חפץ כיסורין וזהו שאמר שבטך שאתה מוסרני ומשענתך שאתה משען לי שאוכל לסבלם המם ינחמוני כי אז תערוך לפני שולחן כי ע"י שלות עה"ז היה אפשר שיחפר דבר מעריכות שולחני כאשר קרה לכמה צדיקים שר' פ' רגל שולחני שהיה חסר וכו' עש"ב וסוים וכתב הרי מבוחר דלצדיקים גמורים טוב יותרן להם היסורין מן השלום של עה"ז וע"כ לא ראה ר"י כן חלפתא לקבל כאשר ניתן לו רגל מן השמים ומכ"ש הלכ וידע במרת נפשו שהוא אינו צריך גמור שאף פעושר והכבוד כא לו מאליו ודאנ שמה הקדוש

כ"ק

כ"ה משלם לו שכר זכוותיו בעה"ז ואם הוא ת"ת ידאנ שמה בא לו פעושר הוא משום שלמד שלא לשמה כמו שאמרו בזהר וי"ל ת"ת כתוב אורך ימים כימינה ההוא דאשת"ל באורוי' לשמה איה ליה אורך ימים בההוא עלמא רבים אורכא רימים כשמהלה עשר וכבוד דלא אשת"ל בה לשמה כדקא יאות זכו לאנר טוב ושלום בהאי עלמא באופן רליבא קושיא כלל על דוד כמה שסגף עלמו כ"כ ואיש כזה מהשמים וסויעוהו על לומותיו וסנופיו ועליו נאמר שומר מצוה לא ירע דבר רע ואינו כסוג כל אדם שהם תחת הטבע ובמהרה יווק להם הפעניות והסנופים .

וא"כ

אחה כן אדם מה לך נדרס מחו תקום משנתך להשנית ולידע רוע מעלליך וטעאחיק כי אם לא שמת על לךך לחקור ולפשפש כמעשך ואם אינך חוקר ודורס על מעשך ודאי תחשוב שמה שעשית אינו חטא ולא יעלה על לךך לשוב כי צדיק אהה בעיניך ולום הוקיר ירמיה ואמר נחפזה דרכינו ונחקרה וכשובה עד ה' ואז"ל אם רואה אדם שיסורין באים עליו יפשפש כמעשיו ובמש"ל דאין יסורין בלא עון וכן אז"ל בזהר הקדוש או הודע אלו חטאתו או ידע חטאתו מכעני ליה אלא הקדוש ב"ה פקיד לאורעא ליה לבר נש חוביו ובתרי דמטא עליה דינא כדאין אהער רוחיה למפרד בתויבא דהי מבוחר ששולח לו הקדוש ב"ה יסורין להחטוא כדי לעורר אותו לשוב והיסורין הללו אינם מועילים לו ליונחל עונותיו אלא כחשוב' כמכאן ולהבא אחרי שוכו דאז עם התשובה מועילים לו למרק עונותיו אבל אם לא שב אין היסורין מועילים בלוס לכפר בהם עונותיו .

וא"כ

איך רמוזך מן השמים ולא כרמות ששלחו לך יסורים לעוררך כחשובה ועדיין אהה עומד במרדך ועובר על כל תשנית דנופך שעל חסם חבלת בעלמך כיסורין הללו בלתי הועיל א"ת שקשים עליך דרכי התשובה הרי כבר סדרתי לפניך עשרה דרכי התשובה שכולים נוחים ואין בהם עורר ולער בקיומם אלא אדרבה צריך שתשים והשמת שנתלנו מן השמים ממך בעשותך אלה הדברים האמורים לעיל חתה הסנופי' והתענית ויותר טוב הים לך לחקור ולדרוש ולפשפש כמעשך

קודם

אהל שער התשובה ישרים

קודם שיכואו היסורין הללו עליך לעוררך זה מורה שאח
מנדבת לבך רעה לשוכ ולה משום הכרח היסורין דזה שעי
יסורין שנת בתשובה מקרי תשובה מיראה דזדונות כעשות
כשננות אבל אם עלה על לבך לשוכ קודם שכוו היסורין עליך
או תשובה זו מקרית מאהבה שהזדונות יהיו כזכיות . וכ
הגע עלמך שקודם כה עשרת ימי תשובה רעה אדם לעשות
תשובה היחכן שנאמר לו שימתין עד כה עשרת ימ"ת ושמי
ימות ולא ינוע לימים של תשובה ואיך אמרו לא שב כנתיים
אפי' הכוא כל אולי נכווח שכעולם אין מוחלין לו וזה הפך מ"ש
ז"ל ושוב וים א' לפני מיתחך ור"ל ששוב היום שמא ימות למחר
וכשלמא אם ישוב מתעורר וים שחטא נחא שכבר כתבנו לעיל
דזה אינו לריך ימ"ת אמנם רוב השכים אינם שכים באותו
יום שחטאו .

שוב

ראיתי להרב בעל ספר יש נוחלין שמ"ש אפילו הביא
כל אולי נכווח וכו' אין הכוונה שאינה מקובלת כלל
כי השו"ת ירו פשוטה לקבל שנים ככל עת אלא הכוונה שאינה
מקובלת ומרובה לפניו כ"כ כמו בים"ת כי הם מיותרים ומסוגל'
ביותר עש"כ . ואין משמעות לשון הנמר' שאמרו שב כנתיים
מוחלים לו לא שב וכו' אין מוחלים לו לא משמע כפי' הרב
ז"ל אבל הנראה לע"ד ליושב דעתם מיירי שיש בידו כמה חטאים
קודם כה הימ"ת וכאו אלו הימים ולא חור בו ואחר שעברו אלו
ימים הטובים לחיבה אז עלה על לבו לחזור בו ועל כוונת
כזה הוא שאמרו שב כנתיים וכו' לא שב וכו' אין מוחלים לו אבל
אם הוא שב כנתיים ואח"כ נכשל עוד בעבירות אחרות על כוונת
כזה אמר ר' ישמעאל ד' חלוקי כפרה דעל עשה לא זו משם
אחר ששב עד שמוחלים לו ל"ת תשובה הולה ויה"כ מנפר וכו'
עי"ל דאם שב מאהבה תשובה זו תועיל אפילו כשאר הימים
אבל לא כן תשובה מיראה דאינה מועלת אלא כים"ת אבל לא
כשאר הימים ומכ"ש כעשותו כל עשרת הדברים האמור' לעיל
עם תשובתו שיועיל אף לשב כשאר הימים ולא על תשובה
כזו אמרו שב כנתיים וכו' ואם יטעון אדם כיצר עולה בידו
לעשות אלה הדברים הקדורים לעיל שזו לריך רעת גלולה
ופנאי

אהל שער התשובה ישרים צד

ופנאי ואני טרוד בפרנסת אנשי ביתי ואני ונע כל היום להמציא
רווח בעבור פרנסתם ונוסף על זה עול המסים הכבד עלונו
וכל היום טועקים הב הב ולא ירעו שבעה וא"כ היכן הדעת
הגלולה לעשות דרכי תשובה אף אהה אמור לו שכיום שאהם
טרוד כמוני איני מבקש ממך אלא שב ואל תעשה שצעוב
דרכיך המקולקלים ולהתחרט עליהם ולגמור שלא לעשותם עוד
לעולם וכשבתות וכימים טובים וכלילות כשאתה בא לביאך אז
תעשה כל הדברים שיויתך כגון עסק התורה וכיוצא דהשאר
מה יש לך עוד פתחון פה להשיב כדכתיב כי אקח מועד אני
משמים אשפט .

אם

אהה רואה בעלמך שאהה רשע נמור ועונותיך רבו
מלמנות והגיעו עד השמים ומחמת זה תקיאלש
מעצמך ולו' שאין לך עוד תקנה וכמו שאמרו ישראל כי פצענו
עלינו ובהם אנו נמקים ואיך נחיה כי מי שלבו נוקפו אומר
כן ואין כמתחבה זו כלום כראותו כי אנשי נינוה ואחאב ומנשה
כי הנדילו לעשות רע וקבל אותם הקב"ה כי אינו חפץ במות
המת אלא בשוכו מדרכו הרעה וחיה ואז"ל שוכה ישראל עד
ה' אלהיך אפי' כפרת בעקר שאין לך דבר שעומד בפני התשו'
עוד אז"ל שכזמן שב"ה המק קיים הקרבנות מכפריים ועכשיו
שאין בית המקדש ולא קרבנות שולחנו של אדם מכפר כדכתיב
זה השולחן אשר לפני ה' וכודאי דאיירי קודם שאכל חור
בתשובה ונמר כדעתו שלא לשוכ עוד והתוודה וניחם על מה
שעבר ואז הדרקה שנותן לעניינים משולחנו מהני ליה תחת יסורין
וסגופין וזה לע"ד כוונת הכתוב באומרו סור מרע ועשה טוב
ר"ל דלא סני לתשובה עויבת החטא דלוח לריך יסורין ד' חלוקי
כפרה שהיה ד' ושמעאל דורש אלא לריך עם עויבת החטא ועשה
טוב דהיינו שיעשה טוב כל אותם הדברים המנויים לעיל דאלו
מהנו עם התשובה תחת יסורין והמיתה עוד אז"ל סעודה
שהנחתך משוך ירך ממנה ונחשב לך כמו שענית ואם הוא עשיר
ופזר ממון רב כעבירות כדי למלאות את תאוותו או כשישוב
יפזר כנגד מה שהוציא במלות ובמע"ט וכדקרא וותר כי
מרובה מדה טובה וכו' והו דקאמר סור מרע ועשה בו טוב
ומאחר

ומאחר ששכ כמה זריק לעשות נדרים לעצמו ולהתרחק מן
הכעור והדומה לו שלא יחזור לסורו הרע וככל אשר שחטף בו
יתן דעתו עליו שלא יחטף בו עוד כגון שנכשל בעריות והלך
אחר עינוי מכאן ולהכא לא יסתכל כנסים ולא במלכוסים כלל
ועקר וכמו שאמר בזה הקדוש כשהיה רואה רש"י ע"ה אשה
יפה היה אומר לחבירו ולחלמידיו אל תפנו אל האלילים וחתת
שהיה מסתכל בעריות יסתכל בדבריו תורה ויהיה משכיל אל
דל רש ותמיד יסתכל בשמים באופן שמכאן ולהכא יהיה עולם
עיניו מרחוק ברע וסתכל בטוב ואם היה מורגל בשקר מכאן
ואילך ירכק באמת ואפילו מכני השלום לא ישנה ואם הוא מורגל
בשבעות יקנוס את עצמו ע"כ שבעה שישבע בו"ך דבר הראוי
שים בו ממש כדי להמנע מהשבעה ואם הורגל בלש"ר מכאן
ואילך ידבר טובה על הכריות ויהיה מוחה על המספרים לשה"ר
לפניו ואם רגלו לרע ירונו מכאן ואילך ויזן לרבר מזה .
ואם חטף בידו ושמר ירו מעשות כל רק ויתעסק ויעיר כדבר
מזה וכן ע"ז הדרך שכל אשר שחטף בו יעשה לו נדר לבלתי
יחטף עוד ולכ יורע מרת כשזו ואל ירגיל עצמו הבעל תשוב'
בערוניס ופזר הנפש הלא דוקא ההכרח זולתו לכבוד שבת
וי"ע וסעודת מצוה וככל יום וכיון לקיים מ"מ של תורה ואהבת
לרעך כמודן שזו היא כל החורה כולה מאן רעלך סני לחכך
לא תעביר ולא ישנא לשום בר ישראל זולתו לרשעים כדכתיב
הלא משנאך ה' אשנא וגם אם רואה כחבירו דבר ערום והוא
יחיר מותר לשנאתו וחתה שהיה דרכו לשאת מרניס בין
אחים וירדף שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו ואם היה
נוהג ליישב במושב ליום יתחבר עם כעלי תורה ומצוה ואם
פגם באזניו ועשה אונן כאפרכסת לשמוע כלמוריס ולת' הירש
וימחה ביד מי שמולול לת"ח בין בפניו בין שלא בפניו וורגל
עצמו לטוב לפחות כל ע"ג כי כזה דוקא הטומאה מעליו
שערה מביאה לירי קדושה ותמיד יהיה שומע תרפתו ואינו
משיב שזאת סגולה למחילת עונותיו וכמ"ס בזה הקדוש שברא
אתפירו חובותיו של דוד וכי לא סני ליה לאניס לסכול צער
שעת ה' כעבור שלא יהיה לו צער הרבה מעונקים אשר נתקייב

כהס ויזהר מאד שלא להכשל בכרכות לבעלה ושאינס לריכות
ומה מאד שפריך להזהר בהנחת תפילין של הראש שיהיו על
השער ולא על הכסדר ורוב המון העם נכשלים בזה ואינס מקפידין
וראו למחות בידם ותמיד ישנוח ה"ח על זה לראות במלחי
האנשים כשעה שלכשם התפילין ויוכיח אותם זמכ"ט מי שירכו
להניח ב' זוכות ביחד שקרוב מאד ליכשל בזה ואם מכאן ולהכא
הנהגת עצמך ככל האמור שכולם שצוה תעשה ולא יש כהס
עורח אעפ"י כן והוא רחום יכפר לך ותשובךך רטויה לפניו ות'
ומקובלת ותקב נעשית אהוב למקום וכבר אז"ל גדולה השוכה
שמנעת עד כסא הכבוד ומביאה רפואה לעולם ומקדכת
הנאולה וי"א שמביאה הנאולה ולעד"ן דלא פליגי הא ביחיד
הא כלכור הא מיראה והא מאהבה וגדולה תשובה שדוקה
ל"ת שכתורה .

והנה

ידוע מה שחקרו וירקרו הראשונים ז"ל על האו
מימרא דאין קאמר גדולה השוכה ומאי רבותא
דתשובה והלא כך היא המדה דקו"ל ככל מקום דאחי עשה ורחמי
ל"ה ומאי גדולה דקאמר וע"ק באומרו גדולה השוכה שדוקה
ל"ת שכתורה דהו"ל בקצור שדוקה ל"ת וכל המפ"שים ז"ל תי'
מה שתי לקושיא שאזונה עי"ע ומקום הניחו לי ליישב בפשיטו'
ואומר דתרא מחלפת חכמתה דקושיא בתריותא מתרלת לקושיא
קמיתא ובתקדים מה שראוי כתוב בזה ח"ס והבאתיו כשער
דמאי דכתיב בלך לך וגו' ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו
אין זה טווי הלא הכתמה שמכתיבת הקב"ה של אחריות הומיס
מרכיב הצרות יסוכו בחשוכה וישמעו לקולו ואפילו הם שבים
מיראה מקבלים ועין שהוא רחום עש"כ . וא"כ לפי דבריו ז"ל
ה"ס ונכון דלפי דבריו ז"ל ליכא מ"ע של תורה לשוכ הלא
מדברי סופרים נכתיבים וככתובים שכולם עומדים ומסודרין
על השוכה כדכתיב שוכה ישראל וגו' שוכו ערו נאום ה'
וכו"ל ואם כן הוינו רבותא דתשובה דאף על גב דהוא
מ"ע מדברי סופרים דחייב ל"ת שכתורה שכתוב לא ישוב עוד
לקחתה אף על גב דכשאר מ"ע של סופרים לא דחייב לא

תעשה שכתורה חסובה שאני מטעם רחמנותו יתברך עם ישראל כדכתוב כבר לך ונו' כי אל רחום ה' אלהיך .

פרק ב'

מוסר האמור כשכת הגדול

חמץ חנינה אור לי"ד כודקין את החמץ לאור הנר כחורין ובסדקים וכל מקום שדרך להכניס שם חמץ והנה כבר ידוע שחמץ המוסר כינוי לאיפה ר' בשם חמץ ושאר וכמש"ל מי מעכב שאור שכעסה מעכב הרי דמו הולך ר' בנופו של אדם כמו השאור שמחמץ את העסה וכבר ידוע מרז"ל שהאדם לא יבא לכלל עונשי אדם עד שיהיה מכן ו"ג שנה ויום א' שזכנס בשנת י"ד וא"כ מש"ה מזהירו התנא באומרו אור לי"ד דהיינו כחמץ הכנסתו לשנת י"ד אז כודקין את החמץ דהיינו הולך ר' שיפספס כמעשיו על כל מה שחטא ומכאן ולהבא יבערנו מתוך כוחו זה גופו ומזהר עליו בכל יראה וכל ימלא שלא יהיה פונה אליו עוד וליך אחר עלתו והולך קרא להוסיפו עליו כב' לאוין לא יראה ולא ימלא הוא עפ"י מה שידוע במס' פסחים דכל יראה קאי על חמץ אשר בכיתו אשר הוא גלוי לעיניו אבל אם היה עמוץ החמץ במקום שאין רואה כגון שהוא עמוץ בכורות או בחדר או בשמי קורה הו"א דשרי בא קרא אחרינה ולא ימלא להשמעין דאבי' עמוץ באין רואה לריך שיבערנו . וכבר ידוע משו"ל כגמ' דקדושין דאם ראה אדם שיצרו מהגבר עליו ולבש שחורים ויתעטף שחורים וילך למקום שאין מכירין אותו ויעשה מה שכלבו חפץ דהשתא ליכא תלול ה' בדבר ור"ס כחב דר"ו אם נתיר לו לילך ולעשות עבירה אלא הכוונה שמתוך שהוא מלוכש שחורים ויגלה למקום אשר עי' נשבר רוחו בקרבו ושוכ אינו חיעף והנה באמת דבמסכת חנינה משמע דכרי רש"י שהרי אמרו שם כל העובר עבירה כסתר כאלו דוחק רגלי השכינה אינו והא' אר"י אם רואה אדם שיצרו גופו עליו ולבש שחורים וכו' ואם איתא כפר"ס מאי מקשי כגמ' וגם התו'

התו' דחו פי' ר"ס מהאי קוגיא ומשני הא דמזו כיוף לזירה הא דלא מזו כיוף לזירה ובלא"ה לא ידעתי כוונת המקשה באומרו והא אר"י וכו' דאם"כ דכ"ע מודו דהוי כדוחק רגלי השכינה אבל מ"מ כפרהסיה ויתר קשה להשכינה שמתלל שמו ברכוס ויש ליישב באופן רבין כפרהסיה בין כלנעא אסור לתטוא וזהו דקאמר כל יראה דהיינו בגלוי וגם כלנעא כל ימלא דהוי כאלו דוחק רגלי השכינה ומה שאמר התנא לאור הנר שם דמו למשו"ל דהתורה נמשלה לאור והמטוה לנר כדכתו' כי נר מטוה ותורה אור וכן תו"ל אם יפגע כך מנוול זה משכחו לכית המדרש אם אבן הוא נימות והתורה אנוני מנהג ואלולי מללא מן החטא בין כשעה שעוסק בה בן בעירבא דלא עסיק בה והמטוה דוקא בעירבא דעסיק בה והיינו דקאמר התנא כודקין את החמץ זה הולך ר' לבערו מקרבו לאור הנר דהיינו ע"י התורה והמטוה שם מגרשים הולך הרע ומה שאמרו בחורין ובסדקין ובכל המקומות שדרך להכניס שם חמץ בא הרעו לרמוז מה שאמרו דכתיבו ו"ל דעינא ולבא הן הם קרסורו דחטא דעין רואה והלב חומר וכן האין גורם להכניס הולך הרע באדם דע"י שזומע שירו ענבים ודברו חשך נכנס בו הולך בארס כעכנא וכן אם שומע זילותא דרבנן ושחק וכן בחוטם מי שמריח בשמים של ערוה מגדה ביה הולך הרע וכן הפה ע"י שמדבר שחתה בעולה וכ"ס ככה"כ או מדבריו נכלה ושקר ולשה"ר ומדבר בנינותו של חכירו וכיולא וכן רגלים ממהרות לרוץ לרעה וזהו שאמר התנא דעיקר כדוקת החמץ זה הולך ר' בחורין ובסדקין דהיינו חורו עינים והפה והאוזן והחוטם שכל אלו יזהר בהם מאד שלא יהיו מדור להיטה"ר להיות בתוכם ומה שחזר ואמר ובכל המקומות שדרך להכניס שם חמץ שם רמו למשו"ל דחמץ מעליה דרכיך ח"א זו ע"א וח"א זו זונה שזריך להשתחף מאלו המקומות ולא יעבור מעליהם ששם הולך ר' מזו ואי איכא דבא אחרינה והלך לדרך שם רשע מקרי ואל יבא האדם לומר הלך לשם וניכפיינו יצרון ואטול שכר דזה רחוק לשכר וקרוב להפסד ואין לסמוך על עצמו שלא יחטא דדוקא על דורות הראשונים

הראשונים כמו התנאים והאמוראים דרמו בעיניהם כקאקיו חווי
אלו יש להם כח גדול ויש בהם כח לומר ניוול הפתח דוונק
ונכפיה לוצרן ורחוויים הם להביא עצמן לירי נסיון זה התמסס
בדורות הללו וכ"ס כדור יחוס כזה דרעקתו קלה יותר מן
הנשים ונחוסים להפתות מי זה ואיננו שיוכל לו' אלך הפתח
דוונק ומשכ לנים ולא יחטא ואיך מכניס עצמו כהכני' עצמות
דכא לעשות נסיון וליטול הנרא וסיפו לכא לירי כיוון וליטול
עונש הא וראו על דור יחוס כזה קא לוח שלמה ואמר הרק
מעלום דרכיך וזהו שאמר התנא וכל המקומות אשר מכניסים
בהם חמץ זהו הוצר הרע שהוא מצוי שם לריק בריקה וביעור
כי פילה קוראה לנגב וזהו סוים התנא מקום שאין מכניסים
שם חמץ לא לריק בריקה כגון דורות הראשונים או ת"ת ויש
המיתה וכמש"ל הניע לפרשת דרכים נוטל מכולם מאי פרשת
דרכים זה ת"ת ויש המיתה ופחכו החו' זה ת"ת וכו' זה
המורה הוראה כושראל דתמוד מהרהר כד"ת הפי' כשהוא הולך
בדרך וע"י שמהרהר בתורה תמוד שוב אין יצר הרע שולט
בו וכן מי שולט רובו בקדושה שלא חטא שעברו רוב שנותיו
ולא חטא שוב אינו חיטא ועל אלו וכוונת בהם אמר התנא
מקום שאין מכניסים שם חמץ אין לריק בדיקה ראוי כזה אין
לו מקום להיצר הרע לדור שם והרי הוא כמכוער ומאחר
שכשנת י"ד מחזר על היצה"ר לבערו והורגל לסור מרע אח"כ
כדואו ליכנס לשנת ע"ו וירגיל עצמו לקדש עצמו כמותר לו
וכמו שנאמר בסדר ההגדה קדש ורחץ לרמוז מ"ש רז"ל שכל
מקום שנאמר קדושה שם לריק להיות גדר ערוה וכמ"ש ז"ל
על פסוק קדושים תהיו הו' פרושים מן הצריות וכל הזמיר בהם
ובכל גריהם נקרא קדוש וכבר העיר התנא שטורה מבוא
לירי קדושה וזהו שרמו המגיד כאומרו קדש ורחץ וכו' לאשמעיון
מתנאו הרועה ליכנס לקדושה הוא ורחץ את כשרו במים ולטהר
המיר את עצמו טומאה וכפירט מטומאה היוצאת מגופו של
אדם כגון טומאת קרי שצריך טבילה במים ומכל שכן דכלא"ה
חייב אדם לטהר עצמו ברגל וכפירט כתב קדוש כזה שהויתאנו
הקב"ה ממ"ט שערי טומאה מגילולי מלרים ותועבותם כמה
וכמה

וכמה ראו לנו לטהר עצמנו גופנו ונשמחנו מבית ומחוץ
מכל כתמי החטאים והעונות שעשינו כל ימות השנה שיותר
מטמאים מטומאת מת שזה כנופו הכל אלו החטאים כנפשות
מטמאים נוף וכפש ומכ"ש כקודש גדול כזה הוא ניסן שבו
נגאלו ישראל ממצרים ובאה ההכטחה ע"י עבדיו הנביאים
והחכמים שבניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל. ואיך אפשר
שקבא הנאולה מבלתי שנשוב מעבירות שכירנו כי אין בין
דור בא עד שיכלו כל פושעי ישראל ומאחר שהנאולה תלויה
בירי שנאל את עצמנו ואין אנו מזילין הרי כאלו אכחנו מביאוי'
על עצמנו לרות רבות ורעות וכיון שאנו כנרמת הנזק מה לנו
כי נלעץ על שנמסרנו בירי אויבנו ויושיענו מזרנו כיון שאכחנו
נזרנו שמו הנחלת על לבנו וכירנו להסירה ע"י חסו' ומע"ט
ואפ"ה אין אנו שמים לב לשוב מעבירות שכירנו ואם אין אנו
מרגשים לרחם על עצמינו מי ירחם עלינו וכל עוד שלא שכנו
ככל לבנו מה לנו כלעקות ובכיות ותפלות עם הודוים כל
זמן שאין פינו ולבנו שיה אחד כפה ואחר כלב משפה ולקח כי
העיקר שיהיה הלכ עהור זך בלי שמרים ומתנס דתקנה לווח
ואומר כד' פקדים העולם נדון בפסח על התכואה ומאחר שכל
חיותנו תלויא כחג הקדוש הזה איך נהיה מעלומי העין שלא
נוהר בו כהונן לעבוד בו את ה' בתמים לפחות כימים הללו
ימות החג שאנו פנויים מכל עסקינו לישב וללמוד בהם בתורה
כי הלא ידוע שכל היושב ועוסק בתורה כימים טובים ובשבתות
אז יש לו מקום פטור מעונש עון כטול תורה של כל ימות השנה
ראו יש לו פ"פ לומר דה"ט שלא למד בימות החול משום שהוא
עורר להמציא פרכתו ופרכסת אכשי ביתו ואנוס הוא כמה
שלא עסק בתורה דמה בירי לעשות והא אין לו שום פניה ושעת
הבושר ללמוד כדעת ללום והא רחום שבשעה שהיה לו
פניה כמו שבתות וי"ט וישב ולומר בתורה. אמנם אם אינו
לומר גם בשבתות וי"ט איך בעת שיש לו פנאי מה כשאר לו
עוד פ"פ ליום הדין בשעה שזולין אותו קבעת עתים לתורה
מה ישיב היוכל לומר עורר סויתי בעבור למצוא טרף לביתי
הרי תשובתה בלילה שבתות וי"ט ויבטו שקוית פנוי ועם כ"ז
לא

לא עסקת בתורה וזה רמזו הראשונים כמקרא שכתוב כי אלק
מועד אני משרים אשפוט שלא יש לו שום טענה והללה להשיב
על בטול תורה אם לא למד כשבתות וי"ט ומכ"ט דמלכד שלא
למד הלך הוסיף חטאתו פצע שעומד ומקביל קהלות של
קברת ע"ה ויושב ומשחק עמם כהתול ושוקק וקלות ראש
ובטוילים ובשוקק של כר"תי וכדומה שיושבים מבקר עד ערב
ויוכחו ועוסקין בקורבנו של עולם ומרוב ערדתם בשוקק של
כח"י אינם נובחונים בין יום ללילה והינם יודעים אם היו
מועד הם לאו וישבחו לאכול ויהיו ברעב כי מרוב תשקס אינם
תפלים לבעול אפי' שעה ה' כדי לאכול כי יותר חביב עליהם
השוקק הזה יותר מאכילה ושתוויה לה ידעתי מה יעשו אלא
הרשעים החטאים בנפשות ליום הדין הא ודאי על אלו וכיוצא
בהם נאמר חדש ומועד שנה נפשו הוא עליו לטורח הכוח
יום מועד אבחרנו הא ודאי אלו יותר טוב לקס ומוח החול
מימי המועדים והחגים דהא עכ"פ כימי החול אינם פנויים
כל כך שטרודים אחר פירנסתם ויש למעוטי הפלה מה שא"כ
במועדים וחגים שהם פנויים לגמרי מכל עסקיה ויושבו בשאט
וגפץ לקבוע עצמן לרבר עבירה לשוקק בכרת"י ושלשה ספרים
נחמדים חכ"ך צרורים ומונחים בקרן זווית ולעז ערב קס
בהתחלה לבית הכנסת לשמוע בקול הרנה והתפלה ציטון
כמנהג והולך ומקב כראש סמוך לעיני העדה ועושה עצמו
כפונקס ושבת שעשה באותו היום מעשה זמרי שגובק העת
הבריות שמתה תומה ותחפיה ערמה ואינו יולא מכה"כ עד
שיעשה קטעה עם חבירו ולועק בכה"כ מקום השליחת השכינה
יולא ויכה אל ביתו קר וועף ופניו מוריקות ומוציא כל כעסו
על אשתו ובניו ולא נשאר לו עור ושוב הדעת לקדש ולאכול
ולשמוח הלא שותה מעט שבה וישן במקומו בלי מנוחה על המטה
כמנהגו הרע בכל לילה ויהו בכקר ויקום על משנתו וחוזר
לסורו הרע לעשות כיוס אהמול וכן עשה כל ימי המועד ולא
ידע כי עברו עליו כל ימי המועד ולא זכר את בוראו כלום
ויהו ממחרת המועד פנה אל עסקיו שלא באמונה וכל משאו
ומתנו כהתחלות ובמדתות כולו מלא שקדים ושכועות שאל
וסקר

וסקר ודעתו אפרוטה איך שיהיה בין בהיתר בין באיסור ואם כן
מה יבדק אנו עם אל שהחליף ימי הטובה ברעה וכבר קרו"ל
שלא ניתנו שבתות וי"ט לישראל אלא כדי לעסוק בתורה ועקר
ועיניהם ממלכיים קודם הזמן הוא משום התורה שעתידין לקבל
על הר סיני וכמ"ס ז"ל על פסוק ואיך אלוטף את בני ישראל
ממלכיים ופרש"י דמה זכות יש בידם והשיב לו הקב"ה וזה לך
התורה על החר הזה תעבדון את האלהים וסוינו בזכות התורה
שעתידין לקבל על החר הזה באופן דחייב הדם לטפר עצמו
גופו וכשמתו מכל בתמי העונות אשר נטמא בהם ויחזור בהשו'
בחדש ניסן שהוא ראש חדשים לכל חדשי השנה ושמעתי רמז
משמו של הש"ל וגדול על פסוק התורה הזה לכס דאש חדשים
דהבונה עפ"י מה שפסק מרן כס"ע דהין נופלים על פניהם
בכל חודש ניסן מפני שילף רובו בקדושה ע"ס כ"כ וד"כ זהו
רמזו באומרו החודש הזה לכס ראש חדשים כל' שכל החודש
גילו כל יום ויום קרוי ר"ח ואין נופלים על פניהם בו וזהו
האמר ראש חודשים שכל יום קרוי ר"ח והסבין מאחר שמעלת
החודש הזה של ניסן שכולו קרוי בר"ח ובו נאמר זמן כפרה
לכל תולדותם ראוי לשוב בתשובה שלמה ואחר שישוכם יהיה שכל
בך כעיוניו וזהו שאמר המגיד קדש ורחץ ברפס דלאחר שיקדש
את עצמו ויטהר מגילוליו עונותיו כרפס ישל את עצמו כירק
עשב שהכל רסין בו ומה שאמר יחץ סס רמז למ"ס ז"ל חלו
לכס באכילה ושתיה וחלו לגבוה לעסיק בתורה .
זמ"ש מגיד רחצה בא"רמזו להמוכית המוכית על מעשיהם
הרעים כי כהחלה ויחסיס כנחץ וחרך כך יחמר להם
בזרים הקשים כגידים והל ירא והל יחז מפניהם וכה יגיד
האמר להם כהחלה רחצו הזכו הסירו רוע מעלליכם ולא יהיה
החודש האנשים חקירו הדעת הנס שענינהם רוחות ויכעו את
הארס שאינו הולך בדרך טובה ושימו יד לפס והעלם ועלימו
את עיניהם וכאין רוחה בהומרם שלוש עליך נפשו ומה לנו
למה הזאת להתגרות ברשעים הלא טוב המנה שלא להתגרות
הם ומתברכים כלכסם לאמר הנין כ"ידין והיונה כדירה יבא
על הכרס ויכלה את קוליו ונקיים אהתנו מכל עון ומכשול
ולא

ולא דעת ולא תכונה בהם שכל ישראל ערכים זה לזה ומא
 אהנו הם מתחסדים עם קונם וכל עוד שלא מיחה בעיניו
 עבירה כלכר בשמיתותם ויהיה נחפס בעבורם כדכתיב וכל
 איש כאחיו שכל א' נתפס בעון אחיו אלא העקר הוא שאם הוא
 לחכירו שהוא פונה לדבר עכירה שזוכיחנו על פניו בתחילת
 כלשון רנה ותחוננו ואח"כ ילא לקראתו לקראת נשק כדכתיב
 הקאים שיתמרמר בהם והיונו דקאמר בתחילה מוליא מוליא
 שלא להוכיח בתחילה במנה ומריכה ואחר כך אם לא יתור
 בהם אז מרור כורך שידבר להם דברים הקאים והמרים אז
 דה"ק דאם אמר להם בתחלה רחמו הזכו ולא שמעו לו אז מוליא
 מנה יולא לקראת נשק עמם א"כ מה שאמר מרור כורך
 אזורה לבעל השוכה שאחר ששכ מעבירות שכירו אל ינסה
 עצמו במכאן ולהכא בתענוגים ובמאכלי מעדנים אלא ויג
 בחץ שינוי ומרור יאכל תחת אשר עינה את נפשו ושתי
 המרים הן הן עונותיו עתה ימרמר גופו להועיל לנשמתו
 מאי דקאמר מרור כורך עפ"י מה שידוע דעקר התשו' המע
 שתמיד לא יסיר מנגד עינו על אשר חטא על הנפש ותמיד
 יזכור עונותיו אף אחר ששכ כדכתיב וחטאתי נגדי תמיד שבו
 מורה שתשובהו מאהבה .

ומ"ש שולחן ערוך לרמזו לו לבעל התשובה שמצות האדם
 היא תקון גדול לשכ ככתוב וחטויך כדקאמר פירוש

ויהיה רגיל תמיד לתת בעון יפה ולא יהיה מעשירי הע
 הקמנים והכילאים הקופאים את ידם מלתת דרקה וירם אומר
 בעכב מלתת דרקה והרי הם ככני נח שנהרגים על פחות מש'
 ולא יוליאו מכפסם וזהבס החולה ואף שלפעמים עושה דרקה
 אינה אלא מפני מראית העין מפני הכושה או מפני כבוד
 שלא יתבזו בעיני הכרווח ואף זאת אינו אלא דבר מועט וכדי
 להו למעבד לא עבדי ואין זה אלא כשכיל שממונס חביב עלינו
 יותר מנופש ונפשם ודעתיהו אפרועה לאזור הון רב לכ"כ
 אל לכ"ה ועיניהם לא תשכענה כדכתיב אוהב כסף לא ישת
 כסף ואם דל הוא ואתי ורפיק אככא העשיר לו ירכה באר
 לא מעוהרה בתר עני עניותא אולא ואומר לו לך מעלי
 ורש

רחם עליך והוא זן ומפרנס לכל לתת לכל שואל האלהים אני
 לתת לכל שואל די מחסורו ובאלה הדברים הקאים כנודים וזה
 העני הלוך ילך בפחי נפש ראשו על כרעיו ועל קרבו וסר
 ונעף על ה' שהכואו לירי זאת המרה ולע"ד זה האיש הקמאן
 הכילוי עליו נאמר משלח מרנים בין אחים בין הקב"ה וישראל
 נקראו אחים דע"ו שאינו נוקן לענו הזה שיתרעס על מדותיו
 אל הקב"ה וכבר כוולא בזה כתב מרן ככ"ו ח"מ סו' א' על
 מסוף או יחזק במעווי ועשה שלום לי שצ"י שנותן לעני ומחזיק
 ידו ויהיה שלום בין העני ובין הקב"ה שלא יתרעס עוד עליו
 מלבד זה תכף ומיד עובר זה הכילוי על כמה לאוין בבת אחת
 אל האמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך נתן לתן לו ואל ירע
 לבבך והוי כאלו עע"א וכל זה משום דחשוב בעיניהם הממונ
 כאלו הוא ח"ו אלוה שלהם ועובר ג"כ על לאו אלהי כספא ואלו
 הכב לא תעשה לך כסבורים שהוא המושיע להם אשתמה ובי
 שזכרו ליקח אוחו עמם לקבר כי הון מהכל ימעט ולא יועיל
 הון כיום עברה ולא כמותו יקח הכל אלא ועזבו לאחדיו חילם
 אשר לא עמל בו ולא נדלו ויתכן ח"ו שעושר זה שמור לרעתו
 כי יכואו בני בלו עס ויכוזו זרים וגיע כפו ונפשו עליו תאכל
 דראות ממנו ביד אחרים וגם עובר על לאו דלא תשקרו ומרבר
 אקר תרסק באומרו כליל החנ הקרוש בקול לוונה רבה כל דכפין
 ויתו ויוכל ואינו אלא שקר מפורסם .

ברוך רמז ומוסר נלע"ד לפרש דברי המגיד באומרו
 מה כשתנה הלילה הזה מכל הלילות שכל הלילות

אנו איבלים חמץ או מצה והלילה הזה כולו מצה שכל הלילות
 אנו אוכלין שאר ירקות והלילה הזה מרור שכל הלילות אנו
 אוכלין בין וישכין ובין מסוכין והלילה הזה כלנו מסוכין ובהקדים
 מה שידוע שהמריס לא היו מניחים לישראל לאכול לחם חמץ
 כי אם לחם מצה כדי שישכ על לכס ולא ירעבו מפני שטבע
 האדם שלא נחמץ כדבר מועט וקצוד קלב ולא יתעכל במהרה
 עוד אז"ל דירקות האוכלם קודם אכילה הם יגדרו תאות המאכל
 יגיד טובה לתאות המאכל וכמו שאמר רב חסדא אנה לאו
 בענותו אכלו ורקא משום דמגדר גריר וא"כ יתכן שזה רמז
 המגיד

אהל שער התשובה ישרים

המגיד באומרו מה נשחנה הלילה הזה שהבן הכילי שלמד מאת
הכילי והקמטן כשראה אביו זועף ואומר כל רכפין יויתי ויוב
ואו תמה על המראה ויאמר להביו מה נשחנה הלילה הזה
לזעוק לעני ליכנס לסעודה ולהיות מסב עמונו מכל הלילות
שצומד שעה על הפתח ואחר זה אהה נותן לו פרוסת לחם
לאכול ועל זה השיב לו אביו הכילי הלא הדע שזמנתי אותך לילה
זה ולא לילות אחרים שכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מלח
ובודאי הם הזמנתי לסעודה אוכל לחם החמץ ולא אוכל מלח
ובני בני יאכל הרבה לכך אני נותן לו פרוסת לחם ליקח אותה
ולילך אכל הלילה הזה כולו מלה וה"כ הפ' הם בני מביט
לביתי הינו מזוק לי באכילתו שבמעט מלה יהיה נסער לו
שכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות והם כן הם הזמן אנו
בודאי שיאכל הרבה ע"י שאוכל ירקות ומגדר גריר טובה אצל
הלילה הזה כולו מרור והלואי שיאכל מעט כדי ללאת ר"ח ולילך
ירקות למגדר המאכל מש"ה זמנתי וכ"כ שאהן לו המלה והוא
עומד כפתח שיקחנה וילך כשאר כל הלילות הא כמו ליקח
דבשאר כל הלילות אנו אוכלין בין יושבים בין מסובין . ולילך
חיובא להסב מש"ה אני נותן לו והולך ואוכל אכל הלילה הזה
דחיובא חיובא להיסב יש לחוש אם אנו נותנים לו שיאכל אותה
חקף ומיד בלי הסיבה ואדרבה מהוך מלה שעשינו יולא ממנו
הקלה לעבור בלאו דלפני עוור לא תהן מכשול שאני הנור
לו לאכול בלא הסיבה מש"ה הזמנתי הלילה הזה דהין מעט
לי מביאתו כלום והא ודאי שאיש כזה שאומר כל רכפין יויתי
ויכול הינו אלא מדוב כליותו אמר בן ואתה בן אדם הלא תשטי
כי לא נתן לך הקב"ה עושר כדי לערן את עצמך ולעבור ה
וחיל והעני ימות ברעב אלא ותי אחיך עמך אמר רחמנא ותי
ויסוף יטרך שלא לתת הרבה כדי שלא להטרך לבריות הרי כב
דקו עשנה זו דו"ל באומרם דהין אדם מעט מעט הטרך
ויהן אל לבו שלא נגאלו אבותינו ממזרים אלא בעבור הטרך
וכאן ז"ל בשכר נשום דרקניות שהיו באותו הדור נגאלו אבותינו
ממזרים והף הגאולה שעחידה להיות אינה אלא בזכות הטרך
ברכתוב ושכיה כדרך גס וזכור שנגלל הוא שחזר בעולם והוא

הוא

אהל שער התשובה ישרים ק

הוא מרחם על העניים גם מן השמים מרחמין עליו וכפרת
כמה לריך לומר במלות הכנסת אורחים ופוק חוי כמה יהיה
לשלוסי ח"י כושה וכלומה ח"ו כי הין מאסף אותם הכות' שכל
אחד דוחה ואומר הין לי מקום ובר לי המקום וכשהני אומר
לא' שיקח שליח ככותו הרי כאלו אני מלקה ומרדהו והייתי
שונא כמעט בעוניו העוב כעניו יז' וכי אינס חוששין על עצמם
ועל העיר הזאת מהאונותו וכזונו של זה הק"ח ולקדעמתו
חוששני להם מחשבת והסתה לוח ואומר בקשת לעשות לרקם
עשה עם עמלי תורה והגם שעשינו מנהג שכל ת"ת אורח שיבא
שושב אל ת"ת והעשיר שכל כבודו זה הת"ת הוא יתן
הסוללות מכיסו מה שמוציא הת"ת על האורח הזה מ"מ ראיתי
בספרי המוסר אחרוני זמננו שכזה לא קיים אדם מלות הכנסת
אורחים השקלה כהקבלת פני שכונה אלא עוקר המלו' להכניסו
לביחו להאכילו ולהשקותו על שולחנו וכפרט כחג הקדוש הזה
שהוציאה יתירה על השבח וזכיו מזכום והיוני שרמו המגיד
באומרו שלחן עורך שמגיד יהיו עניים מזויים באוכלי שולחן
ויהא ביהך פתוח לדווחה לקבל אורחים כמדתו של הא"ע
וה"ש לפון בא לרמוז לבעל הדרך שיהן בסתר דמתן בסתר
יכפה אף וגם הוא יהיה נסתר מבעלי הדין וכל מעשיו יהיו
בסתר כדכתוב והטעם לכת עם הלהיק ומה שאמר בך ר"ל
דהו המרכה שורה כי הין המרכה שורה הלא בדבר הסמוי מן
העין ח"כ בא לרמוז במלת בך שחיוב לברך על הדעה כשם
שמברך על העובב ואל יקוץ באובחתו כיסודין שבאין עליו
דאינס אלא לעובתו לכפר בהם עונותיו או להרבות שכרו בהם
לעוה"כ וזהו שסיים הלל כר"ה דע"י שנותן הודאה ומברך על
הדעה כמו שמברך על השיבה או נראה ומתקבלת תשובתו
לפני הקב"ה באופן כי ימי חגן הללו הכ"על הם הכנה גדולה
לכל שאר ימות השנה כולה אל ימי חיי האדם שנותו ע' שנה
הרמוזים בשבעה ימי חגן הזה ואם נזכה להתעורר בהם ולשוב
אל ה' יהיו לעזר ולקויעל לתקן נפשנו רוחנו ונשמחנו ע"י
ביעור חמץ הרמז ליות"ר אשר חונה בקרבנו ומש"ה לריך לומר
מאד לכל יבאל באיסור חמץ שהוא בכרת וקבלה כידנו מדברי

האר"י

האר"ו ז"ל שמי שנוהר בפסח בחמץ כמה שהוא שבטוח לו שלא יהיה ניווק כל אותה השנה כלל וע"כ אזהרה על כל בני ישראל וברעו לנשים שיתנו דעתם על הכורות של מים אשר בחירותם המגולס תחת אור השמים שלא יפול בחוכם שום פרוסת חמץ ויבסו את פי הכורות מר"ח ניסן ואילך לכל יפול עוף או תנוק שום פרוסה של חמץ ולא יקטו מים מהכורות בלתי סנוק דלא ליתו לאסור את התבשיל בפסח .

ומה

מאר זריק חרס הוא וכל אנשי ביתו ככל המצוות של אותה הלילה שיש בהם כמה רוין עלהין ויחודים וזיווגי מדות כידוע מדברי האר"ו ואף כי אין איתנו וודע עד מה עכ"ו לשוננו תוסלק באר"ש חר"ש נכוחות ויטלק דברו בדבריו המגיד שכאמר אותם כשעשוע ובשמחה רבה כאלו אותה שעה ילאנו ממזרים ולקיים מ"ע של תורה והגדת לכבד וגו' למען תזכור את יום לאתך מארץ מצרים והגם שמלות עשה זו מחוייב בה ככל יום מ"מ חגיגה מזה כשעתה מועד לאתנו ממזרים להגיד שאין לנו כופרים ח"ו בטובת המקום ב"ה ע"כ הטובה שהפליא המקום לעשות עמנו והוא סגולה נפלאה לעורר הרחמים לפני אלהינו אב הרחמן עגלות הנמנה הוא כי נאמו גוים אברה תקותם וככן בהודות ולהלל לפני ה' על הנסים אשר עשה עם אבותינו כי"מ ועמנו עד היום הזה נכמרו רחמיו לאמר אשרי המלך שמקלטין אותו כך ומה לו לאב שהגלה את בניו ועל כל יתגבר כארי לעשות כל הסדר המקורר לפניו בשמחה ובטוב לבב ולרקרק מאד באכילת מלה ויעלה על לבו דבריו זהר הקדוש שאמר רמזה הוא מיכלא דאסותא וגם הוא רמוזה לז"ה ט' ושלא לחסר מן המוטל עליו לעשות אותה הלילה וגם הנשים יזהרו מאד שלא יזלו בשום מצוה אשר עליהם לעשות אותה הלילה כי עקר יצי"מ בשכר נשים זרקניות ופיק חזי על ההוא אתתא שלא היתה מאמינה בכל סדר שבאותו הלילה מאי דסליק בה שנכנסה בה הרוח והיה רוצה להורגה ובא מהרת"ו להוילא אותו ולא יכול עד שתורה בתשו' והאמינה ואח"כ הוילא אותו וככן יסקיף ה' וירא וישב את שבויינו ולקבץ נדתנו וכנ' ישי חי יאבה ה' ש"ו לו כזרועו לקבץ

לקבץ עלאים להחיות לב נדכאים השתא הכא עכדי לשנה הבאה לארעה דישאל לנו מובאין ונאכל שם מן הזבחים חלב מריאים נוחיו אכן הכית בהכנותו אכני נור מתנוללות אכני שם ואכני מלואים יראו עינינו וישמח לבנו וכל בית ישראל עיניהם רואים ואני אכרך לכל בית ישראל קהל עדתינו ברכת הדיוט קלה ברכות שמים מעל והארכתם ימים ושנים דשנים ורענני ברכות הטובה בחיים מלאים כל טוב הון יקר ונעים גלילי והב ממולאים ובשמחה חמונו את חג המלות וישבתם לבטח ואכלתם לחמכם לשבע מאכל בריאים ותזכו לשניסרכות בגיל ושמחות חיוני ארוכי ומווני רווחי ואמר כל העם אמן ואמן .

שער הגאולה

חובה

עלינו לאסיף ולקבץ דברים המעבבים את הגאולה אולי בראות האדם יתן אל לבו לתקנם כדי שגולה משיח זרקנו ככ"ה ראשון שכראשון עון המדות והמשקלות אשר מלוי חמיר שאינם נזהרים החנונים במשקלות ושוקלים חסר וכבר ארז"ל שקשה עונשן של מדות מעונשם של עריות שכעירוי' נחייב אל . ובמדות נחייב אלה ולכאורה דכריהם אינם מוכנים דהיכי קאמר קשה עונשם של מדות יותר וכו' וזה הפך מ"ש כחורה שנתנה עונש לעריות יש מהם בסקילה ויש מהם כשריפה ויש מהם כחנק ואלו במשקלות ובמדות ליכא אלא לאו בעלמא לא תעשו עול במדה במשקל ובמשורה וא"כ היכי קא' קשה עונשם וכו' והכלע"ד לוישב על פי מ"ש הר"ן על ההוא דה' שיחטין לגולה בשבת שהקשה ז"ל דלמה לא נאכילנו נכלה וערפ' שאינה אלא לאו בעלמא ולא נשחוט לו שהוא איסור סקילה ותו' דנכלה וטרפה כל זית וזית חייב וא"כ ריבוי הלואין חמיר מלאו אחד שיש בו סקילה וא"כ אף דהשחיטה באיסור סקילה ליכא אלא לאו אחד על ששחט מה שאין כן נכלה דע"כ זית וזית חייב וריבוי הלואין חמיר מאיסור שיש בו סקילה . וא"כ ה"כ כנ"ד דכיון דעון המדות והמשקלות שכתיבי ומלויים חמיר שיהכין כל קמוני וקמוני יעבור ככל יום על לאו דלא תעשו עול במדה ובמשקל

ובמשקל מאה פעמים שבכל מכורה שמוכר עובר על לאו ואם כן הוי רובו הלאוין חמיר יותר מעונשם של עריות משום דהמיעוט כעריות והרוב כגזל .

עוד

ידוע מהו"ל דלמה נקמכה פר' משקלות לפרשת עמלק לומר לך שבעון משקלות ויבא עמלק . וידוע שאין כן דוד ב"ה עד שימחה שמו של עמלק והאם כן בודאי כל עוד שלא הקינו בני ישראל עון זה של המשקלות מתחיל והולך שרו של עמלק ואין כן דוד ווכל לבא כיון שכל ביהמ"ק של עמלק היתה בעבור זה כל עוד שעון זה מצוי וגבר עמלק ואדרבה תכבד העבודה ומכ"ש שמעכב הגאולה כן כ"ל .

ובזה

הייתי מפרש מ"ש הכיבא ירמיה במגילת איכה על אלה אני בוכיה כי רחק ממני מנחם להשיב נפשי וידוע ששמו של מנחם ור"כ זהו דקאמר על אלה ונ"ל דהיינו על עונש המדות שכתוב בהם אלה . ונ"ט למה כי רחק ממני מנחם . שעון זה מעכב בואת משיחנו אשר שמו מנחם . להשיב את נפשי מהגלות המר הזה ואדרבה לא תכעוב שעון זה מעכב את הגאולה אלא אדרבה היו בני שוממין וגברי אויב בגלות ואתר כדכתיב וגבר עמלק ותכבד העבודה על בני ישראל .

עוד

נאמר ב"ה א עפ"י מ"ש הר"מ אלשיך ז"ל דכל ויום ויום הנשמה רוצה לפרוש מהגוף שהיא מקום הטומאה שהגוף רורף אחר האיסור והנשמה שהיא חלק אלוה ממעל . אכן כשרואה השכינה שזוכנת בתוך כ"י אפילו בטומאתה מיד נושאת ק"ו מהשכינה ואינה מכשפת עוד ללאת ואם כן ע"י שהרשעים מהפכים מדה"ר למדה"ד וגורמים במעשה להסתלק השכינה מוישראל וכיון שהנשמה אינה רואה שכינה בוישראל מיד חוזרת לטענתה שאינה רוצה ליישב במקום טומאה ורוצה לפרוש מהגוף כע"כ של האדם דהשתא לוכא שכי' בוישראל כדי ליקח ק"ו שלה ללאת . וז"ה על אלה אני בוכיה . ר"ל על אלה הרשעים שגרמו במעשיהם כי רחק ממני מנחם זה הקב"ה להסתלק מכני וישראל ור"כ איך אוכל להשיב את נפשי . שהיא רוצה לפרוש מהגוף שהיא מקום הטומאה ואין לנו עוד טענה

שתק

שתק ק"ו מהשכינה כיון רחק ממני ועלה למירוס לא נשאר עוד ק"ו להשיב את נפשי באופן שעון של המדות והמשקלות הוא סיבה גדולה לעכב את הגאולה ואדרבה מכבד עוד השעבוד והגלות ור"כ תמיד חובה על דייני וישראל להשגיח על הדבר הזה ולהסיר המכשלה הזאת מכני עמינו ואל יהי עכב למשיחא .

סיבה

השניה מניעת דין תורה וכדו"ל במדרש ש"ל הקב"ה לוישראל עשיתם את הדין אני מחזיר לכם כתי דיינין שלכם וכו' המקדש שנאמר ואשיבה שופטך כראשונה ובזכות המשפט שצוים ישראל הקב"ה מחונן ומרחם עליהם ומביא להם הגאולה ומנחילם ק"ו וכונה בית המקדש ומלמח קרן לרוד . עוד ארז"ל אין כן דוד ב"ה עד שיכלו שופטים רעים מוישראל .

וזהו

דקאמר לך דק תרדוף וארז"ל הלך אחר ב"ד יפה . למען תחיה וירשת את הארץ על פי מה שידוע דכל דיון שדן דין אמת לאמתו גורם לשכינה שתשרה בוישראל וכבר כתבנו לעיל דברי הרמ"ה דהנשמה אינה רוצה להיות בגוף מקום הטומאה שהיא חולבה ממקום הקדושה חלק אלוה ממעל אכן כיון שרואה השכינה בתוך כ"י אז נושאת ק"ו מהשכינה ואינה מסרבת עוד ללאת . ור"כ זהו דקאמר למען תחיה דע"י שתתה הולך אחר ב"ד יפה להוילא הדין לאמתו . וכעבור זה השכינה שורה בוישראל אף בטומאתו ור"כ שוב אין לה טענה עוד ללאת דנושאת ק"ו מהשכינה שהיא קרש קרשים שוכנת בתוך בני ישראל וז"ה למען תחיה שלא יש לה לנשמה טענה ללאת וגם וירשת את הארץ וכדאמרן דבזכות המשפט מביא להם הגאולה ומנחילם את הארץ .

הסיבה

השלישית כבר ארז"ל לא תרבה ירושלים אלא מפני שבנוי בה ת"ח שנאמר ויהיו מלעיביבם במלאכי האלהים והן בעון כדור יתוס הזה מצוי זה העון שמלבד שאינם נשמעים לדברים ואינם חושבים לרבויהם לכלום ואדרבה הם בעיניהם כי הם ויתר לדיקים מהם ולא די זה אלא גם מוילאים עלגהם דכה רעה ואו' שיותר מלוויה הש"ת והמתולקת

בין

בין החכמים ויתר מבעלי הכחיס והכל ופנה פיהם כי מה
ראו לו עליהם כך ח"ו כי כולם אוהבים זל"ז ואם המלא ימלא
חיוה מחלוקת ביניהם ההוא כדבריו תורה כתיב דאם נחלקו
כאיוה דין זה אומר בכה וזה אומר בכה זה אינו ש"ח ומחלוקת
שזו היא מחלוקת לש"ש שכל א' אומר כפי ידיעתו ושכלו ופוק
חזו כמה מחלוקות בדיונים בספרו הפוסקים ז"ל באופן שכל
חפסס ורנוסם של המון להפדיק את עצמם ולתלות בוקי סריקי
בכ"ח לכן הזהר אחי שלא תכזה בנחלתן ראפי' השומע ויולת'
דירהו ושוקק בר נדוי הוא ואירכא ששמעה תעקר אם לא
מיסה. כ"ש למכוס ת"ח עצמו שאז"ל שאין תרופה למכתו ונירון
בנואה רוחתה.

ואל

יבטיחך ויך שזה לא נאמר אלא על דורות הראשונים
שהיו כמלאכים לא כן בזמננו זה הא ליתא דאין לך
אלא שופט שבימך וכיון שזה הפ"ח קרא ושנה ושמש ח"ח
וחורחו אומנותו ויראת ה' על פניו ולא סנו שומעניות וראי דלא
ינא זה מנכול החכמים הא' אשר הזכירו עליהם ככל העובשים
וע"ז נאמר ופתח בדורו כשמואל בדורו והמזול בכה הוי סיכה
לעכב הגאולה דכיון דלא חרבה ירושלים אלא בשביל שביו בכה
ח"ח מהיכא חיקו סיכנה כל עוד שלא ניתקן עיון זה.

הסיכה

הד' הוא עון כיטול חורה דכיון דעיקר החרבן
והגלות היה מעון כיטול חורה כדכתיב על מה
אברה הארץ על עובם את תורתו ואין יחבן כל עוד שיש
עון כיטול חורה מנוי שיהיה גאולה לישראל והרו כבר אז"ל
במ' מגילה ר' אלעזר פתח לה פתח להסאי פרשתא כעללתיים
ומך המקרה בעבור עללות שהיה בישראל בימי המן שלא עסקו
בתורה נעשה שונאו של הקב"ה מך ואין מך אלא עני. ופרש"י
כמי שאין יוכל להושיע ע"כ. הרו מכואר כשיש בטול חורה
אינו יכול ככיכול להושיע שמד"ד עומדת ומקטרנת לפניו וכבר
חכמו האמת אמרו שאפי' אדם יעסוק במצות וילך בדרך ישרה
ויוטיב דרכו ושקל כפלס כל מעשיו כל זה לבד אינו מועיל
לו לעה"כ יען כי האדם אינו זוכה לעה"כ לעולם הנשמות
אלא ע"י לימודו בתורה ה' התמימה ועקרו של אדם שנכרא
הוא

הוא כדי לעסוק בחורה וכבר נמנו ונמרו שהלמוד גדול מן
המעשה ואין תחילת דינו של אדם אלא על עסק התור' והלמלא
תורה היה העולם חוזר לתוהו ובהו וגדולה תורה שמביאה
חיים לעולם ומטהרת הטמא מטומאתו כדכתיב אמרות ה'
אמרות טהורות וגדול ח"ת יותר מהק"ב תמירין ומוספין
ומכנין כהמ"ק ומכל הקרבנות כולם ואמרינן כירושלמי ע"פ
דריס ירווך ככל עת דמה החינוק הזה לרוך ליונק ככל שעה
ושעה כך כל אדם לרוך ליגע בחורה כל שעה ושעה ומשו' הכי
החורה נמשלה אל ד"ד ומיד"ד.

ואז"ל

חש בראשו יעסוק בחורה חש כבדנו יעסיק בחו'
חש בכל נופו יעסוק בחורה שנאמר ולכל בשרו
מרפא והעוסק בחו' יסורין כרלים המינו ומגינה עליו ומגילתו
מן החטא ויוכה לדברים הרבה. וא"כ מה נענה אכן הדור
היתום הזה אשר כליו ימינו ושנינו בהכלו העולם ומכ"ד
שעות של חיים והלילה אין אנו פותנים לב ללמוד אפי' כ' שעות
והלואי שיהיו ב' כהלכתן אלא סם המות נתון בתוכן או לומר
שלא לשמה ליהנות מזיו כבודה כדי ליקרא רבי ולהיות מוסב
בראש הקרואים ולהתיוסר וקרדוס לחתוך בהם או כדי לקנטר
חכירו תורה זומה תהא עליה העדרה ח"ו טוב יותר ממליחותה
ואם אהה בא לננוכ דעת הבריות ומראה עצמך שאתה לומר
לשמה אף אהה אמור לו החנא הקדוש ר"מ זיע"ה מכחיס אותך
שאתה כל הלומר תורה לשמה מגלים לו רזי תורה וזוכה למ"ת
דברים המנויים שם א' לא' והא לוכא חדה מינייהו כך.
אכל עכ"ז שאתה יורע בעצמך שאין לימודך כה לשמה לא
תתראל ותאמר שכ ואל תעשה עדיף דלעולם יעסוק אדם בחור'
וכמנות אפילו שלא לשמה דמתוך שלא לשמה בא לשמה דדוקא
לקנטר אסור ושכ ואל תעשה עדיף ואפי' כ' שיושבים ואין
כיניהם ד"ת הרי זה מושב לזים וכל יום ויום כ"ק וולאף מסר
חורב ואומר חוי להם לכריות מעלכונה של תורה. ומ"ש מסר
חורב ול"א מסר סימי לרמוז על הר' ליון שחרב ושמש מעון זה
של כיטול חורה ועדיין קאי בחרבנו ואנו יושבים במחשכים
בגלות החל הזה ויושבים בלוקו"ת מדתי אל דתו הלוך וחסור
מיום

מיום ליום ואין יום שאין קללתו מרובה מחבירו והרי ח"ל חרות
על הלוחות . חירות ממ"ה חירות משעבוד מלכות סבלו
שהקול קול ועקב כבתו מדרשות אין הירוס ירו עשו . סבל
הפורק ממנו עול תורה נחמנו עליו עול מלכות . והתשובה
העיקרית היא עסק התורה וכמו שאנו מתפללים בכל יום
השיבנו חבנו לתורתך כי הרחוק מהתורה רחוק הוא מקב"ה
ואפילו עון ח"ה מתכפר הוא כד"ה וכן אמרו בזה הקדוש לא
אחריו ב"כ לצלמין אלא במילוי האוריותה היא קיימת לדכאה
לכל מסאכין ומכאובין ואסוותה במילוי דאו' השכחה וכל מאן
דאשתדל באו' אפילו איתגור עליה עינשא מלעילא איתקדע .
וכן ח"ל במד' אמרו ישראל לפני הקב"ה ענינו אהנו ואין
לנו להביא קרבנות . ח"ל דברים הנו מבקש מכם שנאמר קחו
עמכם דברים ואין דברים אלא ד"ה שנאמר אלה הדברים והנו
מוחל עונותיכם .

וזהו

לערך ש"ה שובה ישראל ונו' קחו עמכם דברים
ושבו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב
וגשלמה פדים שפתיו . דהנביא עומד וטוח ומראה להם דרך
התשובה כנקל בלא טורח סינופוס וח"ל קחו עמכם דברים
היינו וידוי וחרטה ואמרו אליו שישה עון . וקח טוב זאת הו'
שהיא מועלת לשבים יותר מתקרבנות והסינופוס ואם כן אתה
כן תהיה מה לך נידם קום קרא בואת התורה וקרוב חליך
הרבה כפיך ובלבדך לעשותו ואין בזה לא טורח ולא השטר ממון
ומה ראית להחליף ד"ת היקדה והנעוונה בשיטה בעלה אלה
הדברים ואלה הדברים וכי יתכן שינוח אדם דברים שנוטל
עליהם שכר הרבה ומתעסק בדברים שנוטל עליהם עונש הרבה
זה אין הדעת סובלתו ולמה לא יעלה על דעתך מעמד הר'
סוני שגה לעליונים ואהב לתחתונים לשכון כבוד בארצו
ולקחנו לגורלו סגולה מכל העמים ונשא אותנו על כנפי נשרים
והביא אותנו אליו וקראנו ממלכת כהנים וגוי קדוש וזכנו
בחירתו הקדושה שע"י אנו זוכים לקיי עוה"כ להיות נהנים
מזיו שכינתו כזרוע בלתי בושא וכלימה וכל חפצו ורצונו להטיב
לנו לא עשה כן לכל גוי . ואין לא נאמול על עצמנו שאנחנו

בידנו

בידנו נעבד קץ הגאולה להיות ניון דורש אין לה וייתה קראו
לה . למור תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה .

באופן

שאל יתן הקו אל לבו חובת המקום עמנו וכל אשר
עשה עמנו כמעמד ה"ס אין ספק שאל אכן הוא
יומוס ולא ימנע מחוק האהל ללמוד תורה ביום ובלילה תמיד
לא יתנה ועל כן הוזהרנו מפי ארון הנביאים מרע"ה לאמור
דק השמר לך ושומר כפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר
ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך
ולבני בניך ויום אשר עמדת לפני ה' אלהיך כחורב . שחבלית
זכירה זו להורות שהקב"ה תושב אהנו וחסד בנו מאד לנהלנו
תקף שנשוב אליו ונעורר לבבנו ולא נזיזאש מן הגאולה ונעבור
זה תהיה יראתו על פנינו לבלתי נחטא .

תא

חזו ידיו כמה גדלה מעלת עסק התורה שהרי אדם
רואה בעיניו אפילו על לילה ח' שעוסקים ישראל
בתורה כל הלילה ליל חג השבועות עפ"י דברי זהר הקדוש
לקטת את הכלה הנעימה כנ"י להכין אותה ולסעדה ליוכנס
לחופה ביום חג השבועות ואמרו המקובלים ז"ל שלימוד לילה
הואת הוא סגולה כפלאה לזכות לבנים ובני בנים ת"ח . וכיון
דעלת לחופה אינו בני חופשם שאל קב"ה עלייהו ומכרך לון
ומעטר להו בעטרא דכלה זכאה חולקהו ואלו יודעו ומשכילים
הכני אדם מה ר"ל לקצטא קאטוי גלס ושוכנו דמטרוניתא
הו תמיסוס מאד על גדולת יקר ח"ת קרייה נאמנה כליל חג
השבועות ואל יאנו דומי כל הלילה ושמים ושמים לעשות רצון
קוניהם ביראה ובאהבה ואשרי הזוכה לכל הכבוד הוה אשר
יוצרו ככובל שם ומתפאר עם ילוד אשה מחומר קודץ רמא
וחלצה להקצא ולהתרומם להיות מכני עליה ומכני היכול
דמלכה ומי פתי עק עינו מראות את כל הכבוד הזה ומתעלל
בלימוד הלילה הזה ואם קשה עליו עול וסבל ולא יכול לכפר
לילות עמל בשמחת מריעות במורקי וין ודליקס ושחוקוקלות
ראש לרוב כשאוק הקוביא והכר"ת אשר הרבה בני אדם יושבים
בסוד משחקים כל הלילה ורות נור לא ערת כהון ולא זכרו את
ה' לאמר לפני מי אנו עומדין ומשחקין עומדין ומכעיסין

התחת

החמה הנשמע קול דברי אלהים חיים קול נחנו כנענים כשירי
ענבים ודברי חשק בא וראה כמה גדול כוחו של יזה"ר שפס
הזמינוהו לאדם לחיות שמתק מריעות בכבוד נעים עם ככל
מגדד סינה מעיניו כל הלילה ולא ינוס ולא יסן אפילו רגע א'
וכליל הלימוד הזה כל הלילה מתמננס ובכורך אינו יכול להתפלל
בראוי וכחוק ק"ש סינה חוטפתו קארי חרא ופארי תלת באוק'
שכך מלאכתו של הוצר נכנס בין הדבקים במקום שרואה אור
לאדם הולך וסוחמו בפניו .

ואשרי

מי שיכיר בתחבולותיו ויפא לקראתו לאט לאט
ויהיה הוא' ממנו להפיר לו את מחשבתו הרעה
אשר חושב עליו ורכים מהמוני עם שגו ברוחה כחשבים כי
עקר הדבר להיות כעורים כל הלילה ויושבים למרחוק ללומדים
הירחק כמעטו כרוכ דברים מענין אכילה ושחיה זה כיוקר וזה
כזול וכר' הוציאו מעות כחג ומסיימים בה' מלכים ומלחמותיהם
והשבע המעלה עשן כפיהם ומעלין קיטור העשן כקטור
הכבשן וישליכו סדר התיקון אחרי גוס ולא רעת ולא תבונה בהם
שוחר טוב להם היה לנוח על נשככותם מאשר באו לרמס
חגירי ברוכ דרכים כטלים ולהכניס החילוני כגבול הקדושה
שפחה כי תירש נכירתה אין זה תקון אלא עוות . באופן שכן
לימוד הלילה הזה כוחו גדול בשמים ומלכד זה שהוא מוכתם
לו להוציא שנתו כחיים והשלום וכמה שכת' בזוה"ק ריחא
נעיר לעילא ותתא ויפיק שתא כשלם עליה כתיב חונה מלאך
ה' סביב ויחלצם ליריאתו .

גם

סגולה הלילה הזה פועל לרק עם השכינה וישר' להוציא
מהגלות החיל הזה והוא תקון האמתו לפגם הראות
אשר פגם כענין עלהין ונזיל החיל הזה והוא תקון האמתו
לפגם הראות אשר פגם כענין עלהין ונזיל החיל הזה והוא תקון האמתו
עיני האדם בקבר וא"כ קשתה רן ק"ו ומה פעולת סגולת לימוד
לילה אחת כך עושה בשמים ובארץ ק"ו ללומד חורה כל לילה
ולילה ותמיד הוא קס מחזות ואילך משעת הרחמים ולומד ע'
אור הכורך ואחר תפילתו חוזר וקובע עקיס לתורה וככל שעה
שהוא ענוי חוזר על לימודו . שיהיה לו תועלת ולכל העולם מה

שחין הפה יכולה לדבר ויחזיק כוחו ככוכב ויכול להשיע את
ישראל מהגלות וכמ"ש התנא אשרי מי שעמלו כקורה ועושה
כ"ר ליוצרו .

סיבה

ה' עון הש"ס ולשה"ר וכבר אז"ל שבמקדש א' היה
ע"ז וג"ע וש"ר ונחרכ וסוד ונכנה ואלו ככית
ב' לא הוו מאלו החמורות כי אם עון ש"ס ולה"ר ונחרכ
ועדיין לא נכנה הא למדת ששקול עון ש"ס ולה"ר יותר מה"ג
החמורות ואיך יתכן שנוכה לגאולה כל עוד שעון זה של ש"ס
ולה"ר מצוי תמיד כחוק ככ"י וכן אז"ל בש"ר ע"פ אכן נודע
הדבר שהיה משה רבינו תמיה דלמה אין נגאלים ומי מעכב
אכן כיון שאמרו לו הלהרנני אתה אומר כאשר הרנת את
המלכו אמר דילטוריוא יש כיניהם ש"ס ולשה"ר מיד אמר אכן
נודע הרבר ר"ל דלמה אין נגאלים . דעין זה של הש"ס ולה"ר
הוא המעכב עליהם שלא ללאת ממלכים .

סיבה

הששית עון השכופץ שוא ושקר ושכועה שאינה
לרובה דמלוים תמיד כחוק ככ"י והנכוח מכריו
ואו' ובלתו ואת עליו ואת אבניו . ואז"ל הא למדת דברים
שחין האש והמים מכלין אותם שכועת שוא מכלה אותם
גם אז"ל שאלף עוירות היו לו לינאי המלך וכולם נחרכו
אפילו על שכועת אמת . עוד אמרו בזוה"ק על פסוק לא
תשא את שם ה' אלהיך לשוא . דהול"ל לא תשבע בשם ה' א'
מהו לא תשא אלא שהקב"ה הניח שמו על התהום שלא יפא
מנבולו להציף את העולם . כיון שרואה ששם הקב"ה עומד
עליו אינו יולא עוד וכשאדם נשבע לשוא ולשקר גורם להיות
שוא שם הקב"ה מעל התהום וסכף רופה ללאת ולהציף את
העולם ולולי רחמינו יתכרך היה חוזר העולם לק"ו . וז"ל לא
תשא את שם ה' אלהיך להיות גורם בשכועות שישא ה' את
שמו מעל התהום ולהחריב העולם נמלא כפי כל האמור דעונש
השכועות הוא להחריב וכ"ש שלא יכנס הנחרכ . ואם כן
איך יתכן לבנות ירושלים והמקדש כל זמן שיש עון הגורם
להחריב וכמה מאד לריך תמיד הדורש ברכים להקויר את העה
על זה .

סיבה השכיעית אז"ל לא נחרבה ירושלים אלא בשביל שהעמירו דבריהם על דין תורה ולא היו עושים לפנים משורת הדין. ולכאורה קשה דאין כשכיל עון זה הקל שלא עשו לפנים משורת הדין ותחייבו עונש זה החמור. האמנם י"ל בפשיטות דהק' כי ידוע שכל מדותיו של הקדוש ב"ה הם מדה כנגד מדה ובמדה שאדם מודד מודדין לו וא"כ אם היו עושים לפנים משורת הדין. אף שיש כידם עונות גדולים במקדש א' ושני היום עושה עמהם לפנים משורת הדין ומוותר להם ואינו דנם לפי מעשיהם הרעים אף שמן הדין הם תחייבים מדה כנגד מדה כמו שהם היו מוותרין ועושים לפנים משורת הדין. כן הוא עושה. אבל השתא שהם העמידו דבריהם ועניניהם על קו הדין הגמור. גם הקדוש ברוך הוא נפרע מהם על פי הדין הגמור על מעשיהם הרעים.

סיבה הח' כתוב בזה"ק דכומא דסקר דאיהו ס"מ שלטא בעלמא כתוב ותשלך אמת ארצה ודא גרוס חרנן בית א' והן בעון שכדור היתום הזה מכה זו של שקר תהלכת כינינו והוא מטבע חרוף עובר לקותר וכ"כ נשתדשו בו עד אשר אין איש שם על לבו ואינו מרגיש אם הדבר אשר מוציא מפיו אם הוא שקר או אמת ואם כן כל עוד שלא נחקן העון אשר הוא היה גרם לחרנן בית המקדש מהיבא תיתי שיכנה ומרעה אל רעה ולא רכיון דהוא פוגם ברית הלשון אחי לפגום המעור דברית הלשון וברית המעור כחדא שריון וזה ידוע כי פגם ברית המעור הוא חמור מאד ואינו נמחל אלא בתוכחה סגני ואין לירך להאריך בעונשו כי ספרי המוסר מלאים מזה והוא גרמא כנזקין לעבכ הגאולה.

סיבה החשיעית כי נודע כי כל תכלית הגלות כדי לברר ניצוטי הקדושה אשר ניתהוו מהקרו ומשכבת ז"ל ואין כן דוד בא עד שיתבררו כל ניצוטי הקדושה אשר נטמעו בקליפה בארצות העמים. ואנו רואים שבכל יום ויום הם מוספין ונטמעים ועל אלה הניצו' הק' אני בוכים שעל ידי רחק ממני מנתם זה המשיח הנקרה מנתם להשיב נפשי אלו ניצויות

ניצויות הדחויים וכשמחלל אדם בכל"ס מקבץ נדחי עמו וישראל וכיון על הדחויים הללו שנטמעו בין הקליפות ואם כן כל עוד שלא נחקנו ומכ"ש שנופלים מחדש מאין יבא עזרו הגואל משיח ב"ר והיה בראותו החיל הגדול הזה כחול הים לא יסער מהמזיקים אשר הולירו כל ב"י בודאי שנתע לאחוריו וקוור ואין בו כח לעמוד ולהלחם עמהם.

ויש"ה מהרסיך ומחריביך ממך ולא. אלו הבנים המשחיתים זרע מרעים וכמה לירך סיגופי' ותעניו' כדי להמיתם כמבואר בכל ספרי המוסר.

ויש"ה שלמה אחוז לנו שועלים שועלים קטנים והם אחוז לנו שאין מניחים את המשיח לבא ומעבכים הגאולה והם מחבלים ברמזים כרס ה' כבאות ישראל שמחבלים אותם אלו המזיקים שהולירו ולא חיים ברא' על אבא והם הם סיבה להכביר עלינו עול הגלות והיואכזבו הדרוק אכר אין שומר ברית בטערה בזמן הזה ואין איש שם על לב שכדורות שלפנינו היו עדה קדושה מתענין בימי השוכבים יש מהם מתענין הפסקות ויש מהם חענית שבוט ויש מהם ב' וה' וב' ומתקבלים כל השריונים בתענית שוכבים יחד בבית המדרש מקום מיוחד ומתפללים בכונה יתירה כסליקות ותחנונים ואחר תפילתם יושבים כל היום ולומדים בספרי מוסר וגם כלילה חדר שינה מעניניהם ועוסקים בתורה ומתנות לילה ואילך כשיר' ותשכחות נשירו דוד עכדו ככה ותנהגו כל השבוע עד ליל שבת לעת ערב הולכים למרחץ כנוף בלי נשמה וכאין להתפלל ערבית של שבת ורוב הקהל אף שלא התענו כולם באים להתפלל עמהם ולזכות לקבל פניהם כי כל העדה הקדושה הואת נעשת ככריה חרשה וכתנוק שגולד דמי ונמחלו כל עונותיהם אשריהם ואשרי חלקם שהכריעו את עצמם ואת כל העולם לכף זכות והיו סיבה ג"כ לזכות הרבים שכיון שרואה אותם האדם שכ"כ הם מוסרים עצמם למיתה בעבור לתקן את אשר עוותו עכ"פ ועלה קבאת ה' כבאות על לבו קצת ומתקנא ביראת ה' במעשיהם גם הוא החי יתן אל לבו לשוכ קצת מעבירות שכירו. ומימיהם של אלו לא נעשה ויקר השערים כאשר בקום. אלא הכל כזול

בזול ומאוי הרבה ואין קונה . לא כן עתה מזה חמשים שנה
והלאה שנתבטלה מנהג זה מהעיר הזאת לא ידעו עוד שבעת
והשפע נתמעט והיוקר היה תמיד מכלי הפסק וכל בית ישראל
קלה נפשו מהמחיה .

והנה

באמת הא רבטלה תענית שבע האמת אחס
שמכניסים עלמס כוראי סכנה ורחמנא אמר וכו'
בהסולא שומות בהס אכל עיקר תמיהתנו דלפחות יהיו מתעני'
הפסקות או ב' וס' וב' כימי השוכני'ס שהס מסוגלי' להועיל
לעון הקרי ויש בו כרו להמות המשחיתים הנולדים מזה והס
להס לנהוג ככראשונה שיחקבלו עדה קרושה ויהיו מתעניס
הפסקות ויעשו כסדר תפילתם כמו שהיו עושים הראשונים
ויהיה מהס התעוררות לכבות לכל בני ישראל אכל לא טוב
נהיה שנשחק הדבר הזה לגמרי ואין שמן מנהו ופוק חזו
מאי דקליק בהו ואף כדור שלפנינו שהיה כימיהס זול עכ"ו
היו מתרעמים לגבי דור הראשונים אשר היו לפניהם אשר היו
הכל בזול גדול והיו אומרים דלמה נשתנו השערים מומן של
הא' לזמנם הוא משום שדור שלפניהם היו יותר מעשרה וקניס
שהיו מתקבלים בליבות החורף יקר ולומרים רוב הלילה בתפלת
הקבלה והיו מתפללים כולם על פי הכוונות שסדר מהרת'
בשם רבו האר"י ז"ל והן עתה הן בעון שכדור הזה לא נה
מוה כלום ונסתמו מעיינות החכמה הזאת ומאותו הזמן והלאה
נתמעט השכע ואין לך יום שאין קללתו מרובה מחכירו .
ואולם אס חזרו למנהגם הראשון גם הוא יתכרך ירחם עלינו
ויפרנסו בכבוד ולא בכיווי וכהיתר בלא באיסור דכיון שאנו פוגים
אליו גם הוא יפנה אלינו לטובה .

סיבה

העשירות הוא עון חילול השבת החמור אשר לא
ימנע מהוך בני ישראל הן מזד הנשים שלא ירעו
היה דבר מותר ואיזה אסור. הן מזד הנערים המנוערי' מהמלות
שבכל יום שבת אחר אכילתם ושחיתם הולכים לטויל מחון
לעיר ולוקחים מודי דמאכל כרו לרעות את עצמן וכהלו לא
ימנע מהס חילול שבת ומהס הולכים לטכול כנהרות ומחללים
שבת בפרהסיא ורחוי לח' הדור להשגית ע"ז מאד ולהכריזו
על

על אלה הרשעים שלא להניחם ללחץ מחון לעורכיום השבת .
ואחרון הכבוד שבכל שנה ושנה הולכים רוב הקהל לכפר תודיק
בעבור לזכות ולראות בית הכנסת אשר שם שהיא כנוייה
מומן בים שני וקבלה כידם מאבותיהם שארומינו עזרא הסופר
זיעא היה שם במקום הנורא הזה וכתב שם ס"ת . וכל בית
יעקב אלו הנשים תכף שיהיה חולי בכניהם או בכעליהם נודרים
ללחץ ולילך למקום הזה ומתנרכים שמן למאור להדליק שם
ובאמת שאנכי העבד כמה פעמים הלכתי לשם וראיתי כמה
נורא המקום הזה והרבה שנים ושמים בעבור כבוד ארומינו
עזרא וכדוק ומנוסה לנודר ללחץ שלא לחזור רוקס .

אכן

אליה וקוץ בה שעיר פרונה היא מכלי חומם ושם
נכסלים הרבה מאד בחילול שבת כי לא ימנע שם
לשום בר ישראל מחילול שבת בהליכתם וכדירתם כל שבת
ושבת . ומלבד זה הוא מקום חויר טוב מאד ובולו גנות
ופירקיס ורוב ההולכים שם הוא לרעות את עצמם לטויל
ואוכלים ושותים ובאין לירי שכרות שהמקום גורם להם לשקות
שכר הרבה וכינוי כינוי פרנה קוראם לבגב ויהיה שחוק וקלות
ראש ובאוסת'ו לפעמים לירי עבירות תמורות והפסקר הוולא
משם בהליכה זאת יותר מהריות והיה מן הראוי לכעל מנהג
זה מבני ישראל שלא ולכו כל שנה לשם . אלא ישלקו להתס
הנדרים והנרכות לכבוד הדריק ולכבוד בית הכנסת אשר שם .

וכבר

ראיתי כימי חורפי כשהייתי בן עשר שנים שעמד
מוה"ר מהר"ש לאניואהו ז"ל מחמת כל הסיבות
הנז"ל והכריזו בהסכנה חמורה ע"כ בני' שלא ללחץ עוד
שם . ואמרו שבאותה שנה שהכריזו וכיטל עליהם נעשה
חולאים רבים באר"ץ הלזו והיו הכל או' שכ"ז בעבור שכעלו
ללחץ דלא נותא ליה לאותו דריק שלא יבואו לראות שם לפניו
והרבה מבני' ראו בן כחלוס .

ועמד

הרב מוהר"ר יהודה קליין ז"ל שהיה זקן ורכייתר
ממהרש"ל והכריחו לכעל זאת ההסכמה . ועמרו
והתיריה וחזרו בני ישראל למנהגם ללחץ כל שנה ושנה לחוב
ולראות

ולראות פני הדרון עזרָה ע"ה וע"כ אזוהרה וקורה לכל חכמי
וישראל הנמלאים שם באותו העת פול זוירה להוהיר את העם
הנמלאים שם לבלתי יחטאו כחלול שבת ועיניהם יהיו תמיד
עליוהם כדבר הזה וכדברים אחרים הנולדים שם .

וכבר ארז'ל כשישראל שומרים ב' שבתות כהלכתן מיד
נגאליס וכיון שעדיין לא נגאלו מזה מוכח שכעוה"ר
לא יש בככ"ו שמירת שבת כהלכתו .

ושמעתי מפי קדוש מהרש"ל הנו' כשהיה דורש ברכוס
על חילול שבת היה רומז רמז במקרה שכתוב

אך את שבתותי השמורו וגו' דהיינו דהכתוב כמתאכנת ואומר
אך את שבתותי השמורו . שלפחות שהיו שומרים ב' שבתות
דמיעוט רבים שנים דבמקום אחר כתיב ואת שבתותי השמורו
ומקדשי תיראו לרמוז דאם שומרין ב' שבתות מיד נגאליס וזהו
דקאמר ואת מקדשי תיראו דראו כתיב שאז יתוו בכנין בית
המקדש באופן שהכל הלוי כתשובה לחזור מהם מכל העבודות
הגורמות את עיכוב הגאולה הנו"ל . מאריה דעלמא הרי אז'ל
שאין בן רוד בא ער שתכלה מלכות הולה מוישראל ופי' רש"י
שלא יסאר להם לישראל שום ממשלה ואפילו לזה וא"כ עיניך
תחוינה משמים שלא נשאר להם לישראל שום מלכות אלא כולנו
כאחד תחת ממשלת העמים .

ועוד הרי כתיב בזהר פירשת בהעלותך שעקר חבלי משוח
של הגאולה הוא עניות לקיים מה שנאמר והשארתי

בך עם עני ודל . ואת עם עני תושיע והרי בזמן הזה כולנו
יד עניי אנו וא"ת שהרבה עשירים יש בישראל מ"מ הרי כתב
בפירשת עקב שמי שרוחקין אותו על המס ויש עליו אימה .
אפילו יש לו מעות נקרא עני דאזוהו עשיר השמח בחלקו ויש
לו נחת רוח כעושרו ואם כן אזי לנו כי פנה היום ונטו גלגלי
ערכ ולא בא כ"ד לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד והיינו
ר"ל לא לנו שהוא מספר אלהי"ם שהוא פ"ו יהיה ה' . שלא
תהפוך מדה"ר למדה"ד ועי'ז יוכבר עול הגלות עלינו לא לנו
כי אין אנו חוששין על זערינו . אלא לשמך תן כבוד שלמה
יאמרו

ואמרו הגוים איה נא אלהיהם שהקין ח"ו כמו שאמר המן
אין ככותו להושיע וא"כ כעבור שמך קומה והושיענו כעגלה
ובזמן קריב כ"רָא .

שער ארץ ישראל

תמן חנינון א"י מקודשת מכל הארצות א"י תחת ממשלת
הקב"ה לא בן ח"ל שהיא תחת ממשלת ע' שרים הנלב"ע

בא' אין מלאך המות שולט בו אלא עז' מלאך רחמי' וניול מחיבוט
הקבר ואם הוא לדיק גמור מת כנשיקס ע"י הקב"ה . וראיתי
להרב חסד לאברהם שהביא ממדרשי רז"ל וז"ל לעת"ל עושה
הקב"ה להגדריקים אשר נקברו בא"י כנפיש כמלאכי השרת
וטסין בג"ע וככל העולם כולו ולגדריקים שנקברו בק"ל נתן
להם עושר גדול ומפלבג מאד ואז רואין לגדריקים שבא"י שהם
טסין בכנפיהם ומתקנאים בהם ואומרים לפניו יתברך מפני
מה אכחנו לא זכינו לזאת המעלה אלא רוקא לעושר והקב"ה
משיב להם אתם שחקתם על ממונכם וגופכם ולא עליהם לא"י
הא לכם עושר רב כמו שחפלתם אבל אלו הגדריקים שלא חסו
על ממונם וגופם כעבור א"י נתתי להם זאת המעלה הגדולה
לחיותם בעלי כנפיש כמלאכי השרת עכ"ל . עוד אז'ל במסכת
כתובות ולטיון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכונה עליון
אחר הנולד בה ואשר המנפה לראותה ופי' רש"י ז"ל לעת"ל
כשיתקיים מקרא שכתוב והביאו את כל אחיכם מכל הגוים
מנחה לה' כל מקום שימצאו שם ישראל יאמרו הגוים וזו מבני
טיון זה יולד בה נביאנו שם ואפילו המנפה לראותה וקרא
מכניה ויביאונו אלה יכונה עליון הקב"ה יכונה להויה עליון
למעלה על כל העולם ואזויה דא"י מחכים וכדאמרין חד
מנייהו כתרי מנן וכד סליק חד מנן להסם הוי כתרי מנייהו
לעולם יודר אדם בא"י אפי' בעיר שרובה גוים ואל ידור ח"ל
אפילו בעיר שרובה ישראל שכל הדר בא"י רומה כמו שיש לו
אלוה וכל הדר בח"ל רומה כמו שאין לו אלוה ובאלו עע"אוי"ל

הטעם על פי מאו דהכאנו לעיל דא"י תחת ממעלת הקב"ה
 וח"ל תחת ממעלת השמים וא"כ הדר בא"י הוי תחת ממעלת
 הקב"ה שהיא אלהי הארץ וקרא אכל הדר בח"ל שהניח ממעלת
 הקב"ה והלך ובהר בממעלת השמים והוי ממש רומה כמי שהיו
 לו אלוה עור נראה לפרש על פי משו"ל שא"ל ההוא מינה
 לריב"ל תא וניהו עמא חד דכתיב אחרי רבים להטות וכבר
 ידוע דכל זמן שישראל שרויים על ארמתם הוי כדון קבוע דק"ל
 כל הקבוע כמתנה על מחלה דמי ואין עור טענה אחרי
 רבים להטות לריב"ל רבים ועוד דהשכינה שורה בא"י בקביעות
 לא כן בח"ל וכבר קי"ל דרוכ וקרוכ הלך אחר הקרוכ ואם כן
 שפיר קאמר דהדר בא"י דומה כמי שיש לו אלוה דהשתא לבי"א
 טענת המין שהמר אחרי רבים להטות ולהפך בח"ל ועוד יש
 לפרש דכיון דהשכינה בא"י א"כ אימתיה דרכיה עליה ומתורה
 לתטוא בהיכלו של מלך לא כן בח"ל לריב"ל עליה אימתיה
 דרבים וכוה וכן מאמרם שם שאמרו כל הדר בא"י שרוי בלא
 עון דכתיב העם היושב בה נשוא עון והיינו כמו דאמרן משום
 דאימתיה דרכיה עליה ומסתמא מתורה לתטוא עור אמרו
 שם דכל הקבור בא"י כאלו קבור תחת המזבח ואינו דומה
 קולעתו מקיים לקולעתו לאחר מיתה ואסור לאתח מא"י לח"ל
 ההוא דנפיק מא"י לח"ל שמתיה רב ווסף ההוא דנפיק מא"י
 לח"ל שכיב אמר אביי אי בעי ההוא לירבא מרכבן הוה חיי
 אמר ר' אבהו אפי' שפחה כנענית שבה"י מוכטת לה שהיא
 בת עה"כ וכל הדר בככל כאלו דר בא"י אמר אביי נקטנו
 ככל לא חויה חבלי משיח עור אמרו שם מתים שבה"י וישראל
 קמים בתחיית המתים אבל מתים שבה"ל אינם קמים בתחיית
 המתים דכתיב נותן נשמה לעם עליה כל ההולך ארבע אמות
 בא"י ננחלין לו עונותיו ומוכטת לו שהוא בן עולם הבא ואף
 ע"ג שדריקים שבה"ל חיים מ"מ חיים ע"י גלגול מחילות
 נעשה להם בקרקע ועומדים על רגליהם והולכים במחילות עד
 ארץ ישראל ושם מכבבאים ועולין ועתידין לריקים שמכבבאים
 ועולים בירוש' שנאמר ויזינו מעיר ואין עיר אלא ירוש' שנאמר
 ונביתו על העיר הזאת וגו' וכתיב המהרש"א דכבראשית רבה
 ובירושלמי

ובירושלמי מוכח דלא כפיר' רש"י ז"ל שפי' שנותן להם נשמה
 והולכים במחילות עד א"י ומשם מכבבאים ויולאים שהיו אמרו
 כב"ר הקב"ה עושה להם מחילות בארץ והם מתגלגלין וכאיש
 עד שמונעים לא"י הקב"ה נותן להם רוח חיים והן עומדים
 עש"כ. וכן איתא בירוש' דכלאים פ"ט וז"ל הקדוש ב"ה מחליד
 הארץ לפנייהם והן מתגלגלים ואינם עומדין עד כואם לא"י
 אלא שהקב"ה עושה להם מחילות ומשם להם הארץ שלא יהיה
 להם לער גלגולין וכתיב המהרש"א דהענין מכוון כי א"י
 נקראת ארץ החיים ועל זה קאמר דוד אהלך לפני ה' בארלות
 החיים כי שם מקום ירידת הנשמות ועליהם והחלת בריאתם
 בארץ ישראל היה שמשם נכרה אדה"ר כי ארץ חיים של מטה
 מכיון כנגד ארץ החיים של מעלה אשר משם הנשמות יורדות
 לארץ החיים של מטה ושוב חזרין למעלה למקומם במיתתם
 ושוב בעת התחיה יורדים למטה בארץ החיים עיון שם. והנה
 כאמת דהכתוב שהביאו ממנו ראה מסייע להו לז"ל בעלי
 המדרש ולהירושלמי דהרי כתיב נותן נשמה לעם עליה
 דמזה לכאורה מוכח דלא כפרש"י ולע"ד דמה שהכריחו לרש"י
 לפרש כן משום שאמרו כגמרא שם על פסוק ונשאתני ממלכים
 וקברתני בקבורתם ואמר קרנא דברים כנו שלא קבל עליו
 יע"א ע"ה לער גלגול מחילות ואם איתא כמו שאמרו במדרש
 מאי לער איכא כיון שהם מתגלגלין ומשם להם הארץ ועדיין
 לא חיו אלא בארץ ישראל נאוי לער איכא והרי כתיב המהרש"א
 דבכה"ג ליכא לער ואיך קאמר משום לער גלגול מחילות
 מש"ה הוכרח לפרש נותן נשמה להם קודם שיבואו לארץ אלא
 עומדין ומתגלגלין עד שיבואו לא"י ומשם יולאין ואין לך לער
 גדול יותר מזה והא דכתיב נותן נשמה לעם עליה היינו לאפוקי
 מתו ח"ל דאינם קמים בתחיית המתים אפי' הכנונים ולע"ד כר'
 שזהו כוונת דוד המלך ע"ה באומרו אהלך לפני ה' בארלות
 החיים ר"ל בא"י שמתיה חיים אפילו הכנונים לאפוקי ח"ל
 דאפילו הכנונים אינם חיים אלא דוקא לריקים ובאמת על
 זאת ידעו כל הדוים דהא אפי' חכמי החלמוד כנון אביי ורבה
 אמרו על עממן שהם כנונים ומכל שכן אפן עניו יתמי דוקמי
 דתשיבוי

השוכני בנונים ורוב בני ישראל פוזרים בכל פאות כד' פנות העולם כח"ל כולם ח"ו לרוק יגעו שאינם קמים בתחית המתים חתמה ומה יעשו בני ישראל בפרט בזמן הזה שהדרכים מקולקלים ובחזקת סכנה הם וגם ים מקומות רחוקה הרבה ואין כירס ללכת הם והנשי ביתם לח"ו וגם בפרט מטעם המזונות שכבר הם רגילים במקומם להרוות מעט וכבואם שמה אפשר שימותו כרעב הם והנשי ביתם באופן שאנוסים הם בזה ואיך יענשו שלא יקומו בתחיית המתים זהו דבר שאין השכל מסויבו ועוד הרי באתו התו' רבזמן הזה ליכא מורה לדור בא"י ואם נדר אפילו התרה אינו לריק מכל הטעמים שזכרנו ואנוס רחמנא פטריה ואם איתא ראינו קם בתחיית המתים איך כתבו החוס' רבזמן הזה ליכא מורה לדור בא"י ואיך מרשלין אותו בזה הדבר ולפניו זה העונש הגדול שאינו קם בתחיית המתים ובוראי שכדאי לאדם לסבול צער גדול של סכנת הדרכים ומיעוט רווח מזונות בעבור שיזכה לתחיית המתים ואיך מאבד ומונע הטובה וגדולה ממנו בעבור צער וס' סכנה של הדרכים וכיוצא וזהו כ"ל כוונת אומרים ז"ל שאמרו הרובה שיחיה ימות והרובה שימות יחיה דהכוונה דהרובה שיחיה בתחיית הנתים ימות ר"ל ילך וידור בא"י אף על פי שנמשך לו בהליכתו ובדירתו שם בא"י סכנת מות אעפ"י כן ימות עצמו כדי לקום בתחיית המתים וזהו שסוים שהרובה להמתית עצמו ולהבינים עלמו בספק סכנה של דרכים ורעב כדי לדור בארץ ישראל ויחיה שקם בתחיית המתים .

ומתוך

צערו על זה ערצתי למצוא להם תרופה ומצאתי על פי מה שהבאנו לעיל מאמרם ז"ל על פסוק ולציון יאמר וכו' שאמרו אחר הנולד בה ואחר המלצה לראותה ופרש"י אפ"י המלצה לראותה יקרא מבניה ואם כן לפי זה חרה מתרפת חברתה רקושיא שנייה שהקשינו שהם אנוסים מתרפת קושיא קמייחא ומיושב שפיר דוראי אכן שהרי ע"כ בני ישראל הכשרים הענונים דמלפין לראותה וכל חפצם ורגונם לילך ולדור בא"י אלא שהאנוסים הנז"ל הם מעכבים אותם מלכת והיו אלו כמו שחשב אדם לעשות מצוה וכאנס ולא עשהה דהוי

דהוי כאלו עשה דקו"ל דמתשבה טובה הקדוש כ"ה מלפני למעשה כאלו עשה אכל בוראי מני שיש בירו ויש בו יכולת לקום ולדור שם ואינו רוצה ומלפני לראותה הא וראוי זה אפ"י אם הוא בנוני ואינו רשע אינו זוכה לקום בת"ה ובוראי דמתמין הזה יש מעט וכטלי כמיעוטיוהו .

ועוד

מצאתי להם רפואה על פי מ"ש ז"ל שם בגמרא אר"א עמי הארץ אינם קיים וכו' ומסוים שם אר"ל רבני מצאתי להם רפואה מן התורה דכתיב ואחס הדבקים בה' אלהיכם חיים עולכם היום וכי אפשר לאדם לירבק בשכינה והא כתיב ה' אלהיך אם אוכלה אלא כל המשיא כחו לת"ח והעושר פרקמטיא לת"ח והמהנה ת"ח מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאלו כדבק בשכינה ופרש"י מצאתי להם תרופה שיהנו לת"ח מנכסיו ובוראי שאין לך אדם מבני ישראל הכשרים הכנוניים שאינו מהנה לת"ח מנכסיו דהא קא חויין דככל מדינא שבת"ל אפילו הרחוקים הרבה שכמה וכמה שלמים לתכמי ארץ ישראל נדרים ונדבות מכללות המדינה ומשפטיה כל א' לפי שיעורו וגם שלוחי ח"ו יוצאין והולכים ממקום למקום לקבץ זמון בשביל חכמי ארץ ישראל וע"י דרקות ששלחים להם יש להם להת"ח אשר דרים שם קיום והעמדה שיוכלו לדור שם והוי ממע נחשב להם לכני ח"ל כאלו הם דרים שם ואף ע"כ דמה שאמר ר"א דעמי הארץ אינם קיים איירי אפ"י הקבורים בארץ דבת"ל אפ"י אינם ע"ה אלא בנונים אינם קיים מ"מ מהראים שהביא מוכח דאפילו ע"ה דח"ל וכל שכן הכנוניים שעל בולם נאמר ואחס הדבקים וגו' חיים עולכם היום . ועוד מצאתי להם תרופה ממאי דתנין במסכת ר"ה דשלשה קצות ליום הדין אחד של דריקים גמורים ואחד של רשעים גמורים ואחד של בנונים של דריקים גמורים מיד נחתמים לחיי עולם הבא ואל בנוניים בית הלל אומרים רב חסד מעט כלפי חסד ופרש"י ליום הדין כשיחיו המתים ומטה כלפי חסד והוי ייובן זכויות ונחתמים עם הדריקים לחיי עולם הבא ע"כ ואמרו שם בגמרא חר"י מקום שבת"ל אינם קיים ומקשה בגמ' ור"א דריקים שבת"ל אינם קיים בתמיה ומשני ע"י גלגול שמתגלגלין

שמחלגלגין וכאוס לארץ ישראל ועומדים שם ואם כן ממולא
 דוחא שמעתא דגם הכנונים תיים שמחלגלגין וכאין לארץ
 ישראל ודינס כלדיקים דהא קי"ל ככ"ה דלכנונים רב חסד מעט
 כלפי חסד ודינס כלדיקים שרובם זכיות והנה עינינו הרואות
 שכל שנה ושנה באים ספיות רבות מארצות המערב ובתוספת
 אנשים רבים זקנים וזקנות באים לדור בארץ ישראל . וכן
 ממקומות הרחוקים באים רבים מכני ישראל לדור בארץ ישראל
 ובפרט האשכנזים ואלו באנשי סוריה כמו דמשק וארם לובת
 וסביכותיהם מעט מן המעט אחר מעיר שיעלה על לבו ללכת
 לדור בארץ ישראל העפ"י שח"י קרובה להם ואולי שמכו עני
 האו תנא דק"ל רכבוש יסוד הוי כבוש ודין סוריה בא"י דכבשה
 דברים ראינו שדין דין סוריה כדין ארץ ישראל משום הנה
 מחלגלגין מללכת לא"י וכודאי דאבא דאמנא על בניו של ישראל
 מכריע כמ"ד רכבוש יסוד הוי כבוש לענין זה שיחיו מתוסת
 ולבלתי ירח ממנו נדח וכזה הונח לי מ"ס כנמרא דכל הו"א
 מבבל לא"י עובר בעשה דאיך נודרים לפניו שלא לעמוד בתחת
 המתים ועוד לכאורה קשה דאם כנונים של ח"ל אינם תיים
 בת"ה איך אנו וכ"ע מברכין בכל יום תמיד מחיה הממתי
 והם אינם בכלל התחייה ואינה נוגעת להם ומה להם גם כן
 באמונה זו שהיא מי"ג עקרים שהקב"ה מחיה המתים והוא
 אינה נוגעת להם הלא ודאי דכל מה דכתיבנא בהני קרובי
 שחי' לעיל הם אמת ודק וכל בני ישראל אפילו הם בינוניים
 והם בח"ל קמים בתחיה וולתי רשעים גמורים המכוים בתלמוד
 הם לא שבו בחייהם בתשובה שלימה אינם קמים בת"ה ואפי'
 ר"א שאמר עמי הארץ אינם תיים ח"ל רבי יוחנן לא ניתח
 למרויהו לומר עלייהו כך .

אמנם

הא עקא העומדת לנגדו מ"ש ז"ל על פסוק הקיים
 ודינו שוכני עפר שכל מי ששם נפשו בעפר בתו
 קם בתחית המתים ואם אינו משים עצמו בעפר אינו זוכה
 לה"ה דקא חזינא דמעט מן המעט הם שזכו לעונה וקורין
 כזאת שנפטרי כעפר ואינם מחשיבים עצמם לבלום והתוכה לא
 העידה על זה הקונו כי אם על משה ואהרן שכתוב עליהם ונתת
 מק

מה ועל אברהם לכתוב ביה ואנכי עפר ואפר ואם כן רובא
 דעלמ' אינם כאברהם ומשה ואהרן וא"כ אעו כל הני אינם זוכין
 לת"ה משום שאין בהם מדה זו ועל זאת אנוכנו בני ישראל וימס
 ולולה על זאת העומדת לנגדם ואעו מניחחס לקום בת"ה .
 והנלע"ד ליישב זאת ולהלן בעד בני ישראל ולזכותם ואומר
 דמש"ה תקנו לנו אנשי כנה"ג ע"ה בתפלה כל יום ויום ערב
 ובקר וזההרים לומר בתפלת י"ח ונפשי כעפר לכל תהיה הרי
 שמשכים בכל יום כפיו וכלבכו שיהיה נפשו כעפר הרי שכל
 יום משפיל עצמו להיות כעפר וא"כ אף לפעמים יולא כנגד
 סבירו לקראת נשק אינו אלא לפי שעה מחמת כעסו וילרו
 סבוכר עליו אבל לפי האמת הוא מודה ואומר כפיו ונפשי
 כעפר לכל תהיה וכל כוונתם של כנה"ג שתקנו לומר זה כדי
 להזכירו תמיד לזכות בתחית המתים דכיון דתמיד או' ונפשי
 כעפר לכל תהיה כודאי חזקה עליו שלא ישקר ויעבור בכל
 יום ויום על לאו דלא תסקרו ועל עשה דמרכב שקר תרחק
 וע"כ ישים אדם עיניו על זאת ויתרחק מאד מהנאוף לכל
 תביאחו מדה זו שלא לזכות לקום בת"ה .

עוד

הנוחן מטר על פני ארץ ושולט מים על פני חולות ובודאי
 דיש הפרש גדול בין השקאתה ע"י שליח לבין השקאתה ע"י
 הקב"ה דכמשקה אותה ע"י שליח או' הוי הדבר מזומאם לא
 פחות ולא יותר דהשליח אינו יכול לשנות מרכבו משלחו אבל
 הקב"ה בעצמו יכול לוותר רוב חסד הוא ועוד דכשכא הטובה
 ממנו ית' שהוא אין לו תכלית גם הטובה היוצאת ממנו בלי
 תכלית והפרש גדול בתבואה ובפירות בין ח"י לח"ל וכדאמר'
 ככתובות על רב תייה דהניח לו אביו דלת פו' ברס יום אחד
 בלד ממנו שלש מאות אשכולות אשכול לגרב יום ב' בלד
 שלש מאות אשכול שנים לגרב יום ג' בלד ש' מאות אשכול שלש
 לגרב והשקיד יותר מחלום ח"ל אי לא אפגרת הוה עכרת טפי
 דמי בר יוחאקאל אקלע לבני ברק כפר ח' חזינא להנהו עזו
 דקא חלגן תותי תאני וקא נטויף דוכשא מתאינו וחלכא מעזו
 ומערבי

ומערכו כהדרי אמר היונו דכתיב חרץ זכת חלב ודבש אמר
 ר' יעקב ו' דוסקאי מלוד לאונו ב' מולין פעס אחד קדמתי
 כנשף והלכתי עד קדסולי בדבש של תאנים הר"ל לדודי קויו לוח
 זכת חלב של צפורי והווי שיתקר מולין שיתקר מולין אמר רבא
 בר בר חנא לדודי קויו לי זכת חלב ודבש של א"י כ"כ פסקו
 אורכא ופיתיא ששה פסקי ר' חלבו ור' זעירא תקלעו להסוף
 אחד אייתו קמיייהו אפרסתא משקלה ה' סאין אכלו שליט וכתבו
 לפניו בהמתן שליט והפקירו שליט לשנה אחרת ר' אלעזר לשם
 נקטא בידוה ואלכלה ר"ל שנתמעטה הרבה אמר היונו דכתוב
 מרעת יושבו בה ריב"ל תקלע לנבלא תזינהו להנהו אשכולות
 דהוו קיימי כעגלי אמר עגלוס בין הנפטים ה"ל חרץ חרץ
 הכניסו פירותיך למי את מוליאם פירותיך לערבים הללו שעמדו
 עלינו כחטאחינו לשנה אחרת תקלע ר' חייא להחס תזינהו
 לאשכולות כעזי אמר עזי בין הנפטים אמרו לו ויל לא תעביד
 לן כמו שעשה חברך מעשה בא' שהניח לו חביו שלזה כדו
 חרדל ונפשא ה' מהס ונמלאו בו ט' קבין חרדל ומעילו סכנו
 סוכת יווריס הר"ש בר תלפיה קלח של כרוס הניח לנו אבא
 והיינו עולין ויורדים בו פסולס מעשה ששועל קנן כלפת נקב
 בו עד שעשה לידתו בחוכו ואעפ"י כן שתלו את המותר וילא
 שסיס ליטראות עור אמרו שס מאי דכתיב אוקרי לנפן עיווי
 חין לך כל נפן ונפן שכה"י סאין צריך עיר ה' לכבוד ולשורקה
 ונו' חין לך כל חילן של סרק בא"י סאינו עושה פרי משוי ב'
 אהנות ושמה תאמר חין בו יין ת"ל ככס ביין לכוסו ושמה
 תאמר חינו ארוס ת"ל וכרס ענכיס ושמה תאמר חינו מרווה
 ת"ל סוחו ושמה תאמר חין בו טעס ת"ל חכלילי עיניס ונו'
 שכל טועמהו אומר לי לי ושמה תאמר לנערים יפה ולזקנים
 חינו ופה ת"ל ולכן סיניס מחלב אל חקרי לכן סיניס אלא לכן
 טניס ת"ד מכרכותיה של ה"י בית סאה עושה ה' רבוא כרוס
 מעשה באחד שאמר בית סאה הניח לי אבא ממנה משח פי'
 שמן ממנה חמר פי' ויין ממנה עיבור ממנה קטניות ממנה
 רועות מקנתי ההוא דקלא דהוס כטוע אירדן הוו גורי מנייה
 ק"ך כורי חרץ חמדה נחלת זכי למה נמשלה א"י לזכי לומר לך

מה זכי חין עורו מחזיק כשרו חף א"י אינה מחוקת פירותיה
 מה זכי קל מכל החיות חף א"י קלה מכל האריות לכסל את
 פירותיה ואפ"ה פירותיה שמניס מחלב ומחוקיס מדבש
 פרי שאתה רואה שאפי' כחורכנה בזמן האמורים כך ק"ו וכ"ש
 כשהיה בית המקדש קיים וישראל היו שרויס על הדמס כמה
 וכמה היתה טובה עד שאמרו שכל ענכה וענכה היה יולא
 ממנה שלסיס גרבו יין והן עתה מעונות שרבו כל יום ויום
 הלך וחסור עד היום הזה שניתרוקנה מכל טוב וכהיית' גרועה
 מכל האריות שכת"ל ונעשית חרץ פרי למלחא מרעת יושביכס
 וכמ"ס שס בא וראה כמה החטא גורס חטאינו ועונותינו מנעו
 הטוב ממנו תא חזי כמה הפרס בין דורות האמוראי' לדורותי'
 ואיך נואלנו והטפאנו ואין לנו רואיס שבשכול מעשנו הרעי'
 קלקלנו זמרי השפע והקדושה וכחוב לוות ואומר על מה אכרס
 הארץ חרץ טובה ורחבה להיות קריכה ושמתה זגרועה מכל
 האריות על עוונס את תורתו וחיות קסה חנו רואה על מאמרס
 ז"ל שאמרו על פסוק זה על עונס את תורתו על שלא ברכו
 על התורה תחלה ואתונהו ראטו משוס שלא ברכו ברה בכתוי'
 שהיא מדרבנן שכל הכרכות קי"ל שהס מדרבנן ואינס מעכבות
 ותיחייבו כל זה העונס החמור שתתרכ הארץ והס יגלו ויהיה
 כהס כ"כ שמדות עד היום הזה והיכן דתמנותו יתברך שדן
 לחוס על הקלה שבקלות ככל הסמורות וכמקוס אחר פירשתי
 מונת מאמר זה עפ"י מאי דאמרוין כגמרא דכפס עליהס ההר
 כדי לקבל את התורה ואמר רב אחא מכאן מודעא רבא לאורוי'
 ופרש"י רחם בא להעניסם ויאמרו חנוקיס היינו כקעלתס .
 והרב התנא מהר"י רוחאניס ז"ל דסה מודעא זו מדקי"ל דינא
 דמלכותא דינא והיינו דוקא כשמשה גזרותו על כל בתי
 מלכותו וכאן לבחורה לא השוס גזרותיו ע"כ בני מלכותו דהרי
 לא כפה ההר על שאר האמות כשלא רצו לקבלה ותירץ דכאן גס
 בן מקרי משוס גזרותיו ע"כ בני מלכותו שמסר לכל האומות
 חחת ממשלת הע' שריס של מעלה ובחד בישראל להיות חחת
 ממשלתו א"כ דוקא ישראל היו בני מלכותו וכזה מבואר שפיר
 ויינו דקא מתמה הנביא על מה אכרס הארץ ולמה כענשו

היו חנוכים הם בקבלת התורה והננו רחמנא פטריה ומש"ס
 דבר זה נשאל לקמיה ולנביאים ולא וכלו לענוה ולהשיב דבר
 דקושיא אלימחא היא וכו' דהתור' פשוט דחייבים משום דינא
 דמלכותא דינא דרי תשובתה כדדה דבעינן שיטה גזרותיו ע"כ
 בני מלכותו וכאן לא הוה גזרותיו ע"כ בני מלכותו עד שהשיב
 להם הקב"ה על עוונם את תורהו דהיינו שלא ברכו בתלת
 עה"ת דאלו יברכו וראו דשפיר לנו מענוסם דהא כבדנה
 כהוב אשר כחר בנו מכל העמים שלקח בני ישראל לחלקו לה
 כן האומות שמסרם ביד השרים של מעלה ואינם בני מלכותו
 וישראל הוקא שנקראו בני מלכותו ושפיר הוי משוה גזרותיו
 ע"כ בני מלכותו ואף שקבלו באונס חייבים מדויא דמלכותא
 דינא והם לא ברכו ככרבה זו דאלו ברכו ורגישו שאין להם
 טענת מודעה וממילא יתקייבו על כל עונותם ועל כל מה
 שזוהו אוקס וזהו מדוקדק נוסח הכרבה שאנו מברכין אשר בחר
 בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ר"ל משום שכתר בנו מכל
 העמים מש"ס ונתן לנו את תורתו ולא לעמים אפילו כע"כ
 וליה להו טענת אונס וכאמור .

עוד

אמרו סם רבי זורא כי הוה סליק לא"י לא אשכח מברא
 למעבר נקט במזרא וקא עבר א"ל ההוא לרוקי עמא
 פיוזא דקדמיתו פומיכו לאודניכו אכתי כפתותיכו קיימא
 ה"ל ארעה דלא זכו בה משא ואהרן אנה מי יימא דזוכין לה
 ר' אבה מעזק כפי דעכו ר' חנינא מתוך חיבתו בה הוה מתקן
 מכשולי העיר ר' אחי ור' אחי הוו קיימי משמשא לטולא ומטולא
 לשמשא ופרס"י כרו שלא ווכלו להתרעס על ושיבתם רבי חייל
 בר גמרא הוה מגנדר בעפרה שנאמר כי רלו עברך את אבני
 ואת עפרה יחוננו וכו' הקדוש איתא דה"ט שערך אה"ע
 בעבור המערה לקחה משום שראה ששם פתח ושער גן עדן
 ובע"י בכנינה יחזור לאיתנו ויחדר וכמו שאר"ח עתידה ה"י
 שתולא גלוסקאות וכלי מילת עתידה חטה שתתמר כדקל ועולת
 בראש ההרים ושמה תאמר יש צער לקולרה ת"ל ירעש כלכנון
 פרוי הקב"ה מביא רוח מבית נכויו ומנשבה עליה ומשרה את
 סולתה ואדם יולא לשרה ומביא מלא פסת יד וממנה פרנסתו
 ופרנסת

ופרנסת אכסי כיוו עתידה חטה שתהא כשתי כלות של סור
 הגדול ורם ענכ שתהא חמר לא כהעם"ז העה"כ העה"ז יש בו
 צער לכבוד ולחרוך לעת"ל מביא ענכה א' בקרון או בספינה
 ומניחה בזוית ביתו ומתפת המינו בפטס גדול ועליה מסוק
 חתת התכשיל ואין לך כל ענכה וענכה פחות מל' ארף וין שנה'
 ורם ענכ שתהא חמר אל תקרי חמר אלא חומר עוד אה"ל כל
 המתאכל על ירושלים זוכה ורואה כשמחתה שנה' שיבו אחס
 משום כל המתאכלים עליה חס אשכחך ירושלים וגו' על ראש
 שמתתי מאי על ראש שמתתי אר"י זה אפר מקלה שכראש שתניס
 היכן מנח ליה במקום תפילין שנאמר לשום לאכלי זיון פאר
 חתת אפר חמר ר' ישמעאל מיוס שחרכ בית המדרש רין הוא
 שנגזור על עצמנו שלא נאכל בשר ולא נשתה וין אלא שאין גזרין
 על הכבוד וכו' ורין הוא שנגזור שלא לישא אשה ולילד בנים
 וגמלא זרעו של אה"ע"ס כלה אלא הנח להם לישראל מוטב שיהיו
 שובגין ואל יהיו מוידין ופרס"י שכל שסכורין שאין אסור בדרך
 הנח להם שלא יהיו מוידין ושמתו ברכור שמשותיק ת"א דשוהס
 וח"א דישניה אמר הקדוש ב"ה ליהוי כדין וכדין ושעריך כאבני
 אהרן עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהם שלשים
 על שלשים וחוקק בהם עשר כרוס עשרים ומעמידם בשערי
 ירושלים לגלב עליו אותו חלמיד השתא כביעתא לא משכיחן
 טולו התי משכיחן לימים הפליגה ספינתו כיוס קוא דמלאכוי
 השרת דקא מנסרי אבנים טובות ומרגליות שהם שלשים על
 שלשים וחוקק בהם עשר כרוס עשרים א"ל הנו למאן א"ל
 שעמיד הקב"ה להעמידן בשערי ירוש' אתא לקמיה דר"י א"ל
 דרוש ולך נאה לדרוש כאשר אמרת כן ראיתי א"ל ריקא אלמלא
 לא ראית לא האמתת מלגלב על דכרי אתה נתן עיניו כו ונעשה
 גל של עצמות אר"י לא ירושלים של עה"ז כירושלים שלעתיד
 דירוש' דעה"ז כל הרולה לעלות עולה אכל ירוש' דלעתיד אין
 עולין לה אלא המזומנים ג' נקראים על שמו שם הקדוש ב"ה
 לייקים ומשית וירושלים אר"י עתידה ירושלים שתנכה שלשה
 פרסאות למעלה ושמת"י יש צער לעלות ת"ל מי אלה כעב
 תעופה אר"י ש כן לקיש עתיד הקדוש ב"ה לקוסיף על ירושלים
 חלק

אלף מגדלים ואלף גינאות ואלף כרכיות ואלף ערעפאות וכל א'
 הוי כפזרו בשלוקה הניח אר"י אני ראיתי זפורי בשלוקה וסוף
 בק מאר ושמונים אלף שוקים של מוכרי זיקי קדרה והללעות
 זלע אל זלע שלם ושלשים פעמים מאי שלם ושלשים פעמים
 אמר רב ענוי אם שלם ירושלים הם כל אחד ואחד יש בה שלשים
 מדורים למעלה אם שלשים ירושלים הם כל א' ואחד יש בה נ'
 מדורים למעלה ופרש"י אם ירושלים דלעתיד הויא גדולה באורח
 כשלם ירוש' שהיתה כבר כל אחר ואחר יהיה בה ככל בית וכות
 שלשים מדורות למעלה זה ע"ז וזה וכבר אמרו גם כן שעתידי
 שוקי ירושלים שניעו עד דמשק היה ר"ש אומר אלימלך ומתחיל
 וכליון גדולי הדור היו ופרנסי הדור ומפני מה נעשו מפני
 שיפאו מא"י לת"ל אמרו הזאת נעמי שיצאתה מן הארץ לת"ל
 מה עלתה לה ואפילו ממני שיש לו זכות אבות אינה עומדת
 בשעה שיצא מא"י לת"ל מהרי דעלמא זכור ירושלים עיני
 וכנה אותה במהרה כימינו וראו עינינו וישמח לבנו וישבו בני
 ישראל איש אל אחוזתו ואל יוסיפו בני עולה לענותו כי לא
 נוכל עוד שאתו. וראו כל הפסו ארץ את ישועתו ויספרו כל
 הבלתו. ואז יאמרו בנוים הגדול ה' לעשות עם אלה עם ישראל
 כחלתו. וקיים לנו מ"ש שלם ושלם המבעיר את הכעירה ואז
 אמר הקב"ה אני הצתי אש בזיון ועלי כביכול לשלם ולכנותה
 באש שנה' ואני אחיה לה נאום ה' קומת אש סביב לה ומ"ש כונן
 ירושלים ה' ונרחי ישראל ויבנס ואמר כל העם אמן.

שער הנשים

איתא

במר"ר כה תאמר לבית ועקב אלו הנשים ותנ'
 לבני ישראל אלו האנשים ולמה ציוה לנשים תחלה
 אר"י אמר הקב"ה אפילו מלוא א' צויתי לאדם הראשון ולא
 צויתי לאשה פוק סוי כמה יצא נזק ממנה שהחטויה לבעלה
 וגרמה מיתה לבעלה ולכל העולם א"כ כיצד אני נזקן תו' לומר
 בלתי ידיעת הנשים ר"א מפני שהנשים זרויות ומקבלות דברי
 תוכחות ומוקר וחביבה עליהם התורה וסמכות ודברי חכמים
 וכל

וכל מה שיאמרו להם החכמים מעיון האון לשמוע ונכנסים
 הדברים בלבם יותר מהאנשים לכך אני אומר לך כה תאמר לבית
 ועקב תחלה ואחר כך האנשים ונראה פשוט דל"ק הני מימרי
 אהרדי ומר אמר חדא וכו' ול"ק והיינו וראוי שיש נשים כשרות
 ולנועות ויש נשים פרוצות ואין בהם יראת ה' ואם כן ר"י
 דאמר שאמר הקב"ה אפילו מלוא א' צויתי לאדם ולא צויתי
 לאשה וכו' איירי משום נשים שאינם לנועות והד"ה שריוש
 לשבת איירי בלנועות וחשש הקב"ה לאלו ולאלו וחזן מדרך
 רכותו ו"ל כלע"ד דה"ט דהקדים הנשים תחלה עפ"י מ"ש
 ז"ל שה"ל רב לרבי חייא הני נשו כמה זכיון והשיב לו משום
 דהם מוליכין לבניהם לבי מדרשא וא"כ הם סבה הוו לבניהם
 ללמוד תורה וגדול המעשה יותר מן העושה וכיון גדול המעשה
 א"כ ראוי להקדימן תחלה ומה שאמר אמירה כנשים והגדה
 באנשים משום שכבר ידוע משז"ל דנשים דעתן קלות ונזקין
 להתפתות במהרה וכיון דדעתה קלה זריק לומר להם בלשון
 רכה וקאנונים כדי שלא יבואו לבעוט אבל לאנשים יאמר להם
 כתובתם דברים הקשים כנודים כדי שיראו מן העונש אם לא
 וקיימו התורה ומחוק שהם דעתם קלה הם מורגלים ומרגילין
 עצמם ברבר שאינו הגון וכיון וכמ"ש ז"ל במדרש רבה על
 פסוק ויבן את הללע החבונן מהיבן ראויה ליבנות אמר הקב"ה
 לא אברה איתה מן הראש שלא תהיה מזקפת ראשה שהאשה
 ראויה להיות לנועה וראשה כפוף לא ככרה אותה מן העין
 כדי שלא תהיה מבטע ומבקשה לראות הכל והאשה ראויה להיות
 שחת עינים ולא תביט כמה שאינו זריק לה ולא אברה אותה מן
 האון כדי שלא תהיה צינתית פי' שמבקשת לשמוע כל דבר
 אפי' שאינו נוגע ולא מן הלב שלא תהא קנאית שכל מה שרואה
 מהקנאית ולא מן הרגל שלא תהא יצאנית אלא ממקום לנוע
 שבאדם שאפי' שכשהוא ערום איתו אבר מכוסה ועל כל אבר
 ואבר שהיה כורה בה היה אומר שהיה לנועם ואף עפ"י כן
 ותפרעו כל עצתי וחוכתי לא אביתם לא בראתי אותה מן
 הראש כדי שלא תהיה זקופה בראשה הרי היא מזקפת ראשה
 שגאמרת ותלכנה נטיות גרון לא בראתי אותה מן העין כדי שלא
 תהיה

היה מכעת הרו הוא מבטת בכל דבר ולא מן הלב כדו שלא
הוא קנאות העפ"י כן לא יש קנאה אלא בנשים שהם קנאים
ביותר ובכל מה שרואות הם מתקנאים לה כדחתיה מן הרגל
משום שלא תהיה יאחנית והרו היא יאחנית שאמר וחלא ריגא
והרואה מאמר זה יאחמו רעד שהמכיון ממנו שאפילו כביכול
קלילה לא יכול עליהם וכדוריד מחשבת הקב"ה נתקיימה בכטיס
הדרקניות והלנועות דאלמלא בראש ממקומות אלו הנו' או
אפילו הדרקניות והכשרות היו עושים כפי טבע קולרתם ד"ת
אם היה בוראם מן הרגל היו כולם ואלניות וכן כיוצא אמנם
עתה שבראם ממקום הלנוע שפור היו הרבה נשים לדרקניות
ולניות וכשרות ופוק חזי מה שהיה בדינה כת ועקב כשכל
יאחיה א' שיאחיה לראות בכנות הארץ וכינו כינו פגע בה שכת
כן אמור ולקחה וסבת יאחקה היתה הדינה כל אנשי שכת
מלכד הבויון והאער שנעשה לה ולבית אביה ולכל משפחתה
וכל זה מסכת שרעת נשים קלות ואינם חושבין לראות את הנוכר
ולאו על חנם אמר שלמה בחכמתו כל כבודה בת מלך פנימה
שלא תאח מפתח ביתה חוזה ולא הומיה היא וסודרת בביתה
לא ישכנו רגליה פעם בחוף פעם ברחובות ואסור לה לעמוד
לפני שום איש זר וכ"ש להרכות שיחה עמו וכבר הזכיר ההנהגה
שלא להרכות שיחה עם האשה אפי' היא אשתו כ"ש אם אינה
אשתו שאחז"ל שכל שיחה אינה אלא ניאופין ומתוך השיחה
באים אל השחוק ולקלות ראש ומתוך זה באים לירי זנות
ואפי' המרה מעות מידו ליריה כדו להסתכל בה אפילו קבל
תורה מסיני כמשה רבי' ע"ה לא יגלל מדינה של גהונם וכל
המדינה שיחה עם האשה גורם רעה לעלמו וכטל מד"ת
וסופו יורש גהנם ומלכד שהנשים גרמו מיתה לעולם אלא גם
כן גרמו לחרוב בית אלהינו וכמשאז"ל יען כי גבהו בנות
ליון ותלכנה נעויות גרון וגו' וברגליהם תעכסא שהיו מניחוס
מר ברגליהם וכיון שרואים בחורי ישראל היו כועטים בעליהם
ונכנס הדיח באפיהם של החקורים כארס בעכא והיו מקטיאים
אותה ורבים חללים הפילו במכמוריהם ורשעים והם סבה לכל
הנוקין והחבלות וכל זה משום שלא היו לנועות דאלו הונועות

ואינם יולאים מפתח בחיהם חוזה ואינם עומדים בפני שום
אדם זר מאין מקום להזדהר לונכס ביניהם ולהביאם לידי עבירה
כיון רליבא תרי סרקורי דתטאה העין הרואה והלב החומר וגם
הנשים הללו שאינם לנועות וכשרות הם גורמים לבעליהם
שגזלו ויחננו וכמו שכן העידו עליהם רז"ל הם אמרו בעון
הגזל הנוכחי עולה וחרעב הווה שאמר שמעו את הדבר הזה
פרות הבטן אשר בהר שומרון העושקות רלים הרולות אביונים
האומרות לאדוניהם הביאה ונשאה אמר רבא כנון הני נשי
דמחוזא דאכלן ולא עבדן ופי' רש"י וגמלאו שגזלות לבעליהם
ועוד שמתוך שגלומדות במאכל ומשאה גורמים לבעליהם
שגזלו ועי' הנוכחי עולה וחרעב הוה ע"כ ומכל שכן כשיש
קנאה בין הנשים ובין חברתה הגדולה הומנה לוכשת מלבושים
נאים ותכשיטין נאים חקף מתקנאות בירך חברתה וצאה אל
ביתה מלאה זעם וכעס ועושה מריבה וקטעה עם בעלה ערב
ובקר והארים ובאין לירי הכאות וכזוונות וחרופין ונירופין כדו
למלות חפלה ורואנה להביא לה מה שהיא מבקשת ממנו והוא
טעק כמר שאין יכולת בירי ומה אעשה ולפעמים יבואו לירי
גרושין ומרוכ דברה עמו בקושי ווס ולא תנוח אפילו רגע
הולך בע"כ וממציא לה את תקטפה באיסור ולא בהיתר ע"י
גולה או גניבה והעבירה ממנו דעתו ונרמה לו לעבור על
דעת קונו ולהכניסו בסכנה בעה"ז ובעה"ב וכבר אז"ל אשה
רעה לרעת לבעלה וראוי להבין למה בחרו ז"ל בדמיון הזה .
אמנם כפי האמור א"ש דמתוך שהיא היתה לו סבה להיות
גנב ונזול א"כ כל העולם בורחים מליטב עמו ופדר ישב כמאורע
ואין מי שרונה לעמוד בנכולו לבלתי יגנוב ויגזול ממנו
ומכ"ש וק"ו שיש מקומות שכל שנה ושנתיים משנים מלבושיהם
ופוסלים מלבושיהם הראשינים ככל יראה וכל ימצא וקוראים
ומתנהגים במלבושים היותר קרובים להפריות ועושים מה
שלבם נספך והעלם יעלימו בעליהם עיניהם מהם ומניחים אותם
כשגנחם ומתוך כך באים הנשים האחרות ומתקנאות לעשות
כמותם ונורמין מריבות ביניהם וכן בעליהם ואם כן כמה
לריבם ליהרר בשכתה בביתה וכלכתה כדרך בשרה ר' להיות לנועה
ואיש

ואיש לא ידעה כדו שלא ילא נוק ממנה לעזמה ולאחרים עמה ותהיה ק"ו ככלל מחטיא את הרבים שאין לו תשובה ואין לו חלק לעולם הבא בא וראה כמה תועלת יולא מהאשה הכשרה והנעושה שמלת את בעלה מן החטא ומגדלת בניה עה"ת ועל העבודה פוק חוי מש"ל על היות אחת קמחית שמוימה לא ראו קורות ביתה את שערם ובעבור זה זכתה שיאלו ממנה ח' כהנים גדולים וב"ת מנ"ל לרו"ל דמשום נניעותה וזכותה זכתה לזה ולא משום זכות בעלה ולכא למימר שראו לבעלה שאינו כ"כ חסיד דזו אינה ראויה דאדם וראה לעינים ור' יראה ללבב ודבר זה תלוי בשקול אל דעות וכמ"ס הרמב"ם ז"ל בהלכות תשובה ויש מחרטים דקבלה היתה בירם שלא נעשו כהנים גדולים כחיי אביהם כי אם אחריו מותו ובעוד אהם קיימת וכיון שאהם היו שזכתה לראותם כ"ג ש"מ דמשו' זכותה ולניעותה זכתה לזה . ואנכי העבד כ"ל דהין אנו ריכוס לזה רי"ל בפשיטות עפ"י מה שידוע ברז"ל שכל מדקויו של הקב"ה הם במדה כנגד מדה הן להרעוב"ש להטיב וכיון דחייבת להאשה שלנועה עד מאד וכבודה בת מלך פנימה שאינה יולאת מרלת ביתה חוזה ואפי' ככותה לנועה יותר מדאיו במדה זו עלמה פרע לה הקב"ה להיות בניה זוכים להיות משמשים בקדש פנימה לפני ולפנים ועי"ל בפשיטות כי ידוע שעל הרוב כל כשרות הכנים מהם באשר הוא יושבת עמם תמיר כל היום בקטנות ומגדלת אותם עפ"י מעשיה הטובים ויורגלו בהם מקטנותם וכשיגדלו נעשה להם ההרגל טובע אם לטובה אם לרעה עפ"י הכהנת אהם הטובה היא אם רעה דאם אינה כשרה אינה מנחת לאביהם לרדותם בשכט ולוסייה באומרים שעריון קטן ונער ואין בו רעה לקבל תוכחת ופעם אחר פעם קץ בעיני אביו להוליכו ומניח אותו על פי דרכו והולך לו וביני ביני טוב אחר שיגדל לא יקבל עוד תוכחת מאחר שהורגל אף כי ויקין לא יסור ממנה כמא' שהכל מן האשה הן לטובה הן לרעה וא"כ שפיר תלו הדבר בקמחית ולא כבעלה וחנא מסוייעא לן שאמרו על ר' יוסי אשרי יולדתו שאמו הגורמת לדקוה בנה וכמו שהביאו רז"ל מעשה על אמו של רבי ושמעאל כ"ג שפעם א' קודם שנתעברה

שנתעברה בר' ושמעאל הלכה לטובל עכילה של מזה וטבלה ויולאה ופגעה בחמור וחזרה עוד וטבלה ויולאה ופגעה עוד בערל עב"ה וחזרה וטבלה עד ז"פ שאירע לה כזה וחזרה וטבלה באותה שעה אמרו מה"ש להקב"ה עד מהי עניה זו הולכת ומנעושת אותה שעה רמו הקב"ה למלאך גבריאל שירד וילך לפניו עד שתגיע לביתה לשלוט וכן עשה ובאותו הלילה נתעברה בר' ושמעאל כ"ג רבי אתה רואה בעיניך שכשרות הכנים מנעינות וקדושת האם ואנב יש לדקדק דלמה רמו הקב"ה לגבריאל ולא למיכאל שרן של ישראל ושליוות גבריאל אינה אלא לעשות דין ומשפט ויש לישב בפשיטות לרמוז שעל פי הדין טענו מה"ש וכדון הוא ליטול שכרה וגם לפעמים אם תפול אשה כשרה כזאת בחיק אדם רשע תחזירוהו למוטב . וכן להפך אם יפול זריק כרשת אשה שאינה כשרה והנונה יש חשש עליו שלא ימשך אחר מעשיה וישב מדרקוהו והיונו שאז"ל לאשה רעה צרעת לבעלה ור"ל דכמו האדם הזה שהיה גופו נקי ובר ופתאום פתחה בו הצרעת ממעשיו הרעים כן הצריק הזה שהיה היום צדיק גמור ופתאום נעשה צרוקי ע"י אשה וכאמת אני חמה על דורות הללו על כל ישראל שאין לא נהנו ללמד את בנותם התפלה וברכת מזון וכיוצא כל דבר שאיכוס בו והעון תלוי בלואר אביהם שלא למדם וכדורות הראשונים היו חכמניות ומבינים ועתה אין מזה ככלום עוד אני צריך להזהיר לנשי בני ישראל שיש בידם זריות גדולה וכולם רודפים כיום ט"ק לראות ס"ת להודיע להם שתהא הליכתם לשמה בלתי שום פניה דיש קלף נשים שאינם הגונות כל הליכתם אינה לשמה אלא לשמוע חידושים מחברותיהם ולדבר דברי הכתי והיוצא ויוולד כמה קטנות בהליכתם וטוב היה להם שלא ללאת מדלתי ביתם חוזה ובשלמא אלו יודעים לקרות היו מעיט אונס לשמוע דברי תורה ועל כורחם נמנעים מלדבר אבל מקמת שאינם יודעים יבואו לרדי מכשול באופן העיזה היעוזה על האשה כשתלך לראות ס"ת תכנס בשתיקה ותלך בשתיקה שלא לדבר כלום ולפחות השעה הזאת יניחו מנהגם וטבעם שהם דברכות וליטול שכר על ההליכה הזאת והשתיקה הזאת שלא ילא נוק להם

להם מהליכה הזאת ועפ"י האמור ויכן דברי שלמה כחכמתו
שאמר בן ח' ישמח אב וכן כסיל תונת אמו והדקדוק מבואר
דלמה תלה השמחה באביו והחונם באמו היה לו לתלות הכל
בשניהם באיש ואשה אלא הוא הדבר אשר דברנו שהכל מהאשה
דאם יהיה הכן לדיק היא הנורמת ואם יהיה רשע היא הנורמת
לו שלא יסרתו ולא הניחה לאביו ליסרו ואם כן שפיר קאמר
בן חכם ישמח אב דאוי הכי נמו דגם לאמו יש שמחה בראות
גידוליה יפיו ועוכים בדכתיב ישמח אביך ואמך וחגל וולדתך
אכל שמחת האב הוא ביותר שראה מטמון בלי טורח שהוא לא
טרח בו כאמו והעקר הטרחא לאמו ובקרב ימים ושנים ראה
בנו ח' וכשר ולדיק והכל מכבדין אותו וגם לאביו יהיה כבוד
גדול בעבורו אף אם הוא ע"ה לא כן אמו הגם שיש לה שמחה
מ"מ ע"י טורח גדול באה לה השמחה הזאת אבל אם הוא
כסיל הכל מקללין אמו בעבור שידוע להם שהיא היא מחמת
רשעותה לא יסרתו וכדרך ונמשך אחר מעשים הרעים והיא
הסבה שאלא כסיל וכל העולם אומרים עליה ארור שזה ילד
וארור שזה גדל גידולים רעים והיא היא שגדלתו בגדוליו הרעים
הללו כי הכל יודעים שאין ביד האב כלום שהוא רוצה לוסר את
בנו והיא האשה אינה מניחתו לבעלה ליוסרו ומה בידו לעשות
א"כ היינו טעמא שנתן השמחה לאב על פי מש"ל משחית
נפשו הוא יעשנה לא יהיה לו ער בחכמים ולא עונה בחלמודים
שלא יוכה להיות לו בן ח' וא"כ בן ח' ישמח אב שמלול את
אביו מחשדה אם יחשדוהו בא"א כי אז נודע שאין בידו עון
א"א אם בא לירי חשדה וכן כסיל תונת אמו לא תכעוף אביו
שיש לו תונת שעתה הכל חושדין בו ומאמתין עליו החשד
שחשדוהו בא"א ובכל יום ויום מגיע לו בוש מהכרוות מזדבנו
אלא גם תונת יהיה לאמו דעכשו נחכרה לעין כל שאינה
כשרה כנשים ובספרי יושב איהלים פירשתי אותה בדרך נאות
על פי מ"ש ז"ל דהאיש מזוה על פו"ר ואין האשה מזוהית
עש"כ

גם דרשתי שם מקרא שכתוב גול ויגיל אבי לדיק ויולד חכם
ישמח בו ואמרו ז"ל גילה אחר גילה כשיהיה לדיק בן
לדיק

לדיק והיינו דמלכד הנילה שקיים מצות כוראו שזוהו פרו
ורבו אלא גם גילה אחרת שהוליד לדיק כמוהו ועוד שמחה יתיר'
שנוטל אותו לדיק מחשדה שאם הוליד בן פריץ ואינו ח' וכשר
אחי אביו לירי חשדה שיאמר שיחכן אביו נחמד על א"א ולפני'
לא יהיה לו בן ח' משום דרכי נודע עונשו שלא יהיה לו ער
בחכמים ועונה בחלמודים לא כן כשיהיה לדיק שנוטל גם מחשדה
זו מש"ה גילה אחר גילה שיש בידו שמחות הרבה לא כן ויולד
הח' דהיינו האשה שילדה בן ח' לא יש בה כידה כי אם שמחה
אחת שזכחה לכן לדיק וזהו שאמר שלמה ברוח קדשו על דוד
אביו בני אס ח' לכך ישמח לבי גם אתי ואשיבה חורפי דבר
מה שהיו חושבין כי ככה שבע ואם איתא דיש עון בירי אס כן
זכיתו ויולד ממני חכם שכמוהך שאין בחכמים כמוהו והא לא
יהיה לו ער ועונה כתיב אלא ודאוי דלא יש בידו עון דבת שבע
וכמו כמה וכמה תי' שקירלו כזה

עוד

נראה לפרש דמאי טעמא אמר בן ח' ישמח אב עפ"י
מ"ש בנמ' ביכמות ששם אמרו כיון שנשא אדם אשה
עונותיו מתפקפקין ופרש"י נסתמין שנאמר מלא אשה מלא
טוב ויעק רטון מה' אמר רבא בא וראה כמה טובה אשה טובה
דכתיב מלא אשה מלא טוב אי כנוה משתעי קרא כמה טובה
אשה טובה דהכתוב משכחה ואי כתורה משתעי קרא כמה
טובה אשה טובה שהתורה נמשלה בה כמה רעה אשה רעה
דכתיב ומואל אנו מר ממות את האשה אם כנוה משתעי קרא
כנוה רעה היא זאת שהכתוב מגנה ואומר שקשה מהמות ואי
נגהינס משתעי קרא כמה רעה אשה רעה שהמשילה הכתוב
לגהינס הנני מביא רעה אשר לא יוכלו ללאת ממנה זו אשה
רעה ובקובחה מרובה ועליה אמר ירמיה במגילת איכה נחנני
ה' בירי לא אוכל קום כתיב כס'ן' סירא אשה טובה מתנה
טובה לבעלה וכתיב טובה כתיב ירא אלהים תנחן אשה יפה
אשרי בעלה מספר ימיו כפלים ופרש"י ששמח בחלקו ודומה
לו כאלו ימיו כפלים והוא דחוק ולעד"ן לפרש על פי מש"ל
על אשה הטובה עירנית והעניות והעיר הכתוב עליה ותקם
בעוד לילה וכיון שכן אינה מניחה לבעלה לישן כל הלילה אלא

מעירתו

מעירחו לקום וללמוד בתורה כלילה ואינה מניחהו יסן כמת
המוטל במטה ואס כן ספיר קאמר מספר ימיו כפלים שגס
הלילות נחשכים כימים לבני זה שהוא ער בהס ולא ינוס ולא
יסן אלא יושב ועוסק בתורה או כמלאכתו . עוד אמרו שס
דשרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה ולכאורה קשה שרוי או"ל
אין שמחה אלא בכשר ויין ואס כן למת שרוי בלא שמחה והרו
לפניו כשר ויין וי"ל בפשיטות דהא אמרו סמוך לזה כל השרוי
בלא אשה שרוי בלא תורה שנה' האס אין עזרתו כי וחשיה נדחה
ממני ע"כ וכיון דשרוי בלא תורה ה"כ הוי עם הארץ דמאחר
דשרוי בלא תורה אס כן ממילא הוי ע"ס דאסור לו לאכול
בשר ואס כן מנין לו השמחה ועי"ל על פי מה שידוע שלשה
דברים מעין שמחת עה"כ שבת ותשמיש המטה וכו' ואס כן
השרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה שהיא מעין עה"כ מה
שא"כ בכשר ויין אצ"ג דאית ביה שמחה אינה מעין עה"כ .
וכ"ת הרי שבת לפניו שהוא מעין עה"כ ל"ק דלא לריך תכאים
רכים ועלומים לשמור השבת ככל חוקותיו ומצוהו ומשפטיו
וזה דחוק מן השכל שיוכם האדם בזה ומיעוטה דמיעוטה הס
שוכין לזה משא"כ שמחת האשה שהיא מלוויה תמיד ובנקל
זוכה כשמחה זו והכף שנישא אשה נמתלים עונותיו כדכתיב
ויפק רטון מה' ורתיקי להגאון בעל עיר בנימין בתי' שדקדק
על האי ליטנא שאז"ל שצונותיו מתפקקים ולא אמר שנמתלים
דמו למ"ש הגאון בעל עשרה מאמרות עבירות ששבת מלהתורות
עליוס אין האדם נענש עליוס ומדונה להו להא דתנינן בית
אפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו וא"כ אס הדמיון
של העונות לנגעים תמן תנינן וביוס הראות בו כשר חי יס
לך שאין אתה רואה בו את הנגעים ואיזה זה חתן כל שבעה
ימי משתה שלו אכל מכאן ולהבא חושבנא ולהכי נקט עונותיו
מתפקקים נסתמים שאין פותחין עונותיו לראות נגעו וקרוכ
לזה שמעתי שא' מגדולי המורים פסק ס"ת שנמלא בו פסול
ביוס וירדתו לכה"כ והורה שאין לפוסלו בו ביוס דהו"ל כסתן
ביוס שאין רואין את נגעו עכ"ל .

ואני

ואני שמעתי ולא אכין דהתם כחתן לבתולה אין רואין את
נגעו לראות אס הנגע עמא או טהור ומחמת ספיקא
נניחנו שלא לראות משום כבוד החתן אבל בס"ת שנמלא פסול
ובכר נפסל בודאי איך לבתולה בקום עשה נכרך עליו כמה
ברכות לבטלה דיש בהם איסור לאו מן התורה דלא תשא שמע
בעבור כבוד וירדתו היום הזה לכה"כ ואין הדמיון הזה יפה
כלל ואין הלכה ואין מורין כן דבשלמא אס עדין לה חונה ולא
נודע הפיסול אולינן בחר חזקה היום הזה ומאותו היום ואילך
בודקין אותה ופה אבל אס נמלא הפסול ח"ו אס נתייר לולכרך
עליו כמה ברכות לבטלה ואף קבלה לא נקבל בזה גס מה
שדקדק רלמה נקט מתפקקים ל"ק כלל דהא במקום אמרו ג'
נמתלו עונותיהם מלך וחתן וכשוא ומאי דנקט הניא מתפקקין'
לשכח דקרא נקט דכתיב ויפק רטון מה' אבל למימר דאחר ו'
ומי הסתונה חזרין בהס ח"ו להענישו אלא נמתלים לנמרי
באופן שכל כשרות הבנים ופסילן הס מכח האי דכשהיא לננועס
ובשרה אין ס' דהכנים הבאים אחריה הס כשרים וכן להפך .
וא"כ היינו דקאמר כן חכם ישמח אב שאז ידע בודאי שאמו
היא אשתו כשרה כנשים והויה מן נשים שבאהל שכן זה שוליה
הוכיח עליה שאשתו ירתת ה' ואז בודאי ישמח אב שזכה לאשה
נואת דמקודס שהכירה הכן הזה הוי מעשים סחומין דיהכן
היתה נוכח דעתו של בעלה אבל עכשיו נחברר לו שהיא
טובה וכבר אמר כן סורא אשה טובה מחנה טובה לבעלה
ומספר ימיו כפלים ואין לך שמחה גדולה מזו מה שא"כ כשינא
הכן כסיל הא ודאי שהוא הוכיח על אמו שאינה כשרה וכמה
עד מאר וישנאה אישה וכעבור זה יבוא לגרשה או להיות
לוחס עמה תמיד והיונו דקאמר חונת אמו שנודע לכל שהיא
דעה וגם בעלה שונא אותה ואין לך חונה גדולה לאס יחד
מזה שלא ישאר לה עוד חיות עם בעלה וקופו לגרשה עוד י"ל
אומרו ישמח אב על פי מה שידוע במד"ר שאכרהס אבינו
עליו השלוס היום ראוי לחיות ק"ף שנים כיוצק אלא קצר הקב"ה
משנתיו ה' שנים כדי שלא יראה עשו כן בנו שינא לתרבות
דעה נמלא דלפעמים מנכין משנותיו של לריק כעבור שלא
יראה

וראה בלדת בנו או בן בנו וזו לטובה לדריק ואם בן זהו
דקאמר בן חכם ישמח אב דהיינו אביו או אבי אביו לאשוקי
דאם הוה כסיל לריק האב קודם זמנו והיינו דסיים וכן
כסיל תונת אמו שיפטר בעלה קודם זמנו וכשאתר אלמנה
בסכה בנה הכסיל אבל אם הוה הבן חכם אזי אדרבה מספר
ימיו של אביו כפלוס וזהו דקאמר גיל יגיל אביו דריק דהיינו
אביו של דריק זה הוימתי כשיוולד ה' דהיינו בנו הדריק זה
אם יולד לו בן ה' שאז ישמח אביו שהוא זקנו של הולד ה'
דאז ישמח בו הזקן אביו אביו דלא יהיה שיארע לו כמו שארע
לאברהם אביו עליו השלום שקדו לו משנותיו ה' שנים כדו
שלא יראה בעשיו בן בנו שיולד לתרבות רעה אלא ויוולד חכם
ישמח בו זקנו .

ולכן

אתם בחורו ישראל לא תחורו אחרי עיניכם כשחראו
אשה יפה תכף תרדפו אחריה לקחתה לאשה אלא
קוימו דברו קו"ל שאמרו שהרועה ליקח אשה יבדוק באחיה שאם
נחברר לכס שאחיה כשרים ויראי ה' ויראים מן החטא או
כודאי נודע שהאם כשרה ולנועה וכאמה כחה אבל אם נחתה
עו יכס כיופי ולקחתה אותה מבלי בדוקת האם והאחיה סופכס
להנחם ויקויים ככס מקרא שכתוב נתננו ה' בירי לא אוכל
קוס ולועקים ואינם נענים שעקר האשה היפה היא כמעשה
הטובים ושקרתקן והכל היופי .

ועל

פי זה הותרה לי קושיא עצומה על אז"ל כנמרא
במערכת כד נסיב איניש אחתא אמרי ליה מלא או מולא
וקשה דאיך חכף ומיד כיוס תתונתו יורדע לו לבעלה אם הוא
רעה או טובה דהא אפילו אם היתה רעה שבעולם כחך שכעה
ומי החופה עושה עלמה כשרה ולנועה וימים ירכרו כדילובתן
הרעה הוא אם טובה . וראיתי בספר דבריו יוסף שהביא תו'
הלוי משם ה' ה' משאר בשרנו עפ"י מה שנהנו פנ"י שבעשה
שמעמידין החתן והכלה ומכסין אותם בטלות נהנו שסתקן
שם רגלו על רגל הכלה לרמוז שהיא כפופה לו ולא בהעך ואם
כשרה ולנועה ככית אכיה אינה שומטת רגלה מתחת רגלו
ור"ל שהיא מודה שהיא כפופה לו ואם שומטת רגלה מתחת רגלו

או כודאי שרמוק לו שהיא אינה כפופה לו ומודעתו מעכשו
שהיא אינה כפופה לו וא"כ מאותה טעה נודע לו שאינה כשרה
ולנועה וזו היא בעלמה שהיו שואלין לו כמערכת כד נסיב
איניש אחתא אומרים לו מלא או מולא אם שומטת רגלה מתחת
רגלו או לאו דמאות זה נודעת מה היא כמעשה זה ר"ל ואני
אומר דמעיקרא קושיא ליתא דכל כוונת מערכת לשאלו לו אם
נשעה שיהיב דעתו ליקח זאת האשה אם עלה על לבו דבריו
חכמים שזויהו שהרועה לישא אשה יבדוק באחיה אם כשרים
או אינם כשרים דאם הם כשרים אז כודאי שהאם לנועה וככתה
אמה ועליה נאמר מלא אשה מלא טוב ואם אינה כשרה ורפי'
כדי לקח אותה משום שהלך אחר עיניו הא וראוי שעל זאת
קאמר ומולא הוא אה האם מר ממות ואחריתא מרה בלענה .
גם יזהר מאד הכסור הזה הרועה ליקח אשה כמשז"ל חות
דרגא ונסיב אחתא דהיינו שיקח אשה ממשפחה הפחות' ממנו
דע"י זה תהיה כפופה לו תמיד ואינה יכולה להחנאות עליו
ככני משפחה לא כן אם לקח ממשפחה הגדול' ויחר ממשפחתו
או לא יהיה להם קיום והעמדה טובה וע' זוכרני אשכנז ראייתי
מפרסים כוונת אומרם חות דרגא ונסיב אחתא על פי מה
שדורע שלא עלה עזרא מבבל עד שעשה כסולת נקיה שהפריש
כל הפסולים ונשאריו כולם מיוחסים נמלא לפ"י שכני בכל
מיוחסין יותר מכני ה"י וידוע שא"י גבוהה מכל הארץ וככל
עמוקה מאד ונקראת שנער ע"ש שנערו כל מתו הנוכל שם
ואם בן זהו דקאמר אשה בן ה"י חות דרגא ונסיב אחתא ר"ל
חות לכלל ומשם תקח אשה שהם מיוחסים ויחר ולעד"ן נראה
לפרש על פי משז"ל דיהור אפילו אהנשו ביתיה לא מקבל ואם
בן היינו דקא מוהיר ליה התנא דאפילו שאתה מתנאה
בעלמך מ"מ כשכתב ליקח אשה חות דרגא ממה שיש כך ואל'
תתנאה עוד אלא אדרבה הוי עלוב וכיותר עם אהנשו ביתך
דאם אתה רועה לעמוד במנהגך הרע כמדת הגאון אם כן לא
אפשר לך להיות נסיב אחתא דיהיור אפילו אהנשו ביתיה
לתקבל מש"ה איעלך חות דרגא והשפל עצמך ואז נסיב אחתא .

וברך הלוי אני או' עפ"י מה שנהנו פל"י שאחר שעושין
הקופה בבית אביה של הכלה חכף הולכים לבית
החתן והחתן מקדים והולך לביתו ויושב כחוק הקופה שהוא
מקום הנכונה שכתר וממתין ביאת הכלה וכיון שבאה הכלה
ולא החתן מתדרו וירד כמה מדרגות ולוקח הכלה מידה ויוצאין
שניהם ויושבים ככילה של החתנים ולפעמים החתן אינו רוצה
לירד אלא רוצה שהיא תעלה מאליה אליו וכל הנמלאים שם
לועקים עליו ואינם מניחים אותה לעלות מאליה לכרה אליו
עד שירד הוא בכבודו ובעלמו וליקח אותה מידה וללכת וזהו
דקאמר חוק דרבא ונסיב אתתא שלא תשנה המנהג היפה הזה
שאם בעלמך תרד ונסיב אתתא מידה ותעלה עמך שבה
יהיה לה להכלה כ"ר ולמשפחה מאד ומזה לוקחת סימן שיאבה
אשה ותהיה אשתו מי אשים אשר באהל כו"א .

שער השיר

בא וראה אחי יודי כמה עונש מניע לשומע שירי עגבים
שכולם רכרו חשק ופארה קוראה לבגב ומכניסין באדם
השומעם וכ"ש האומרים היל"ר בארס בעכנא ומכ"ש בהלטרף
עמהם השכרות ומכ"ש אש היו נשים צומ"ים לפופים לשמוע
את הרנה עם האנשים חוץ ספק אללי שלא ילא מאותה חברה
נקיים מעון וזה החלפתא דפרענותא וממילא באים לירי עבירה
וע"כ חכמי הדור מועיל להשנות ולמחות על זה ועל זאת ה"בוא
עומד ולווח ואומר אותי עזבו מקור מים חיים לחזוב להם בורות
בורות נשברים אשר לא יכלו המים דהכוונה דעומד ומכרו
עליהם דאין מניקים רכרי שירות ותשכחות הבוחר בהם ה'
והולכים ונדבקים בסט"א בשירי עגבים שהם בורות נשברים
ואין מכיאים על עצמם תחת יופי כי ועל כל מילה ומילה
שאינה הנונה שמוציאים מפיהם מאכלים אותם גחלי רתמים
ולחפך אש משורר כלשון הקדש שכל מלה ומלה שמוציא מפיו
נוטל עליה שכר שכל רכרי השירות הם שבת לקב"ה ושכינתיה
ואין השוטה הזה לוקח בידו קדרוס להכות בו גופו ומניח
דיוח

דיוח עלום אש אומרים לאדם מנהג זהובים וכל מה שתמנה
קחהו לעלמך ולא עוד אלא שגם ע"י מנין זה אתה מכרית כל
המוזקים מעליך וזה לא עשה כן אלא הלך ונתעסק ברכר שגורס
בו הכחות רבות והזקות רבים ה"ש לך חסר דעת גדול מזה וכמו
שדוע מדברי האר"י דלמה נק' השירים ותשכחות ומירות מל'
זמיר עריונים שכורתיים הקליפות והסט"א ומכריתים אותם
מליכנס אל הקדש פנימה והרגיל תמיד ברכרי שירות ותשכחות
זוכה אל רוח הקדש להיות שורה בתוכו וראש החסידים וזכות
שדוכונו דוד הע"ה שמעולם לא עבר עליו חלום לילה כשיכח
שמחלות ואילך ה"ש עומד ואומר רכרי שירות ותשכחות לחבר
אשת נעורים עם בעלה לומר קב"ה ושכינתיה עד אור הבקר
ברכתיה חלום לילה אקום לסודות לך ועי"ז זכה לספר תהלים
שכולו נאמר ברוח הקדש וגם שלמה בנו אסריו חפס דרכו וא'
שיריו ותשבתן באמור כשיר השירים שכולו קדש קדשים כיתור
קבה"ו רחבת אשה עם בעלה וכבר העירו על מהר"ו גנא' נרא
שכל ליב שבת ושבת ה"ה משורר לכבוד שבת ושלח לו האר"י
ז"ל שישב במורה ובמנופת על ראשו שהגיד לו שכמה מלאכי
השרת באים אליו כל ליל שבת לשמוע אל הרנה ואחר שהגיד
לו דבר זה ה"ה מתנהג לישב במורה ופחד ובמקום נילה שם
תהא רעדה והעושה כן תמיד משים שלום ואהבה ואהבה בין
איש לאשתו בין קב"ה ושכינתיה וכדאי דע"י זה יהיה אהוב
למקום וה' אהבו כי כל המדות בטלו חוץ ממדה כנגד מדה
שהוא קבה להיות אהבה בין קבה"ו גם שכרו יהיה אהוב
למקום וממילא מי יוכל לגשת אליו להזיקו כיון שדוע שזה
אהובו של מלך וממילא המוזקין בדליון הימנו הנך רואה בעיניך
שכמה גדלה מאד מאד מעלת המשורר בשירי תשכחות לפני
הקב"ה איך מלאך לכך לשורר ולשמוע שירים שלהם על אשה
זונה וכיוצא ותחת לעשות קשוטין לבלה דא כנסת ישראל יעשה
קשוטין לאשה זרה שפחה כי תירש גברתה ובפרט בדרות הללו
כשנעדים המון העם באיזה שמחה אש ואמרו לפניו פזמונים
באלו מלקה אותם ומרדה אותם ובעת שפוחים כנגות רכרי
עגבים נכנס שמחה בלבם ויקומו לשחק ושעירים ירקדו כמה
בוח

כוחו גדול של הנה"ר שמראה להם המר למחוק והחושך לאור ומנחמים דברי אלהים חיים ומבעתים הקדש מן הכית ולא ידעו ולא יבינו שמחה זו אינה אלא עלכות ושמחה זו לקונ' כהפכה עליהם תחלה מתוק וסופה מרה חטאים ומחטאים ומכילים כ"מ קלף לעולם כאמור בדברי רז"ל הנאיתי דבריהם כשער הגמול ע"ש ומיום שנחמנתי פה אר"ץ יע"א כל עת ועת אני מכרוו כהסכמות חמורות לבעל מנהג הרע הזה מכני ישראל שלא יראה ולא ימלא עוד כנבול בית ישראל השירו ענבים ושלי"ת מעט מעט אנרסנו ולעת היום אני כותן סודא להקב"ה שנשמעו דברי ונתקבלו ולא נשמע עוד שוד ושכר וסכורו וקבלו עליהם שלא לשורר עוד כשירי ענבים אלא דוקא דברי שירות וחשכות שכל דבריהם מעוררין לאדם לחזור בתשובה ולקוות אהבים למקום אשריהם ואשרי חלקם כי כל בית ישראל כולו זרע אמת ומקבלים דברי תוכחה ולא' סרוש להם ופרטי כפשיהו מאיסורא כי בוראי הם שרש טוב וזרוק חטא כאיורא ואפקדיה קאי ובלבד שיהיה מעורר להם כי אינם משורים ת"ו לידע רבם ולכוין למרוד בו אלא כיון ששומעים חומר ואיסור מיי' הם פורשים ממנו דהם קדושים וכני קדושים ויען כי חכמים דברי רודים דברי שירות וחשכות ככל שמחה ושמחה אשר שיר חדש וכל הפזמוני' שעשיתי ככתתי אותם יחדיו ועלתי אותם על מזבח הדפוס למען יהיו לזכר עולם ולא יאכזרו באורך הימים .

לחן מונייתי יאכ"פי תנ"גי כ"פיפ אוצפיחן

יונתי בשיר הרניני בנבל כנור צהלי יפה ומהוללה הלליי אומללה יאקבוץ שללה מהללי החישה מפלט לי .
אשכול הכופר דודי לי . לא ידעתי הגידה לי . יפה וכו'
בארתי לגני אחותי . פתחי רעיתי . תמתי . יפה וכו'
ראה כי חולת אהבה . משגבי לא אמוט רבה . יפה וכו'
הנה מלכך אשר יבא . אחלמה ולשם שבו . יפה וכו'
מעלי נגעך הסר . ומכל אשר לי מיצר . יפה וכו'

אלי חון על עדתך . כי מטה ידם . אלהים אין זולתך . גלה קץ סודם . חיש גאל חיש גאל קרית חמודם .
בך בטחתי אל אבושה לא בכץ אדם . אז אשמה ואשישה בכא יום אידם . חיש גאל וכו'
ריב ריבה את אויבנו והך על קדקדם בשמך נבום קמינו . ולבשו מדם . חיש גאל וכו'

אהל שער השיר ישרים

המה תמיד לוחמים • תקיפה ידם • זכור לאברהם תמים • בהוועדם • חיש גאל וכו'

צורי דגלי ורם • על אויבי תשימני • רוח תשאם ותזרם • ובצדקתך פלטני • אותם מהר החרם • תסוב תנחמני הטרים תדע ותטורם • מתי תרוממני •

נא בחמד כרם • שיש מענה כלשוני • ריב ריבם ותעיר קנאה • תשמיר באף עברה • בבקר הנה היא לאה לאברהם ולשרה זכור נפשי לך צמאה • עד אן גולה וסורה •

מלאה צבאה ענייה וסוערה מהר קום כי גאה גאה יעל בני הנבירה • אם הבנים רחל באה לנו תהיה לעזרה •

לחן אלה אלה יאמן צו'פייאן

נאוה

מתנשא לכה לראש • לבניך היום תדרוש סליחתם • ואל תפון אל חטאתם • מתעטפים בצרתם • ספר חיים יהי נחתם • את שנותם בתפילתם ותחינתם • יהיו לראש •

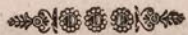
ברית אבות תזכור להם • היה מאיר לעיניהם • כאור חמה את פניהם • הגיונם וצדקתם כי רציתם

אהל שער השיר ישרים קכב

רציתם • ספר חיים וכו' נס דגלם ומזלם ושמחם בישועתם • וקום מהר לעזרתם • ובשועתם סלח היום לחובתם • ספר חיים וכו'

בנה אולם וסף וכל עון התם וסף • לבית יוסף חיש מאסף • ואז נשיר את שיר אסף • ספר וכו'

יבא כמו שאול • בחיר ה' בנביאים • והחזר עטרות לחתנים ולכלות • ספר חיים וכו'

לחן אל סעד רופא מכמס ערבי

שוכן עד במרומים • אתה תחזה את כל הקמים • לבש נקם ושפוך זעומים • האף תספה מני •

אפך סוב נחמני • היה עזרה לי עוזרני • שמחת חתן חיש שמחני • כימי עניתני •

מולים אחד הוא אברהם אהובך • זכור תזכור נא חסדו ואמונתו בך • בקראי לך מהר ענני •

אפור עם החשן • יהיו על לב של אהרן • וכל רואיו אז יחרקו שן • ואני אנגיל ורון •

תבנה בית הבחירה • לבני שרה הנבירה • ושם

ושם הדליק את המנורה • כמו חזון
ישעיה •

לחן חי חממת אל רווכי גנבר

או"נ

אז תשמח במחול בתולה יחתן יפק רצון דר מעלה
חיש ופקוד לה לה לה • בזרע קיימא •
בנים רבים ירכון כצאן • ונעורת יהי הסון • דר
מעלה וכו' ראה
חיים וסימן טוב • עם האשה ועלצון • דר
מעלה וכו' הם
רכבות אלפי מנשה • חיי עולם יקיצון •
דר מעלה וכו' מבור
דרה עם סגולה • ונחה עמך כצאן • דר
מעלה וכו' חזק
את בני אהרן • אמרי פיהם לרצון • דר
מעלה וכו'

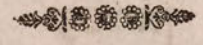
לחן וורקן על אל ניצון ארבעה ועושרין

אומר לך נטע נעמן • יבנה בית נאמן • עם בת
אילת אהבים •
בחור שמח בן נדיבים עם מצדיקי הרבים כמטר על
גז רביבים •

רחץ

אהל שער השיר ישרים קבג

רחץ וטהר מכל רעיון • חתן נעים אפריון • עם בת
הטובים •
היו תהיה לך עורה • משגב עתות בצרה • רא
תפנה לא תטה לרהבים •
נוהר בנה מקדש אריאל • נקריב קרבן אהרן
כשלמה מלך ישראל •
חזק בריחי שערי • ושמע שירי וזמירי • כרתוף
ומחול ועוגבים •

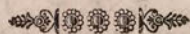
לחן בולבול אסר צקצק

אמור יאמר עבד אב רם שבה הלל יומי גם לילי •
לפני מרכי ארי יה הוא פי ימלד תוך
קהרלי •
נצאת חתן לקראת כלה • כלת משה נביא נאמן
מיד שרפי מעלה • לקח האיש משה • חמרת
גורלי •
ראו צבא כרום אמרו ילוד אשה • יהיה בינינו
תגדה אותה לנו ולא יהיה בושה • יהיה
עוזר לי •
הטוב ישר עשה אינה אלא לנו • נאה ויאה הטוב
דרך תעשוק אותה מעמנו • חלקי וחבלי •
מהו אנוש הזכור בהר ה' יראה • במקום גדולי הא
לן והא להו הנהו יהודאי • בצרתה לי •
חזק ידי עניו אחז פני כסא זיו שכינתו פירש עליו

שרי

אהל שער השיר ישרים

שדי חסדו לצור מחסה לעזרתה לי :
זכור אזכור נסי האל אשר עשה לעם קדושי עתה
היו עליו טורה וגם משא נראה בעלילי :
קבץ נדחי השב עטרות לחתנים וגם לכלות יורפא
אל יד עמך הסר לכל חולי מושי מחלי :

לחן מפתון סנה

עשיראן

אומרה לאל סלעי למה אהיה עבד לכן אמה
אן ברכת אב הוי גביר כבור שבי מרין
יכביר :

בשוב ה' שיבת ציון ההרהטוב יהיה עריון נשא
ורם על כל גאה אבי ראה וגם ראה :

רב לך לבי שאת שביה בתוך ארץ מאפליה
חושה הביאלעם צבי ינון ואליה הנביא

הרלבש אותו בגדי נקם ולא ישוב אחור ריקם
בלתו לא יש קרוב גואל וקם שבת

מישראל מיהר גבור רוץ אורח יקבוץ עדר לצאנו
אהרן משהו יפרח וגם לוי על דוכנו

חוק חתן עם כלה ורצה ניבי כמו עורה
אורך ימים להם נוסף ברבות טוב

זהב וכסף :
זהב וכסף :

לחן

אהל שער השיר ישרים קכד

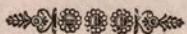
לחן בני מעשוק צקצק

אקרא אברך לפני חתן חיו יחיה רבות שנים
נעוץ סופן בתחלתן ברוב כח וברוב
אונים הסדך להם יומם יותן וגם לילה
יהיו חונים סביב יהיו על ראש חתן

בצאת חתן לקראת כלה נגיד נשמח כיום
מתן תורת משה היא העולה אשר לקח
וגם נתן לגוי קדוש עם סגולה בחר מכל
עמים אותם לכהן פאר כחתן

ראה בניס גם נבחרים בני יצהר בני איתן
ושמח עם אשה נעורים בחצר גנת ביתן
תהיה עזרה לדור דורים לך לישועה גם
לויתן בקול ששון ובקול חתן

המת יחדיו יהיו תמים בתוך קהלי בעדת אל
עד בא לויקהת עמיסנאזר בגבורה נבריאלי
על כל צרים הכל קמיםונחזה בבנין אריאל
ושוש בנו כמשוש חתן :

לחן קיר מגלסתא צקצק

אל שועתי האזינה יום קראי לך אשפוך במר שיחי
כבואי אל בית קדשך לערוך שיחה ותחנה
בכל לבי דרשתוך אל רואי

בנה זבול לעם חביב וסגולה רב לי אני בתוך
גולה שכולה עד אימתי אתה חונה מסביב

ואלי

ואל תפן חטאת עמך סלח נא *
רצה שירי יהיה חביב לעולם באמור לך בתוך דביר
ואולם * ואת מזבח שהוא הרום רפא אל אומר
יופי לך מזבח רפא נא *
האר פני מלך באור החיים * ויהי אור לי יוסף כפלי
כפלים * כאור החמה שבעתים יואשמה שמחת
חתן עם הכלה ברנה *
מה טוב הזה לבני עליון בעלותם אל ההרה הר ציון
לחזות בנועם והיו כבוד אור עליון * בנות ציון
עוד צאינה וראינה :

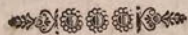
לחן יה מן גמל כוחרו צו'פייאן

שינא

אעיר רנה בתוך עם בחירי לו יה * לקראת חתן
מגדל בנוי לתלפיה * בחור מעם בן נדיבים
משוש קריה * זך ישר פעולו מכל בן
עובד יה *
ברך ה' חילו פועל ידיו תרצה * בני נעורים ביד
גבור כחצי * ברכות טובה אורח חיים להם
המצא * גם ברכות יעטה בפריה ורביה *
זך ישר וכו'
רצה שועת עבדך מכל חטא הוא נקי * יפק רצון
יהיה כאת אל צור חלקי בא בא משיח צדקי
יגן שמו הוא אליה * זך וכו'

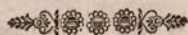
החור

החור עטרות חתנים וכלות ושיר נאה נשיר כנבל
ומחודות * בעיר ציון מכלל ימים ולילות *
במקום אשר בחר הוא הר המוריה * זך
מהר בנה דביר יוסף ירו שנית * וזכור פחד יצחק
וקום הרק חנית * וצא לקראת רודפי השב
אחורנית * וגאל עם מרדכי בזרוע נטויה * זך

לחן יא מן בעאדי

אל גדול אתך מירב * ולהודות את שמך מיכלי בתוך
רבים בקהל רב * אשר לך איככה אוכל *
בנה בניתי בית זכור * מכון שבתך עולמים * הוציא
אסירים מכבול מידי צר אויבים וקמים *
רנה וישועה ויששון * בתוך אהלי צדיקים * דלה עק
בששון * מבאר מים עמוקים *
הטה לי כנהר שלום * כי מאד אני לך כוסף * במיום
עושה שלום * ולעדת כל בית יוסף *
ממרחק קבץ פזורה * לזרע יצחק בין שרה * ולא נהיה
שפחה שרה * על בני הגבירה :

אלי זה ואננהו * והראני את נהו * הו' הדר
תעטרהו * און בידך הרחיקהו וחשו גם עם
קונהו * כמו מלך יאשיהו *
ברית שלומך אל תפר * נשבעת הפר תפר דודי צח
שכול

אהל שער השיר ישרים

אשכול הכופר צדקך כפי אספר פשעי העבר
 והפר בעבור עזרא הסופר
 ריח ניהוחי ואשי יעלה לפני ולפנים עם כל עמך
 מקרשי מזוי שכינים כאשר דבר עם משה
 ציר נאמן פנים בפנים
 האל הנאזר בגבורה חיש גאל בירח ניסן ופרה
 עמך מכל צרה מפני אויב גזלן וחמסן
 ליהודים תהיה אורה והרם דגלם וניסן
 מהר חיש קבץ נרחים מכל העמים סגולה יקריבו
 לך עולות מחים עם דם פסח ודם מילה
 בכואם ששים ושמחים בשמחת חתן וכלה

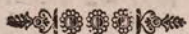
חונ

אבוא אל בית אל ברנה מי יתן לי אבר כיונה
 אעופה ואשכונה גרש האמה הזאת שפחתי
 ואת בנה אם לא בעתה חישנה
 ולחטאתי מחה נא רב לה די לה דלה
 גולה אויבתי
 בנה די בנין אריאל צור לכבי קומו השרים
 מיכאל וגבריאל לדרוש את עלבי ורמי
 מיד אויבי מצר מתגאל לעזרה בעת
 צרה היה לי ציון האומללה יום יום לך
 דרשתי

רפא

אהר שער השיר ישרים קבו

רפא נא לי את מזבחי להקריב לי זבחי שלמים
 ועולות עם קטורת ריח ניהוחי האורים
 והתומים על לב אהרן יהיו בזאת יבא
 אל קדש לפני אל חי רוחי ונשמתי
 הנה אנכי שולח את מלאכי בן דוד עבדי
 להראות את כל העמים אשר עוצם ידי
 עליהם אשיב ידי מנעי קולך מבכי אם
 כן עושה ידירי שמך אהללה כפי צור
 חמדתי

לחן צובחאן מן צוואר חוסניך צו'פייאן

אערוך שיר כפי כוחי לך צור מבטחי האמנם
 לא לפי גדרך חייכימי וכל להספיק להלךך
 כלתה לך נפשי וגם רוחי
 בעבור דוד עבדך איש ידירך קח נא את בנך
 יחירך חי קרית חנה דוד משכן כבודך
 לעלות עולות על מזבחי
 ראה אם דרך עוצב בי היה לי עזרה מאויבי
 הננו לך לעבדיסיה צור לבבילא לעבדים
 חיי יוסף ישית ירו על כל זדים יהיו למאוס
 וגם לסחי
 מתי תחדש המלוכה ביד עמך החש תעלה
 ארוכה חילזרע אברהם אהובך ולציון יאמר

רני

אהל שער השיר ישרים

רני ושמחי

חוק למלכות בר נפלי בן דוד עושה כל אלה אשר יושב בן גדולים אחוז בחבלי בעו רחמיה עליה ליהדר לכלייה יאמרו גאולי הצילני מיד אחי

להן בערך אחושיני יא גאל צו פייאן

אתה האל עושה פלא הוציא נא מבית כלא צדקתך פי אמלא אהגה במ ולא אקוץ סמך דגלי גוי קדוש

בת נדיב עת הזמיר הגיע קץ פדותך ואותך לא אאמיר תמיד ולתת שקוץ סמוך

ראה אבי גם ראה תמיד המה לוחמים על עם אביון ונכאה הוא בעיניהם כקוץ סמוך זאת לך תיטב לכלוא פשע ולהתם ולשלם לך במיטב ובתוכחת אל תקוץ סמוך

מי יתנך כאח לי לשכון בתוך אהלי ותחבל נא כל צר לי מהר כדרדר וקוץ סמוך

להן אין אי הוניך צצדה

ארץ חפץ לך קראתי בך מכל אומה להיות חבל נחרתי לך חפצתי מבן אמה בואי כרה

אהר שער השיר ישרים קבו

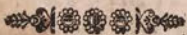
כלה נאה אתי כבודה בת מלך פנימה כולך יפה את רעיתי מום אין בך נאורה תהלה

בת נדיב יפי פעמיך לא תזכירי ולא תהפירי בושת חרפת עלומיך כי בא אורך קומי אורי אזכור לך ברית הוריק ולא חטאת קסם מרי אומר לך חיי כדמיך דם הפסח ודם מילה

רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה ליצחק נעתר כאיל אני והוא הושיעה נא לכי מחיל אל חיל לתוך קריה נאמנה קדמך נפיק ועייל כצאת חתן לקראת כלה

הנה נא הואלתי דבר שמעתי כאלה רבות שפתותי נטפו מר עובר השב לב בנים על אבות מתי תאזור נא כגבר שלם לי על כל הטובות שא נא הטאתי והעבר כחתן פאר וככלה

מה טוב נעים שבת אחים אתה ואני ובן ישי ואקריב לך עולות מיחיים זבחי שלמים ומנחת שי קרבני לחמי לאשי חיש מהרה קבץ נדחי

להן

אהל שער השיר ישרים

לחן צא'פה ווקתי דירוואן

צאבא

אורי ישעי לך אקרא ענני • ממך רועי אשאל עזרה
 תומכני • הסר פשעי ביום נורא וזדוניי ורקול
 שועי חיש מהרה ופרני והקימני •

בנאות דשא הרביצני תנחני • שמחת התן שמחני •
 זוכרני ופוקדני • עם כל כתוב לחיים עת בא
 יום תדינני זכיני • כי שב אני •

רפא צירי על יד מלאך רפאל • בגדי ישע הלב'שני
 יופיאל • יוסף ידו שנית יגאלני • להר הטוב •
 הזה יעלני יביאני •

האר ה' פני עיני ולבי • בתוך ציון ארץ צבי הנני •
 ושם אקריב לך דמי וחלבי • ערב בקר וצהרים
 ירצני וישעני •

מתי תקום כאיש ביום הלחמו • להקים סוכת דוד
 ושלמה • שלח מלאך לבוש בדים גבריאל •
 כי בא מועד לחננה אלהים יחונני :

לחן לם אל שרר מיני צו'פיאן

אך טוב לישראל • בנין הבית הר בית אל • אחרי
 בלותו הראני אותו עת כאל • נסתר מחמתו
 שפך חמתו כה ואל • וירא מנוחתו כי שם
 ב'תו

אהל שער השיר ישרים קבח

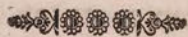
ביתו מקדש אל :

בשבת' בביתי ובדרך לכתי יום וליל • בשכבי ובקומי
 לא אתן דומי אמלל • לאר עונה אותי ביום
 צרתי אהלל • יהיה בית תפארתי נצב
 לקראתי מחולל :

וננו צדיקים בשיר הנוכח הבית • בהיר בשחקים
 חכמת מלאכת הבית • מדבש מתוקים ציור
 וכיור הבית • מעפר דל הקים עלה ארוכת
 הבית :

הוד הדר נאוהו נשא ורם הוא • הן טבי • על יד
 שר וטפסר הוא • אליהו התשבי • כל עם
 מקצהו ירחוק בדק הבית אחנו מעשיהו תפארת
 אדם שבת בית :

מה טובו ויפיו מצוייר צורת הבית • כמלך ביופיו
 הדור ומשוכלל הבית • גאון וצבי עריו השוכן
 בתוך הבית • כמלך ביופיו קרית מועדנו חזק
 משמרת הבית :

לחן יא סוכרי יצבו אל שאמת צו'פיין

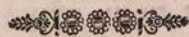
ח'גאז

אם חכם לבך בני ישמח לבי גם אני • קח אמרי
 אתך בני שמור ואמור הנני •
 ברכות

ברכות אביך גברוי ברכת אברהם ויצחק עני כולם
ואמרו יקרא זרע ביצחק אם חכם וכו'
ראה בנים לבניך יהיו סביב שולחנך ישרה
מלאך לפניך נצב על יד ימינך אם
חכם וכו' :

החכמה וגם המדע נתונים לך כדרדע את אלהי
אביך דע כבניהו ויהודע אם חכם וכו' .
ממני פריך נמצא כי מוצאי חיים מצא כפורחת
עלתה ניצה רב תבונה גדול עצה אם
חכם וכו' :

חוקו אמצו חתן כלה פרו ורכו לעד סלה .
ותהיון לי עם סגולה ואז אשיר שיר ותהלה .
אם חכם וכו' :

לחן יא בידוע אל חוסן

אל שמע נחומי ואל דמעתי עד אנא יבער האח
תוך רבבי מאויבי הואל קח את נקמתי והרק
חנית וקום לעזרתי .

בעברות צוררי קומה והנשא עליהם שפוך זעמך צור
מחסה רבה צבאך וגם צא החכם לקראת
דורשי רעתי .

רווה לב צמא והומה לישעך בין דור שלח ויערוך שועך
ושפט בצדק דל נרו לא ידעך וגם איש משה
עובד יה קויתי .

המאיר

המאיר לארץ ולדרים לעם אלהי אברהם קרן ירים
יבושו יכלמו כל הנחרים בעדת יוסף נחלת
חמדתי :

מה רבו מעשה ה' כולם בחכמה ואני בוש וגם
נכלם שברתי עת תבנה דביר ואולם
ושם תרצה מידי מנחתי :

לחן ווצלני יא רוחי אומלא ליל כמוס

צו פייאן

אל נוח ביתך מהרה נרוץ ועל הר קדשך נעלה
נפוץ בחמלתך רפא מזבח ההרוס עד אן
יהי נספה והוא נא תפוס אל נוח וכו' :

גו ליעקב יקר מחרוץ לכל צריו יעקוב ויהי נפוץ
אל נוח וכו' :

הכרת נא את אויבי וראשו תרוץ צורי ומשגבי
חיש שרח חפוש אל נוח וכו' :

מנחל עדנים את נפש חרוץ תרוה בגנים כמעין
יפוץ אל נוח וכו' :

חוק דל והלך כמורג חרוץ לראות פני מלך כשחר
פרוס אל נוח :

לחן

טוב 17

אהל שער השיר ישרים

להן נאסיר גיפר סיט עשר

ח'גאז

אחזה נעימות • בית קדשי תפארת • קיים לי
נחמות • חנני ופדני וחוושה עזרתי :

גוי אכזר הנני נמכרתי מצרים כקדם חזרתי
תם אני כמו זר הייתי :

עקרה שמחי גילי גם צהלי • כי קרב קיצי
דיה לצרה • כרמי שלי לא נטרתי • חרקי
וחברי אשר טפחתי :

על כפים חקותיך ריחמתיך • אפים יכרעו כל
מלכי לאומים • רעיתי יפתי :

ושמואל יעמדו לפני • ואשא את עיני • לא
אוסף הגלותך כאשר עשיתי :

לבבי • ביום בא אליה הנביא • לבשר עם
צבי • בן דוד יקבץ עדתי :

אל טוב וסלה אשם לי • מה כל החררה שם
לי • עד מתי יושם היכרי • זיו כבודך
הראה שם לי • הראה שם לי הראה
שם לי :

בך ארים נסי ורגלי • תמיד כל יומי ודילי •

ובך

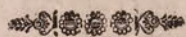
אהר שער השיר ישרים קל

ובך מבטחי וחילי • הבט עניי ועמלי
ועמלי ועמלי :

נא צירי וחילי • במהרה מלא משאלי • ובנה
מקדשי וזבולי • אתה פודי ומצילי ומצילי
ומצילי :

הראה בעלילי • על מכון הר הגלילי •
תחפוץ עולה וכלילי • בגוה הדרת וכלילי •
וכלילי וכלילי :

אויבי ישמחו לי • ירך בהם הוסף הפליא •
יפלו תחת רגלי • ואשמה בכך שמחת גילי •
שמחת גילי שמחת גילי :

בוסאליק

אודה לאר • בכל לבי • בארצות אל • ארץ צבי •
בבא גואל ירוש עולבי • כח ואר מיד
אויבי :

הואל • עם כלביא • ממתג אל • הכל הניא •
והשחית אל • פריי אבי • תמיד הוא חונה
סביבי :

האל • תעטרני • כימי קדם תתנני • ואשיר
לך שיר הגיוני • אז תשוב לשכון בקרכי •

הצמח

אהל שער השיר ישרים

הצמח מהר ישועה • ואסוף את הצולעה • ומלאה
הארץ דעה • בביאת אליה התשבי :
מאיר לארץ ולדרים • קרננו בכבוד תרים •
ודלג נא על ההרים • והאר חשני
ונתיבי :

טאהיר

אל נסי מנת חלקי וכומי • אל חנון היה לי
לעזרה • צור עזי ומחסי • הושע נא מכף
רודי ושומי • שר מסי לא זרח עליה ראשו
אור חרסי • כך חסיה נפשי • אמרתי אתה
מחסי • מיד צר איש מחסי :
ברנה אבא אל מקדשי • בחגי ובמועדי ובראשי
כל חרשי :
ראה נא צורי יוצרי לצרי • עד אנא איש מצרי •
הוא מכה איש עברי • הא אין עוד צורי
מרפא לצירי • חיש לקץ החתום אלצפן
וסתרי :
הצמיח קרן ישעי • ושלח בן דוד רועי • לקבץ את
עם תועי • משה בחירו ישור וירון • בראות
את האורים על לב אהרן .

לחן

אהל שער השיר ישרים קלא

לחן יה קדוש וכו'

עגאם

אלי צורי וגואלי • קרא דרור אל קהרי •
ויסד נא היכלי • ורפא צירי וחילי :
בך אל רם ומתנשא • בוטח תמיד וחוסה •
מלפניך יצא • משפטי וניכי רצה :
רפא אל לי את מזבח • ובו נקטיר ונובח •
ובקול שיר תשבח • פי בו חטא אתא
סולח :
החש חבוש מזור לרל • ממכאוביו אשר גדר •
כי הוא תמיד ישמור רל • שערי רצון
חנון רל :
מגיד מראשית אחרית • אויבנו השמד והכרית •
וזבור לאות הכרית • ולעמך שים שארית :
חכול על זרע איתנים • אברהם ראש מאמינים :
אם עוד רבות בשנים • הא עבר ערן
וערנים :
זכור לי עקידת יצחק • קבץ נדחי אל ממרחק •
השוכן עד בשחק • בשמים יושב יצחק :
קול מצהלות חתנים • לישראל בן הבנים •
בכנור רוף ומינים • בשירים וגיל
ורננים :

לחן

אהל שער השיר ישרים

לחן נרה אל עגאם אפזורוני

יא ריפאתי

אבירי רב לי תשמעו • כי קנא ונוקם אני
הוא • אין בלתי תדעו • זה
שמי לעד :

בואו אתי • בית תפארתי • כי בא עת
לפקוד את נזיהו • את חוקי השמרון
לעשות לעד :

רנו שמחו בנות ציון • עת עלות אל
מקום • נורא הוא • ועמי תשכנו
לעולם ועד :

הנה אני זוכר ברית אברהם אורהני קדוש
הוא • חמתי שפוכה על זר שור
מועד :

מה נמלצו אמרתך לחכי תרוי כי מני
הוא • מאתי הוא שאול מעתה
ועד :

חזק רבי כימי שאול אז אומר זה אל
אנורו • זה זכרי לשמך החזק לעד :

אלו

אהל שער השיר ישרים קלב

אלו השירים ותשבחות אשר חברתי

בשמחת חתנים וכלות אשר נאמרו

במקהלות :

לחן אל מסתתר בשפריר חביון

בקשות

אור צח ופשוט • עירת כל העילות • לך
דומיה יחדלון הקולות • אין אומר ודברים
אין דורשין תחלות • מי ישמיע כל
תהלות ה' :

אדם הגדול קדמון לכל קדומים • ממנו
תוצאות חיים קיימים • עשר קדושות
אורים ותומים • צור כל העולמים •
יה ה' :

בכתר שם טוב הנעלם מכל • מרום וקדוש
לעילא מכל • לחקור ולדרוש אי אתה
יכול • עין לא ראתה זולתך ה' :

ר'עים ודודים כולם מתאימות • חכמה ובינה
נקבו בשמות • יחד מאירות זכות ונעימות •
רחמך רבים ה' :

העומדים בבית ה' בלילות • נבחר מזבח טוב ועולות
חסדי האל כל יום עליהם עולות •
יומם

אהל שער השיר ישרים

יומם יצוה חסדו ה' :

מרחוק ה' נראה לנו * הניטה וראה את

חרפתנו * נאזר בגבורה הך את צרינו *

עוררה את גבורתך ה' :

עבור על פשע היא תפארתך * וזה חסדך

ואמיתך * לבני ישראל עם נחלתך *

זאת נחלת עבדי ה' :

נחזה בשיבת ציון עיר קדשנו * נצח ישראל

חיש פרדנו * ולמה לנצח תשכחנו * ולעולמים

ינח ה' :

תנה הוד והדר ועדי עדים * ונראה בטוב

ירושלים * הבנויה היא רחבת ידים * בונה

ירושם ה' :

ברכות לראש צדיק יסוד עולם * יסד היכל ודביר

ואולם * יאירו ככוכבים והלם * נסה עלינו

אור פניך ה' :

יה החזר עטרה ליושנה * מלכות בית

דוד כבראשונה * קבץ נדחי מכל

עבר ופנה * אז אשיר השירה הזאת

לה' :

לחן

אהל שער השיר ישרים קלג

לחן יא גולה

ראשט

אפצה רנה וצהלה * ואומר הלל * ביום שמחת

חתן עם כלה * לו נאוה הלל * כל יום

וליל * בקהל ועדה אנשי סגולה *

ברכות שדי יתן לכם ברכות שמים * שנות חיים

כפלי כפלים * שם יה ביניכם וישים אתכם

כמנשה וכמו אפרים *

רוממה קרן ישעך אלי * מבשר שלח צור חבלי *

הוא אליהו שר הצבא * ולאמר לציון

עלי :

הזרח לי אור כי בא מועד עת לחננה * ציון

מכלל יופי כוננה * גואל הראשון הוא

אחרון האיש משה רעיא מהימנא :

משוש לבי שובה עמי לרביר אולמי * ועל פיך

יושק כל עמי * ושם אקריב לך את קרבני

לחמי * זבחי שלמי :

חוק בנין בית מקרשי * ותרים מול בני גרשון

יצא לחפשי * ולמה איחר לעם נבחר חלף

ועבר יום הששי :

לחן

אהל שער השיר ישרים
לחן יא מאליח יא צאחיב אל כאלין
צו'פייאן

אתה הוא מלכי יה אלי • צו ישועות לי • הישר
את דרכי • וגבולי • הקשב מלורי • שפת
אמת יהנה חכי • שבח הלל • ויגיה לי • את
חשכי • בנוה שאנן :

בחדש ניסן פדני • שוכן מעוני • מבור גלות
דלני והצילני • תוך ארמוני ולדוכני • על
כני כימי קדם תתנני • לך אתחנן :

רצונך עשות חצתי • יפה רעיתי כתרצה בואי
נא אתי • לבית הפארתי • חסרך לא אמיש
מאתי • רני אחותי אילותי • איומתי זית
רענן :

השוכן שחק פדני קבץ ממרחק • מתי תגלה את
סודי אשר הוא נמחק • זכור תמיד עוצם
ידי בספר יוחק • לאברהם גם ליצחק •
ראה התבונן :

לחן

אהל שער השיר ישרים קלר
לחן ביהוואהום שווקי מאמודיה

אשיר שיר בניב הגיוני • לאל שוכן דר מרומי •
יחיד הוא רם בלי שני • בזמר ושיר
ידידות • חי אשיש כמשוש חתן על
כלה :

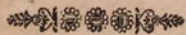
בית נאמן יבנה לך עם בת נדיב איש חמורות •
שדי יסגי ירבה חילך על כל גבר עשר ידות •
חי אשיש וכו' :

רענן יהיה גם רטוב • כי מצא אשה מצא טוב •
יפת רצון ישמח בטוב • בהם ידבר נכבדות
חי אשיש וכו' :

הון רב ועושר וכסף • אין נחשב בימי שרמה •
ושנות חיים לו יהוסף • ואליו ישלם תודות
חי אשיש :

מאיר ובא רץ כצבי • ובתוך עם יקום כרביא •
דבר אחר יריב ריבי • עם עם נועז אנשי
מדות • חי אשיש :

חזק יבא ככפיר ינהם • הצל יציל לאיש נדהם •
בני אברם הוא אברהם • יקבוץ את צאן
האובדות • חי אשיש :

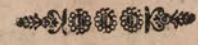

לחן

אהל שער השיר ישרים

לחן נלם ווכאם צופי'אן

איראק

אב רם על כל רמים • שור עמלי • לא אוכל
 עוד שאת עול סובלי • עמי בבקשתי תתן
 לי • אלה בני מררי ומחלי :

ברנה בא יבא ציר גואלי • לדרוש דמי מגוי בא
 בגבולי • אשר עשה עמי רב להפליא •
 השליכהו ארצה תחת רגלי :

רחום היה משען קום עזרה לי • הסר מני מדות
 וכל חולי • גלה לי את קצי אשר הוא סתר
 לי • בנחמה אראה יה האר לי :

הקם תקים עמי את קהלי • אפרים ומנשה יהיו
 לי • את אהרן צוה להקריב לי • זבחי
 שלמי צבור וכלילי :

מתי יהיה האות הזה אלי • כלו את כל קצים
 אין דורש לי • והיה אם תשמע או לקולי •
 אביא אתכם אלי תוך זבולי :

חזק ונתחזק בעד עמי • אות לטובה עשה ושוב
 עמי • אמור לבת ציון אורי קומי • פצחי דנה
 וגם צהדה :

לחן

אהל שער השיר ישרים קלה

לחן אשרקת שמס אל מוחייה

כ'פ'פ

אל שוכן רום ותחתיה • אל באפך תוכיחני •
 וראה את עניי עמלי • כפר נא רוע מעללי •
 צדקת אברהם זכור לי • ופחד יצחק יהיה לי
 לעזרה ביום צר לי •

ברוב חסדך יה • תסוב תנחמני • וראה את
 עוניי וכו' :

העלית מבור שביה • שדי יסור יסרני •
 וראה וכו' :

מן המ'צר קראתי יה • ממרחב ענני •
 וראה וכו' :

לחן אין אל הווא קאדר

בייאת כ'פ'פ

אנא שא נא למחלי מושי • יום וליל ומררי וצירי •
 ובנה ויסר אלי את היכלי • גם קהרי
 תקבוץ לעירי • עיר שלם היא ציון נחלת
 צבי :

ברכת

ברכת הורי אברהם יצחק תתן לי * וראה את
עמלי * ואם לא שמעתי לקול מורי *
אל תזכור לי את חטאת נעורי * כי אני
נחמתי נחמתי אחרי שובי :

ראה תראה יה צוריאל * צוריאל * אין עוד
מקריב לניחוחי * אהרן יעמוד על גב
מובחי * ובו כפר נא לחובי :

הנה מלכי ומשיחי יבא הר בית אל * יהיה לי
לעזרה * נאזר בנבורה אלי * בעת צרה
לנקום נקמת בני גבירה * ויפרוס שלומו
שלומו ישמח אז לבי :

מתי אבא אראה פני כבוד אל * מי יתן
ידעתי אמצא אוריהו * אלי ומשי אהוריהו *
בצרו ישבתי ישבתי חמדתי חמדתי *
יושב בקרבי אל :

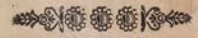
חוק חתן וכלה יחדיו לעד יהיו קיימים *
יפרו ירבו כחור ימים * עשר חילם
בריא מזלם * תוך ערת אמוני אמוני
חכם ונביא :

לחן

לחן ליתא שוערי

צופי'אן

שירים * בליל שמורים יום זריר אלי *
עבור צאתי מבית עבדות אהלל
בפה סח סח לאל היוצר ההרים *
אתן זמר לשמך לעד חי הוא לדור
דורים * בחזק ירך הוצאת לעמך
בני אברם הוא אברהם אשר קדש שמך
בפי ישרים :

לבב שמחו וגילו מי מלל אלי *
נסי האל אלו אין פה יכולה לרבר
קצת שבחיו מללו * עבדי ה' הללו
חי שם יה כי נאווה לו כל תהלה *
אתי שמא יה גדרו * אורי ישעי הרם
קרן ישעך וקרא דרורים :

לי מלכות בית דוד וגם שלמה *
גם עטרה שעטרה לו אמו * איש
שוש בה' כמשוש חתן כלה * בנת
שבע אם שלמה * חי אז יאמרו
גאולי * הגדיל ה' לעשות טובה
עמנו * ובנה מהר מקדש ושם יהו
תומים וגם האורים :

מלכי

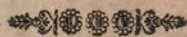
אשיר

ברי

החור

מלכי

קיים חזון ישעיה יומי ולילי • קוח
לאל לשיב את בני יצחק ולבש בגדי
ישע יה תוציא לי שע ושלה גואר •
דבר עמים חי ויבוס קמים • ופדני
מירי כל צרים ומענים • כי לא
יזנח לעולמים • ארתה עושה פלא
לנגורים :

לחן אהו יאמין צקצק
ביאת

אל

נורא ואיום עמי • כקדם שוב תוך אולמי •
אביאך אל בית אמי • ואשמח בך נגיד
עמי • ובשירי דוד עבדך • בהם אזכור
חסדך • ונזמר תמיד לשמך • כי מה רם כי
מה רם כי מה רם מאד ונשא •
בטחתי אל אבושה • יוצר הארץ ועושה •
פדה את יונה יקושה • מהר גאל והחישתה •
ובשירי וכו' •
ה' ושפר יראה • ומתנשא על כר
גאה • מאיר עיני כל ברואי • כי לך
להודות נאה • ובשירי וכו' :

בך

רם

המקשיב

ספר

תומד דבורה

הוא מאמר נכבד מהרב המקובל האלהי

כמו"ה משה קורדואירו ז"ל

בדרך ישרה שינוי לו האדם והתבודדותו ותכליתו והתנינות דרכיו,
שיתדבק האדם בק"כ בסדר העשר ספירות. והי"ג קלות
העלויות. והכל בתוכף גדול וסוסר נערץ. והתעוררות גדולה
לענות הנורא יתברך שמו הגדול והנורא :

ולמען זכות הרבים לעורר לבם לפקח על נפשם ולזרום ללמוד
המוסרי נלוח אליו עוד מכתב מאהרר מגאוני זמננו גדול
בישראל שמו וקראתי שם המכתב כשמו כו הוא

גאון ישראל

בשנת צדיק מושל ביראה ה' לפ"ק.

ה ע ר ה .

כתוב ועתה ישראל מה ה' אליהם שאל מעיך כי אם
ליראה, אחז"ל (ברכות ל"ג:) הכל בידי שמים חוץ
מיראת שמים*) , ואמרו אטו יראה מילתא זוטרתא היא והא
ארשב"י וכו', אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא, ושל לאדם
שמבקשין ממנו כלי גדול ויש לו דומה עליו ככלי קטן קטן ואין
לו דומה עליו ככלי גדול. הבאר הפשוט כי כאשר יתאמת
אל האדם אמונת אונן מה שגפיו יראה סלה, כי הצורח
ית' יודע מעשי בני אדם ומחשבותם ויצרי מעללי אים, ועל
כל יצא במשפט, ולא יותר חף קוש"י ואין הקב"ה וחרן,
ועונש ודין שלמעלה קשה, כמו שכתב הרמב"ן אשר כל יסורי
אויב לא יספיקו להשוותם לעונש מואחת מהעצרות, ואמרו
אם דודן אחד מששים בגיהנם, וגם כי הדין הנורא אינו
רחוק כי הרבה שלוחים לנזקים להפרע מהאדם בכל עת
ולא ידע האדם את עתו כדגים הנאחזים בזוידה כו'. האם
תשאל לאדם אשר תורת ה' ונתת חבלו אם הוא חסיד הוא בכל
אלה ושיב בלי ספק כי כל אלה הדברים ברורים ומאוותים
אלו

שעתי אחד מקבלי הזמן בשם הגאון עוה"ר"ם זנוקה"ם טוואלאון
דבר נקמד על מאמר זה, ידוע כי הכתוב הוא חלק ה', וכל הדברים
הנמלאים בהכל ימלאו מהם בחלק, א"כ כקל לדעת כי הכתוב נאדם
חמלא (אם רב או מעט) להיות נשתי חלק היוגר ב"ה עקור הכתוב.
וכן המדות כולם, אהבה טיבה ומעלה ורוחיהן, אך אחת היא אשר ה'
דורש מאתנו מה שאין בו, והיא היראה, כי אללו ית' לא יתאר יראה
ק"ו, לכך אמרו אין לו להקב"ה בעלמא אלא אור של יראת שמים
בלבד, עש"כ שאר המעלות והמדות נשעים אגורים, ודפס"ס.

מוכמחני באחינו בני ישראל לכל יעשו עולה להרפים הספר
הלו עד ששה שנים מיום דלמטה עד אשר אמור
המודפסים עתה למען לא אבוא להיוק הלילה ובוכות זה
נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים:

שש איש כה.

המל"ה

דפוס ירושלים

אלו עד שאין ספק בלבו כלל בעיניו. אם כן איפה הלא
 נראה נקח מוסר, הלא גם הצעלי חיים יתיראו ויזרחו
 מדבר המזיקם ואשר סכנתם גלויה וידועה להם, ויאכפו
 האותם להגלל מדבר המזיקם, ויעמלו בזה להגלל ממונת
 מוסר, השור ישא עולו וטרחו הרב פן יוכה, וכן כדומה,
 ואנחנו לא נשים נוכח פנינו סכנות נפשותינו העליונות, על
 כל פסיעה ופסיעה מנודה פרוסם על כל החיים. אוי לנו
 ניום התוכחה, אם באמת אמונתנו בהשגחה ה' ושכר
 ועונש חזקה היא, הלא היראה ויילתא זוטרתה היא, כיון
 שנואלת היא גם בצעלי חיים שדעתם חלושה ונמוכה הרבה
 מדעת האדם. והוא כוונת אמרם ז"ל לגבי משה דכתיב צו
 בכל ביתי נאמן היא, ואמונת ה' והשגחתו ושכרו ועונשו היו
 לנוכח עיניו ממש, הלא היראה ויילתא זוטרתה היא, כמו
 כן כל האדם אשר ישים נגד פניו הליכות עולם לו, שישוב
 אליו הדברי אשר באמונת לבבו ככל ענוני העולם הערווים
 ומוסדרים לנגד עיניו, יפחד ומה כמו שהיוצרים מופתים
 מהמזיקים הגלויים להם, אז היראה השב טבעית אללו.
 ואם כן איפה נדעה נרדפה לדעת הסגולה היקרה אשר
 תתאים אמונת לבבו עם ההלכות ענייניו,
 כשנחקור ע"ז נושא דברים צרועיונו עד אשר תלכנה אחרים
 בזה להשרים הדברים צרועיונו עד אשר תלכנה אחרים
 הפעולות בטבע ועל פי יסודי האמונה יתכוננו המעשים
 עיקרי היראה וסעיפי' צפיו ולבבו תמיד, עדי אשר יהיו
 ערוכים נגד עיניו ממש, ועל זה אמר התנא עקביא בן
 מהללאל הסתבל בשלשה דברים ואי אתה בא לירי עבירה
 וחשב שלשה הידיעות נושאן באת כו', ועל שלשתן אמר הסתבל
 כאלו למראה עיניך הנה, והשוב הראי' שכלית אלל האדם
 בהתמודתו עלי' כדברים המורגשים בחוש, וזוה יהיה פתח
 ויראתו ית' על האדם, ולא יבא לירי עבירה*.) כדרך
 שהאדם

* והחמיק יחס אחד מה שהתעורר רק עקביא על ענין זה הוא, י
 כי הוא נקלק עם החכמי' בעדות (פ' ה') ואמר שאין עסקין את הגויות

שהאדם נשאר מכל דבר המזיקו. אמנם דרכי המוסר אשר
 יגיעו את האדם לתכלית הנרצה הנים הנה, וסעיפיהם
 יתחלקו לדרכים שונים, ויכול לומר עליהם לא כל האדם
 ולא כל המוקים ולא כל השעיות שווים, ר"ל כי נושא תכונת
 אדם אחד יבחר, להכניע יארו בדברים המזכירים רוחו
 ומזכירים לו העונשים המורים המוכנים לעוברי רגונו בזה
 וצבא, בהתמודתו עליהם ויכול פחד העונשים עליו, וועלת
 יראה

כו', והנה בהשקפת סוטה לבד מעצמות העולם היה כחך מזה
 מעלת מוכפת מוסר לכל הנשים כמו שצינו (סוטה ז'). וכל הנשים
 באות לראותה שנאמר וטסרו כל הנשים כו', וכאשר עקביא שלל
 להשקות קלת מהנשים, כאלא כחצלה משה נשים התוכפת מוסר,
 התעורר לדרוש ויגל למוסר און שימעת מוכפת חיים, הסתכל בשלשה
 דברים ואין אתה בא לירי עבירה, והנה בירושלמי (סוטה פ"ב) אמרו
 שהנריכה התורה לסוטה מים על שם מאין באת שהאדם נולד מהטפה
 [וע' אנדת חלק מן המים הוא בורא כו'] ועבר על שם למקום שהיא
 הולכת, וכחן הכהן את האלות בספר על שם שהיא עמידה ליתן דין
 ופסנון, והיינו שזכה עקביא הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לירי
 עבירה לא תלמדך להתעורר עליהם מהשקפת הסוטה, דע מעלמך
 מאין באת, וכן לאן אתה הולך וכו', לא תלמדך לראות עפר סוטה
 וכל הענין, ואמר לירי עבירה, נגד ג' מקלות הגורמים עון הסוטה
 כמו שצינו (סוטה טס) שאומרים לה בתי הרבה יין עושה, הרבה שקוק
 עושה, הרבה שכנים הרעים עושים [עוד קצנו שם הרבה ילדות עושה
 ואין זה עוה בכל אדם] ומארו (סוטה ט'). היא השקתו יין קונדיטין
 בעל היום, לכך הכהן חשקה אותה מים כו', נגד שלשה מקלות אלו
 שהם ידים לעבירה, אמר להסתכל בשלשה דברים, מאין באת מעפה
 סרוקה רמז למי סוטה, נגד יין קונדיטין המביא לירי עבירה, ולאן
 אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה הם יהיו שבטך, הנבל עתה
 מחכמים רעים, ולפני מי אתה עמיד ליתן דין ופסנון יהי' אימת הדין
 עליך, ותבדל מהשוק, כי איככה ימלא פיו שקוק אדם הנדון בכספו,
 וכשחמיר בזכרון כל אלו ובסתכל בהם, אז לא כבאל, ולא כפול
 ברשתות שהי' פורש לרגליו, כי פקדו ית' יכלרנו מעכשול עון.

יראה זו הינה קטנה בעיניה, שהרי הרמזים בזה"ו מנה
 מ"ע ליראה ומכיו ית' ופירשם סנירא מיראת עונבו ית'
 ח"כ מוקיים האדם מ"ע ביראה זו, ופריש להטיב דרכיו
 וייעללו. ומהם מי שיחפעל בלמוד הענינים המזכירים גדולת
 נשמת האדם ומעלתו בעולמו, איך הוא סולם מוצב ארצה
 וראשו מגיע השמימה, וכל מחשבותיו ודעותיו ומעשיו פועלים
 בעולמות עליונים, ומחצב נשמתו למעלה מועלת מלאכי
 השרת, כי היא הולכה מאתו ית', וכמו שהאריכו בזה
 המחברים בספרתם, ויגיעו ענינים אלו לתכלית האהבה,
 ומהם שידבק בלמוד הרחפת הנודות ועניניהם על בוריים,
 כל אחד יתפעל כפי הכונותיו, וע"ז נאמר לעולם ילמוד
 אדם ויה שלבו חפץ, ובלבד שהיה כוונתו לשמים, לא להקל
 מעליו ויה שמשבר את יצרו. וכן לא כל הנוקמיות שיש,
 כמו שאמרו הרבה שכנים עושים, ולא כל שעות האדם שיש,
 כי בהיותו ברוב ההלכה וזמנו יחזק לו נכון לו ללמוד או
 איך העושר ותענוגי העולם לפעמים סיבה להחזיר את
 האדם, והחורה אמרה ע"ז וימשלם לשוכאיו אל פניו להאזינו,
 ואמרו עשירי בכל יורדי גיהנם הן, והמות כרוך בעקבו של
 אדם, ונראה בכל פינות העולם, בני אדם על גפי מרומי
 קרת, ויבקשו חשבונות רבים לימים ושנים יבאו, וברגע
 שאל יוכתו, והנה תאניס ואניס אבדו עשהותיו. ירבה
 להעמיק בענינים אלו אז יכנע לבבו, ויסרו למושפט אלקיו.
 ולפעמים האדם בחלדו בנרס גדולה שבר אל שבר נקרא,
 פנעים יסוצבו, אז נכון לו ללמוד ענינים המשגיבים מעלת
 האדם וכשמתו, וכל עניני העולם המה מהכל יחד, והצער
 על עניני העולם אינו כדאי בנזק התבטלו ומעבודת בוראו
 כמו רגע, כי לא זאת המנוחה, וכמאמר התגא יפה שעה
 אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז, ומה יערוך
 צער העולם ההמורה נגד העידוך הנצחי, וכדומה לחלה.
 כללו של דבר האדם אשר לא המנוחה הכלי העולם, ולא
 הולוכו שאין גליו שולל לאבד דעתו ועצמו, יחיש מפלט לו
 נפח

נפח היצר, ובתחבולות רבות יעשה מלחמתו, כי אויבו איש
 מלחמה ומעוררו, בוכה דיק ללכדו ובכל יום ויום מתחדש
 עליו בנכליו, כי הוא יודע ומכיר פרי מעלליו, והאדם
 בחמתו ותבונתו יתווצב לנגדו למלט את העיר והמוגדל אשר
 ראשו בשמים, ולא יבצע אויבו מזימותיו, וכל ימי חייו אשר
 נתן לו אלקים תחת השמש איננו שוקט מהילחמה, כצא
 לאנוש עלי ארץ, ואיש ריבו שומר צעדיו על שרשי רגליו
 ותחקה*), ומה הארץ אשר הוא עליו רבת הטובלה, סביבו
 ענבי חן מטעי חמד והמה האכלות מרורות פתנים, כל
 שוגה בזה מרה תהיה אחריתו, וצא עד קיצו ואין עוזר לו,
 ובעת קץ יסתער עליו מלך הצפון בלניות איבה, תחת אשר
 בחלקת לשונו התעשו, נצב לריב עמו, וענה כחצו בפניו,
 והאדם

*) ואמר קהלת חכר את נבאך כי ביום שיוצו שומרי הבית, יתבאר כי
 בזה"ו אמרו ח"ל שני מלאכי השרת מלין לאדם, כדכתיב כי מלאכיו
 יבנה לך לזרזך בכל דרכך, ובתענית י'. אמרו אהרן עלאך עוב
 ואחד מלאך רע כשהאדם הולך משרים עלאך רע בעל כרתו יענה אמן
 כו' וכן להיפוך ח"ו, המתבונן יפה יתבאר לו כי שני המלאכים הם
 הי"ט והי"ב, שניהם מלוים לאדם ושומרים אורקותיו, זה יעשו
 ללד הנבואה ית' להטיב אקרות כסאו, זה יבנה לו בתי קומר וארקות
 תשאק לבלע עמו ולהאזינו, והאדם יתקף על עניניו לאן יעה, אולם
 ביום המיתה אקרו הלך האדם קשכים ותהיינה פעליו ללד יצרו רבים,
 בכל זאת עוד מקוה לו אם ישב לה' ערס יבנה כרו, עד לא תספר
 הכסף מהגויה, ישוב ויבוסם על הרעה ויולרו יחוכנו יפדהו מרדת שפת
 והיום מהוא מה גדול וכשגב הוא, עיני שני מלאכיו האומרים לו נופות
 עליו, היל"ב ירגו ויחיל סן יבין לבבו ושב ורפא לו ואבד כל פעלו אשר
 התעבו מספר ימי חייו, היל"ט ידאג לו אם לא היום יתקן אבדה
 תוקלת, וע"ז אמר קהלת בזכרו יום המיתה ביום שיוצו ית' ירעדו
 שומרי הבית מה יהיה אקרות עולם ואז ראשו של אדם ואבריו כבדים
 עליו ואשתי התלקמה בלתי מזויינים כל כך לעבודתם והתעוותו אכזי
 הקיל, ועם כל זה חזן ורקוס הוא ית' יקבל תשובת הקוטא ביום
 הקר ההוא, כי חפץ מסד הוא ית' יבנה לסלוק.

והאדם מה היענו על אחת מני אלף, יאסוף רגליו אל מטתו, הנה ערשו ערש דוי, ככל רגלו ברזל בזה נפשו (ע' שנת ל"ב.) ויאסרוהו צעקותם בחבלי הטאחו, אשר לא יתקו, וכל מעשיו נפרטים לפניו (תענית י') ולא העשיתה ידיו תושיה, הנה מטתו מוכנת להר מות, כי ילך בגיא כלמות, היא מוצאת והנה רעש קול צוכים, ילדיו ואוהביו בצוכים, והיגר אשר פתחו ובקרבם שם ארצו, כמלאך אבירי ישולח בו, הונו וכל קניניו, אשר עמל במספר שניו, לא יועילוהו ציוס עברה, כי שולח עתי אל ארץ גזירה, אין אוהב ורע, קצר המצטע מהשתרע, עולם השוך לפניו הולך כמותעת, תחת ארמונות וטירות ועליות מרווחים, גרמיו לעפר שחיס, תחת חצרת אוהביו ומושרתים עושי רצונו, סביבו רונה ותולעה והוא ציניקה איש אחד אשר גוע בעונו, אשרי הגבר אשר לא עזב זכרון אחריתו, בעודו בחיים חייתו, ויבין לו ספרי מוסר להתעודד יפה צעתו. ויען ראינו אחד קדוש מדבר דברים המלהיבים לב האדם בעבודת בוראו ית', ומבאר איך ידבק האדם בפעולותיו ומדותיו לצוראו ית' ולבבו יבין חין ערכו הרב, בכבוד ה' גבאות יתימר, כל פעל ה' למענהו כי נאגז שמו, ברוך שכה לו בעולמו, התכלית הנרצה לאנשי לבב בקריאת ספרי מוסר, לעורר ללבבים מהרדמות הזמן, הספר הקדוש הזה הוא מעט הכמות ואיכותו רב ונאגז, ראו מפעלות קדוש ה' נכבד וטורא לעם ישורון, הן אין גוף הספר צריך הודעה ותהלה, כי אורו על כנפי ארץ, פריו למאכל ועליו לתרופה, חכו ממתקים האנע לכת עם ה' ואנשים, וכל דברינו פה אך למען הוציא תכלית כוונת המחבר זיקללה"ה לחקור כל אחד חדרו לבבו על פי מדותיו, נעיונים אמרותיו, ושב יהודה לקדשי ישראל מושלותיו.

הערה

באמת אחז"ל, הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, שהיא חלוי דעת, ורשות האדם לקנותה כמאמר הכתוב ועתה ישראל וגו' כ"א ליראה, נראה כי היראה עוז לה בכחה לאסור עצמות האדם כל יפרכו פרץ לחטוא ואדם, ע"כ מה נורא חיובה על בן המוחה לקנות אותה קניה הטבעית בכחות הגופניים, כי יתחמץ לב האדם בעודו באבו בחיים חיווה לזכור אחריתו.

עתה, מה היא היראה ומה קנייתה?
 אחת היא, הרחבת הדברים הפשוטים הנודעים לכל, יראת העונש הטובע לגווה ונפש, אשר נודע הוא לכל פשוטי השכל, כי גובה הוא לנעלה מכל יסורי התבל לפי חשבון הפשוט, אם ישים אליו לבו ונפשו. אכן לא יזידיעתם יוסר האדם, כמאמר אחז"ל בשנת (ל"א:): יודעין הרשעים כי, ע"כ העיקר להרחיב הרעיון בצלילי חושי בהרחבה בהתפעלות הנפש לעורר הנפש ברגשת האזרים החיזונים [כמאמר המוסלת ישרים פ"ז כי התנועה החיזונה מעוררת הפנימיות] ולמשוך בקרבה דברים הנודעים עונשי הגווה והנפש אשר לא לזר יקומו כ"א להאדם עצמו העושה עברה הוא בעצמו יענש בעונש מר באין מנחה. בזאת נחזיק טובה לרבותינו עיני העדה אשר הרחיבו דבריהם בדברי המוסר לפתח שדמות לבב האין. ואכן מה נעמי אצטריוהו ללמוד ולהגות בהן להוסיף לקח ותבונה צלילי הפרטי אשר לכל אחד בצנית מיוחד באין שטן ואין פגע לתנועת רגשת האזרים הננרצים לעיון הגדול הלוה [אשר זאת היא הטבע כי מהתפעלות החזונויות הן לעצב או לשמחה, יוסד מזה כמו כן מעט מעט בפנימיות הגופנית השרשה צעמוקה, לפי ערך ההתפעלות אשר הכין מנחמן, והוא מה שאמר הכתוב (ישעי נ"ח) כשופר הרם קולך].

אמר משה בסולה

ישמח משה כמחנה טובה היחה גנוה כגני ארזי המלך
הרמ"ע נר"ו. ונתנה לי לזכות את ישראל על ידי
כוח הרכים חלוי בו. בשכר זאת אל חי צורי וגואלי יוכני
לחיות בנועם ה' ולבקר בהיכלו לחבר את האהל בהר צבי
קדש לעבוד עבודתו כל ימי חייו. ובא לציון גואל זאת התורה
אשר שם משה לפני בני ישראל:

תומר רבורה.

פרק א.

האדם ראוי שיתדמה לקינו ואז יסי' בסוד הצורה העליונה
כלל דמות, שאלו ידומה בגופו ולא בפעולות הרי
הוא מכזיב הצורה ויאמרו עליו צורה נאה ומועזים כעורים.
סהרי עיקר הכלל והדמות העליון פעולותיו, ומה יועיל לו
היותו כצורה העליונה דמות תזנית אבריו ופעולות לא
יתדמה לקינו. לפיכך ראוי שיתדמה אל פעולות הכתר שהן
י"ג מדות של רחמים עליונות. ורמוזות בסוד הפסוקים (מ"כ ז')
מי אל כמוך. ישוה ורחמו. תהן אמת. א"כ ראוי שתמלאנה
בו י"ג מדות אלו. ועכשיו נפרש אותן הפעולות י"ג שראוי
שתהיינה זו:

האחת, מי אל כמוך. מורה על היות הקב"ה מלך נעלב,
סובל עלבון מה שלא יכילהו רעיון. הרי אין דבר
נסתר מהשגחתו בלי ספק, ועוד אין רגע שלא יהיה האדם
חזן ומתקיים מכה עליון השופע עליו, והרי תמלא שנועלם
לא חטא אדם נגדו שלא יהיה הוא באותו הרגע ממש שופע
שפע קיומו ותנועת אבריו, ועם היות שהאדם חוטא בכת
ההוא לא מנעו מונו כלל אלא סובל הקב"ה עלבון כזה להיות
משפיע בו כח תנועת אבריו, והוא מוטיא אותו כח באותו
רגע בחטא ועין ומכעים והקב"ה סובל, ולא תאמר שאינו
יכול למנוע ממנו הטוב ההוא ח"ו שהרי בכתו ברגע מנימרא
ליצט ידיו ורגליו כעין שעשה לירבעם, ועכ"ז שהכת בידו
להחזיר הכת הגשפע ההוא והיה לו לומר כיון שאתה חוטא

נגדי תחטף שלך לא בשלי, לא מפני זה מנע טובו מן האדם
ולא סבל עלבון, והשפיע הכח והטיב לאדם טובו. הרי זה עלבון
וסבלנות מה שלא יסופר, ועל זה קוראים מלאכי השרת
להקב"ה מלך עלוב. והיינו אומרו מי אל כמוך, אתה אל בעל
חסד הנוטיב, אל בעל כח לינקס ולאסוף את שלך, ועכ"ז אתה
סיבל ונעלב עד יסוב בתשובה. הרי זו מדה שגריך האדם
להתנהג בה רצוני הסבלנות וכן היותו נעלב אפילו למדרגה
זו ועכ"ז לא יאסוף טובתו מן המקבל:

הב', נושא עון. והרי זה גדול מהקודם שהרי לא יעשה האדם
עון שלא יברא נשחית כרתן העובר עבירה אחת
קינה לו קטיגור אחד, והרי אותו קטיגור עומד לפני הקב"ה
ואומר פלוני עשיתי, ואין ברירה מתקיימת בעולם אלא בשפעו
של הקב"ה והרי המשחית הזה עומד לפניו וצמח מתקיים,
הדן ניתן שיאמר הקב"ה איני זן נשחיתו ילך אל מי שעשאו
ויתפרנס מונו, והיה המשחית יורד מיד ונטעל נשמתו או
כורתו או נענש עליו כפי עונשו עד שיתצטל המשחית ההוא,
ואין הקב"ה עושה כן אלא נושא וסובל העון וכמו שהוא זן
העולם כולו זן ומפרנס המשחית הזה עד שיכיה אחד מאלה
דברים, או שיסוב החוטא בתשובה ויכלהו ויצטלהו בסגופיו,
או יצטלהו שופט צדק ביסורים ומיתה, או ילך בגיהנם וזה
יפרע חובו. והיינו שאמר קין גדול עוני ונכסא, ופי' רז"ל כל
העולם כולו אתה סובל יראה זן ומפרנס ועוני כבד שאין
אתה יכול לסובלו, פי' לפרנס עד שאסוב ואתקן, א"כ הרי זה
מודת סבלנות גדולה שזין ומפרנס ברירה רעה שברא החוטא
עד שיסוב. ילמוד האדם כמה צריך שיהיה סבלן לסבול עול
חבירו ורעייתו שהרע עד שיעור כזה שעדיין רעתו קיימת
שחטא נגדו והוא יסבול עד יתקן חבירו או עד שיתצטל
מאליו וכיוצא:

הג', ועובר על פשע. זו מדה גדולה שהרי אין המחילה עיי
שליח אלא על ידו ממש של הקב"ה, כדכתיב כי עמך
הסליחה וגו', ומה היא הסליחה שהוא רוחן העון כדכתיב
אם

אם רחן ה' את זולת צנות ציון וכן כתיב ורחמי עליכם
מים טהורים וגו', והיינו ועובר על פשע שולח מומי רחיצה
ועובר ורוחן הפשע. והנה ממש כדמות זה צריך להיות האדם
שלא יאמר וכי אני מתקן מה שפלוני חטא או השחית, לא
יאמר כך שהרי האדם חוטא והקב"ה צעמו שלא ע"י שליח
מתקן את עונו ורוחן זולת עינו. ומכאן יתבאר שלא ע"י שליח
לחטוא שהרי המלך צעמו רוחן לכליך נגדיו:

הד', לשארות נחלתו. הנה הקב"ה מנתנהגעים ישראל בדרך
זה לומר מה העשה לישראל והם קרובי שאר בשר יש
לי עונתם שהם בתי זוג להקב"ה וקורא לה בתי. אחותי.
אמי. כדפי' ז"ל. וכתיב ישראל עם קרובו ממש קורבה יש
לי עונתם וצניו הם. והיינו לשארות נחלתו שאר בשר וסוף
סוף הם נחלתו ומה אומר את העניש' הרי הכאב עלי כדכתי'
בכל צרתם לו צר. כתיב באלף לומר שצערם מניע לפלא
העליון לדופר צופין שבהן עיקר ההבנה וקריין בוא"ו לו צר,
וכתיב ותקצר נפשו צעמל ישראל לפי שאינו סובל צערם
וקלינם מפני שהם שארית נחלתו. כך האדם עם חבירו כל
ישראל הם שאר בשר אלו עם אלו מפני שהנשמות כלולות
יחד יש צזה חלק זה וצזה חלק זה, ולכך אינו דומה מרובים
העושים את המצות וכ"ז מפני כללותם, ולכך פי' רז"ל על
הנמנה מעשרה ראשונים צבה"כ אפי' מאה צאים אחריו
מקבל שבר כנגד כלל מאה ממש כמשמעו מפני שהעשרה הם
כלולים אלו באלו הרי הם י"פ מאה וכל אחד מהם כלול
ממאה א"כ אפי' יבאו מאה הוא יש לו שבר, וכן מטעם זה
ישראל ערבים זה לזה מפני שמומש יש בכל אחד חלק אחד
מחבירו וכשחוטא הא' פוגם את עצמו ופוגם חלק אשר לחבירו
בו, כגוף מלך החלק ההוא חבירו ערב עליו. א"כ הם שאר
זה עם זה ולכך ראוי לאדם להיותו חפץ בטובתו של חבירו
ועינו טובה על טובת חבירו וכבודו יהיה חביב עליו כשלו
שהרי הוא ממש, ומטעם זה נצטוונו והאבה לרעה כמון וראוי
שיראה בכשרות חבירו ולא ידבר בגנותו כלל ולא יראה בו

כדרך שאין הקב"ה רוצה בגנותנו ולא בצערנו מטעם הקודם
אף הוא לא ירצה בגנות חברו ולא בצערו ולא בקלקולו וירע לו
מונו כאלו הוא מנוש הים שרוי באתו צעיר וזאתו טובה:
הה' , לא החזיק לער אפו. זו מדה אחרת שאפי' שהאדם
מחזיק בחטא אין הקב"ה מחזיק אף ואם מחזיק לא
לעד אלא יבטל כעסו אפי' שלא ישוב האדם, כמו שזכרנו בינו
ירבעם בן יואב שהחזיר הקב"ה גבול ישראלים היו עובדי'
עגלים ורחם עליהם ולא שבו א"ל ממה רחם, שבזיל מדה זו
שלא החזיק לעד אפי' אדרבה מחליש אפו עם היות שעדין
החטא קיים אינו נעניש אלא מנפסה ומרחם אולי ישוב, והיינו
כי לא לגנא אריב ולא לעילא אשור אלא הקב"ה מנחה
ברצות ובקשות הכל לטובת ישראל. וזו מדה ראויה לאדם
להתנהג בה על חזירו אפי' שהוא ראוי להוכיח ביסורים
את חברו או את בניו והם נתיסרים לא מפני זה ירצה
תוכחתו ולא יחזיק כעסו אפי' שכעס אלא יבטלנו ולא יחזיק
לעד אפו, גם אם אף הוא הוותר לאדם כעין שפי' כי
תראה חומר שונאך וגו' ופי' מה היא השנאה הזאת שהיא
אותו עובר עבירה והוא יחיד אינו יכול להעיד שונא אותו
על דבר עבירה ואפי' הכי אמרה תורה עוזב תעזוב עמו
שבוק ית דלגלג אלא נוצה לקרב אותו באהבה אולי יועיל
בדרך זה דהיינו מנוש מדה זו לא החזיק לער אפו.

הו', כי חפץ חסד הוא. הלא כבר פי' במקומו שיש בהיכל
ידוע ומלאים ממונים לקבל ג"ח שאדם עושה צע"ז
ובאשר מדת הדין וקטרגת על ישראל מיד אחת המלאכים
מראים חסד ההוא והקב"ה מרחם על ישראל מפני שהוא
חפץ בחסד ועם היות שהם חייבים אם הם גומלים חסד
זה לזה מרחם עליהם, וכמו שהיה בזמן החרב שנא' לגבריהם
בא אל בינות לגלג וגו' כי הוא שר הדין והגבורה ונתן לו
רשות לקבל כוחות הדין בינות לגלג מתחם לברזים מנוש
המוצא דהיינו דין גבורת המלכות והיה הדין מתחזק
עד שפקד לבלות את הכל לקעקע בינתן של ישראל מפני
שנתחייבו

שנתחייבו כלים וכתוב וירא לברזים תננית יד אדם החת
כנפיהם והיינו שאמר הקב"ה לגבריהם הם גומלים חסדים
אלו עם אלו ואף אם הם חייבים נצלו וסיה להם שארית.
והטעם מפני מדה זו כי חפץ חסד הוא רוצה במה שטראל
גומלים חסד ואותו אד מזכיר להם עם היות שאינם כשרים
בזד אחר. איך בנדה זו ראוי לאדם להתנהג אף אהר"ה
שאדם עושה לו רע ומכעיסו אם יש בו זד טובה שמיטב
לאחרים או מדה טובה שמתנהג כשורה יספיק לו זד זה
לבטל כעסו מעליו וירצה לבו עמו ויחפון חסד ויאמר די לי
בטובה זו שיש לו וכ"ש באשתו כפי' רז"ל דינו שמגלות את
בניו ומגלות אותנו מן החטא כך יאמר על כל אדם די לי
בטובה פלונית שעשה לי או שעשה עם פלוני או מדה טובה
פלונית שיש לו יהיה חפץ חסד:

הו', ישוב ירחמנו. אין הקב"ה מתנהג כמדת בשר ודם
שאם הכעיסו חברו כשהוא מתרצה מעט לא כשהוא
הקודמת אבל אם חטא אדם ועשה תשובה ונעלתו יותר
גדולה עם הקב"ה, והיינו במקום שבעלי תשובה עומדים אין
צדיקים גמורים יכולין לעמוד. והטעם כפי' צפ' הצונה
בענין ה' למה היא עשויה כאכסדרה שכל הרוצה לנאת
מעולמו ינא, פי' העולם נכרא צה' והקב"ה ברא העולם
פתוח לזד הרע והחטא לרוחם אין זר שאין חומר ויזה"ר
פנס כוונן אכסדרה אינו צעל גדרים אלא פרצה גדולה
פרוצה לזד הרע לזד מטה כל מי שירצה לנאת מעולמו כוונ
פתחין לו לא יפנה לזד שלא ינא זד חטא ועון ליכנס אל
החצונים, והיא פתוחה מלמעלה שאם ישוב יקבלוהו, והקצו
ולסדרוהו, הא לא מסתייעז מילתא, רצו בזה שהשז
בתשובה לא יספיק לו סיהים עגדר העון כגדר הצדיקים
מפני שהצדיקים שלא חטאו גדר מעטיספיק אליהם, אנונם
החוטא שחטא ושז לא יספיק לו גדר מעט אלא צריך
לכגדיר עמו כוונ גדרים קאים מפני שאותו הגדר המעט
כבר נפרץ פעם א' אם יתקרב לא יקבל יפתחו יצרו אלא

צריך

צריך להתרחק הרחק גדול מאד, ולזה לא יכנס דרך פתח
האכסדרה שהפרטתה על אלה יתעלה ויכנס דרך פתח צר
ויעשה כוונתו וסגופים לעצמו ויסתום הפרצות, ומטעם
זה במקום שזעלי תשובה עומדים וכו' מפני שלא נכנסו דרך
פתח הצדיקים כדי שיהיו עם הצדיקים אלא נטערו ועלו
דרך פתח העליון וסגפו עצמן ונבדלו מן החטא יותר ויותר
מן הצדיקים לכך עלו ועמדו במדרגה ה' היכל שג' עד שהיו
גג ה' א' וצדיקים צפתה ה' א' בכניסת האכסדרה ולזה
כאשר האדם יעשה תשובה דהיינו תשובה ה' אל מקומו,
ויחזור הקב"ה שכינתו עליו אינו שב כאהבה הראשונה בלבד
אלא יותר ויותר. והיינו יסודי רחמינו שיוסף רחמים לישראל
ויהקדם ויקרצם יותר. וכך האדם צריך להתנהג עם חזירו
לא יהיה נוטר איזה מהבעש הקידם אלא כשיראה שחזירו
מוקדם אהבתו יהיה במדרגת רחמים ואהבה יותר ויותר
מוקדם ויאמר הרי הוא לי כזעלי תשובה שאין צדיקים
גמורים יכולים לעמוד אלא ויקרצו תכלית קירצו יותר
ממה שמקרב אותם שהם צדיקים גמורי' עמו שלא חטאו אצלו:
החיה. יכבוש עונותיו. הרי הקב"ה ונתנהג עם ישראל
במדה זו והיא סוד כניסת העון, כי הנה המזות היא
כפורחת עלתה נגה וזקק ועולה עד אין תכלית לכנס
לפניו ית' אמנם העונות אין להם כניסה שם ח"ו אלא
כונשם שלא יכנסו כדכתיב לא יגורך רע לא יגור במגורך
רע ח"כ אין העון נכנס פנימה. ומטעם זה שער מזוה בהאי
עלמא ליכא ופני שהם לפניו יתברך והאיך יתן לו ממה
שלפניו שער רוחני בעולם גשמי ושרי כל העולם אינו כדאי
למזוה א' ולקורה רוח אשר לפניו. ומטעם זה לא יקח שוחד
של מנות, המשל בזה אין הקב"ה אומר עשה ארבעים מנות
ועשר עבירות נשאלו ל' מנות וילכו י' ב' ח"ו, אלא אפילו
צדיק גמור ועשה עבירה אחת דומה לפניו כאלו שרף את
התורה עד שירצה חובו ואח"כ יקבל שכר כל מנותיו, וזה
חסד גדול שעושה הקב"ה עם הצדיקים שאינו מוכה מפני

שהמזות

שהמזות חשובות מאוד ומתעלות עד לפניו יתברך והאיך
יכנה מהן בשלל העבירות כי שער העבירה הוא מחלק הג'
הנה מהנצח, והמזוה שערן מהנכבד זיו שכינה, האיך יכנה
אלו בלד אלו אלא הקב"ה גובה חוב העבירות ומעבד שער
כל המזות. והיינו יכבוש עונותינו שאין העונות מהגברים
לפניו כמזוה אלא כונש אותם שלא יתעלו ולא יכנסו עם
היות שהוא משגיח על דרכי איש הטוב והרע עכ"ל הטוב
אינו כונשו אלא פורח ועולה עד למאד ונכלל מזוה במזוה
בכנה ממנו בזמן ולבוש בכבד, ועונות אין להם סגולה זו אלא
כונש אותם שלא יליחו הנלחה זו ולא יכנס פנימה. אף
מדה זו צריך האדם להתנהג בה שלא יכבוש טובת חזירו
ויכיר רעתו שגמלהו אלא אדרבה יכבוש הרע וישכחהו
ויזניחהו ולא יגור במגורו רע ותהיה הטובה סדורה תמיד
לפניו ויזכור לו הטובה ויגדיר לו על כל המעשים שעשה לו
ולא יכנה בלבו ויאמר אם עשה לי טובה הרי עשה לי רעה
וישכח הטובה לא יעשה כן אלא ברעה יתרחק כל דרך רעיו
שוכל והטובה אל יזניחה לעולם מזין עיניו ויעלים עינו מן
הרעה כל מה שיוכל כדרך שהקב"ה כונש עונות כדפי':

הט', וחשליך במצולות ים כל חטאתם. זו מדה טובה
להקב"ה שהרי ישראל חטאו ומסרם ביד פרעה ושבו
בתשובה למה יעניש פרעה וכן סנחריב וכן המן ודומיהם
אין הקב"ה מתנחם בלבד לומר שובו בתשובה ח"כ לא יהיה
להם עוד רעה ח"כ יסתלק המן מעליהם או פרעה או
סנחריב זה לא יספיק אלא ישוב עמל המן על ראשו וכן
פרעה וכן סנחריב. והטעם להנהיגה זו היא צמוד ונשא
השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה ופירושו שהשעיר
נושא עונות ממש, וזה קשה מאוד וכישראל חטאו והשעיר
נושא. אלא המדה היא כך האדם מתודה וכונתו בזידוי
לקבל עליו טהרה כענין שאמר דוד הרב כנסני מעוני וכן
הוא אמרנו מחוק ברחמיך הרבים אינו מהפלל אלא שיהיו
יסורים קלים שלא יהיה בהם בטול תורה ח"ש אבל לא ע"י

יסורים

יסורים רעים וכך הוא מכין זהיותו אומר ואתה צדיק על כל הבא עלי ממש הוא מקבל יסורים בסדר פנים יפות להתכפר מפני שיש עונות שיסורים מורקים או מיתה ממרקה, וכך היא המדה מיד שזה מתודה בתפלתו, ופי בזוהר צ"פ פקודי שהוא חלק סמאל. כעין השעיר מהו חלקו שהקב"ה גזר עליו יסורים ומיד מזדמן גם סמאל והולך וגובה חובו והרי נשאל השעיר העונות שהקב"ה נותן לו רשות לגבות חובו וישראל מתטהרים והנה הכל יתגלגל על סמאל, והטעם שהקב"ה גזר על עולמו של מי שיעשה כן יתבטל, אם טעם ואת הבהמה תהרוגו וכן האבן של מלוח הנסקלקן והסייף של מלוח הנהרגין טעונון קבורה לבטל מציאותו וכחם אחר שיגמור דינם, והרי זה ממש סוד הכלל של כ"ג נמסרו ישראל ביד מלך בכל רישא די דבסה נכנע והוא רישא ונמסרו ביד פרס שהן דדוהי ודרועוהי די כסף וכן הדחו אלו מפני אלו עד שירדו ישראל לרגלוהי מנהון די פרזל ומנהון די כסף ומה יהיה תכלית הטוב בסוף הקב"ה מעמידם ועושה בהם דין כדכתיב חני אכלה בם חני כלים וישראל אינם כלים בלדין דקו כדודא דהבא כספא ונחשא וכו', הנה זה החלה כתיב ומחתה ללמח על רגלוהי אין מכל הלל אלא רגליו שכבר נתבטל כחם ועברו ראש ודרועו ומעוהי וע"ז בסוף דקו כדודא עתיד הקב"ה להעמיד סמאל והרשעים עושי מעשי ופעולותיו ויעשה בהם דין. והיינו ותשליך במנולות ים כל הטמאתם, יראה השליך כח הדין להפיל ע"י אלו שהם מנולות ים והרשעים כים נגרש כי השקט לא יוכלו ויגרשו מימיו רפש וטיט אלו הם העושים דין שישראל שישבו אח"כ כל גמולם בראשם, והטעם מפני שאחר שישראל קבלו הדין הקב"ה מתנח' אפי' על מה שקדם ותוצע עלבונם ולא די אלא חני קלפתי מעט והמה עזרו לרעה. גם במדה זו צריך להתנהג האדם עם חזירו אפי' שיהיה רשע מדוכא ביסורין אל ישאיהו שאחר שנקלה הרי הוא כאחיק ויקרב המרודים והנענשים וירחם עליהם

עליהם ואדרבה יגולם מיד חניו ואל יאמר עונו גרם לו אלא ירחמיהו במדה זו כדפי':
 הרי, חתן אסח ליעקב. מדה זו היא שיש שישראל מעלה, אותם הבינונים שאינם יודעים להתנהג לפני משורת הדין והם נקראים יעקב מפני שאינם מתנהגים אלא עם הנהגות אמתיות גם הקב"ה יש לו מדה אמת שהוא על צד מציאות המשפט היושר, ואלו הם המתנהגים בעולם ביושר והקב"ה מתנהג עמם בצדמת מרחם עליהם על צד היושר והמשפט. ג"כ האדם צריך להתנהג עם חזירו על צד היושר והאמת בלי להטות משפט חזירו לרחם עליו בצדמת כמו שהשי' מרחם על הצדיות הבינונים במדת אמת לתקן אותם:
 הרי"א חסד לאברהם. הם המתנהגים בעולם לפני משורת הדין כאברהם אינו גם הקב"ה מתנהג עמם לפני משורת הדין אינו מעמיד עמם הדין על תוקפו אף לא צדדך היושר אלא נכנס עמם לפני מן היושר כמו שהם מתנהגים, והיינו חסד לאברהם הקב"ה מתנהג במדת חסד עם אותם שהם כמו אברהם בהנהגות. גם האדם עם היות שעם כל אדם יהי' מתנהג בצדק וביושר ובמשפט, עם הטובים והחסידים תהיה הנהגתו לפני משורת הדין ואם לשאר האדם היה סבול קצת לאלו יותר ויותר וירחם עליהם ליגנם עמם לפני משורת הדין שהוא מתנהג בה עם שאר האדם וצריך שיהיו אלו חשובים לפניו מאד מאד וחזיבים לו והם יהיו מאכזי חזרתו:
 הרי"ב אשר נשבעת לאבותינו. יש בני אדם שאינם הגונים והקב"ה מרחם על בולם ופירשו בגמרא וחזיתו אמת אשר לחון אומר הקב"ה אומר זה לאותם שאינם הגונים גם אומר חנונים שהקב"ה חונן ונותן להם מתנת חנם לפי שאמר הקב"ה הרי יש להם זכות אבות אני נשבעתי לאבות א"כ עם היות שאינם הגונים יזכו בשביל שהם מזרע האבות שנשבעתי להם לפיכך אנהילם ואנהיגם עד שיתוקנו. וכך יהיה

יהיה האדם אף אם יבגע בראשית אל יתאכזר כנגדם או יחרפם וכיוצא אלא ירחם עליהם ויאמר סוף סוף הם בני אברהם ויחזק ויעקב אהם הם אינם כשרים אבותיהם כשרים והגונים והמזוה הבנים מזוה האבות אין רוני שיהצו אבותיהם ע"י ומכסה עלבונם ומתקנס כפי נחו: הי"ג מימו קדם. הרי מדה שיש להקב"ה עם ישראל כשתמה זכות וכיוצא מה יעשה והרי הם מזד עזום אינם הגונים כתיב זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולתיך ממש זוכר הקדוש ב"ה ימי קדמונים אהבה שהיה מקודם ומרחם על ישראל וזוה יזכיר להם כל המצות שעשו מיום שנולדו וכל מדות טובות שהקדוש ב"ה מנהיג בהם עולמות ומכלם עושה סגולה לרחם בשבילם, והרי זו המדה כוללת כל המדות כלם כדפי' במדרש. כך האדם יהקן הנהגתו עם בני אדם שאפילו שלא יוצא מעלה מאלו הנזכרות יאמר כזר היו שעה קודם שלא חטאו והרי אותה שעה או ציונים קדמונים היו כשרים ויזכור להם הטובה שעשו בנקטותם יזכור להם אהבת גמולים מחלב עתיקי משדים וזוה לא יוצא אדם שאינו ראוי להטיבו ולהתפלל על שלומו ולרחם עליו. ע"כ הגיע י"ג מדות שבהן יהיה האדם דומה אל קונו שהן מדות של רחמים עליונות וסגולתן כמו שיהיה האדם מתנהג למטה כך זכה לפחות לו מדה עליונה מלמעלה ממש כפי מה שיתנהג כך משפיע מלמעלה וגורם שאותה המדה האיר בעולם, ולכך אל ילחו מעיני השכל י"ג מדות אלו והפסוק לא יסוף מפיו כדי שיהיה לו למזכרת וכאשר יבא לו מעשה שיטטרך להשתמש במדה אחת מהן יזכור ויאמר הרי דבר זה תלוי במדה פלונית איני רוצה בלוח ממנה שלא תתעלס ותסתלק המדה ההיא מן העולם:

פרק שני

עוד להיות האדם דומה לקונו בסוד מדת הכתר צריך שיהיו זו כמה גופי פעולות שהם עיקר ההנהגה: **האחת**, הכוללת הכל היא מדת הענוה מפני שהיא תלויה בכתר שהרי היא מדה על כל המדה ואינה מתעלת ומתגאה למעלה אמנם יורדת ומסתכלת למטה תדיר, וזה מז' טעמים, הא' שהוא צו להסתכל בסבתו אלא מאנילו מביט צו תמיד להטיבו והוא מביט בתחתונים, כך האדם צריך שיבט מלהסתכל לצד מעלה להתגאות אלא תדיר יסתכל לצד מטה להפחית עצמו כל מה שיוכל, והרי המדה הזאת היא תלויה דרך כלל בראש שאין האדם מתגאה אלא בהרמת ראשו כלפי מעלה והעני משפיל ראשו למטה, והרי אין סבן ועניו כאלהינו במדת הכתר שהוא תכלית הרחמים ולא יכנס לפניו שום פגם ולא עון ולא דין ולא שום מדה מונעת מלהשגיח ולהשפיע ולהטיב תדיר. כך צריך האדם ששום סיבה שבעולם לא תמנעהו מלהטיב ושום עון או מעשה בני אדם בלתי הגון לא יכנס לפניו כדי שיעכבם מלהטיב לאותם הצריכים טובתו בכל עת ובכל רגע. וכמו שהוא יושב וזן מקרני ראמים ועד צני כנים ואינו מזוה שום צריה שאלו יצוה הצרואים מפני פחיתות לא יתקיימו בעולם אפילו רגע אלא משגיח ונותן רחמים על כלם. כך צריך שיהיה האדם מטיב לכל ולא יתזוה שום נברא לפניו אלא אפילו צריה קלה שבקלים תהיה מאוד חשובה בעיניו ויתן דעתו עליה וייעזב לכל המטערך אל טובתו וזו מדה תלויה בכתר בסוד הראש דרך כלל:

הב', מחשבתו תדמה למחשבת הכתר, כמו שאותה החכמה לא תפסוק תמיד לחשוב מחשבות טובות והרע לא יכנס בה מפני שהיא רחמים גמורים ואין שם דין ולא שום קושי כלל, כך האדם תמיד חסיה מחשבתו פנויה מכל דבר מכווער, וכמו שהיא סוד חכמה תורה קדושה ולא יתער שום סוד

סוד תורה, כך לא יפנה אל שום פניה חוץ ממשנת המורה
ולחשוב בגלות האל ופעולותיו הטובות ולהטיב וכיוצא.
כללו של דבר לא יכנס זר וצטל במחשבתו וזו היתה עלת
ר' שמעון וחזיריו והנה כשהפריד רבי יוסי מחשבתו מעט
כמה הוכיחו ר' שמעון צוהר פ' ויקהל:

הג' מנחו לא יהיה בו קושי כלל אלא ידמה תמיד למנח
הרצון שירצה את הכל אפילו שימצא בני אדם כועסים
ירצם וישקיטם צדונו הטוב, שכן מנח הרצון הוא תמיד
רוצה ומרצה הגבורות ומתקנס, אף הוא ירצה הגבורים
המתגברים כעסם והוא ינהלם צדונו טוב וישתף עם חכמה
גדולה להשגיח בעמם שלא יעזבו הגבול וקלקלה חיו
ויעשה דוגמא לרצון העליון שהוא נמשך מן החכמה הנפלאה
בנוצחא דעתיקא ומשם מרצה הכל, וגם ינשך להיותו תמיד
נוח לצריות שאם מדותיו קשות מחד עם בני אדם לא
יתרצו ממנו. וזה טעם המשנה כל שרחה הצריות נוחה היומנו
רוח המקום נוחה היומנו:

הד' שיהיו אוניו נוטות תמיד לשמוע הטוב אונם שמוע שוא
או המגונה לא יכנס בהם כלל כדרך הסוד האונה
העליונה אין שום צעקת דין ולא פגם לשון הרע נכנס שם
כך לא יאזין אלא טובות והצדדים המועילים ושאר דברים
המגברים כעם לא יאזין אליהם כלל, וכמו שהכנה ודבור
ולשונו אינו נכנס למעלה כך לא יכנס אליו שום דבר מגונה,
והיינו לא השא שמוע שוא כ"ש שאר המגונה שלא יכנס
לאינו כלל ולא תהיה קשבת אלא אל הדברים הטובים:

הה' עיניו לא יסתכל בהן כלל בשום דבר מגונה, אונם
תהיינה תמיד פקוחות להשיג ולרחס על האומללים
כפי נחו, כשיראה צרת עני לא יעזים עינו כלל אלא יתבונן
בדעתו עליו כפי נחו ויעורר רחמים עליו בפני שמים ובפני
הצדיות ויתרחק מכל השגחה רעה וכדרך שהעין העליונה
פקוחה ומסתכלת מיד אל הטוב:

הו' בחוטמו מעולם לא ימצא בו חרון אף כלל אלא תמיד
באפו

באפו חיים ורצון טוב ואריכות אף אפילו לאותם שאינם
הגונים ותמיד רוצה למלאות רצון ולהפיק כל שאלה
ולבהיות כל נדבה ומנוח מחוטמו תמיד מחילת עון והעזרת
פשוט ואינו כועס בחוטא לו אלא מתרצה תמיד וחפץ חסד
לעשות נחת רוח לכל:

הז' פניו תהיינה מאירות תמיד ויקבל כל אדם בסדר פנים
יפית שכן צד"ע נאמר באור פני מלך היום ואין שום
אדם ודין נכנס שם כלל כך אור פניו לא ישונה וכל
המסתכל בהם לא ימצא אלא שמחה וסדר פנים ושום סבה
לא תטרידהו מזה כלל:

הח' פיו לא יוציא אלא טובה וגזרת אמריו תורה והפקת
רצון טוב תמיד ולא יוציא מפיו דבר מגונה ולא קללה

ולא רוגז כעס כלל ולא דברים בטלים, ויהיה דומה לאותו
הפה העליון שאינו נסתם כלל שלא יחשה ולא ימנע טוב
תמיד ולכן צריך לדבר טובה על הכל ולהוציא מפיו טובה
וצרכה תמיד. הרי אלה שמונה מדות טובות וכולן תחת
רגל הענוה שכלן למעלה בכתר הצדדים העליונים, ובעת
שירצה האדם להקדש למעלה להדמות אליו לפתוח
מקורותיו אל התחתונים צריך שיסתלם בשני פרקים אלו.

אונם ידענו שא"ל להתנהג באלו המדות תמיד מפני שיש
מדות אחרות שהאדם צריך להשתלם בהן והן מהגבורות
התחתונות כאשר נבאר אבל יש ימים ידועים שאין הגבורות
פועלות ואין בני אדם צריכים אליהן לפי שהכתר שולט
בהם או שעות שהכתר מתקש או צריך שיסתמש בכל אלה
המדות שזכרנו, אונם שאר המדות עם היות שהם צורך
עבודה בשעתן אין עת עתה להשתמש בהן מפני שאור
הכתר מצטנן, וכך הוא לא ישתמש באותן המדות הקשות
כגון שבת שהעולם מתמתק בסוד עונג ואין דין בשבת אז
ישתמש במדות אלו כולן כדי לפתוח המקורות העליונים
שאלו יבין כונתו אל אורות הכתר בתפלותיו והוא יפעול
בפעולותיו בהפך האריך יפתח מקור הכתר והרי הוא דוחהו

ממש צמעשים, והרי הדברים ק"ו אם הספירה העליונית
 מגזרות הדינים הקדושים והכעס הקדוש לא ישרה הכתר
 בהן, אם האדם יגזיר הכעס החיוני אפילו יהיה לשם
 שמים כ"ש שלא ישרה הכתר מאורו עליו ומה גם שהוא צא
 לעוררו על המדות העליונות והן אומרות כמה עזות פנים
 יש לו אין אור הכתר מתגלה בכו מפני דינו הקדוש
 והטבור והוא רוצה לגלותו מלא כעס ופעולות מגונות
 חלונות, לכך צריך האדם בימים טובים בשבתות וביום
 הכפורים ובשעת התפלה ושעות עסק התורה שאין שעות
 הגזרות אלא שעות גלוי הרצון העליון לכוון דעותיו במדות
 האלו כלן ושאר שעות ישתמש במדות הנשארות לעבודת ה'
 לא המגונה מהן שאין לו עת לשלוט באדם אלא לרעתו
 כאשר נבאר, ואז כאשר ישתמש במדות אלו יהיה נכון ובטוח
 שיפתח המקורות העליונים לפיכך צריך כל אדם להרגיל
 עצמו באלו המדות מעט מעט, והעיקרית שיתפוס שהיא
 מפתח הכל העונה מפני שהיא ראש לכל בחינה ראשונה
 בכתר ותחתיה יוכלל הכל, והנה עיקר העונה הוא שלא
 ימצא בעצמו ערך כלל אלא יחשוב שהוא האין וכמאמר
 העניו ונחנו מה כי תלינו עלינו עד שיהיה הוא בעיניו
 הצריה השפלה שכל הנצראים וצוי ומאום מאור וכאשר
 ייגע תמיד להשיג המדה הזאת כל שאר המדות נגררות
 אחריה שהרי הכתר המדה הראשונה אשר לו שנראה עצמו
 לאין לפני מאצילו, כך יסוד האדם עצמו אין ממש ויחשוב
 העדר טוב מאוד מן המליחות וצוה יהיה לנוכח המצויים
 אותו כאלו הדין עמהם והוא הנצוה אשר עליו האשם וזו
 תהיה סבת קנין המדות הטובות :

ראני מנחת תרופה להרגיל האדם עצמו בדברים אלו מעט
 מעט אפשר שיתרפא בה מחולי הגאווה ויכנס בשערי
 הענוה והוא תחבושת הנעשה מג' סמים. הא' שירגיל עצמו
 להיות צורה מהכבוד כל מה שיוכל שאם יתגהג שיכבדוהו
 בני אדם יתלמד בהם על דד הגאווה ויתרצה הטבע תמיד

בכך

בכך ובקושי יוכל להרפא. הב' שירגיל מחשבתו לראות
 בצניונו ויאמר עם היות שצני אדם אינם יודעים את
 גריעותי מה לי מזה וכי אני איני מכיר בעצמי שאני נצוה
 בכך וכך אם צהדרר הידיעה וחולשת היכולת וציון המאכל
 והפרש היוצא ממנו וכיוצא עד שיהיה נצוה בעיניו נמאס.
 הג' שיחשוב על עונותיו תמיד וירצה בעהרה ותוכחת
 ויסורים ויאמר מה הם היסורים היותר טובים שבעולם
 שלא יטרודני מעבודת ה' אין חביב בכלם מאלו שיחפרוהו
 ויבזוהו ויגדפוהו שהרי לא ימנעו ממנו כחו ואינו בחולאים
 ולא ימנעו אכילתו ומלבושו ולא ימנעו חייו וחייו בניו במיתה
 א"כ ממש יחפון בהם ויאמר מה לי להתענות ולהסתגף
 בשקים ובמלקיות המחלישים כחי מעבודת ה' ואני לוקח
 אותם בידי יותר טוב אסתגף בציון בני אדם וחרפתם לי
 ולא יסור כחי ולא יחלש וצוה כשיבאו העלבוניות עליו ישמח
 בהם ואלרצה יחפון בהם, ויעשה מג' המינים אלו תחבושת
 ללבו ויתלמד בהם כל ימיו :

ועוד מנחתי משקה טוב מאד אלל לא יועיל המשקה כ"כ
 כמו שיועיל אחר התחבושת הכל והוא שירגיל עצמו
 צ' דברים. הא' הוא לכבד הנצראים כלם אחר שיכיר בהם
 מעלת הצורה אשר יצר האדם בחכמה וכן כל הנצראים
 חכמת היוצר בהם ויראה בעצמו שהרי הם נכבדים מאד
 מאד שנטפל יוצר הכל החכם הנעלה על כל צבריאתם ואלו
 יצוה אותם ח"ו נוגע בכבוד יוצרם, והרי זה ידמה אל חכם
 צורף עשה כלו בחכמה גדולה וקראה מעשהו אל בני אדם
 והתחיל אחד מהם לגנותו ולבזותו כמה יגיע מהכעס אל
 החכם ההוא מפני שמצוין חכמתו צהיותם ומצוים מעשה
 ידיו, ואף הקצ"ה ירע בעיניו אם יבזו שום צריה מצרותיו,
 ח"ש מה רבו מעשך ה' לא אמר גדלו אלא רבו לשון רב
 ביתו חזובים מאד, כלם בחכמה עשית ואחר שנטפלה
 חכמתך בהם רבו וגדלו מעשך וראוי לאדם להתבונן מתוכם
 חכמה לא ציון. הב' שירגיל עצמו להכניס אהבת בני אדם

ללבו

בלבו ואפילו הרשעים באלו היו אחיו ויותר מזה עד שיקבע
בלבו אהבת בני אדם כלם ואפילו הרשעים יאהב אותם
בלבו ויאמר מי יתן ויהיו אלו נדיקים שבים בתשובה ויהיו
כלם גדולים ורצוים למקום, כמאמר אהב נאמן לכל ישראל
אמר ומי יתן כל עם ה' נביאים וגו', ובמה יאהב ביהמותו
מזכיר במחשבתו טובות אשר בהם ויכסה מומם ולא יסתכל
בנגיעתם אלא במדות הטובות אשר בהם ויאמר בלבו אלו
היה העני המאום הזה בעל מומן רב כמה הייתי שמח
בחזרתו כמו שאני שמח בחזרת פלוני וה"ז אלו ילבישוהו
הלבושים הנאים כמו פלוני הרי אין בינו לבינו הבדל א"כ
למה יעדר כבודו בעיני והרי בעיני ה' חשוב ממני שהוא
נגוע מדוכא עוני ויסורים ומנוקה מעון ולמה אשגא מי
שהקב"ה אהב ובזה יהיה לבבו פונה אל ג' הטוב ומרגיל
עצמו לחשוב בכל מדות טובות שזכרנו :

פרק שלישי

האיך ירגיל האדם עצמו במדת החכמה. הנה החכמה
העליונה פרוסה על כל הנמצאים בלם עם היותה
נעלמת ונשגבה מאד ועליה נאמר מה רבו מעשיך ה' כלם
בחכמה עשית, כך ראוי לאדם שתהיה חכמתו מנייה בכל
ויהיה מלמד להועיל לבני אדם לכל אחד ואחד כפי כחו כל
מה שיוכל להשפיע עליו מחכמתו ישפיעהו ולא תטרדהו
שום סבה כלל. והנה אל החכמה שני פנים, הפן העליון
הפונה אל הכתר ואין אותם הפנים מסתכלים למטה אלא
מוקבלים מלמעלה, הפן השני התחתון הפונה למטה להשגיח
בספירה שהיא מתפשטת בחכמתה אליהם, כך יהיה אל
האדם שני פנים, הפן הראשון הוא התבודדותו בקונו כדי
להסויף בחכמתו ולתקנם, הב' ללמד בני אדם מאותה
חכמה שהקב"ה השפיע עליו, וכמו שהחכמה משפעת אל

ספי

ספי וספי כפי שיעורה וזרכה. כך ישפיע בכל אדם כפי
שיעור שכלו אשר יוכל שאת והנאות אלו וזכרו וישמר מלתת
יותר משיעור שכל המושפע שלא תמשך ממנו תקלה שכן
הספי העליונה אינה מוספת על השיעור המוגבל במקבל,
ועוד שדרך החכמה להיותה משגחת על כל המציאות מפני
שהיא המחשבה החושבת על כל הנמצאות, ועליה נאמר כי
לא מחשבותי מחשבותיכם וכתיב וחשב מחשבות לבלתי ידח
ממנו נדח וכתיב כי אנכי ידעתי את המחשבות אשר אני
חושב עליכם בית ישראל מחשבות שלום ולא רעה לתת לכם
אחרית ותקוה. כך צריך האדם להיות עיניו פקוחות על
הנהגת עם ה' להועילם ומחשבותיו תהיינה לקרב הנדחים
ולחשוב עליהם ומחשבות טובות כמו שהשכל חושב לתועלת
בנמצא שלו כך יחשוב הוא תועלת החברים ויתיעץ עצות
טובות עם ה' ועם עמו צפרט ובכלל והיוצא מהנהגה
הטובה ינהלהו אל הנהגה הישרה ויהיה לו כמו שכל
ומחשבה לנהגו ולנהלו אל המנהג הטוב והיושר במחשבה
העליונה המיישרת האדם העליון. ועוד החכמה תחיה הכל
כדכתיב והחכמה תחיה בעליה, כך יהיה הוא מורה חיים
לכל העולם וגורם להם חיי העה"ז וחיי העה"ב ומנציח
להם חיים. זה הכלל יהיה נוצע חיים לכל. ועוד החכמה
אז לכל הנמצאות כדכתיב מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה
עשית וכן חיים ומתקיימים משם, כך יהיה הוא אז לכל
יצוריו של הקב"ה ולישראל שהם הנשמות הקדושות האצילות
משם ויבקש תמיד רחמים וזרכה לעולמו בדרך שהאז העליון
רחמן על צרואיו ויהיה תמיד מתפלל צררת המצירים כאלו
היו צניו ממש וכאלו הוא יצאם שזהו רצונו של הקב"ה, בדרך
שאמר הרועה הנאמן האנכי הריתי את כל העם הזה כי
תאמר אלי שאהו בחיקך, ובזה ישא את כל עם ה' כאשר
ישא האומן את היונק בצרועו יקבץ עלאים ובחיקו ישא
עלות ינהל הנכחדות יפקוד הנער יבקש הנשגרת ירפא
הנצצה יכלכל האובדות יחזיר וירחם על ישראל וישא בסדר

פנים

4*

פנים יפות משאם כאב הרחמן העליון הסובל כל ולא יבול
 ולא יתעלם ולא יקיץ ויכהל לכל אחד כפי צרכו. אלו הן
 מדות החכמה אב רחמן על בניו :
עוד צריך להיות רחמיו פרוסים על כל הנבראים לא יצום
 ולא יאבדם, שהרי החכמה העליונה היא פרוסה על
 כל הנבראים דומם וזומת וחי ומדבר, ומטעם זה הוזהרנו
 מצווי אובלים. וע"ד זה ראוי, שכמו שהחכמה העליונה אינה
 מצוה שום נמצא והכל נעשה משם כדכתיב כלם בחכמה
 עשית, כן יהיו רחמי האדם על כל מעשיו יתצרך. ומטעם
 זה היה עונש רבינו הקדוש ע"י שלא חם על בן הבקר שהיה
 מתחבא אצלו ואמר לו זיל לכך נוצרת באו לו יסורין, שהם
 מזהר הדין שהרי הרחמים מוגינים על הדין, וכאשר רחם על
 החולדה ואמר ורחמיו על כל מעשיו כתיב ניצל מן הדין
 מפני שפירש אור החכמה עליו ונסתלקו היסורים. וע"ד זה
 לא יצום בשום נמצא מן הנמצאים שכלם בחכמה ולא יעקור
 הצומח אלא לגורך ולא ימית הב"ח אלא לגורך ויברור להם
 מיתה יפה בסבין בדוקה לרחם כל מה שאפשר. זה הכלל
 החמלה על כל הנמצאים שלא לחבלם תלויים בחכמה זולתי
 להעלותם מלמעלה אל מעלה מצומת לחי מחי למדבר שאז
 מותר לעקור הצומח ולהמית החי לחוב על מנת לזכות :

פרק רביעי

היאך ירגיל האדם עצמו במדת הבינה. והוא לשבז בתשובה
 שאין דבר חשוב במום מפני שהיא מתקנה כל פגם,
 וכמו שדרך הבינה למחק כל הדינים ולבטל נוריותם כך
 האדם ישוב בתשובה ויתקן כל פגם ומו שמהרהר תשובה
 כל ימיו גורם שתאיר הבינה בכל ימיו ונמצאו כל ימיו
 בתשובה דהיינו לכלול עצמו צבינה שהיא תשובה וימי חייו
 מעוטרים בסוד התשובה העליונה, וראה כי כמו שהתשובה

יש זה שורש כל הנמצאות בסוד היוכל והרי שורש החנונים
 סוד נהר דיגור הנכלל בקדושה בסוד הגבורות נשרש שם
 ויתפשט משם ויקרא התפשטות חרון אף ובסוד וירת ה'
 את ריח הניחוח יחזור ההתפשטות הכואל אל מקורו ויומתקו
 הדינים וישקוט החרון וינחם ה' על הרעה, כך האדם בסוד
 תשובתו עושה סוד זה שלא תאמר שהתשובה טובה לחלק
 הקדושה שבאדם אלא גם לחלק הרע שבו מתמתק כעין
 המדה הזאת, תדע שהרי קין רע היה ומנחש היה ונאמר
 לו הלא אם תטיב שאת אל תחשוב מפני שאתה מזהר הרע
 שאין לך תקנה זה שקר הלא אם תטיב ותשריש עצמך בסוד
 התשובה שאם תסתלק משם בסוד הטוב המושרש שם שכל
 מדר עליון שרשו מתוק ויכול ליכנס דרך שרשו ולהטיב עצמו,
 ולזה הפעולות עצמן מטיב האדם וזדונות נעשו לו כזכיות,
 הן הנה אותם הפעולות שעשה היו מקטריגים ומסטרף
 דשמאלא שב בתשובה שלימה הרי מכנים ומשריש אותן
 הפעולות למעלה וכל אותם המקטריגים אינם מתבטלים
 אלא מטיבין עצמן ומשתרשים בקדושה כעין הטבת קין, והרי
 אם קין שב בתשובה ונתקן הנה זדון אדם הראשון שבו
 הוליד את קין קינא דמסאבותא היה נחשב לו זכות בסוד
 ברא מזכה אבא. אמנם לא רצה לשבז ולכך כל סטרף
 דשמאלא נמשך משם, וכל ענפיו עתידין להתמתק והם שנים
 ומתקנים, והיינו ממש הן הטעם שפי' שהאדם משריש בעצמו
 סוד הרע וממתקן ומכניסו אל הטוב, לפי האדם מטהר
 יצא"ר ומכניסו אל הטוב והוא משתמש בקדושה למעלה וזו
 היא מעלת התשובה שהאדם המתנהג בה צריך שבכל יום
 ויום ירהר בה ויעשה תשובה בלד מה כדי שיהיו כל

בדרך השפעה יתקן כל פגם ומו שמהרהר תשובה
 כל ימיו גורם שתאיר הבינה בכל ימיו ונמצאו כל ימיו
 בתשובה דהיינו לכלול עצמו צבינה שהיא תשובה וימי חייו
 מעוטרים בסוד התשובה העליונה, וראה כי כמו שהתשובה

פרק חמישי

כיצד ירגיל האדם עצמו במדת החסד. עיקר כניסת האדם אל סוד החסד הוא לאסוב את ה' תכלית האהבה שלא יניח עבודתו לשום סבה מפני שאין דבר באסוב אצלו כלל לערך אהבתו יתברך, ולזה יתקן תחלה צרכי עבודתו ויחזיק המותר יהיה לשאר הצרכים ותהיה האהבה הזאת תקועה בלבו בין יקבל טובות מאת הקב"ה ובין יקבל יסורים ותוכחות יחשבה לאהבה לו כדכתיב לאומנים פלעי אויב וכדכתיב וכל מאורך ופי' כלל מזה ומזה וכו' כדי לכלול כל המדות בחסד ובמלא סוד הנהגתו וממלכות ועם היות שהיא פועלת דין היא קשורה בחסד, והיינו מדת נחום איש גם זו שהיא אומר לטובה רצה לקשרה תמיד בצד החסד הנקרא טוב וזה אומר גם זו שנראה שהיא בשמאל קשורה בגבורה אינו אלא לטובה היא קשורה בחסד ויהי שם דעתו אל גד הטוב במדה היא ומסתיר דיניה וזו היא הגסה גדולה להקשר בחסד תמיד. ובתיקוני פירשו איזה חסיד המתחמד עם קונו לפי שגמילות חסדים שאדם עושה בתחתונים צריך שיכוין בה התקן העליון דוגמתו והוא שגומל חסד עם קונו. ועתה צריך לדעת כמה הן מדות ג"ח בצני אדם וכלם יעשה עם קונו למעלה אם ירצה לקנות מדת החסד, ולזה באמר כי מדות ג"ח הם אלו. ראשונה בלידת האדם צריך לגמול עמו כל תקון למזנו. א"כ יעלה בדעתו עת לידת הבינה ה"ת ויהי בהקשות בלדתה מלך הדין ח"ו יאז ה"ת ללד הגבורות ולידתה בקושי צריך לתקן שם כל האפשר שתהיה לידת ה"ת ללד הימין כדי שיאז הולד בלי מוס כלל כדאמרינן ותושיא לאור משפטינו קדוש דהיינו שיושיא ה"ת משפט ללד האור שהוא הימין ויהיה קדוש וכדל מן הגבורות וזה ככלל היותו מכין במעשיו לקשרו תמיד בחסד ולהושיאו מן הבינה בצד החסד ואז יאז הולד מזורז ומלובן וכמעט בזה ככלל כל הזהרה שנתורה כדי

כדי שלא יעוררו הגבורות תגבורת הדינים שם ויהיה קושי בלדתה ח"ו. שניה למול את הילד היינו לעשות כתקונו ומזותיו שכל איזה דבר קליפה וערלה המטפלת אל היסוד ימול אותה וירדוף אחר כל אותם הגורמים שם ערלה ויחזירם בתשובה באופן שבהיותו מל את ערלה לבדם גורם שיהיה הצדיק העליון בלי ערלה ויעמוד בחזקה לתקן כל הדברים הגורמים שם ערלה, ולזה פתחם כשאל ערלה בני ישראל וזה אל כהונה מפני שגמל חסד עם קונו בסוד המילה שאל היסוד מאותה ערלה זכה אל החסד, וכן מזה ילמוד אל כל שאר מדות החסד. שלישית לבקר חולים ולרפאותם, כך ידוע שהשכינה היא חולת אהבה מהיחוד כדכתיב כי חולת אהבה אני ורפואתה ציד האדם להביא לה סמים ופי' כדכתיב סמיוני באשישות רפדוני בתפוחים ופי' בתיקונים בסוד אשישות היינו כל הדברים הנקשרים במלכות באיש חסד באשה ה' גבורה בשני זרועו' ואם היא נסמכת עליהם ומי שעושה זה סומך החולה בחלו, ה' רפדוני בתפוחים פי' לקשרה בין נלח והוד ששם היא רפידתה בהיותה חיור וסומך בתפוחים הללו שגוניהם מזוגים מלך החסד וצריך לבקרה ולזכור אותה ולחלות פניה שתקבל מאל ומסקה מהשפע העליון שהיא מונעת ועונה ונמו ותקצר נפשה בעמל ישראל כדרך שהוא בחולים הגשמיים כך צריך בחולים העליונים שהיא חולה כדאמרן והוא חולה דכע מאתריה בעלמא דאתי וכד אצתרה בעלמא דין כדכתיב בצפור נודדת מן קנה שהיא השכינה כן איש מודד ממקומו ונטייר לה ואומי דלא יתיב לאתריה עד דיתחיר לה לאתרה הנה גם הוא מחולל מפשעינו מדוכא להנונו מעונותינו ורפואת שניהם ידירגוהו לנקרם ולקזמן צרכיהם שנתורה בתפוחים. רביעית לתת צדקה לעניים ודוגמת יסוד ומלכות והצדקה הראויה אליהם פי' בתקו' לקיים צ' אמנים ד' קדושות ק' צרכי ה' חומשי תורה בכל יום. ועוד כל א' כפי כחו ימשך צדקה מות' לעניים הללו ואמין אליהם לקט מהספי'

מספיק כלם, שכן יסוד העיון שהיא בינה, ופאה
 מזחינת המלכות ענמה שהיא פאה לשאר המדות וכתיב
 לעני ולגר תעזוב אותם שאפי' הת"ת גר למטה במל' ונרדף
 לתת לו מאלו התקונים, וכן מעשר עני להעלות המל' שהיא
 מעשר אל היסוד הנקרא. עני ואם יקשרנה בת"ת יתן מן
 המעשר אל הגר וכמה תקונים נכללים בזה. חמישי הכנסת
 אורחים הם הת"ת והיסוד לתת להם בית מנוחה שינחו
 בה דהיינו המל' כיון שהם הולכי דרכים בסוד הגלות לחזר
 על אצדת' צריך להקניטם שם, ולפי המתבאר בזה שזו
 הנוצה מתקיימ' בהולכי על דרך שיחו שהם המתגרשים
 מצחיהם לעסוק בתורה שגורמים סיויו האורחים עוסקים
 בצרכי המלכות, וכן כל העושה יחוד אל הת"ת במלכות
 מזחינה אחרת וקובע מקום לתורתו גורם שהת"ת יעשה
 מלוגו במלכות וכן פי' בתיקונים, ואל האורחים צריך להכין
 אכילה שתיה לוי' דהיינו שצריך להכני' הת"ת והיסוד אל
 המלכות ולתת להם שם אכילה מעין צאתי לגני אכלתי
 יעריעם דשזי שהוא שפע ראוי להנהיגה התחתון' המתפשטת
 מאל הגבורה המתוק' ושתיה מעין שתיתי ייני עם חלבי
 שהוא שפע פנימי מן היין המשומר ומסוד החלב המתמתק
 לקשר הת"ת במלכות יעקב ורחל והגבורה בנחל או בהוד
 כי כן פירשו בר"מ והלויה להביא ענמו ונשמחו שם עמה'
 בדיוקן עליון ללוותם, שם עוד להביא שאר הספירות שם
 עמם לעשות להם לוי' טובה וכמה דברים נכללי' בתקון
 זה. כללו של דבר ישתדל בצורך הדיוט ויכוין ברמיזתו ומוצטח
 הוא שיעשה למעלה כיוצא בו אחר שיהיה צקי בסודות ומה
 טוב להזכיר בפיו רמיזת כונתו הגבוהה בשעת מעשה לקיים
 צפיק ובלבדך לעשותך. ששית עסק החי עם המת ודבר זה
 היאך יתייחס למעלה קשה מאד כי הוא סוד הספיק' שהם
 מתעלמות ומסתלקות אל נרחקן למעלה כמה צריך לתקן
 ולהרחיקן מכל חלאת עון ולהלבישן לבנים לבוני הספיק' באור
 המעשה הטוב להתעלות בסוד אחד לקשרם למעלה ולשאת
 אותם

אותם על הכתף סוד עילוי הספיק' אחד אל אחד עד שיתעלו
 למעלה מהכתף שהוא תחלת חבור הזרוע צדק ולמעלה
 מזה הוא סוד הנעלם שאין השגה בו ויכוין בסוד הקבורה
 הפסוק ויקבור אותו בני דמתרגמי' בתליסר מכוילין דרממי
 שהן נוצעות בכתר צחינותיו הפנות למטה לרחם בתחתונים
 ומשם יעלה הנקצר אל העדן העליון חכמה שבכתר וצריך
 התיישבות הדעת בזה מאד. שזיעית הכנסת כלה לחופה
 וזוה נכללים כל צרכי היחוד שלל התפלות והיחודים הם
 סוד הכנסת כלה לחופה ועיקרה בסוד התפלה וזוה
 מדרגות זו אחר זו, קרצנות ומירות תפלה מיושב שבה
 ק"ש וברכותיה, אח"כ תפלה מעומד ושאר תקונים הצאים
 אחריהם הכל ג"ח אל החתן והכלה לפקח על צרכיהם
 ותקוניו זוגים. שמינית הצאת שלום בין אדם לחבירו שהם
 הת"ת והיסוד לפעמים יתרחקו זה מזה וצריך להשלימו'
 ולתקן' סיויו שוים ונקשרים יחד באהבה וזהו ע"י
 כשרון המעשה הטוב שכאשר יהיה היסוד נוטה אל השמאל
 והת"ת אל הימין אז הם נגדיים זה לזה עד שהיסוד יטה
 אל הימין כמוסו וכאשר ח"ו יש איזה פגם של עון בעולם אז
 יש שנאה נגדיית בין שניהם ואין יחוד וקשר בין הספיק' כלל.
 ועד"ו יהיה גם כן בין כל שתי ספיק' שהם ימין ושמאל בין
 החכמה והבינה או בין החסד והגבורה או בין הנחל והסוד
 צריך להכניס שלום ביניהם והיינו הצאת שלום בין אדם
 לחבירו וכן בין איש לאשתו דהיינו היסוד שלום בין הת"ת
 ומלכות וכל כיוצא בזה מדרכי שלום הוה גמילות חסדים
 למעלה:

פרק ששי

היאך ירגיל אדם עמו במדת הגבורה. דע כי כל פעולות
 התעוררות יס"ר הם ממש מעוררות הגבורות
 החזקות

החזקות, לכך לא יתנועע ליצ"ר שלא יעורר גבורה, והטעם
שהאדם נוצר צד' יצירות יצ"ט ויצ"ר זה חסד זה גבורה,
אמנם פי' גבורה צד' בראשית שיצ"ט נברא לאדם ענינו
לזכרו ויצ"ר לצורך אשתו. ראה כמה מתוקים דבריו הרי
הת"ת בעל החסד נוטע אל הימין וכל הנסגותיו בימין יצ"ט
והנקבה שמאלית וכל הנסגותיו בגבורה אם כן ראוי שלא
יתעורר יצר הרע לתועלת ענינו שהרי מעורר אדם העליון
בגבורה ומאבד העולם א"כ כל הערות שיעורר האדם
לענינו לצד הגבורה ויצ"ר פוגם האדם העליון, ומכאן יראה
כמה מגונה הכעס וכל כיוצא בו שהוא מגביר הגבורות
הקשות, אמנם יצ"ר צריך להיות קשור ואסור לבלתי
יתעורר לשום פעולה שבעולם מפעולות גופו לא לחמוד
ביאה ולא לחמדת ממון ולא לצד כעס ולא לצד כבוד כלל,
אמנם לצורך אשתו יעורר יצרו נחת לצד הגבורות המתקוות
כגון להלבישה לתקן לה בית ויאמר הרי גזה שאני מלבישה
אני מתקן השכינה שהיא מהקשט' צבינה שהיא גבורה
דכלול כוללה גבורות וכן מתמתקות בהמון רחמים לפי' כל
תיקוני הבית הם תיקוני השכינה שהיא מתמתק' מנר יצר
הרע הנברא לעשות רצון קונו לא זולת, לפי' לא יכוין האדם
בו שום הגאה של כלום אלא כשאשתו מתגא' לפניו בדירה
נאה יכוין לתקוני שכינה שהיא מתתקנת בגבורות השמאלית
הטובות שמשם העושר והכבוד מנר זה יעורר היצר הרע
לאהבתם ואז יכוין אל השמאל המתעורר לקרבה בסוד
שמאלו תחת לראשו שאינה מתקשר' תחלה אלא מנר השמאל
ואחר כך וימינו תחזקני יכוין למתק כל אותם התקונים
ביצרו הטוב ולתקן אותה ממש לשמחה בדבר מצוה לשם
היחוד עליון הרי המתוק כל הגבורות ותקונם בימין ודרך
זה יהיה לכל מיני חמדה הבאים מנר יצר הרע יהיה עקרה
לתקוני האשה אשר הוכיח ה' לו לעזר כנגדו ויהפוך כולם

אחר כך לעבודת ה' לקשרם בימין : יצ"ר קצת

פרק שביעי
הוא ירגיל האדם ענינו צמדות הת"ת. אין ספק שמדת
הת"ת הוא העסק בתורה, אמנם צריך זכירות גדול
שלא יתגאה אדם בדברי תורה שלא יגרום רעה גדולה
שהרי כמו שהוא מתגאה כך גורם שמדת הת"ת שהיא
התורה תתגאה ותסתלק למעלה ח"ו אלא כל המשפיל ענינו
בד"ת גורם אל הת"ת שירד ומשפיל ענינו להשפיע למל',
והרי למטה מהת"ת ד' ספי' ולהג' מדות. ראשונה המתגאה
על תלמידים גורם שהת"ת יתגאה ויתעלה מעל נלח והוד
שהם לתלמידים תלמידים הת"ת, והמשפיל ענינו ומלומדה בזה
גם הת"ת ישפיל ענינו אל תלמידיו וישפיעם, לפיכך יהיה
האדם נוח לתלמידיו וילמדם כאשר יוכלן שאת והת"ת
בזכותו ישפיע בלמודי ה' כפי בחינתם הראויה אליהם.
שנית המתגאה בתורתו על העני ומצוה אותו כההוא
עובדא דאליהו שגדומה לרבי שמעון בן אלעזר כעני מכוער
נצוה ונמאם להכשילו שחקה דעתו עליו וגנה את העני והוא
הוכיח על פניו מומו, כיו' המתגאה על העני גורם שהת"ת
יתגאה על היסוד ולא ישפיע בו, ואם תהיה דעתו של חכם
מיושבת עליו עם העני אז הת"ת ישפיע ביסוד לפי' יחשב
העני מחד אלל החכם ויקרבהו לכך יחשב למעלה היסוד
אלל הת"ת ויתקשר בו. שלישית המתגאה בתורתו על עמא
דארעא שהוא כלל עם ה' גורם שהת"ת יתגאה מעל המל'
ולא ישפיע בה אלא יהיה דעתו מעורבת עם הצריות וכל
עם הישוב השוצים לפניו מפני שהם למטה בסוד הארץ וח"ו
אם קורא אותם חמורים מורידים אל הקליפות לכך לא
יזכה לבן שיסהי בו אור תורה כדאיתא בגמרא אלא יתנגב
עמם נחת על פי דרכם כעין הת"ת שהוא משפיע למל'
ומהניגה כפי עניות דעתן כי דעתם של נשים קלה וצכלל
זה שלא יתגאה על כל חלושי הדעת שהם צכלל עפר הארץ
ומפני זה הקדמונים לא היו מתגאים בתורה כעובדא דרבי

המנוח 5*

המנוגה צפ' זראשית וכעודא דרבי חגאי ובתקונים הוא
סבא דבעו לנשקא לי' פרה שלא היה רוצה להתגאות ד"ת.
עוד יהיה רגיל בהיותו נושא ונותן ד"ת לכון אל תיקוני
שכינה לתקנה ולקשטה אל הת"ת דהיינו הלכה אל האמת,
זהו מחלוקת לש"ש דהיינו חסד וגבורה לבא אל הת"ת
שוים להסכים הלכה עמו וכל מחלוקת שיא מן השורה
הזאת יבדל ממנו כי לא ירצה הת"ת להתאחד בחוץ אפילו
שיהיה ד"ת אם הוא לקנטר סופה גיהנם ח"ו ואין לך
מחלוקת שלא יפגום הת"ת אלא מחלוקת התורה לש"ש של
נתיבותיה שלום והאבה בסופה. ואם יכוין להנאות מד"ת
פוגם במדה הזאת שהוא קדש ומוציאה אל דברי חול וכאשר
יעסוק בתורה להנאות גבוה אשרי חלקו. ועקר הכל הוא
לנרף דעתו במצחן המחשבה ולפשפש בעלמו דרך משא ומתן
אם ימנא שמן ערות דבר יחזור בו ולעולם יודה על האמת
כדי שימנא שם הת"ת מדת אמת:

פרק שמיני

האיך ירגיל האדם עצמו במדות נלח הוד יסוד. ואולם
בתקוני הנלח והבוד קאתם משותפות לשניהם
וקאתם מיוחדים כל אחד לעצמו. והנה ראשונה צריך לסייע
לומדי התורה ולהחזיקם אם בממונו או במעשהו להזמין
להם צרכי שמוש הזמנת מזון והפקת כל רצונם שלא יתבטלו
מד"ת ולהזהר שלא לנגות תלמודם שלא יתרפו מעסק
התורה אלא לכבדם ולהלל מעשיהם הטובים כדי שיתחזקו
בעבודה ולהזמין להם ספרים צורך עסקם וצית מדרש וכל
כיוצא שהוא חזוק וסעד לעוסקי התורה הכל תלוי בשתי
מדות הללו כל אחד כפי כחו המעט הוא אם רצ. סוף
דבר כל מה שירצה צוה לכבד התורה ולהחזיק בדבור בגופו
ובממונו ולעורר לב הצריות אל התורה שיתחזקו בה הכל
נאחו

נאחו ונשרש בשתי ספירות אלו מפני שהם נקראים מחזיקים
בה ותומכים. עוד צריך העוסק בתורה שילמוד מכל אדם
כדכתיב מכל מלמדי השכלתי כי אין התורה משתלמת אצל
רב אחד וכיון שהוא נעשה תלמיד לכל זוכה להיות מרכזה
אל נלח וסוד לומדי ד' והמשפיע אליו תורה הוא במדרגת
הת"ת וסרי בהיותו יושב ולומד זוכה אל הת"ת שיספיע
בנלח וסוד וסוד במדרגתם ממש, והנה בהיותו לומד מקרא
שהוא מן הימין יש לו יחס פרטי אל הנלח ובהיותו לומד
משנה שהיא מן השמאל יש לו יחס פרטי אל הסוד והגמרא
הכלולה בכל שמצאה ר"ח לדני המשנה מן הכתוב הרי
זה תקון לשניהם יחד. ואולם האיך ירגיל האדם עצמו
במדות היסוד, צריך האדם להזהר מאד מהדבור המביא
לידי הרפור כדי שלא יבא לידי קרי אין צריך לומר שלא
ידבר בכלל אלא אפילו דבור טהור המביא לידי הרפור
ראוי להשמר ממנו וסבי דייק לישנא דקרא אל תתן את
פיך לחטיא את בשרך הזהיר שלא יתן פיו בדבור שמביא
לחטיא בשר קדש אזהר בקרי, וכתיב למה יקצוף
האלהים וכו' ואם הוא נבלות הפה מאי לחטיא הרי הוא
בעצמו חטא אלא אפילו שהדבור לא יהיה חטא אלא דבור
טהור אם מביא לידי הרפור צריך להזהר ממנו ולזה אמר
לחטיא את בשרך למה יקצוף, נרצה אחר שמחטיא יקצוף
על אותו קול אפילו שיהיה מותר כי ע"י פעולה רעה
הנמשכת ממנו חזר הקול והדבור רע, כל כך צריך זכירות
לאזהר בזה שלא להרהר ולא ישחית. ועוד צריך לזהר
שהיסוד הוא אזהר ברית הקשת והקשת אינה דרוכה למעלה
אלא לשלח חצים למדת המלכות שהיא מטרם לחן שמורית
הטפה היורה כחן לעשות ענף ולשאר פרי וכשם שמעולם
לא ידרוך הקשת העליון אלא לנוכח המטרה הנכרת כך
האדם לא ידרוך הקשת ולא יקשה עצמו בשום דבר אלא
לנוכח המטרה הראויה שהיא אשתו בטרתה שהוא עת
הזוג ולא יותר מזה שיפגום המדה הזאת ח"ו ומאד מאד
צריך

נריך זכירות ועיקר השמירה בהיותו שומר עצמו מן
ההרהור:

פרק תשיעי

האיך ירגיל האדם עצמו במדות המלכות. ראשונה לכלן
שלא יתגאה לבו בכל אשר לו וישים עצמו תמיד כעני
ויעמיד עצמו לפני קונו כדל שאל ומתחנן ולהרגיל עצמו
במדה זו אפילו שיהיה עשיר יחשוב שאין דבק עמו מכל אשר
לו מאומה והוא נעזב נריך לרחמי הצורא תמיד שאין לו כל
דבר אלא הלחם אשר יאכל ויכניע לבבו ויענה עצמו, ומה
גם צעת תפלותיו שזו סגולה נפלאה ולהפך מזה נאמר ורם
לצדק ושכחת ששכחה החזוני מנויה שם, ודוד התנהג במדה
זו הרבה שאמר כי יחיד ועני אני, שהרי כל אנשי ביתו כל
אחד ואחד נריך להעזר לעצמו מהכלם אליו אפילו אשתו
וצניו מה יועילוהו בהיותו נשפט לפני הצורא או צעת סלוק
נשמתו כלום ילווהו אלא עד קברו מה הם לו צעת דיכיו
מפתח הקבר ואילך לפיכך ישפיל ויתקן עצמו בסוד המדה
הזאת. עוד שניה פי' בספר הזוהר והיא חסוד מאל יגלה
ממקום למקום לש"ש וזוהי יעשה מרצה אל השכינה הגולה
וידמה עצמו הרי אני וביתי והרי כלי תשמישי עמי מה
יעשה כבוד גבוה שגלתה שכינה וכליה אינם עמה שחסרו
בצבת הגלות ולזה ימעט בכל יכלתו כדכתיב כלי גולה עשי
לך ויכניע לבבו צגולה ויתקשר בתורה ואז שכינה עמו
ויעשה לעצמו גירושין ויתגרש מבית מנוחתו תמיד כדרך
שהיו מתגרשים ר"ש וחזיריו ועוסקים בתורה ומה גם אם
יכתת רגליו ממקום למקום בלי סוס ורכב עליו נאמר שצרו
על ה' אלהיו ופירשנו צו לשון שצר שהו משצר גופו לכבוד
גבוה. עוד מומרת המלכות מדה חסוד מאל משאר העבודה
כלה והיא ליראה את ה' הנכבד והנורא והנה היראה

מסוכנת

מסוכנת מאלד ליפגס ולהכנס בה החיוניים שהרו אם הוא
ירא מן היסורים או מן המיתה או מן הכנסת הרי זו יראת
החזונים שכל פעולות אלו מן החזונים, אמנם היראה
העקרי ליראה את ה' והוא שיחשוב בשלשה דברים. האחד
להיות גדולתו של יוצר הכל על כל נמצא והרי האדם ירא
מן הארי מן הדוב מן האנס מן האש מן המפולת ואלו הם
שלושים קטנים ולמה לא יירא מן המלך הגדול ויהיה פחדו
על פניו מגדולתו ויאמר היאך יחטא האדם הנבזה לאדון
רב כזה והרי אלו היה דוב יאכלהו ואלו הקב"ה סובל עלבון
מפני זה לא יירא מפחדו וגדולתו. הב' כחשך ידמה השגחתו
תמיד שהוא לופס ומציט צו והרי העבד ירא מרצו תמיד
בהיותו לפניו והאדם תמיד לפני הצורא ועיגו פקוחה על
כל דרכיו יירא ויפחד היאך יהא מצטל מנותיו. הג' היותו
שרש כל הנשמות וכלן מושרשות בספירותיו והחוטא פוגם
היכלו ולמה לא יירא היאך יהיה היכל המלך מולכלך
מועשיו הרעים. הד' יראה שפגם מעשיו הם דוחים שכינה
מלמעלה ויירא היאך יגרום הרעה הגדולה הזאת להפרי'
חשק המלך מן המלכה. והיראה שהיא כיוצא בזה היא
יראה המישרת האדם אל תקן המדה הזאת הוא דבק בה.
עוד זכירות הרבה נריך ליקח האדם לעצמו לעשות שהיה
שכינה דקקה עמו ולא תפרד ממנו, והנה האדם צעור שלא
נשא אשה פשיטא שאין עמו שכינה כלל כי עקר שכינה
לאדם מאל הנקבה והאדם עומד צין שתי הנקבות בקבר
תחתונה גשמית שהיא נוטלת ממנו שאר כסות ועונה,
והשכינה העומדת עליו לצרכו בכלם שיתן ויתן לאשת
צדיתו כענין הת"ת שהוא עומד צין שתי הנקבות, אימא
עילאה להשפיע לו כל הצורך, ואימא תתאה לקבל ממנו
שאר כסות ועונה חסד דין רחמים כנודע, ולא תבא אליו
שכינה אם לא ידומה אל מציאות העליון והנה לפעמים
האדם פורש מאשתו לאחד משלשה סבות, הא' להיותה נדה,
הב' שהוא עוסק בתורה וצודל ממנה כל ימי החול. הג'

שהוא

שהוא הולך בדרך ושומר עצמו מן החטא, ובזמנים אלו
 השכינה דבקה וקשורה עמו ואינה מנחת אותו כדי שלא
 יהיה נענש ונפרד אלא לעולם אדם שלם זכר ונקבה, והרי
 שכינה מזדווגת לו בדרך אדם ליזהר שלא תפרד שכינה ממנו
 בהיותו יונק לדרך, ויהיה זריו וגשכר להתפלל תפלת הדרך
 ולאחז בתורה שבסבה זו שכינה שהיא שמירת הדרך עומדת
 לו תמיד בהיותו זהיר מן החטא ועוסק בתורה, וכן בהיות
 אשתו גרה שכינה עומדת לו כששומר הנדה כראוי, אחר
 כך צליל עהרתה או צליל שבת או צבואו מן הדרך כל אחד
 מהן זמן בעילת מצוה הוא, ושכינה תמיד נפתחה למעלה
 לקבל נשמות קדושות, גם אשתו ראוי לפקוד אותה וזה
 שכינה תמיד עמו, כן פי הזוהר צפרשת בראשית. הפקידה
 לאשתו בדרך שמהיה דוקא בזמן שהשכינה במקומה דהיינו
 כשהיא צין שתי זרועות, אמנם בזמן צרת הצבור שאין
 השכינה צין שתי זרועות אסור וכן פי' בתקונים פ' בראשית.
 הרונה להזדווג עם בת המלך ושלא תפרד ממנו לעולם בדרך
 תחלה שיקטע עצמו בכל מיני קטוטים ומלבושים נאים והם
 תקוני המדות הנזכרות כלם, ואחר שתקן עצמו בתקונים
 יבין לקבלה עליו בהיותו עוסק בתורה ונושא עול מצות
 בסוד כונת היחוד תמיד ומיד היא נישאת לו ואינה פורשת
 ממנו, וזה בתנאי שיטהר ויקדש עצמו, ואחר שהוא טהור
 וקדוש יכוין לקיים לה שאר נסות ועונה שהם שלשה דברים
 שהייב האדם לאשתו. הא' להשפיע לה בכל מעשיו שפע מן
 הימין מזונה. שני לכסות עליה מצד הגבורה שלא ישלטו
 בה החזונים שלא יהיה נד יצר הרע בעסק מצותיו כגון
 להגא' הגוף ולהקות הכבוד המדומה וכיוצא שיצר הרע מצוי
 באותה מצוה והיא צורת' ממנו מפני שהיא ערוה' אם כן
 צריך לכסות הערוה ולהסתירה תמיד שלא ישלוט בה, כיצד
 כל מעשיו לשם שמים בלי חלק ליצ'ה, וכן תפילין וציצית הם
 מגינים גדולים במדה שלא ישלטו החזונים בה ויהיה רגול
 בהם. השלישי ליחד עם הת' צעונת ק"ש בקביעות עתים
 לתורה

לתורה וכשיקבע עונה לכל דבר יכוין שזהו עונת השכינה
 בת מלך, ויש רמז לזה בתקונים: *יש*

פרק עשירי

פירש רבי שמעון צפ' בראשית ענה רצה וגדולה מן התורה
 היאך יתקשר האדם בקדושה העליונה ויתנהג בה
 ולא יפרד מן הספירות העליונות תדיר, וצריך האדם הזה
 להסתהג כפי הזמן, ר"ל לדעת איזו ספיר' שולטת ולהתקשר
 בה ולעשות התקון המתאים אל המדה השולטת, והתחיל
 מהליל' עת שכיבת האדם על מטתו והרי השליטה היא לילך
 מדת המל' והוא הולך לישן השינה היא כעין מיתה ואילנא
 דמותא שלטא, מה יעשה יתקן ויקדים להתקשר בסוד
 הקדושה דהיינו סוד מדת המל' בצחינת קדושתה, ולזה ילך
 על מטתו ויקבל עול מלכות שמים שלמה בזוונת הלל. קס
 בחנות לילה יטול ידיו מהקליפה השולטת עליהם ויעביר
 רעה מזשרו ויצרך, יתקן השכינה בעסק התורה ועל זה
 נאמ' עליו בשבכך תשמור עליך מן החזונים והקינות היא
 השיתך ותתקשר עמו והוא עמה, ונתעלה דיוקן נשמתו
 בג"ע עם השכינה הנכנסת שם עם הצדיקים, והת' יצא
 שם גם הוא להשתעשע עם הצדיקים ועמו בחזרתם שכלם
 מקיציים לקולו, הרי ממש גסע עמה מהמיתה והשיבה אל
 סוד החיים העליונים ונקשר בסוד ג"ע והתחיל להתנונץ
 עליו אור הת' המתנונץ בג"ע על הצדיקים וכן פירש צפ'
 תרומה. השנים ועלה עמוד השחר התחיל הוא ג"כ לבא
 ליכנס לב"ה וקשר עצמו בג' אצות, בפתח ב"ה אומר ואני
 צבוב חסדך אבא וכו'. וכולל עצמו בסוד שת"ת אדם כלול
 חסד גבורה ת"ת וכנס לכנסת מל' ומכוין בפסוק בג' אצות.
 צבוב חסדך דא אברהם, אשתחוי אל היכל קדשך דא יצחק,
 דמסטרה השתחוויה לכפוף קומתו נגד מדת הדין להיות
 נדחה

נדחה מפניה וזו השעה נדחת מפניו כי יומשך שפע הרחמים
 מלמעלה עליה למתקן. ביראתך דא יעקב, דכתיב ביה
 מה נורא המקום הזה והרי כלל עצמו בהם במחשבה, דבור,
 ומעשה, הוא מחשבה, הוא הכונה, הדבור הוא הפסוק,
 והמעשה הביאה לז"ה והשתחוויה נגד היכלו, קודם תפלה
 עומד בז"ה, פיו מקור נוצע תפלה ויחוד יסוד מקור הצאר
 נפתח צאר שהוא ב"ה ומתקן שכינה בכל יכלת כונה בתפלתו.
 יוצא משם עולה בסוד תורה, ומתקשר בה בסוד מדת יוס,
 ומתנהג עמה כל היום עד שעת המנחה שמתקשר בגבורה,
 שהרי בבקר נקשר בחסד בתפלתו, וביום בת"ת בעסק
 החורה, ובערב בגבורה, וכל זה במדת יוס שהוא בא לז"ה
 ליחד בסוד הגבורה כדרך שעשה בצד החסד, ובין זה לזה
 קושר השכינה עמו, בסעודה שגומל חסד עם הענייה
 הזאת, כמו שהיה אומר הלל הזקן יודע צדיק נפש בהמתו
 וזו תהיה כונתו בסעודתו לגמול חסד לנפש בהמה ולקושרה
 בסוד המזון. ואחר שעלה לשעת המנחה ונקשר בגבורה.
 המתין לערב וירד הת"ת אל המלכות וקרי הוא עמה
 בתחלת הלילה קושר עצמו בה וכנס לז"ה עם הסולם הג"ל
 וקושר עצמו למטה, ת"ת בא לבית מלוכו, יצא מב"ה יחד
 ממש במלכות לצד בסוד קבלת עול מלכות שמים וזהו תקיפתו
 ביום עם הספירה ולעולם דברי באור השולט. ענה זו
 עיקרת צפרשת צראשית והשאר מקובץ ממוקומות רבים
 מהזוהר. והיא ענה כוללת להתקשר האדם תמיד בקדושה
 ולא הסור שכינה מעל ראשו:

אמר המ"ל

ראיתי להל"ג מה אגרת מוסר מאדמו"ר הרב הגאון עובדק לרבי
 גאון ישראל בר דוריכו, אשר רבים וכן שלמים יאומרו לאורו
 רבים שמו ורבים ישמו (בע"ה) מיסיו הנאמנים למורה ולמעודה, ויען
 כי מרוב ענוותנותו מעורו לא הוליא את"י במכתב שדבריו הנקמדים
 בחורה ויראת שמים, ועמה הקרה ה' לפני אשר בעת הזאת חקת כל
 כפסיו ויקתי מים על ידיו נעמר לרוב הפלגת חלמליו וחקק בעט מלים
 שעשים לעורר לבב אקב"י ללאוד חכמת המוסר, מליו לא כבירים,
 ופושליו רבים המה, ולמען העיר לב חכמים המשכילים על דבר אמת,
 אמתיה להביאו לדפוס ולהפיץ בישראל, למען ידעו וכן יעשו, והקב"ה
 יחכי עזר לשחוח מי צארו, למען אוכה לבו במשונה שלמה ולעבוד את
 ה' באמת ובתמים עו"ע א"ם.

גאון ישראל

האדם חפשי דמיונו, ואסור במושכלו. דמיונו מוליכו שוב
 בדרך לב רעיו, כל יחת מהעתיד הודאי, עת יפקוד
 ה' על כל מפעליו, וצפטיים קשים יוסר, כל ילכד זר בגללו,
 הוא לבדו ישא פרי חטאו, אחד הוא, העושה העברה והסגנוע.
 מרה היא, כל יאמר האדם זה חלי ואשאנו.
 פגעי החבל מצערים המה למכזיר מול ענשי העברות, הגעל
 נפש האדם, למדי יום לשנה יחשב. אוי לדמיון אויב הרע
 הלזה, מידינו הוא, בכחינו להרחיקו בתתנו און קשבת למושכל
 להשכיל על דבר אמת, לחשוב שכל עברה נגד הפסדה.
 ומה נעשה הדמיון נחל שוטף, והמושכל יטבע, אם לא
 נוליכנה באניה היא רגשת הנפש וסערת הרוח.

גאון ישראל

בכל הדברים והענינים יש כלל ופרט (או סוגי ומיני ואישיו) אם אין כלל אין פרט, כי אין צפרט אלא מה שבכלל, אין יש כלל גם באין פרט מוצאת, וצאת ראשית כל דבר היא הכלל, ומומנה הפרטים נמשכו.

ענה נשקף נא בעבודתנו המחויבת לצורחינו ית', הלא דבר היא, מה היא הכלל אשר מומנה נשאב הפרטים.

באין דעת ואין תבונה נכיר, כי האמונה המרחפת בנו כי האלקים שופט הוא, לתת לאיש כפי פרי מעללו, [אם רע ותר דרכו, יוסר בעונתו רעים, אם צדק אס נצא בעולם הכללי, כל ידע אנוש ערכה עד כמה תגדל למעלה ראש באיכות ובכמות. ואם זך וישר פעלו, לעומתו ברוך יאמר, בעונתו נשאים צדק, וביומר נצא בעדן כפלא למעלה הרבה משכל והרגש אנושי,] היא ראשית ומעדינו לעבודתו ית"ש.

הוא מאמר חז"ל במכות (כ"ד) צא חזקוק והעמידן על אחת ונדיק באמונתו יחי', ובצבא בתרא (ע"ח) ע"כ יאמרו המושלים בואו חשבון כו' הפסד מיום כנגד שכרה ושכר עברה נגד הפסידה.

אכן, לומר רוח ועצבון לבב, כח הכללי הלזה מסתתרת היא בנו, נחבאים במחפוינו הלצב כל יראו החוצה, אם לא נשים לב לשדר ארמת לבבינו בהרחבת רעיוני המוסרי, ולזאת גם כח הכללי הזה כל תשלחנה פארותי על האזורים לאסרם במחסר היראה וההכלל הלזה לא ימשכו הפרטים להשמר מהעוונות המחרגשות, וכשלים אנהנו בכל עת בעצרות רמות לשמים יגיע, בחטאי הלשון באין מעטור לרוחינו

גאון ישראל

לרוחינו, ובעסקי מו"מ למכביר, וצטול תורה על כולנה, ובכלל, בכל האזורים כמעט אין בהם מהות למחצונן היטב איש לפי ערכו כל הגדול מחברו יצרו גדול ומונו (סוכה כ"ג) וכשכל בעצרות נשאות ורמות [אשר אס גם לתשבת לבנינו כסושים נמשכו אין רואה גדולם (נגד עצרות ההטוי) אם נשקיס ע"י כלי המקרה (הקבולת דבר גדול) לתאוד הכראה למולשת ראומינו כקטן כמו הכובנים אשר גדלם יותר מכדור הארץ ונראים כנקודות קטנות ובכלי המקרה נראים יותר גדולים מעט ובאמת אין ערוך לגדלם, כן הדבר הזה] היא השכל הכסוף ע"פ החורה הנאמנה נשאלם קמורים הרבה באיכותם ביתר שאת יותר עז], היא הדבר אשר נוכל להעמיס בדברי חז"ל ביומא (ט) מקדש ראשון כו' ג"ע וש"ד כו', מקדש שני כו' שנאת חנם כו', ואמרו שם ראשונים נתגלה עוונם כו' [להיותם עברות קמורות לעין הרואה באין פניות אל הבינה] אחרונים שלא נתגלה עוונם כו' [כל יראו רק למחצונן היטב הדק גדול קומרם למעלה למעלה להפלא מסתעפות למרטי קמאים עמוסים באין קעמור ר"ל] ושאלו שם ראשונים גדולים או אחרונים גדולים, והיתה התשובה תנו עיניכם בצירה שחזרה לראשונים ולא חזרה לאחרונים, הוא הדבר אשר נדברנו למעלה כי הגדול מחברו [כמו בית שני שהיו עוסקים בתורה כו' ביומא סס] יצרו גדול ומכשילו בחטאים עמומים נודעו למשכיל ע"ד אמת גודל איכותם להרע.

ענה בכל האופנים אשר יתייצב האדם, מה יעשה, יוס המות מכל מוכסה, פתאום יבוא והאלקים יפקוד את כל מעשה אשר עשה מוספר מפקד ימי חייו אחת מהן לא נעדר ותר ממות תהיה האחרית באין מנוס ומפלט להנצל, הוא מאמר הכתוב (קהלת ט' ד') (כי לכלב חי גו' בדרשת חז"ל) כי מי אשר יחבר אל כל החיים יש צטחון גו' בדרשת חז"ל (בילקוט שם) שכל זמן שאדם חי יש בו צטחון ותקוה לעשות תשובה וכיוון שמת אבדה תקותו כו' בזאת כל עוד נשמתנו בנו נמהר נחיתה לפלס דרכינו לטוב, אכן האכן הנגף ירט הדרך לנגדנו לא נחרד

מיום המיתה גם אם צפינו נזכירה כמאמר רז"ל בשבת
 (ל"ח) שמה האמר שכהה היא כו' גם אם עינינו רואות
 מיתה בני אדם כמונו, לא תהן עוז נכפשו לשוב בכל לב
 לצוראיו ית' אשר נבוא לסוף למשפט לפניו ועמנו יתוכח על
 כל רוע מפעלינו, היפך מאמר הכתוב (קהלת ז') טוב ללכת
 אל בית אהל גוי וקחי יתן אל לבו גוי, אין זאת כ"ח רבוי
 העוונות המטמטס לבנו ויהי לאזן, כמאמר רז"ל ביומא
 (ל"ט), ולכן גם עווינו נסתרים לפנינו לא נרגיש בהם
 במהרה כמאמר רז"ל בקדושין (מ') כיון שעבר אדם עברה
 ושנה כו' נעשית לו כהיתר, והן מסבבים אותנו ליום הדין
 כמאמר רז"ל (עבודה כוכבים י"ח) עוונות שאדם דש
 בעקיביו כו' הן מסבבין כו', עתה האם אברה תקופתו חו',
 אין מזור לנו חלילה.

**אחת היא, מצאנו, חכמה ואינה מלאכה, נשיח
 נא מעט וירוח לנו.**

נשימה לב להתבונן בענין העצרות ראינו כי שמים המה
 בסוגיהם, האחת נובעת מהתאווה הנפרצה
 לאהוב הערב לשעתו לכלי השקיף הנולד אם כי מרה תהי'
 באחרונה, כמאזה דוגמתה מה, גם בעיני עוה"ז, האיש
 הסכל ונפרט החולה לחולשת שכלו יאהב לחטוף לאכול את
 הערב לחכו וישכח צום כי תביאנו למחלה נפרצה, לכך
 אמרו רז"ל באבות איזהו חכם הרואה את הנולד, הוא
 מאמר רז"ל בסוטה (ג') אין אדם עובר עברה אח"כ נכנס
 בו רוח שטות, וזה כל עומל האדם לעבודתו ית' לחשיב
 ולהתבונן ביראת ה' בפחד עשוי ע"י ספרי המוסר והאגדות
 ומדרשי חז"ל עד אשר באזניו ישמע ובעיניו כמעט יראה
 העונש הרחב כמות ואיכות נכב לגד עיניו כמאמר רז"ל
 בסנהדרין (ז') לעולם יראה [דין להיותו עלול להכשיל וה"ה כל
 אדם להשמר מפני רע מעברות הכשאות] כו' באלו חרב כו' וגינהם

פתוחה

פתוחה לו מתחתיו, ואם כה יעשה האדם לבנו יצין ושב
 ורפא לו.

אכן רצה רעת האדם בארץ, אין דורש נזק ואין משכיל
 ביראת ה' לקבוע עתים סדורות צעמל הוראה לבלות
 מי תבונה מהאמונה הנחזקה ונסתתרה במחזואי הלבו
 להרחיבה ולסעדה לתת לה תוקף ועוז להשים המשרה על
 שכמה למשול על האזרים לכל יפרצו גדר התורה וכתורה
 יעשו, דוגמת זה הדבר לא מצאנו בעיני עוה"ז אין איש אשר
 צרות מרחפות לנגד פניו אשר לא יתן עת לחשוב מחשבות
 להכנל ממה, בזאת גם אין התאווה סבתה לפלא המה וזה
 שמש פלא, עברה הלזו לבלי השיס על לב להתבונן ביראת
 ה' ובמוסר עשוי, הוא מצחינה השנית המה העצרות אשר
 אין די בהתאווה להיות סבתם, רק המה מרוחניו הטומאה
 המלפפת את האדם להחטיאו, ביותר בחטאי הדבור כי
 מה יתרוק לבעל השון כמאמר רז"ל בערובין (ט"ו).

בזאת מצאנו פשר דבר זין ב' השטות בענין יאה"ר וי"ט
 מה המה, שיטה הא' היא שטה הנודעת כי יאה"ר
 היא כה הטומאה באדם המלפפו לפשעים, וי"ט היא כה
 הקדושה באדם המובילו לכל טוב, היא שטת רוב המחברים
 הגדולים, והשטה הב' כי יאה"ר כה תאות האדם המשקפת
 לכל ערב בשעתה אותה תאספהו אל ביתה וזה הדבק
 לאהבה, וי"ט הוא השכל הישר הנופה ומביט להנולד היא
 פחד יראת ה' ית"ש משפטיו הרעים, והרעים למרבה,
 ובזאת צמועיל לכבוש התאווה למען באחרונה יתערן צעונג
 כפלא אשר אין די באר יקרת תפארתם.

באשר אמצו רואים בכל עת עיני האדם מתחלפים כ"ח
 נדבק יותר לעברה אחרת יש אשר חטאתם הגדל
 יותר נבטול תורה מו"מ באמונה ונתינת נדקה ויש להספק,
 וכן בכל העצרות אין אדם רומה לחברו, ואם הי' הינה"ר
 רק כה הטומאה המפתחו מדוע לא תלפף את ב"ח בשיה
 [אם לא נשקיף על שרשיהם למעלה], ואם נאמר כי הינה"ר

היא

היא כח התאווה הדבר יצאן כי תאות האדם תלוי במצו
[ליתו והרכנתו שעתו ועניו] ומצו ז"א מתחלפות לזאת גם
עוונותם נתחלפו.

אכן גם זאת לא יתכן הלא עינינו רואות עשיית עבדות
עוונות אין תאותם גברה כ"כ ולפעמים התאווה
מנגדתה כמו האדם החפץ הרבה בכבוד המדומה ובכבוד
מזה הגעל נפשו וכיוצא, אין זאת כ"א רוח הטומאה
המבלבלו ומובילי להרע גם נגד השוקתו ההבלי.

בזאת נראה בעליל כי צ' השטות נכונים, הינה"ר היא
התאווה וגם יש רוח הטומאה, וכן הי"ט הוא השכל
הנכון (אשר לא נתקלקל ע"י העבדות והתאוות) הרואה
את הגולד וגם יש רוח קדושה בהאדם.

והנה בשני הדדים ישנו בהאדם גשמי ורוחני, כענין
בריאת האדם עצמו גופני ונפשי, הגופני נראה
לעיני בשר, והנפשי נודע מפעולות ועניו הגוף, תחבולות
האדם ומזמיותו להחזיק הנפש בגוף היא רק בגוף לבדה
לתומכו באכילות טובות ובשמורות מעולות מכל נזק ופגע
רע וזוה ישמר נפשו בגופו, אין מוצא בטבעי [ע"ס רוחניות
הטוב לפי האמת עיקר הקירית כפי בגוף תלוי רק בנפש לפי
עבודתה לבוראה י"ט] לעשות תחבולה בנפש להחזיק בגוף,
כי אין רוחה ואין מרגישה לבדה ומה יעשה בה.

כן בעבודה ה' ית"ש עיקר התחבולה להחזיק צ' יצ"ט כח
הקדושה והשכל הנכון [אשר לא נתקלקל] ולדחות צ'
הינה"ר כח הטומאה והתאווה, תלוי בצחינת הגופני

להאכילה מאכלים הטובים המה התבוננות היראה והמוסר
הנוצעים מהתורה הטובה, הוא מאמר רז"ל צא בתרא
(ט"ז) בקש איוב כו' ומאי אהדרי ליה כו' אף אתה תפר
יראה כו' ברא הקב"ה ינה"ר ברא לו תורה תכלין, הורונו
זוה כי תכלין התורה היא היראה הנוצעת ממנה, כמאמר
הכתוב תפר יראה, והיא צחינה גשמית מוצן לעיני בשר
סנת רפואתה לחולי הנפש, אם ישם האדם לבו ונפשו אל
יראת

יראת התורה אם בכלל, לידע ולהבין מהתורה כי לכל
עברה יש עונש ענום ולכל מצוה שכת ענום ונורא, אם
צפרט והיא העקרי, עברה עברה לבדנה, לגאווה תורת
הגאווה למו"מ בצמונה תורתה, וכן לכל עברה ומצוה תורתה.

[הכשנה והעקרי בשעש רפואות התורה לתלמידי הילך, הוא ללמוד
בעוה ועיון עסוק היטב דיני העבירה עלמה ההלכות עם כל סעיפי.
כי עיניו הרואות הרבה מעבדות אשר האדם נמנע מהם בטבע ולא
יעבור עליהם אף כי בעת אשר יבד עליו מה, וישנם עבדות קטורות
שאלו והאדם הזה בעלשמו יעבור עליהם בנקל, כדומה, חלק גדול
מאשר כ"כ כמעט רובם כולם, לא יאכלו בלי נט"י קלילה אף כי בעת
אשר ירעבו וילטערו הרבה, ובלה"ר הקטורה, בנקל יעברו על" גם
בלא תאוה גדולה. ועתה הכנו רואים כי עיקר שמירה מהעבירה
היא רק אם הוא הרגלי וטבעי אלל האדם, הלא אם יתאמן האדם
הלזה בדרכי מוסר לייגע עצמו בהשפירה מלה"ר עם כל קושי ורעיוני
כיאות, עכ"ל כל עוד שלא נתקלף טבעו והרגלו בזה שלא יהי לו
אום קפץ טבעי לספר לשה"ר, יותר בנקל יעבור על לה"ר מאשר
יאכל בלא נט"י קלילה, וכן הוא הענין בכל שיני עבדות, הכל לפי
האדם והזמן והמקום. כי גם לא כל העמדות שוות בזה, המה מתחלפות
בענינם, כל מקום יש להם עבדות אחרות אשר ישמר אללם בנקל
וערוקק מהם בטבע, וזאת הלא ידוע הוא כי שני הטבע יתהוה
רק תלמוד והרגל רב, ולכן היסוד העקרי והעמוד הנכון להכין א"ע
לשירת העבדות ועשיית המלוג הוא רק תלמוד הרב בהלכה זו
הנוצעת לעברה זו או לעולה זה וצפרט בעיון הדק היטב כי זה
התלמוד עושה קנין חזק בנפש להיות העברה מרוקקת מענו בטבע,
כדומה במקומו ינו אלה ת"ל איורי כבלות וטרפות ודושיהם טוטנעים
בנפשיהם הישראלי, עד אשר גם לא ילטרך אום אים לחוק טבעו
ומאומו להתרסק מהם, כי המה לו לרא, הלא לא יעלה קלילה
על לב אום אקד טעוכרי בשר כשר להתרפות תלדרוש לעורה במלאו
אום דבר ש"ס בו קשא טרפות באברים הפנימיים, עם היות לו לפעמים
הענין הסדר רב ואין יודע בו וולמו, מורא שמים עליו בטבעו והרגלו,
קלילה לו מרע להכשיל את ישראל, ואולם בעוה"ר נמו"ס הוא בהיסוף

רוב

רוב בני אדם לא ידעו על קצת גול ועוזק מעמדם טרם ימצעו קברו. ושהם אשר גם אחר המביעה יעשה מחבולות מרמה או יעזו וכו'. והלא תמורה הכל שזה זה לית חה לית כפי ענין התורה ומשפטו, ובאר בשדה טרפה לא תאכלו, לא תאכל כל נבלה, או לא תעשוק את רעך ולא תגזול ודומיהם, וכמו שהושבע בנפש הישראלי שכל מיני טרפות שנים אלולי וכל אשר יורה המורה כי הוא טרפה מרוקק אללו ובתורה יעשה, כן במסון, הלא כל מה שע"ם התורה שייך לקברו היו גול ועובר בלא תגזול. ואנחנו רואים נעוה"ר שא"ם הלועדים וכמעט גם היראים אינם מהירים כ"איות בל"ת הלוי אשר יוה"כ והמיתה אינה פכרתה. אכן אם ישם האדם לנו וכפשו ללמוד ההלכות השייכות למסון נעיון גמ' ופוסקים איש לפי ערכו, ונפרט המרכו מהיה על תכונת או"ה לידע איך להשמר מגול [אף אם לא יקיים בתקלה כי המאזה רבה בזה וגם רסוק הדבר מהרגל המדיני] מה רב קפה להשריש לאט לאט קב"ר רבה בנפש עד אשר יהיה שיה נעיון שאלת או"ה ושאלת השייכים למסון, וכן גם אם האדם נכשל בעברה ר"ל אשר אין העולם רגילין בה כמו בניאוף וכיוצא במאמרם ז"ל קשטון בעריות ומקפה עליו יצרו שנעשה לו כהתר ר"ל עיקר רפואתו [לגד המצוננות היראה והקומר השייכים מאגדות ומדעו"ל וספרי עוסק השייכים לזה] היא למוד ההלכות השייכים לזה בעיון ובסרט ע"מ לעשות בתחלתה בזה שאין יצרו מקפו לזה כדאשכחן במומר למאבון בקולין (ד') שהקפן שהיה נביתו בפסם ועבר על כל יראה, תמליטה אחר הפסם להקל האסור (כדפי' רש"י סם) ומסכינן ע"ז דודאי עושה כן ואיך לא כבוש ולא ימם לבנו כמים בראותנו שפלות נפשינו נגד דורות הראשונים אשר הקומר לפנים אשר הקפן קפן בפסם היה לו קביה בטבעי להקל אסורו בהדבר בזה שאין לו תאוה, ובדורותינו נעוה"ר אנחנו נופלים בנגד להכעיס, בעברות אשר הורגלנו לא נשים לבנ להפליף תאוהם בהם להקל האסור ורעמתו רבה [כדן מוסר להכעיס ר"ל*], ועיקר הרפואה

לדבר

* ורואים אנחנו אשר גם לדינא נשתנה בוסה"ז כפי"ש הבית הלל ביו"ד (סי' ז' ס"ק ז') ח"ל מותר אוכל כבילות למיאבון, וכראה דעכשיו בוסמינו שי שהוא קשה לאכול כבילות למיאבון אין אוכלין ממנו שום דבר שאכל עוש לפוש שיש בו קצת אסור לשום דבר שבקדושה [ר"ל קשה הוא לעשות אף שלא למיאבון, אע"ם שלפנינו לא הוסיק אלא

לדבר [לגד המצוננות היראה כי אין די באר גדולת העונש בלהכעיס מול למאבון ואנחנו עושכים על נפשינו עונשים מרים באין תאוה מולאת] לעיון בהלכות הללו איש לפי ערכו [הדבר לריך עיון גדול לידעם, אינם מחכרים כ"כ באחרונים ובריך קפוש לעיון במקור הדברים] זאת חמן פריו לאט לאט לתת עוז בנפש להשמר מה שאול תקמית לכה"פ מלהכעיס הרבה עד אשר תוכל תתקפה ע"י עסק רב בהלכות השייכים להעברות הרגילות לקנות טבע אקרת כל יעלה על לב לעבור עליהם גם אם יכבד הדבר והנה בתבלין התורה ליצר הרע יש עוד בחינה רוחניות [כלאה שכל וקושי האדם להכיר סממה] היא מאמר חז"ל בסוטה (כ"ח) תורה בעידנא דעסיק בה מזלי בו אין כ"מ באיזה ד"ת יהיה עסקו תגילנו מחטא אם יעסוק בשור שנגח את הפרה וכיוצא תגילנו גם מלש"ר וכיוצא הגם כי אינם שייכים ז"ל רק רוחניות התורה השמרנו, והנה אם נשקוף בעין חודרת נראה כי תחבולותינו למרבו רפואת היצ"ר היא רק בצחינה הגשמיות היא המצוננות היראה ולמוד ההלכות ככ"ל, כי רפואה השני היא הרוחניות היא רק בזה ממילא ונקראת רפואה מקרית כי מצות למוד התורה היא מ"ע צפ"ע תלוי בגדרה המצוה בה"ת איך להתנהג בה נגד מצות ונגד עניני העולם אין נ"מ בהנהגתה איך יצרי של אדם מתגבר עליו אם מעט ואם הרבה, והאדם לריך... ד. תמיד לקיים מצות ה"ת גם אם אין יצרו מהגבר עליו ואין בידו ללמוד יותר מחיובה וכשיקיים מצות ה"ת כראוי ממילא נמשך רפואתה הרוחניות ליצרו על איזה אופן שהוא, אכן בחינה הגשמיות היא ההמצוננות ביראת ה' ולמוד ההלכות היא רפואה עצמית ורפואה נקראת, והאדם לריך להתנהג בה בדרך רפואה חולי הגוף אשר לפי ערך המחלה כן הוא ערך הרפואה בזמות ובאיכות, כן בחולי הנפש הרפואה הלוי תתיסד לפי ערך המחלה כל עוד אשר יצרו

לאכול למיאבון] ויכל שכן שלא לתן לו הסכין ברוק לשמש ולאכול משקיעמו [שהיה מותר מדין הש"ס] ומי שעושה דבר זה [לאכול כבילות למיאבון] בכלל מותר יקשה לכל טיילי עכ"ל.

יצרו יתקף עליו כן ההכרח להוסיף בהתבוננות היראה
ולמוד ההלכות כנ"ל. ואם לא ישתמש האדם ברפואה
הגשמית אזי גם הרוחנית היא למוד התורה לא תתן כחה
כ"כ ליה"ר הרוחני כבחנינת זריחת האדם אשר פעולת
הרוחניות היא הנפש תלוי בחנינת הגוף כנ"ל, והנה האויב
אורב להאדם הוא ה"ה"ר לעשות לבו לאזן לכל להרגיש
מתאזיו העצומים לבלי לראות חסרונו וידיו לא תעשינה
תושי' להתבונן זיראת ה' לבקש רפואת תעלה היא רפואה
הגשמיות.

לזאת ישים האדם אל לבו לזכות את הרגים לעוררם
להתבוננות היראה והמוסר, כי עיני האדם פקוחות
על אחרים יודע ומכיר חסרוניותיהם וכי נלרכים המה
למוסר למרצה יחזיק בכל עוז בלמוד המוסר, למען ישוטטו
רגים ותרצה יראת ה' וזכות הרגים יהיה תלוי בו וממילא
לאט לאט למוד המוסר ידריכהו בנתיב הדק והנכונה והיא
רפואה גשמיות וגם רוחניות כי כל המזכה רגים און הטא
נא על ידו כמאמר רז"ל ביומא (פ"ז) ומה מאוד תגדל מצוה
הלזו צעיני האדם לתת עליו לבו ונפשו להדריך צ"ח ללמוד
המוסר להציל נפשו משאול החתית וכל המרחם על הבריות
מרחמין עליו משמים (שבת קכ"א:): ואין לך רחמנות גדולה
להזכיר ולעורר לב צ"ח ללמוד היראה כי אז צעיניהם יראו
ואזניהם ישמעו ולבבם יבינו גודל המכשלה אשר לפניהם
וינהמו על אחריתם לשב אל ה' ית' להיות סור מרע ועשה
טוב אם מעט ואם הרבה, האדם המעורר לזה יהיה לו
חלק נכון בכל אשר יולד מזה להתעורר בעדן נחתי אשר עין
לא ראתה, נלאה שכל אנושי להקיף ולהכיר היטב כמות
ואיכות מצות הרגים אשר יספחו להאדם מדבר הנקלה
הלזו, העמל מעט והשכר הרבה באין ערך ושעור לזאת
ישים האדם עינו וכה שכלו להדבר הגדול הלזו אם בעל
נפש הוא.

ברייתא

דשמואל הקטן

הנמצא בכ"י

בארץ ישמאעל

והובא לבית הרפוס פה פראנקפורט דמיין

ע"י

הרבני מ"ה אליהו כהן

מלבראנין

אשר נתן לי מבני ה"ב שמואל שלמה בפאריס ומוגה אות

באות כמו שנדפס בסאלוניקי

שנת תרכ"ג לפ"ק.

Frankfurt a. M.

1863.

בס"ד

ביען כי רבים וכן שלמים מחכמי אומתינו נלאו לחפש אחר
 ברייחא זו דשמואל הקטן לדעת האם ישנה בעולם
 או לא עד שכמעט החייאשו ממנה. ולכן ראיתי להפיץ אורותי
 לעין כל וזכותיה דשמואל איהו תהוי לן למאירת עינים הו"ד כל ימי
 עולם כיר"א. והנה עוד נלוה אליה שתי מסכתות והמה:

מסכת גן עדן ומסכת גהינם והורת ולידת דוד
 מלכנו עליו השלום ומעשה משיח צדקנו הבא במהרה
 בימינו אמן. יחד כלם הביאותים אל החדר מחברתי זו לבל
 נתייאש מן הרחמים תמיד כל הימים. דברי איש צעיר בוטח בחסד
 אל ואשר הו"א רם.

הצעיר נתן עמרם ס"ט.

הובא לבית הדפוס פה סאלונקי וע"א בשנת כתר"א וע"א
 בשנת כתר"א לפ"ק.

גאון ישראל

52

— 7 —

וככזים כשרי החיילות. וסדורים המזלות במוחנה הגדוד
 שנאמר המזיח במוספר צבאם וכו'. התלי מנוף המאורות
 ונטוי מקצה אל קצה כנחש עקלתון. וראש וזנב שנה'
 ויכרת ה' מישראל ראש וזנב. מנוד החמה הוא ראש התלי.
 מנוד הלבנה הוא זנב התלי. מנוד החמה מקצה זה. ומנוד
 התלי מקצה זה. שנאמר ויחדיו יהיו תמים על ראשו
 אל הטבעת האחת. ובאמנע מנוד זה על גבי זה.
 ומן הטבעות ולמעלה הן הן מנוד המאורות משגיח
 מן החלונות ומנין מן החרטים. כראשי תנינים על
 המים. מן הטבעת ולמטה הן הן בגלגל כיוצר המנהיג
 את האזנים. כתנים צמים דולח מים צרגליו. חמה
 במנוד שלה כאור האבוקה. לבנה במנוד שלה כנר צראש
 המנורה. ככב. חמה. ומאדים. במנוד החמה. נוגה
 ודק במנוד לבנה כנרות בקנים. שצתי צזה וצזה כעששית
 בשלשלת. ראש התלי צראש הששה. כזנב התלי צראש
 הששה. הראש מוהלך אושר והזנב מוהלך הופך. מאורות
 וככזים מוהלכין נוכח. פגשו מאורות ותלי ה' צא' יגשו ורוח
 לא יבא ציניהם. הלכו שנים יחד צלתי אם נועדו. פגשו
 דוב שכול צאיש. ואל כסיל צאולתו. אחד צראשו ואחד
 צזנבו או שניהם צראשו או שניהם צזנבו. בין מלפניו בין
 מלאחוריו. בין שניהם מחד אחד. בין שניהם משני צדדין.
 שמש וירח קדרו. ה' מן המאורות. וה' מן הככזים. אספונגהם.

פרק שני

פרק ראש חדש ושני לו שניהם בראשו או בזנבו. ט"ו וי' אחד בראשו ואחד בזנבו. יום המולד לחמה. לילו חזי חודש ללבנה. וצריך לידע התלי באיזה מול. ומתי חמה נכנס. ולבנה בזמנה נולדה באיזה יום מן התקופה נולדה. ובאיזה יום צצת. ולמולד חשב לכל יום שעה אחת היותר לפי חשבון. כי השעה והחלק הן הן הלקות לחמה. ציום התקופה וללבנה והזי חדש והן הן הקרובים לתלי או בראשו או בזנבו והמתחיל מנתחול ומסיים. וכמה הם קרובים ב"י א"ך חיל לחמה ב"י א"ך ללבנה. וכמה מנתחיל או מסיים התלי באותו מול ב' ל"ג סד"ל רה"ט לחמה אם לה"ט ללבנה וכמה שיעור הלקות מנתחיל. או מסיים שעות ומשעות שליש ושלש. שלשיים מפליג במול והבאתי את השמש בצהורים והשכתי לארץ. נקראו שניהם למקום ה' בשני משיחי החבל נפתרון ונפתלין בחבל עד שהחמה מהלך כ"ט ועשרין לבנה הולך ובה שנים עשר תשעה ועשרים ועשרין. נפתר בלאתו ונפתל בכניסתו. נפתר מולא ובה. נפתל חסר והולך. נפתר מואה ושמונים ונפתל מואה ושמונים. סוף פתירה שלם. סוף פתילה נשלם. וכן עם התלי זה בראשו וזה בזנבו כחוט השני ויכרת ה' מישראל ראש וזנב שניהם בראשו או בזנבו כחוט המשולש אהה כי קרא ה' לשלשת המלכים האלה. נפתרים ונפתלים בקושי כסאו ויתחזקו. נכנסים כאחד החוזר קדל. ונכנסה תמוה ולבנה בחיל ה' ונפרה הלבנה ואור החמה

יהיה שצעתים. מרחיק שבעה חיל מלפניו או מלאחריו נראה מציץ על המזנפת. חנושה עשר עכאן או ט"ז מכאן כרציו על הזואר שלשים מפה ומפה. שעות מן הל' הכי נכבד. מ' כנורה על גבי טבלא. ששים שליש ואל הג' לא בא. שבעים וחמשה. ולו שם ג'. תשעים חזי מואה וה' מן השלשה הכי נכבד. ק"ך שלשים קל"ה מן השלשה בשנים הכי נכבד. מואה וג' לאורו הלך חשך עד עלות השחר. מואה ופ' וסיה אור הלבנה כאור החמה. ובזשה החמה. שמש מנדיל בין היום ובין הלילה. הורה מודיע מועדים. וכנבים אותות ומושלם ציום ובלילה מולות ימים ותקופות ושנים וחוזרים זורחים ונאספים בין ציום ובין בלילה. והתלי מלאו בגלגל כתורן בראש החבל. וחוזר ומתגלגל בין ציום ובין בלילה. מולך ומציא מעלה ומוריד משווצ ומוטיא ומזריח ומעריב. הולך אל דרום ציום וסוצב את צפון בלילה בתקופת תמוז. וחילופיהן בתקופת טבת. סוצב הולך הרוח ציום ועל סביבותיו שם הרוח בלילה בתקופת ניסן. וחילופיהן בתקופת תשרי. חמה מולג בראש הסרטן בתקופת תמוז. והגלגל מקרן מזרחית צפונית לקרן מערבית דרומית. ששה בראש הקובה מוגדי לסרטן. וששה בקרקע הקובה מוסרטן לגדי וחוזר הגלגל מזרחו נוטה לדרום. מערבו נוטה לצפון. נשתרצב הגדי נראה הסרטן. זרחה השמש נתגלגל מול ה' ועלה מול ה'. שקע מול אחד נתגלגלו ששה מזרחו לקרן מזרחית דרומית. מערבו לקרן מערבית צפונית. שצראש הקובה ירדו לקרקע הקובה. שצקרקע הקובה ירדו לראש הקובה. חזר הגלגל עלה לצפון ומערכו. הפך לדרום עלה גדי חיל ה' ושקע

= 10 =

הסרטן חיל א'. וזא השמש נתגלגלה שעה על שעה ושקעו
ו'. ואל מוקומו שואף זורח הוא שם.

פרק שלישי

כל חיל. במזרח חלון א'. כנגדה במערב מזוי א'. לשעה
מאה ושמונים. וזין הקרנות ז'. האונציות צנתיים
והגלגל חוזר בכלם ציוס. שונה בהם בלילה. והחמה כל
יום בחלון א' ובמזוי א'. עזים של חלון עלה השחר. מושכו
של מזוי ועלטה היה. מסרטן לגדי מהלך בגלגל חיל א'
ציוס. ויורד לדרום חלון א' ומזוי א'. ומקצר לפניו ומאריך
לאחריו. פוחת מן היום ומוסיף על הלילה. מגדי לסרטן
מהלך בגלגל חיל א' ציוס ועולה לזפון. חלון א' ומזוי א'
מהלך לפניו ומקצר מלאחריו. פוחת מן הלילה ומוסיף על
היום. נמוא זורח בחלון א' פעמים בכל שנה בקיץ. ושונה
בהם בחורף. זין הקרנות זה אחר זה. סוף התקופה
היום תחילת התקופה מחר. ואונציות ציוס נסק. סוף
התקופה ותחילת התקופה באים כאחד. עלייתן אינן שוה.
טלה ל' מאזנים וקנה מ'. מטלה לקנה מוסיף כל מוזל ומוזל
ד'. נמוא בתולה מקנה לטלה גורע כל מוזל ומוזל ד'. נמוא
דגים קרע בראש הטלה וזא לראש הקנה ק"פ ימים ק"פ
לילה. ט"ו חיל לשעה ציוס וכמו קן בלילה. בראש הסרטן
וזא לו לראש הגדי ישוב (כ"א חשב) יום קודם לילה י"ח
חיל לשעה ציוס. וי"ז חיל לשעה בלילה. בראש הטלה וזא

— 11 —

לו לראש הקנה מאזנים שוים. בראש הגדי וזא לו לראש
הסרטן חילופיהן ג' חומשין בלילה וז' חומשין ציוס. כיוא
בדבר כל המעלות י"ז מעלות שעה י"ז. כל הדרומי ע"ז.
כיוד סרטן גדי י"ז מסרטן לגדי מוסיף כל מוזל ומוזל ז'.
נמואח קשת עשויה מגדי לסרטן גורע כל מוזל ומוזל שתיים.
נמוא תלומים ז'. הצריך לדע מביא קצב של קנה
זין י"ז אצבעות וזקפו במקום שום ומווד לילו ומוסיף עליו
כל המעלות י"ז. ופוחת מומנו כל הדרומית ע"ז לפי חדש
וכונה בחדש. והשאר חלק אורך לשעה שבאותם הע"ז. וכונה
פעמים הן השעה. והנותר חלק השעה עד חצי היום
הנמוא יא' והשאר נותרו מחצי היום עד היום הנמוא נותרו.
והשאר יא'. הכבד שעה והמוזל עת השעה. והעת פעם
בפעם שוים. והצנוגי שעתיים וחצי. והגדול ג' שעות ושלש.
והקטן שעה ושלשיים. היוא ציוזל קדמה הוא מוזל העת
וכל הסדר כולו זה אחר זה מוזרחו למזרח השמש. ומה
שנותר ציוזל החדש הבא בשלישית הוא כבד השעה זה אחר
זה מן חל"ם בצנ"ש. בקר בצנ"ש חל"ם ערב מאחד
לאחד בשבת כיוא צו ז' מושלים בתקופה י"ג יום שעה
א' וע"ז חלקים לכל אחד ואחד לפי חזן משן (אומר המגן)
חזן משן לא ידעתי פירושו) ומהחל התקופה ספירת
התקופה בכבד חמה.

פרק רביעי

פרק התקופה בככב חוס. בחמה שמש זרחה וגודל. וזנינה שמש לדיקה ומרפה בכלפיה. ככב זניס בחמה כזון שלג זיוס קזיר. וזנינה לפני קרתו מי יעמוד מלעתים בחמה כחוס לה עלי אור. וזנינה ככב טל זיוס קזיר. ככב חורב וחמה כחורב זיון. וזנינה זיה גם חוס. ככב אש בחמה גפרית אש. וזנינה אש וברד שלג וקיטור. ככב מטר בחמה יוטר על רשעים פחים וזנינה חוקו מטר לאידו. ככב הרוח בחמה רוח סערה עושה דברו. וזנינה רוח גדולה וחוק. בזופיל התקופה זין מולד הלזנה. שניהם בדרך אחד. הוה על הוה תבא. וזני דרכים ושמועה על שמועה תהיה. כמוסלים בתקופה כן מוסלים בחדש. כסימן למטר. כן סימן לטל. מול שעה שהלזנה מוטייר זו ס"ח ב"ן ת"ך ק"ל ש"מ אב"ץ בקיף ענ"ש בנחת דר"ש בב"ל חמה אור. שצתי חשך. לזנה זין האור וזין החשך. התלי והופך לבקר ללמות. ככב חמה מסלול ודרך. נוטה. ונוטה כאור תהיה. לדיקה. והיה לדיקה אזור מותניו. מאדים דם ואש ותמורות עשן. חמה מושלת זיוס. לזנה מושלת בלילה. שצתי זיוס ובלילה. יום ולילה לא ישבותו. התלי היום. ולילה החשך. ככב צער. יום יחסכו ככבי נשפו. נוטה קדומתי הלל כן שחר. מאדים צבא השמש. חשך השמש צבאו. לדיקה צורה השמש. מי העיר מוזרה לדיקה. חמה ככב חוס. וחה השמש וגומס. שצתי לזון. שצתה מדהבה. לזנה מלעתים. אש יהיו הטאתכה כשנים כשג ילבינו. והתלי. הקורא למי

הים ושפכס על פני הארץ. ככב חורב. דרך ככב מיעקב. הנותן זיס דרך נוטה. מטר מנוטה וממטר. לדיקה. הרוח. רוח לדיקה ומשפט. מאדים אש ומאודס צאשת לפדות. המזלות זניס ופחים. וקור וחוס. וקיץ וחורף. זניס שניס ופחים שניס. והשאר שניס שניס. סימן ג' ל' ס' א' מ' ע' ש' ב' ד' ת' ק' קיץ לפחים. קיץ לזניס. כחורף לפחים. כן חורף לזניס. והמולך יושב צבית החורף בחדש התשיעי ו' מזלות וו' ארחות וו' דרכים בקובה. מעלה שצמעות פני לפון. מוון שצמעות פני דרום. ארובה פני לפון. וקזרה פני דרום. ופני לפון ופני דרום דרך עיקש. פני לפון לפחים ופני דרום לזניס. זרה בקרן מזרחית וצא לו לקרן דרומית מערבית. מעלה שצמעות ארובה שצארחות. פתלתול ועקש ואין נסתר מחמתו. כאדס צאכסדרה ומדורה על פניה. ולפנות מנשבת ומדורה מקדיר. חזי מזרח וחזי מערב דרך ישר. לפנות מן הדי ומדורה מן הדי: מדורה מפרדת ולפנו מולק זרה בקרן מזרחית דרומית. וצא לו לקרן מערבית דרומית. מדורה מאחריו ולפנו מלפניו. שנאמר ואת הלפני ארחיק מעליכם. כי הגדיל לעשות. הלילה. כסיר על גבי כירה. האור לפני הסיר שפות הסיר צדי הסיר. וגם ילק זו מים צירכתי הסיר. סיר נפוח חזי ראה ופניו מפני לפונה.

פרק חמישי

פרק בשנת ארבעה אלפים וחמש מאות ושלושים ושש שנה. שזו חמשה ולבנה שמיטות ותקופות. ולא נשתייר לחמשה אלא שעה אחת גדולה בלבד. מן ארבעה אלפים ותקל"ו שנה ואילך. שנה ראשונה למועד לבנה בתשרי בתחילת ליל ד'. בניסן בליל ה' בשתי שעות גדולות. הרגה לידע מועד לבנה יחשוב ומשצו חמשה ולבנה כמה שנים ויתן ד' ימים וארבעה שעות גדולות לכל שנה ושנה ומוציא את השעות בימים י"ג שעות לכל יום ויכלול השעות עם הימים. ואף שש עיבורים יחשב כמה עיבורים באותן השנים ויתן לכל חדש וחדש יום ומחצה ושליש שעה גדולה. ויוציא את מנין הימים והשעות מנין מטרק ויכלול עם מנין של ד' ימים וד' שעות ויוציא ז' ז' והמותר יחשוב מתחילתו ליל ד' והיכן שכלה שם הלבנה מתחדשת: הרגה לידע בכמה בשנת התקופה נופלת. יחשוב שנים משנצרה העולם עד עכשיו. ויתן לכל שנה ושנה יום ורביע ויטרק הרבעיות עם הימים ויחשוב מנין של הימים כולם ויוציא ז' ז' והא לא נשתייר כלום דע שהתקופה נופלת בתחילת ליל ד'. והא נשתייר כלום יחשוב מתחילת ליל ד' והיכן שכלה המותר שם התקופה נופלת: הרוצה לידע איזה מועד משמש יחשוב ימים של תקופה שעומד בה עד היום שעומד בו לכל יום של תקופה יתן שעה גדולה ויעשה מאותן שעות ימים וז' שעות לכל יום ויחשוב שנים של חדש שהוא עומד בו. ויטרק ימים של שעות של תקופה עם

ימים של חדש. ויוציאם ב' ימים ומחצה לכל מועד ומועד. וכשהוא מתחיל בחשבון במועד של תקופה מתחיל עם תקופת ניסן מטה. והא תקופת תמוז ומרטן. והא תקופת תשרי ומזנים. והא תקופת טבת ומגדי.

הרוצה לידע איזה מועד משמש בתקופה מן הנב"ל שצ"ם יחשוב כוכב התקופה שעומד בה כסדור שמב"ל צח"ן והא רגה לידע ככז היום וככז השעה יחשוב כשנ"צ חל"ם לילה. חל"ם כשנ"צ ימים (וסיון אס כ"ל ח"י כלומר כשנ"ץ חל"ם לילה וכן"ץ יום דו"ק) הנב"ל שצ"ם שעות יום. כל"ש צמח"ן שעות לילה. (אמר המג"ן כאן שיהי הסיון של אס כ"ל ח"י ודו"ק) שמב"ל צח"ן בקייטא. צח"ן שמב"ל בסיתווא. שנים עשר מועדות ברא הקצ"ס הסדירן ברכיע הן וצחותיהן וגדותיהן וחיליהן ואלו הם מלה שור תאומים סרטן אריה בתולה מאזנים עקרב קשת גדי דלי רגים משמשים בעולם יום ולילה ובשנה י"ג חדש. ושצעה שמשים בו עליהם שיהיו רגים וצאים ב"ג מועדות האלה. ואלו הם השמשין שבתי צדק מאדים חמה נונה כוכב לבנה. כל אחד ואחד מהם סובב והולך וחוזר בגלגלו וכולם אדוקין בתלי ובגלגל. שצעה שמשין אלו שני המאורות. וה' ככזים לא כאורו של זה אורו של זה. ולא ביתו של זה ביתו של זה. ולא הילוכו של זה כהילוכו של זה. ולא מעוטו של זה מעוטו של זה. ולא גבולו של זה גבולו של זה. ולא מקום שפלותו של זה מקום שפלותו של זה. ולא אור החמה כאור הלבנה

ולא כאור הלבנה אורן של חמשה ככבים. אור הלבנה פעמים נכסה פעמים נגלה. ואור החמה וחמשה ככבים אינו נכסה לעולם. לא כהילוכו של זה הילוכו של זה. חמה מהלך את המזל לשלשים יום וז' שעות גדולות ורביעי. נמצא גומר לי"ג מזלות לשס"ה ימים ורביעי יום שכן הי"ג חדשי השנה. לבנה מהלכת את המזל לב' ימים וג' שעות ושלש חסר מיה שהיא. נמצאת גומרת לי"ג מזלות לכ"ה יום שתות וי"ג שעות ליום. שצתי מהלך את המזל לשני שנים ומחצה. נמצא גומר לי"ג מזלות שלשים. לך גומר את המזל לי"ג חדש נמצא גומר לי"ג מזלות לי"ג שנים. מאדים מהלך את המזל ארבעים יום. נמצא גומר את המזלות לת"פ ימים. ופעמים שהיא עושה במזל ו' חדשים. נוגה מהלך את המזל לכ"ה יום. נמצא גומר את המזלות לשלש מאות יום. ופעמים שהיא מאחרת. ככב חמה אינו מתרחק מן החמה אלא מדת מזל אחד בין מלכנו בין מלאחריו. ויש אומרים ב' מזלות. חמה ולבנה הילוכן קבוע פעמים שכן רגים לפניהם. ופעמים שכן חוזרין לאחוריהן. ופעם שהם נרחין עומדים במקומם ואינן מהלכין לא לפניהן ולא לאחוריהן. ואעפ"י שחמה ולבנה הילוכן קביע לא כשצילי חמה שצילי לבנה. שצילי חמה קבועין. שצילי לבנה אינן קבועין. אלא שפעמים מהלכת את המזל בקצרה. ופעם שהיא מהלכת בארוכה. הא כיצד פעמים שהיא מנפה את הילוכה הרי בארוכה. ופעמים שהיא מדרומה את הילוכה הרי בקצרה. ואעפ"י שאין ראייה לדבר זכר לדבר עשה ירח למועדים שמש ידע ומזאו. לא

ציתו של זה ציתו של זה ציתו של שצתי גדי ודלי. ציתו של לך קשת ודגים. ציתו של מאדים טלה ועקרב. ציתו של חמה ארזים. ציתו של לבנה סרטן. ציתו של נוגה שור ומאזנים. ציתו של ככב חמה תאומים וצתולה. נמצאת אומר חמשה מהם זכרים ושצעה מהם נקבות. ואלו הן טלה תאומים וארזים ומאזנים קשת ודלי זכרים. שור סרטן צתולה עקרב גדי דגים נקבות.

פרק ששי

כיצד סדר צרייתן. חכמי מזרים אמרו תחילת צריאה המאורות. חמה נברא בארזים בט"ו חלקים. לבנה בסרטן בט"ו חלקים. כדצריהן וט"ו באז נבראו המאורות. נמצא חדשה של לבנה של תחילת צריית המאורות שני ימים ורביעי. ומהלכה של חמה שני חלקים ורביעי. שצתי בגדי בט"ו חלקים נמצא רחוק מן החמה ק"פ חלקים. נמצא סטריגומוס שלו אח"ד ומה' ימים משהחמה נוגיע לתחילת מאזנים. לך נברא בט"ו חלקים מקשת רחוק מן החמה ק"מ חלקים. עבר סטריגומוס שלו. מאדים צעקרב בט"ו חלקים רחוק ל' חלקים. ככב נוגה במאזנים ג' חלקים. רחוקה מ"ח חלקים. ככב חמה צתולה יו"ד חלקים. נמצא כ"ה חלקים. אלו כדצרי ומזריים. והכלדיים הם הצבליים אומרים חמה נבראת בטלה בחלק ראשון. שצתי בגדי

בחלק ראשון. נושא רחוק ל' חלקים. נושא סטרוגימוס שלו
 י"א ומה סטרוגימוס שהוא מעכב את הילוכו ואינו מהלך
 לא לפניו ולא לאחוריו, ונפני שאי אפשר לו לארוך הוא
 סובב את רוחב צוול יו"ד ימים. זדק בתחילת קשת רחוק
 מן החמה ק"ך חלקים וכשיגיע החמה לשני חלקים באריה
 הוא עושה סטרוגימוס שלו. מאדים בעקרב בחלק אחד
 רחוק מן החמה ק"ן חלקים. ונוגה שזר בחלק ראשון.
 נושא רחוקה ל' חלקים. ככב חמה בתאומים בחלק ראשון.
 נושא רחוקה שנים חלקים (והחכמים הסכימו כדברי
 הכלדיים) ואמרו תחילת זריית הנוארות חמה ולבנה שנים'
 נבראו בתחילת טלה בחלק ראשון בתחילת ליל ד' ובחלק
 האמור כאן אחד ושלשים צוול. נושא את אומר לא ביתו
 של זה ביתו של זה. חוץ מן הכלדיים שהם אומרים
 חמה ומאדים שניהם שותפים בטלה. והוא נקרא ביתו של
 מאדים וביתו של חמה י"ב מזלות עושן ארבעה טריגון.
 טריגון מזרחי. טריגון דרומי. טריגון צפוני. טריגון מערבי.
 ואלו הן טלה אריה קשת שלשתן אש. זכריה והס
 טריגון מזרחי שזר בתולה גדי שלשתן עפר. נקיצות
 והס טריגון דרומי. סרטן עקרב דגים שלשתן מים.
 נקיצות והס טריגון צפוני. תאומים מאזניים דלי
 שלשתן רוח זכריה. והס טריגון מערבי. חמה וזדק
 שניהם שותפין בטריגון מזרחי. הנוגה ציוס בחמה.
 והנוגה צלילה בזדק נוגה ולבנה שניהם שותפין
 בטריגון דרומי. היום לנוגה. והלילה ללבנה. שצתי וככב
 חמה שניהם שותפין בטריגון מערבי. היום לככב.
 והלילה לשצתי נוגה ומאדים שניהם שותפין בטריגון צפוני.

היום לנוגה. והלילה למאדים. נושא את הנוגה חולקת
 ומשתתפת בשני טריגון. בטריגון דרומי ציוס. ובטריגון
 צפוני צלילה.

פרק שביעי

מה בחבל.

וביצד סדר מעונתן של שני הנוארות. והחומה ככבים.
 חכמים אומרים הרקיע הזה חלוק לשבעה מעלות
 זו למעלה מזו. וזו למעלה מזו. והן שבעה מעונות של שבעה
 ככבים האלה. וזה סידורם.

מעלה א' הסמוכה לארץ היא המעלה התחתונה
 שצבולס. והיא מעונה של לבנה. וזה הלבנה סובבת את
 הרקיע גבוהה מן הארץ תש"ל חבלים בחבל השמים כל
 חבל יש לו ק"ן חבלים בחבל הארץ. נושא כולם י"א ריבוא
 וששה אלפים וז' מואות ושמונים בחבל הארץ.

מעלה ב' היא מטונו של ככב חמה גבוהה מן מעונה
 של לבנה שלשה חבלים בחבל השמים כל חבל יש בו ק"ס
 חבלים ואחד בחבל הארץ נושא כולם חמשה ריבוא וששה
 אלפים ושמונים מואות ול"ג בחבל הארץ.

מעלה ג' היא מעונה של נוגה וזה סובבת את הרקיע.
 וגבוהה מן ככב חמה ג"ח חבלים בחבל השמים כל חבל יש
 בו מ"ד חבלים בחבל הארץ נושא כולם שני אלפים ותקכ"ב
 בחבל הארץ.

— 20 —

מעלה ד' היא אמונית של כולם והיא מעונה של חמה וזה חמה רך וסובב את הרקיע ל"ב חדש. גבוהה מן מעונה של נוהג ש"ה חבלים בחבל השמים. כל חבל יש בו ק"ל חבלים בחבל הארץ. נמצא כולן ארבע ריבוא וחלף וש"מ בחבל הארץ.

מעלה ה' הוא מעונו של מאדים. וזה מאדים רך וסובב את הרקיע. גבוהה מן מעונה של חמה ל"ו חבלים בחבל השמי'. כל חבל יש בו קי"ז חבלים בחבל הארץ. נמצאו כולם שלשה אלפים ותק"ע.

מעלה ו' היא מעונו של דרק גבוהה מן מעונו של מאדים ע"כ חבלים בחבל השמים. כל חבל יש בו קי"ט חבלים בחבל הארץ. נמצאו כולן שש ריבוא וששה אלפים ותקמ"ד.

מעלה ז' היא העליונה והיא מעונו של שצתי וזה שצתי סובב את הרקיע ל"ו שנה. גבוהה מן מעונו של דרק תק"י חבלים בחבל השמים כל חבל יש בו ר"ל חבלים בחבל הארץ. נמצאו כולן י"א ריבוא ושבעה אלפים ותקפ"ז חבלים בחבל הארץ. שתמלא חומר מן מעונה של לבנה ועד מעונו של שצתי רוס חלף ותקכ"א חבלים בחבל השמי'. שהם כ"ח ריבוא ושבעה אלפים ותקפ"ז חבלים בחבל הארץ. כל חבל הארץ חנושים חמה נמצא שארבעים חבלים מהם חמה מיל אחד שהם שני אלפים חמה. נמצאו שבעה אלפים וקפ"ט ויילין ומחזה. אחד משמינית במיל אחד מה' במיל. ואחד משישים במיל. ואחד מארבעה במיל שהן תע"ט יום ומחזה. והוא עוביו של רקיע. חבל חללו של עולם מן הארץ עד לרקיע חס"ל חבלים בחבל השמים.

— 21 —

כל חבל יש בו קכ"ו חבלים בחבל הארץ. נמצאו כולן י"א ריבוא וששה אלפים ותתק"ח חבלים בחבל הארץ שהם שני אלפים ותתמ"ד חלוק ע"ה יום.

פרק שמיני

(והוא סדר גובהן ושפלותן.)

חמה גובהה טלה ושפלותה מאזנים: שצתי גובהה מאזנים ושפלותה טלה: דרק גובהה סרטן ושפלותה גדי: מאדים גובהה גדי ושפלותה סרטן: נוהג גובהה דגים ושפלותה בתולה: חמה גובהה בתולה ושפלותה דגים: לבנה גובהה שור ושפלותה עקרב: נמצאת חומר ארבעה מזלות אלו שהתקופה יושבת בהן. הם מוקום גובהן ושפלותן של חנושה ככבים אלו: שהם חמה ושצתי דרק ומאדים ונוהג. ואלו הן טלה ומאזנים סרטן וגדי בתולה ודגים. הן מוקום גובהן ושפלותן של נוהג ושל ככב. שור ועקרב ללבנה. והיו סיוון שלא תטעה בהם לעולם. ומוקום גבהות שלהם למוקום שפלות שלהן אתה נותן אמטרו"ן שהן ששה מזלות ויורד למזל ז'. נמצאת חומר מוקום גובהה של זה מוקום שפלותה של זה. ומוקום שפלותה של זה מוקום גובהה של זה. ולא צבית מזלות כלבד הן גובהן ושפלותן אלא כל המזלות יש להם שתפוח בגובהן ושפלותן של כל אחד ואחד. כיצד מכל אחד ואחד שלשים חלקים. נמצאו י"ב מזלות ש"ס חלקים ואתה נותן לגובה שפלותן תשעים חלקים.

שפל שפלותן ל' חלקים. שפל גובהן ל' חלקים. גובה גובהן ל' חלקים שהוא רוס רומן וזהו מלכותו: חמה מן ד' חלקי בטלה ועד י"ט חלקים בסרטן שהם ל' חלקים. והן גובה שפלותו. מעשרי חלקים בסרטן ועד י"ט חלקים במאזנים שהם ל' חלקים. זהו שפל שפלותו. מעשרי חלקי במאזנים ועד י"ט חלקי בגדי שהן ל' חלקים והן שפל גובהו. מעשרים חלקים בגדי ועד י"ט חלקים בטלה שהן ל' חלקים זהו רוס רומן של חמה.

שבתו מכ"א חלקי במאזנים עד ד' חלקי בגדי שהם תשעי חלקי. זהו גובה שפלותו. מכ"א חלקים בגדי עד ד' חלקים בטלה שהם תשעים חלקי. זהו שפל שפלותו. מכ"א חלקי בטלה עד ד' חלקים בסרטן שהם ל' חלקי. זהו שפל גובהו. מכ"א חלקי בסרטן עד ד' חלקים במאזני שהם ל'. זהו רוס רומן של שבתו.

צדק מט"ז חלקים בסרטן עד ט"ו חלקי במאזני שהם תשעים חלקי. זהו גובה שפלותו. מט"ז חלקי במאזני עד ט"ו חלקי בגדי שהם ל' חלקי. זהו שפל שפלותו. מט"ז חלקי בגדי עד ט"ו חלקי בטלה שהם ל' חלקי. זהו שפל גובהו. מט"ז חלקי בטלה עד ט"ו חלקים בסרטן. שהם ל' חלקי. זהו רוס רומן של צדק.

מאדים מכ"ט חלקי בגדי עד כ"ח חלקים בטלה שהם ל' חלקי. זהו גובה שפלותו. מכ"ט חלקי בטלה עד כ"ח חלקי בסרטן שהם ל' חלקים. זהו שפל שפלותו. מכ"ט חלקי בסרטן עד כ"ח חלקי במאזני. שהם ל' חלקי. זהו שפל גובהו מכ"ט חלקי במאזנים עד כ"ח חלקים בגדי. שהם תשעים חלקי זהו רוס רומן של מאדים.

גובה מן כ"ח חלקים בגדי עד ז"ך חלקי בתאומים שהם ל' חלקי. זהו גובה שפלותו. מן כ"ח בתאומים עד ז"ך חלקים בצתולה. שהם ל' חלקי זהו שפל שפלותו. מן כ"ח חלקי בצתולה עד ז"ך חלקי מוקשת שהם ל' חלקי זהו שפל גובהו. מן כ"ח חלקים מוקשת עד ז"ך חלקים מדגים שהם ל' חלקים. זהו רוס רומן של נוגה.

כבב חמה מן ט"ז חלקי בצתולה עד ט"ו חלקי בקשת שהם ל' חלקים. זהו גובה שפלותה. מט"ז חלקי בקשת עד ט"ו חלקי בגדי שהם ל' חלקים. זהו שפל שפלותו. מט"ז חלקי בגדי עד ט"ו חלקי מתאומי שהם ל' חלקי. זהו שפל גובהו. מט"ז חלקי בתאומי עד ט"ו חלקים מצתולה שהם ל' חלקים. זהו רוס רומן של כבב חמה.

לבנה מן ארבעה חלקים צפור עד ג' חלקים באריה שהם ל' חלקים. זהו גובה שפלותה. מן ד' אריה עד ג' חלקים צעקרב שהם ל' חלקים. זהו שפל שפלותה. מן ד' חלקים צעקרב עד ג' חלקים דלי שהם ל' חלקים. זהו שפל גובהה. מן ד' חלקים דלי עד ג' חלקים צפור שהם ל' חלקי. זהו רוס רומן של לבנה.

גובה ראש התלי מן ארבעה חלקים בתאומים עד ג' חלקים בקשת. זהו שפל שפלותו. וכשהוא גומר ג' חלקים בתאומים זהו גובה גובהו של ראש התלי. גובה זנבו בארבעה חלקים בקשת. וכשהוא ארבעה חלקים בתאומים. זהו שפל שפלותו. וכשהוא גומר ג' חלקים בקשת זהו גובה גובהו של זנב התלי.

— 24 —

פרק תשיעי

(טו יבואר סדר מלאכתן של ככבים.)

שבתו על העניות ועל המסכנות ועל הדוויה ועל החריצה.
ועל חולי ומכה הטמונה בגוף ועל החטה. מאדים
מוונה על הדם ועל החרצ ועל הרשע הקטעה ועל המריבות
ועל החצרות ועל הפגעים ועל המלחמות ועל השנאה
וקנאה ואיבה ותחרות ועל המכות ועל הצרז ועל האש ועל
המים ועל המפולת. צדק ממונה על החיים ועל השלום
ועל הטובה ועל השלום ועל ההשקט ועל התורה ועל
השמחה ועל העלייה ועל העושר ועל הכבוד ועל השררה.
נוגה ממונה על החן והחסד והאהבה ועל התאוה ועל
החמדה. ועל פרייה ועל וולדי אדם ועל וולדי בהמה ועל
פירות הארץ ועל פירות האילן. ככב ממונה על החכמה
ועל ההשכל ועל הבינה ועל הדעת ועל המדע לפתוח כל
פיתוח ולחשוב כל מחשבת בכל מלאכת אומנות ועל הכתב
ועל כל לשון. חמה ממונה על המאור ועל החשך להבדיל
בין היום ובין הלילה למנות בו ימים וחדשים ולעשות בו כל
מלאכה. לפעול בו כל פעולה ולהלוך בו כל הילוך וליגלות
בו כל גלות מעיר לעיר ומומדינה למדינה. לבנה ממונה
על מפתחי שמים וארץ. וערב הוא לעולם לרעה ולטובה
ואעפ"י שהם ממונים על הרעה ועל הטובה אין להם רשות
לא להטיב ולא להרע מדעת עצמן. אלא הכל בקריאה הכל
בצויו הכל במאמר יוצר הכל וכן הוא אומר לא תראו מהם
כי לא ירעו. ונכון שהכל בקריאה שנאמר ויקרא רעב על
הארץ. ונאמר כי הנני קורא לכל משפחות וממלכות לפניה

— 25 —

וגו'. וומדת הטובה בקריאה ונכון שנאמר וקראתי לדגן
והרבייתי אותו ולא אתן וגו'. ונאמר קול קורא במדבר פנו דרך
ישרו צערבה וסילה. הא למדת שאין להם רשות לא להטיב
ולא להרע מדעת עצמן אלא כ"כנתן להם רשות מלפני אדון הכל.

סליק פרקא

וברייחא דשמואל הקטן

ח"ו ש"ל ב"ע.

בס"ד

מסכת גן עדן

פרק ראשון

מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך.
פרק גן עדן אומר רבי יאושע בן לוי שני פתחים שערי
כדכוד יש בגן עדן. ועליהם ששים ריבוא כמות של מלאכי
השרת. וכל אחד מהם זיו פניו מזהיק כזוהר הרקיע. בשעה
שהדיק בא אלם הם מפשיטים מעליו הבגדים שהיו עמו
בקצר ומלבישין אותו ז' (נ"א ח') בגדים של ענני כבוד. ונותנין
בראשו שני כתרים. אחד של אבנים טובות ומרגליות. ואחד
של זהב פרויים ונותנים ח' הדסים בידו. ומקלסין לפניו
ואומרים לו לך אכול בשמחה לחיך וגו'. ומכניסין אותו
במקום נחלי מים ושם שונה מואת מיני ארזים והדסים
ורודים. וכל אחד ואחד מן הדיקים. יש לו חופה בפני עצמו

לפי מה שצדו שנאמר כי על כל כבוד חופה. וכל אחת ואחת מושכים לו הימנה. ארבעה נהרות אחת של חלב ואחת של יין. אחת של אפרסמון ואחת של דבש וכל חופה וחופה למועלה הימנה גפן של זהב ושלשים מרגליות קצועות בתוכה. וכל אחת מהן מזהיק כזיו נוגה. וכל וחופה יש לה שולחן של אבנים טובות ומרגליות. וששים ריבוא מלאכים עומדים על ראש כל דייק ודייק ואומרים לו אכול דבש שעסקת בתורה שנמשלה לדבש שנא' ומתוקים מדבש וגו'. שמה יין המשומר צענביו מששת ימי בראשית שעסקת בתורה שנמשלה ליין שנא' אשקך מיין הרקח. והכיעור שבהם דומין פניו ליוסף הדייק. ולדמיון רבי יוחנן. ובפריטי רימונים בכוס של זהב מוקף גוד השמש. ואין אללם לילה כל עיקר שנא' ואורח דייקי' כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. ובכל יום ויום הקב"ה מתחדש עליהם ארבעה משמרות. ואלו הם: משמר ראשון נעשה קטן ונכנס למחיצת קטנים ושמה שמחת קטנים: משמר שני נעשה כחור ונכנס למחיצת בחורים ושמה בחורים: משמר שלישי נעשה בינוני. ונכנס למחיצת בינונים ומשמה שמחת בינונים: משמר רביעי נעשה כזקן ונכנס למחיצת זקנים ומשמה שמחת זקני'. ובגן עדן יש ה' ריבוא מיני אלנות הפחות שבהם משובה מכל עני צמחים. וכן יש בארבעה זיוותיה. ובכל זוית וזוית יש צו ס' ריבוא כמות של מלאכי השרת מוזמרים בקול נעים. ועץ החיים באמצע וכופו מכסה על כל גן עדן. ויש צו שמונה מאות מיני טעמים. ולא טעמו של זה כטעמו של זה ולא ריחו של זה כריחו של זה. ולא דמיונו של זה דומה לדמיונו של זה. ועץ החיים יש צו מ"ח ענפים וכל אחד ואחד כמלא עולם. מהם

גאון ישראל

52

פרק שני

ר' יוחנן פתח ועיני רשעים תכלנה גוף שאינו כלה. ושמוחו
 יולאה באש שאינו נכבה ועליה הכתוב אומר כי תולעתם
 לא תמות ואש לא תכבה. אומר ר' יאושע בן לוי פעם אחת הייתי
 מהלך בדרך ומלאני איהו הנביא ז"ל אומר לי רעוק שחעמידך על
 שער גהינם אמרתי לו הן הראני בני אדם שתלויים בדדיהם. ובני
 אדם שתלויים בלשוניהם ושתלויים ברגליהם. ונשים שתלויות
 בדדיהם ובני אדם תלויים בעיניהם ובני אדם שמאכלין אותם
 בשרם ושמאכלין אותם גחלי רממים וישבים חיים ותולעים
 אוכלים אותם. אומר לי או שכתוב עליהם שתולעתם לא תמות.
 ובני אדם שמאכלים אותם חול דק והיו מאכלין אותם בעל
 כרחם ושיניהם נשברות. והקב"ה אומר להם רשעי אתם שאכלת
 את הגזל וכו'. אין כה בהם לאכול לקיי מה שא"ו שינו רשעי שברח
 והראני בני אדם שמוליכין אותם מן האש לשלג ומן השלג לאש
 כרועה זה שרועה את האנו מהר להר ועליהם הכתוב אומר
 כנאן לשאול שמו מוח ידעם וגו' אומר ר' יוחנן כל מלאך ומלאך
 ממונה ליפרע עונש עבירה זה בא ודן אותו והלך לו וכן הב'
 וכן הג' וכן כולם עד שמשלימין כל עבירות שבידו. משל למה
 הדבר דומה לבעל חוב שהיו לו בעלי חובין הרבה והולכיבוהו אל
 המלך אומר לו המלך מה אעשה לך לכו חלקוהו בינוכם. באותה
 שעה נפשו נמסרת לגהינם למלאכי אכזריוס ומחלקין אותו ביניהם.

פרק שלישי

תנ"א שלשה יורדים לגהינם ואינן עולים. הבא על אשת איש.
 והמלצין פני חברו ברבי והנשבע בשם ה' לשקר. ויש אומרי'
 אף המתכבד בקלון חברו. והמסכך בין איש לאשתו להביא מריב'

— 32 —

ביניהם בכל ערב צבת מולכין אותם לפני הרי' של שלג ומיניחין אותם
 שם. ובמוצאי שבת מעבירין אותם למקומם. ומלאך יוגא ודוחק
 אותם ומחזירין למוקומם לגהינם ומהם גוטלי' שלג ומהנין תחת
 איליסקין וביושיחיהן כדי לנגן אותם בששה יומי החול. והקב"ה אוור
 להם רשעו אתם אוי לכם שאף בגהינם מים נוזלו גם ליה גם חום
 וגזלו ממיניו שלג שאול תחטאו כלומר אף בשאול חטאו.

פרק רביעי

בכל חדש נעשים אפר והרוח מפורתן תחת רגלי הצדיקים
 דכתיב ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת וגו'. ואחר
 כך נשמתן חוזרות בהט וחס יוגא' ומגהינם ופניהם שחורות
 כשולי קדריה. והם הצדיקי' עליהם את הדין והאוור' יפה
 גזרת עלינו יפה דמתנו לך ה' הצדקה ולנו צושת הפנים ציוח
 הזה. אבל חומות העולם עובדי עבודה זרה דנין אותם בש
 מדורות של אש. ובכל מדור ומדור י"ג חדש ונהר דיגור
 מתחת כסא הכבוד ויורד עליהם והולך מסוף העול'
 סופו. וז' מדורות יש בגהינם ובכל מדור ומדור יש צו שטת
 אפים חלונות. ובכח הלון וחלון יש צו ו' אפים כדי מרס וכולם
 מוזמנין לסופרין ודיינין. ולאותה שעה אומר שלמה ונהמר
 באחריתך. ואחד יחס חינו נמלט לא חס כן יש צו תורה
 ומעשים טובים. אררי כל זאת הקב"ה מרחם על בריו
 שנא' כי לא לכולם חייב וגו' ע"כ.

סריק מסכת גהינם.

